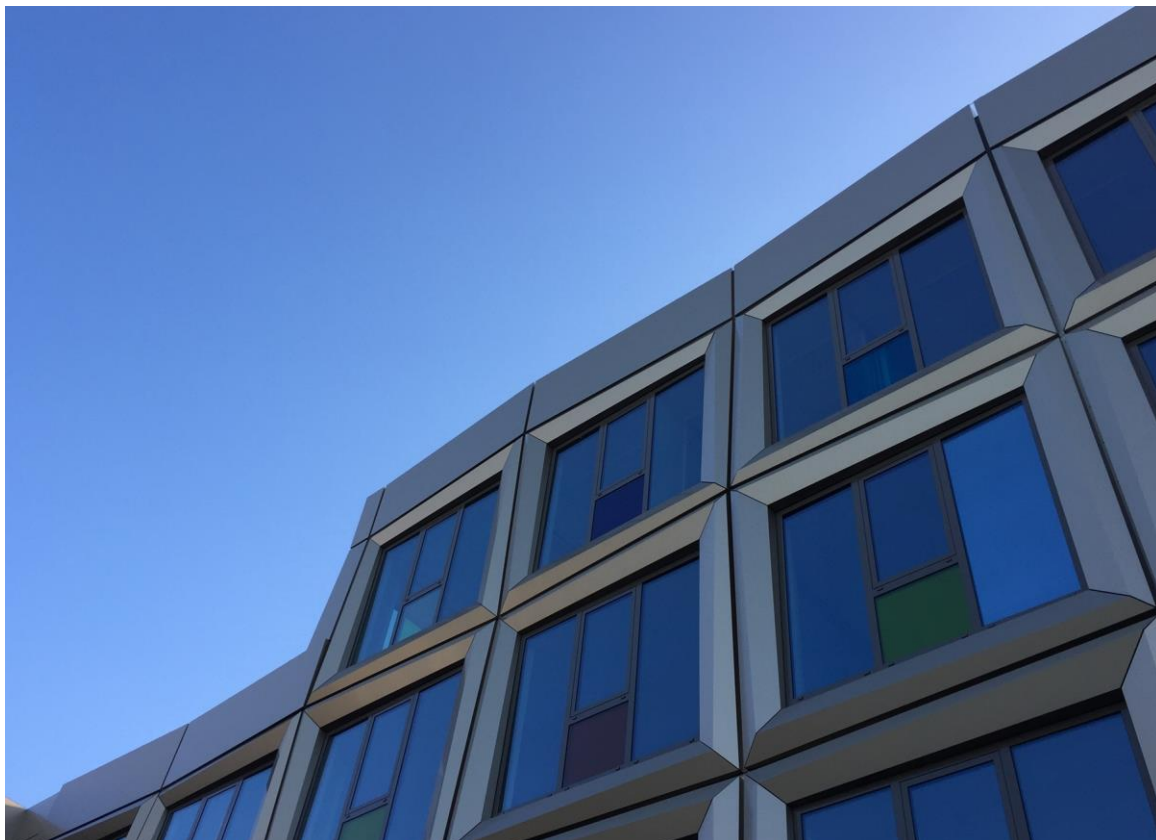

Jaarstukken 2017

Zoetermeer, 12 juni 2018

Feiten en cijfers

	Per 01-01-2018	Per 01-01-2017
Inwoners		
Aantal inwoners	124.710	124.780
Aantal woningen	55.870	55.477
Gemiddeld aantal personen per woning	2,23	2,25
Oppervlakte gemeente (in ha)	3.705	3.705
	Per 01-01-2017	Per 01-01-2016
Bedrijven ¹		
Aantal bedrijven	8.880	8.688
Werkgelegenheid ¹		
Aantal arbeidsplaatsen	53.445	53.138
Waarvan aantal banen ICT-sector ²	3.635	3.609
	Per 01-01-2018	Per 01-01-2017
Beroepsbevolking (aantal personen) ³	67.000	67.000
Werkloze beroepsbevolking ⁴	4.000	5.000
Werkloosheidspercentage	5,6%	6,9%

¹ Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden; De peildatum van de meest recente gegevens in dit register is 1-1-2017.

² ICT-definitie, conform branchevereniging van ICT-bedrijven.

³ Bron: CBS, o.b.v. ILO-definitie, voorlopig cijfer.

Deze cijfers worden door het CBS in duizendtallen gepubliceerd.

⁴ Bron: CBS.

Betreft 15 t/m 74-jarigen die zonder betaald werk zitten, die recent naar werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn.

Deze cijfers worden door het CBS in duizendtallen gepubliceerd.

Voorwoord

De wereld om ons heen verandert en is voortdurend in beweging. Ook Zoetermeer heeft niet stil gestaan. Inwoners en partners organiseren zich in nieuwe verbanden en als gemeente nemen we andere rollen aan. We zijn meer dienstbaar en spelen in op wat de samenleving vraagt. Afgelopen collegeperiode stonden daarom de inwoners, organisaties en ondernemingen centraal. Het betrekken van de stad bij de besluitvorming heeft een belangrijke rol gespeeld. Gezamenlijk geven we de stad vorm.

In dit financieel jaarverslag leest u welk beleid er het afgelopen jaar is gevoerd. 2017 was het laatste kalenderjaar van het college tijdens de periode 2014-2018. Het Hoofdlijnenakkoord/collegeprogramma 'Sprakmakend op weg' was hierbij de leidraad. Het stadsbestuur zette tijdens zijn zittingsperiode vele ontwikkelingen in gang, zowel in het ruimtelijk als in het sociaal domein. Daarnaast zijn er in 2017 ook grote projecten afgerond. In dit voorwoord stippen we de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar aan op het gebied van onderwijs, economie, samen leven, leefbaarheid, groen, vrije tijd, veiligheid, dienstverlening en ruimtelijke ontwikkelingen.

1. Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie

Iedereen werkt, leert en/of doet naar vermogen mee

Onderwijs en arbeidsmarkt

Een betere, doorlopende leerlijn op alle ontwikkelgebieden (pedagogisch, didactisch, cultuur, sport, zorg), was een belangrijk thema afgelopen jaar. Dit thema werd besproken tijdens het Lokaal Educatief Forum van november 2017. De gemeente besprak met verschillende partijen welke bijdrage ze hieraan willen leveren.

De overgang van school naar werk versterken we door beroepenmanifestaties als 'Next step' en 'Zoetermeer on stage'. Maar ook door het intensief begeleiden van jongeren naar een betaalde leerbaan samen met het Werkgeversservicepunt en de Leerwerkmakelaar.

In december 2017 tekende de gemeente Zoetermeer met de Haagse Hogeschool een samenwerkingsovereenkomst. Zoetermeer wil werken aan de groei van het studentenaantal, en de uitbreiding van het opleidingsassortiment. Ook concentratie en versterking van de al bestaande labs en lectoraten tot 2025 zijn belangrijke thema's. Een mooi resultaat is het lectoraat "Cybersecurity in het MKB" dat in november in de Dutch Innovation Factory (DIF) officieel van start ging.

Groeiende werkgelegenheid

In 2017 zetten we op lokaal en regionaal gebied stappen om het ondernemersklimaat te bevorderen en nieuwe bedrijvigheid naar Zoetermeer en de regio aan te trekken. Hiertoe vindt gerichte promotie en acquisitie vanuit een duidelijke profilering van de stad plaats. Denk daarbij aan versterking van Ter Zake het Ondernemershuis, doorontwikkeling van de ICT Campus, de ontwikkeling van het Dutch Innovation Park en de intensivering van de samenwerking binnen de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). De Big Data Innovatiehub, consortium van bedrijven, opleidingsinstituten en overheden rond big data, is gevestigd in de DIF.

In september 2017 werd de horecavisie vastgesteld. Uit een gehouden scan van de lokale horeca zijn wenselijke ontwikkelingen zichtbaar geworden en er zijn voorstellen gedaan voor verdere ontwikkeling van de lokale horeca.

De economische groei bereikte in 2017 een piek van 3,3%. De werkgelegenheid lijkt in de laagst en hoogst betaalde beroepsgroepen toe te nemen. Dit gaat ten koste van banen in het middensegment. De banen aan de onderkant bestaan in toenemende mate uit "kleine" banen, nulurencontracten en

ZZP constructies. Daarmee wordt volledige uitstroom uit de bijstand steeds moeilijker en zien we die ook dalen.

Samen met haar partners bood de gemeente dit jaar diverse proeftuinen aan. Dit zijn startups en initiatieven voor langdurig werklozen. Bijvoorbeeld bij de coöperatie Zoete Kruiden leerden deelnemers ondernemen en bij de Shine Stadstuin konden ze duurzaam tuinieren. Uit de evaluatie blijkt dat deze proeftuinen een positief effect hebben op de economische zelfstandigheid, maatschappelijke deelname en zelfbewustheid van de deelnemers.

Armoedebestrijding

Het aantal ZoetermeerPassen steeg in 2017 met enkele honderden tot 12.373. We trokken extra geld uit voor armoedebestrijding bij kinderen. Bij de schuldhulpverlening is een bewindvoerdersdesk ingericht. Hierdoor kunnen bewindvoerders hun Zoetermeerse klanten versneld aanmelden voor een schuldhulpverleningstraject.

2. Samenleven en ondersteunen

Zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie

Het is belangrijk dat inwoners zichzelf kunnen redden en mee kunnen doen met de maatschappij. De gemeente zorgt voor basisvoorzieningen, informatie en advies. Ook ondersteunt zij vrijwilligers. Daarnaast krijgt iedereen die dat nodig heeft de juiste hulp of ondersteuning. Dat gebeurt zo dicht bij huis als mogelijk. Vanwege 'lichter waar het kan en zwaarder waar het nodig is' werden netwerken of algemene voorzieningen ingezet om inwoners te ondersteunen. De verschillende wetten en financieringsstromen mogen hiervoor geen hindernis vormen. Professionals krijgen zo vertrouwen en handelingsruimte. De gemeente stimuleert organisaties hun krachten te bundelen en in te zetten op innovatie, zodat onze inwoners de beste ondersteuning krijgen. Een voorbeeld van deze hulp is de steunouder, die is geïntroduceerd om ouders (tijdelijk) te ontlasten.

Maatwerk

Na de overgang van taken in het sociaal domein vanuit het Rijk naar de gemeente in 2015 en 2016, begonnen we in 2017 met de transformatie: betere en integrale werkwijzen ontdekken en nieuwe methoden aanleren, innoveren en mogelijk maken. Dit is nodig om maatwerk in de zorg te leveren. Daarbij gaat het om het verankeren van de veranderingen en vernieuwingen. Voorbeelden zijn het opzetten van 'team8tien' voor de overgang van 18- naar 18+, de pilot 'dagbesteding met inloopfunctie' en de pilot waarbij technologische ontwikkelingen worden ingezet bij mensen met lichte dementie. Het jaar 2017 stond ook in het teken van het Actieplan kostenbeheersing jeugdhulp om de sturing van en toegang tot jeugdhulp te verbeteren. Het uitgangspunt is dat jeugdigen en hun ouders toegang tot passende hulp en ondersteuning krijgen via de schoolmaatschappelijk werker (SMW-er), de praktijkondersteuner jeugd bij de huisarts (POH jeugd) of via de medewerker Jeugd- en Gezinshulp (JGH). Jongeren en kinderen worden hierdoor dichterbij huis geholpen en ontvangen minder snel een doorverwijzing naar zwaardere jeugdhulp. Een positieve ontwikkeling voor jeugdigen en op langere termijn een besparing op de kosten van jeugdhulp: zonder in te leveren op kwaliteit of het laten oplopen van wachtlijsten.

Met de decentralisatie van taken in het kader van de nieuwe Wmo en Jeugdwet is ook het terrein waarop we fraude moeten bestrijden, vergroot. Samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) verkennen gemeenten de mogelijkheden voor fraudeaanpak. In Zoetermeer zijn voor dit specifieke toezicht gemeentelijke toezichthouders aangewezen.

3. Leefbaarheid, duurzaam en groen

Een duurzame en aantrekkelijke leefomgeving

Klimaatverandering en vermindering van biodiversiteit zijn dé uitdagingen voor een duurzaam en groen Zoetermeer. De gemeente heeft in 2017 in de stad en in de regio actief groene en duurzame afspraken gemaakt via Green Deals: meer ruimte voor vernieuwende initiatieven uit de samenleving. Het gaat onder meer om optimale omstandigheden bieden voor lokale en regionale initiatieven van marktpartijen, maatschappelijke organisaties, woningcorporaties en inwoners. Het nieuwe gruttolandje is daarvan een voorbeeld.

Onderhoud openbare ruimte

In 2017 startte de uitvoering van 'Buiten Gewoon Mooi!'. Met maatwerk in beheer, onderhoud en investeringen op zichtbare, veel gebruikte plekken wil de gemeente het openbaar gebied in de hele stad verbeteren. Naast het dagelijkse/periodieke onderhoud, vond er ook groot onderhoud in de openbare ruimte plaats. Zo zijn de roltrappen en liften aan de Mandelabrug in 2017 vervangen.

Aardgasvrij wonen

Nieuwbouwwoningen in Zoetermeer sluiten we niet meer aan op aardgas. Zoetermeer loopt hier mee ruim voor op het landelijke beleid. In 2040 willen we een CO₂-neutrale stad zijn. Om hier écht werk van te maken en inwoners te stimuleren duurzaam te wonen, is er met een gemeentelijke startsubsidie een duurzaamheidswinkel geopend in de Dorpsstraat.

4. Vrije tijd

Sport en actieve levensstijl

Zoetermeer richt zich op (buiten)sport en een actieve levensstijl. De stad heeft veel te bieden op het gebied van sport, cultuur, groen en speelmogelijkheden. Daarom is Zoetermeer een prettige stad om in te wonen. Het diverse aanbod draagt bij aan een actieve leefstijl en dat zorgt weer voor een betere gezondheid en vitaliteit van inwoners.

Op sportgebied deden we in 2017 veel. Zo hielden we een 'fittest' met een beweegmarkt voor 55-plussers, organiseerden we schoolsporttoernooien en zetten we combinatiefunctionarissen in voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Verder lieten we onderzoek doen naar de behoefte aan recreatief zwemwater. Omdat er veel op de schouders van besturen en vrijwilligers van sportverenigingen afkomt, hebben we in 2017 een verenigingsondersteuner aangesteld.

Meer cultuur

Ook op cultuurgebied boekten we vooruitgang: het Stadstheater is verbouwd en heeft een nieuwe trekkenwand (theatertechische hijsinstallatie). Ook het Centrum voor Kunst en Cultuur (CKC) is verbouwd. Hierdoor biedt het CKC plaats aan nog meer kunst- en cultuuraanbod. Daarnaast heeft de gemeente in samenwerking met Terra Art Projects een plan uitgewerkt voor de verhuizing van Terra en de verbouwing van de Kwikfit garage tot kunstplaats met expositiemogelijkheden voor beeldende kunst.

Speelboerderij Het Buitenbeest blijkt een aanwinst te zijn voor Zoetermeerse kinderen. Het aantal bezoekers steeg met 20.000 tot bijna 197.000. Ook het Videogamemuseum is erg in trek. Een paar maanden na opening kwamen er al 5.500 bezoekers. Verder groeide het aantal evenementen door in 2017.

5. Veiligheid

Veiligheid en leefbaarheid

Inwoners voelen zich veilig in hun huis, in hun wijk en in hun stad. De inzet en goede samenwerking tussen professionals en vrijwilligers verzekert de veiligheid en leefbaarheid in Zoetermeer. Bewonersparticipatie, zoals een stijgend aantal Whats'App-groepen, levert hier zeker een bijdrage aan.

In 2017 kregen inwoners informatie van de gemeente over de risico's en de maatregelen die zij zelf kunnen treffen om inbraken en overvallen te voorkomen. Het aantal woninginbraken is in 2017 nog verder gedaald. In 2017 focuste de stadsmarshall zich op de verbetering van de veiligheid en de leefbaarheid in Buytenwegh en Meerzicht.

De problemen rondom hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen, alsmede radicalisering, werden integraal en multidisciplinair in samenwerking met andere partijen opgepakt. Team Handhaving was structureel in alle wijken aanwezig. Het team werd ingezet bij: evenementen, controleacties bij de RandstadRail en seizoensgebonden activiteiten. Ook was er in 2017 toezicht op de naleving van de Drank- en Horecawet. In 2017 is vanwege de veiligheid een uitgaansgelegenheid gesloten.

6. Dienstverlening en samenspraak

Inwoner centraal

Een dienstbare gemeente stelt de inwoner centraal en biedt goede dienstverlening. Als gemeente willen we de betrokkenheid van inwoners bij de stad en het vertrouwen in de lokale overheid vergroten. Dat doen we door onze manier van besturen. Maar ook door inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties bij ons beleid en onze projecten te betrekken. Inwoners, bedrijven en instellingen ontvangen op tijd een begrijpelijk antwoord van de gemeente, ongeacht hoe zij hun vraag stellen. Of dit nu via de post, de balie, de telefoon, de website, e-mail of social media is. Online heeft de voorkeur: digitaal waar kan, persoonlijk waar nodig.

Samenspraak

In 2017 waren er samenspraaktrajecten over onder andere de visie op de Dobbe en de mobiliteitsvisie. Samen met de Sambagroep (Samenspraakgroep Balijhoeve) is het plan 'Balij in de steigers' uitgewerkt. Maatschappelijke initiatieven als de Hof van Seghwaert en buurtuin de Zoete Aarde werden in 2017 volledig ontplooid. Het samenspraakbeleid is op orde, maar de uitvoering blijft daarbij achter.

De voorbereidingen voor de nieuwe Omgevingswet zijn in volle gang. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen, zodat het straks bijvoorbeeld makkelijker is om bouwprojecten te starten. Het is een ingewikkeld proces, omdat het invloed heeft op hoe de gemeente Zoetermeer wil omgaan met initiatieven en initiatiefnemers in de hele fysieke leefomgeving. Dit heeft effect op de dienstverlening, samenspraak en bestuurlijke samenwerking.

7. Inrichting van de stad

Integrale ontwikkeling van de stad

Zoetermeer is een actieve stad en volop in ontwikkeling. Op diverse punten investeren we in de economische, ruimtelijke en maatschappelijke kwaliteit van de stad. De komende jaren staan we nog voor veel uitdagingen. In 2017 kreeg het raadsvoorstel 'Samen de toekomst van Zoetermeer' vorm. Doel was om tot een integrale ambitie voor Zoetermeer te komen. Uitgangspunten hiervan zijn onder

andere nieuwe woningen voor Zoetermeerse jongeren, ouderen en gezinnen. Bestaande wijken opknappen en verduurzamen. Wijken sociaal sterk maken en houden, veel groen en goede bereikbaarheid. Samen met inwoners, ondernemers, ontwikkelaars en andere belanghebbenden willen we de toekomst van Zoetermeer verder uitwerken.

In 2017 hebben we grootschalige gebiedsontwikkelingen als de Entree, de Binnenstad en het Dutch Innovation Park in gang gezet, de wijken kwaliteitsimpulsen gegeven én natuurlijk woningen gebouwd. Om bewoners meer te betrekken bij projecten is het ArchitectuurPunt Zoetermeer ontwikkeld, waar inwoners en ondernemingen nieuwe projecten kunnen inzien. Afgelopen jaar kwamen er 499 woningen bij. Door sloop gingen 106 woningen verloren. In dit jaar huisvestte Zoetermeer 200 vergunninghouders. Dit gebeurde in overeenstemming met de taakstellingen van het (COA).

Ontwikkeling Entreegebied en Binnenstad

In samenspraak met eigenaren, bewoners en belanghebbenden werkte de gemeente aan de verdere ontwikkeling van het Entreegebied. Voorbeeld is de transformatie van het oude leegstaande Hopmangebouw tot graffitikunstwerk en de blikvanger bij het Entreegebied. Delen van het Stadshart zijn opgeknapt. In diverse winkelpanden aan de Warande komen werkervaringsplekken voor studenten. In 2017 kreeg de binnenstad 69 jongerenwoningen, parkeergelegenheid, een supermarkt, casino (verplaatst) en vier nieuwe horecagelegenheden erbij dankzij het project Cadenza I. Daarnaast pakken we het Stadhuisplein aan en is de RandstadRailhalte 'Stadhuis' opgeknapt. Het stadhuis vlakbij die halte was in december 2017 klaar. In het vernieuwde Stadhuis-Forum werken de gemeente en het Forum (Bibliotheek Zoetermeer en tientallen plaatselijke organisaties) nu onder hetzelfde dak. Naast vele afgeronde projecten is er ook één blijven steken: in september besloot de raad te stoppen met het project Holland Outlet Mall (HOM), omdat de initiatiefnemers van de HOM per brief lieten weten dat de eigenaren van het winkelvastgoed hadden besloten tot een herbezinning van het project en dat de projectontwikkelaar Provast had besloten zich terug te trekken als ontwikkelaar van het project.

Bereikbaarheid

Op het gebied van bereikbaarheid is er veel in gang gezet. Het NS-station Lansingerland-Zoetermeer is inmiddels in aanbouw. Ook aan fietsers is gedacht: met het nieuwe Nachtnet Fiets is het veiliger om in het donker over straat te fietsen. Bovendien ontving Zoetermeer een nominatie voor de titel Fietsstad 2018. We behaalden uiteindelijk de derde plaats.

Inhoudsopgave

Feiten en cijfers	3
Voorwoord.....	4
Inhoudsopgave	9
1 Samenvattend resultaat	11
1.1 Inleiding	11
1.2 Leeswijzer	11
1.3 Exploitatieresultaat	13
2 Jaarverslag.....	16
2.1 Programmaverantwoording.....	16
2.1.1 Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie.....	16
2.1.2 Programma 2 Samen leven en ondersteunen.....	26
2.1.3 Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen	33
2.1.4 Programma 4 Vrije tijd.....	38
2.1.5 Programma 5 Veiligheid	42
2.1.6 Programma 6 Dienstverlening en samenspraak	45
2.1.7 Programma 7 Inrichting van de stad	48
2.1.8 Overhead.....	56
2.1.9 Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	59
2.2 Paragrafen.....	60
2.2.1 Paragraaf lokale heffingen	60
2.2.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	63
2.2.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	68
2.2.4 Paragraaf Financiering.....	71
2.2.5 Paragraaf Bedrijfsvoering	74
2.2.6 Paragraaf Verbonden Partijen	81
2.2.7 Paragraaf Grondbeleid	87
3 Jaarrekening	90
3.1 Het overzicht van baten en lasten	90
3.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten	92

3.3 Balans	135
3.4 Toelichting op de balans.....	137
3.5 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	161
3.6 Bijzondere gebeurtenissen na balansdatum	166
3.7 SiSa (Single information Single audit)	167
3.8 Overzicht taakvelden.....	168
Bijlage 1 Afkortingen en begrippen	172
Bijlage 2 Staat van de gemeente	179
Bijlage 3 Verbonden partijen	181
Bijlage 4 Gewaarborgde geldleningen	202
Bijlage 5 Verplichte indicatoren	204

1 Samenvattend resultaat

1.1 Inleiding

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Met deze jaarstukken legt het college verantwoording af over het in 2017 gevoerde bestuur.

1.2 Leeswijzer

Het college legt elk jaar tijdens het Resultatendebat verantwoording af aan de raad over het gevoerde beleid. Dit gebeurt op basis van de jaarstukken. De jaarstukken bestaan uit een jaarverslaggedeelte en jaarrekeninggedeelte. Een groot deel van de opgenomen informatie is verplicht voorgeschreven vanuit wetgeving. De Gemeentewet schrijft voor dat elke gemeente jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moet opstellen. Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bevat de regelgeving daarvoor (<http://wetten.overheid.nl/>).

Het Jaarverslag

Het jaarverslag begint met de programmaverantwoording. Hierin legt het college verantwoording af over de beleidsmatige resultaten in 2017. Voor de programmaverantwoording dient het bij de Programmabegroting 2017-2020 vastgestelde beleid als uitgangspunt. De gemeente Zoetermeer heeft zeven programma's. In deze programma's wordt ingegaan of de beoogde maatschappelijke effecten en doelstellingen zijn bereikt in 2017. Vanuit het BBV worden daarnaast twee overzichten voorgeschreven: het overzicht van de kosten van de overhead en het overzicht algemene dekkingsmiddelen. Ook de paragrafen, zoals opgenomen in deze Jaarstukken, zijn verplicht.

De jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de toelichting op het overzicht van baten en lasten, de balans, de toelichting op de balans, de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, de bijzondere gebeurtenissen na balansdatum en een aantal bijlagen. De accountantscontrole is met name gericht op het jaarrekeninggedeelte. De accountant controleert of de administratie van de gemeente aansluit bij de jaarrekening en of aan alle regelgeving is voldaan.

Als gevolg van rechtstreekse onttrekking van informatie uit het financiële systeem van de gemeente kunnen kleine afrondingsverschillen in de tabellen voorkomen.

Wijzigingen BBV 2017

Het BBV is in 2004 van kracht gegaan. In 2014 is een vernieuwingstraject gestart om deze regelgeving te verbeteren. De adviezen hebben betrekking op een breed spectrum van onderwerpen met als rode draad het versterken van de horizontale sturing en verantwoording door de raad. Horizontale verantwoording draait om de verantwoording van het college van B&W naar de gemeenteraad, verticale verantwoording betreft de verantwoording die gemeenten aan hogere organen afleggen, zoals de provincie en het Rijk. Voor de jaarstukken 2017 zijn een aantal wijzigingen vanuit het vernieuwingstraject BBV van toepassing.

Overzicht Overhead

Om gemeenteraden meer inzicht te geven in overhead is vanaf 2017 het Overzicht Overhead opgenomen in het BBV als verplicht onderdeel van de Programmabegroting en de Jaarrekening. In deze jaarrekening staat voor het eerst een Overzicht Overhead. Hierin wordt ingegaan op het sturen van de organisatie en het ondersteunen van het primaire proces.

Afschrijving op investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Anders dan voorgaande jaren moeten investeringen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte (zoals wegen, bruggen en fietspaden) worden geactiveerd en over de verwachte levensduur worden afgeschreven. Tot 2017 mocht de gemeente ervoor kiezen om deze investeringen vanuit de

exploitatie te dekken. Het was gebruikelijk in de gemeente Zoetermeer om voor deze laatste optie te kiezen. De wijziging van het BBV is verwerkt in de gemeentelijke uitgangspunten voor investeringen. Dit is gedaan met het raadsvoorstel "Uitwerking wijziging BBV: Nota waarderen, activeren, afschrijven en rente" (Raad 18 december 2017, [DOC-2017-006780](#)).

Het gaat daarbij vooral om een andere manier van presenteren van de investeringen, maar heeft wel gevolgen voor de exploitatie in 2017. In het Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen is een krediet van € 3,4 mln. voor de investeringen met maatschappelijk nut ten gunste gebracht van het begrotingssaldo en afgeaamd op programma 3 "Leefbaarheid, duurzaam en groen", omdat deze investeringen over de te verwachten levensduur moesten worden geactiveerd. (In de Perspectiefnota 2018 was dit alleen gemeld, de begroting moest vanwege de nieuw geldende BBV echter worden gewijzigd.) In programma 7 "Inrichting van de stad" zijn de exploitatiebudgetten voor de Vervoersknoop Bleizo, de Upgrade van het Stadshart en het Stadhuisplein overgeheveld naar investeringsbudgetten. Deze activering is neutraal voor de exploitatie 2017.

Verplichte indicatoren

Om de vergelijkbaarheid tussen de prestaties van gemeenten te vergroten heeft de commissie BBV verplichte indicatoren voorgeschreven. De cijfers van de gemeente Zoetermeer in vergelijking tot het gemiddelde van alle gemeenten in Nederland zijn opgenomen in bijlage 5 van de Jaarstukken.

Taakvelden

Het nieuwe BBV schrijft standaard taakvelden voor waarin de gerealiseerde baten en lasten in de jaarstukken worden opgenomen. Deze taakvelden beogen eveneens de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. In de Jaarstukken is onder 3.8 het overzicht van deze taakvelden opgenomen.

1.3 Exploitatieresultaat

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2017 (1)	Begroting 2017 na wijzigingen (2)	Rekening 2017 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2017
Baten	374.820	343.637	349.099	5.462 V*	4.574 N
Lasten	374.697	347.906	349.154	1.248 N*	1.675 N
Saldo van baten en lasten	123	-4.269	-55	4.214 V	6.249 N

Onttrekkingen aan reserves	14.452	25.579	35.855	10.276 V	8.863 V
Toevoegingen aan reserves	15.631	19.578	32.950	13.372 N	1.287 N
Saldo mutaties reserves	-1.179	6.001	2.905	3.096 N	7.576 V

Resultaat na bestemming	-1.056	1.732	2.850	1.118 V	1.327 V
--------------------------------	---------------	--------------	--------------	----------------	----------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten 1,6 %, Lasten 0,4 %

In bovenstaande tabel komt het rekeningresultaat (het verschil tussen werkelijke baten en lasten) naar voren van € 2,8 mln. positief. Het rekeningresultaat betekent ten opzichte van de begroting na wijziging van € 1,7 mln. een verbetering van € 1,1 mln. Deze verbetering heeft met name betrekking op voordelen op programma 3 en overzicht algemene dekkingsmiddelen (OAD) en nadelen op programma's 1 en 2 en Overzicht Overhead.

Programma	Vershil tussen begroot en jaarrekening in * € 1000
1. Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie	-7.703
2. Samen leven en ondersteunen	-2.131
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	3.055
4. Vrije tijd	20
5. Veiligheid	-151
6. Dienstverlening en samenspraak	434
7. Inrichting van de stad	526
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	9.003
Overzicht Overhead	-1.935
Eindtotaal	1.118

In bovenstaande tabel staat het verschil tussen begroot en rekening per programma. In de jaarrekening worden de verschillen in de "toelichting op het overzicht baten en lasten" groter dan € 100.000 verklaard. Onderstaand betreft een samenvatting op hoofdlijnen (verschillen > € 0,5 mln.).

Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie € 7,7 mln. nadeel

Op dit programma is een nadeel van € 4,8 mln. op de bijstandsuitkeringen. De kosten en inkomsten verbonden aan de bijstandsuitkeringen zijn de afgelopen jaren sterk in beweging. Enerzijds vanwege de ontwikkeling van het aantal mensen, dat recht heeft op een bijstandsuitkering. Anderzijds zijn er grote effecten als gevolg van aanpassingen in de verdeelmethodiek van de rijksvergoeding. De nieuwe verdeling van het rijksbudget voor de bijstandsuitkeringen (BUIG) over de gemeenten leidt voor Zoetermeer tot een fors budgettair nadeel. Daarnaast is er een nadeel van € 1,1 mln. op het Sociaal Werkbedrijf DSW, doordat er meer SW-geïndiceerden zijn. Vanwege de intentie tot ontmantelen van de DSW is het verplicht vanuit de regelgeving om een voorziening te treffen voor

onder meer de proceskosten van de ontmanteling en de personele kosten. Het treffen van de voorziening betekent een nadeel van € 2,5 mln..

Binnen dit programma valt ook onderwijshuisvesting. Op de nieuwbouw van het Integraal Kindcentrum Toverberg is een nadeel van € 0,6 mln. ten opzichte van begroot. De bouw heeft nadelig uitgepakt, doordat de beoogde aannemer failliet ging. Er moesten opnieuw ontwerpkosten worden gemaakt en het bouwen door een andere aannemer heeft tot extra kosten geleid.

Programma 2 Samen leven en ondersteunen € 2,1 mln. nadeel

Het nadeel op programma 2 bestaat uit diverse grote voor- en nadelen. Het jeugdzorggebruik vormt het zwaartepunt in de financiële afwijkingen van het sociaal domein. Voor Zorg in Natura Jeugdhulp is er een nadeel van € 3,2 mln.. Op persoonsgebonden budgetten (PGB) jeugdwet, huishoudelijke hulp en PGB voor begeleiding een totaal voordeel van € 2,5 mln. Op de regiotali (het vervoer van deur-tot-deur voor inwoners met een beperking) is een voordeel van € 1 mln. De maximale tarieven voor de eigen bijdragen Wmo zijn aangepast, waardoor de gemeente een nadeel heeft van € 0,7 mln. op eigen bijdragen Centraal Administratie Kantoor (CAK). De vrij inzetbare voorzieningen zijn vaker ingezet. Hierdoor ontstaat nog een nadeel van € 1,0 mln.

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen € 3,1 mln. voordeel

Op afvalinzameling is een voordeel van € 0,5 mln. door een hogere vergoeding voor afval, lagere loonkosten en lagere verwerkingskosten. Op het reinigen en inspecteren van riolering is een voordeel van € 0,8 mln. door minder inspectie en een gunstige aanbesteding. Daarnaast zijn er meerdere kleinere voordelen zoals op betaald parkeren, door vertraging in de uitvoering van een kwaliteitsimpuls en op openbare verlichting.

In de programma's 4 tot en met 7 zijn geen afzonderlijke voor- en nadelen groter dan € 0,5 mln.

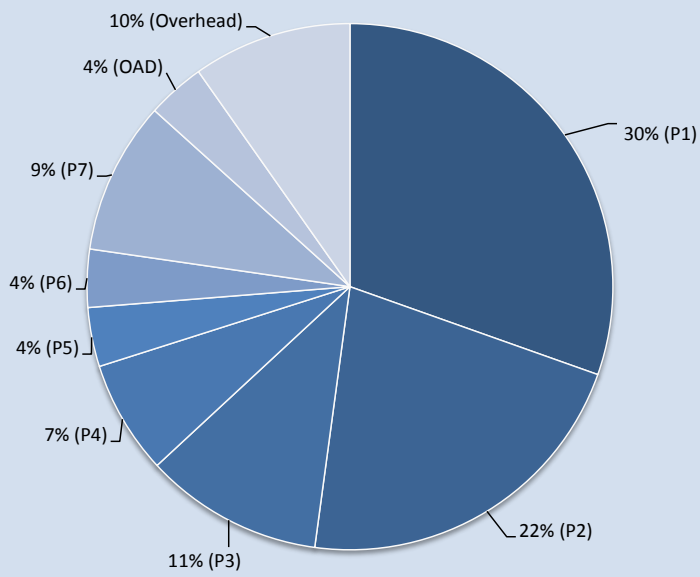
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien € 9,0 mln. voordeel

Op de algemene uitkering is een voordeel van € 5,8 mln.. De gemeente krijgt een hogere uitkering vanuit het Rijk, met name door aanpassing van de verdeelmaatstaven en groei van het Gemeentefonds. Ook is er een voordeel van € 2,9 mln. op bespaarde rente en reservemutaties.

Overzicht Overhead € 1,9 mln. nadeel

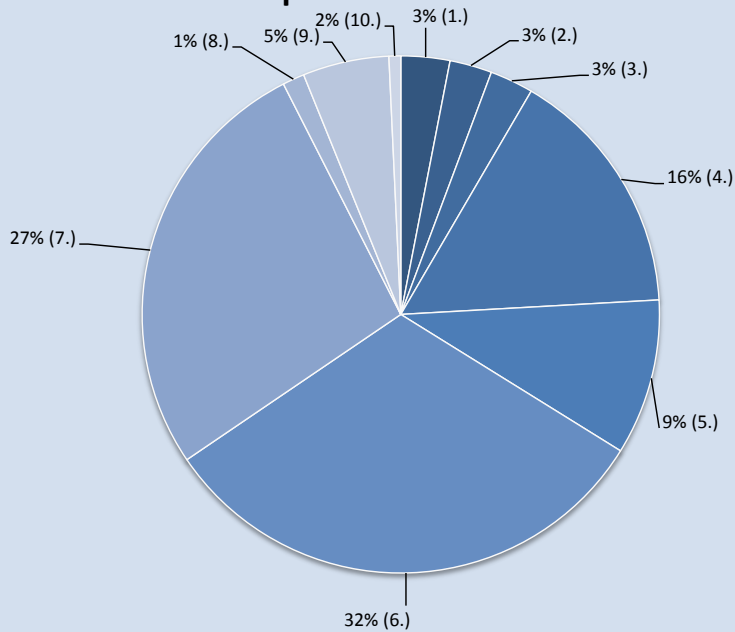
Er zijn verschillende overschrijdingen die worden veroorzaakt door personeel en inhuur, onder meer vanwege specialistische werkzaamheden en ziektevervangingskosten is er meer ingehuurd dan begroot. De lasten op eigen formatie worden ook overschreden, door vergrijzing van het personeelsbestand en reorganisaties in het verleden.

Lasten per programma

- 1. Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie
- 2. Samen leven en ondersteunen
- 3. Leefbaarheid, duurzaam en groen
- 4. Vrije tijd
- 5. Veiligheid
- 6. Dienstverlening en samenspraak
- 7. Inrichting van de stad
- Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
- Overzicht overhead

Baten per kostensoort

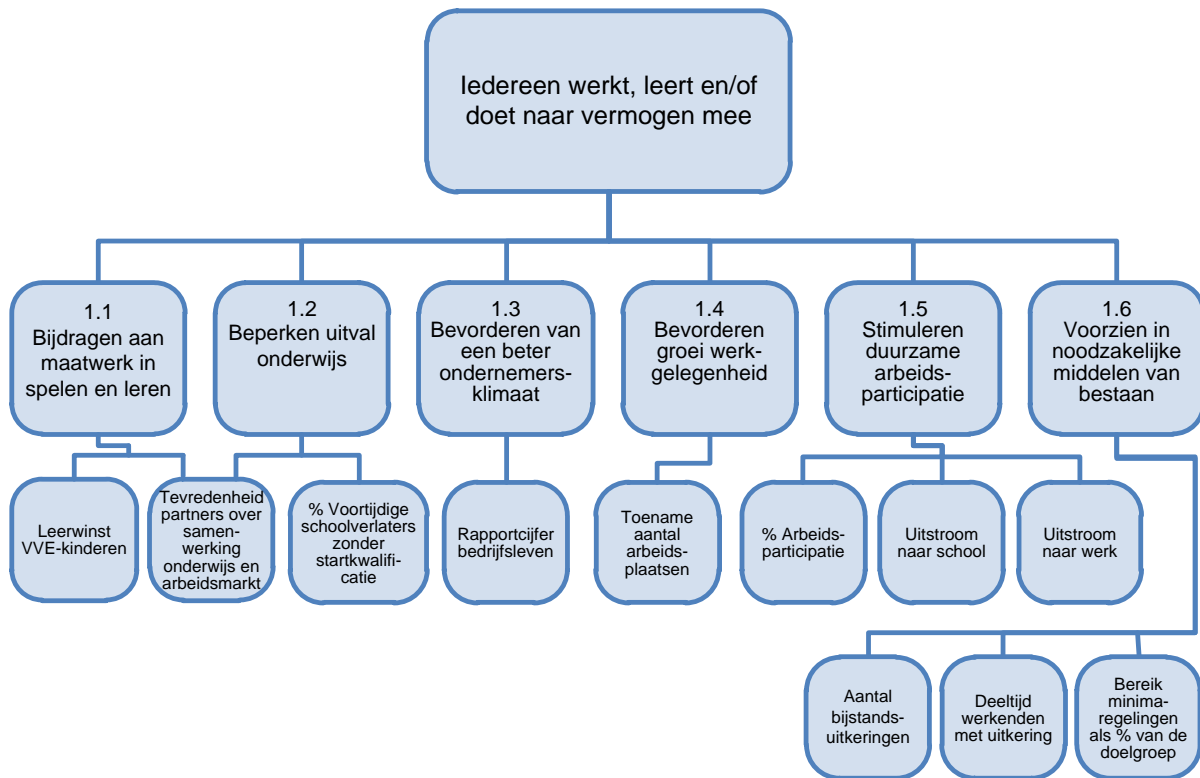

- 1. Rente en winstuitkeringen
- 2. Huur- en pachtinkomsten
- 3. Opbrengsten grondverkoop
- 4. Belastingen en heffingen
- 5. Reserve en voorzieningen
- 6. Gemeentefonds
- 7. Overige inkomsten van het Rijk
- 8. Inkomstenoverdrachten ander overheden
- 9. Overige inkomsten
- 10. Voordelig resultaat

2 Jaarverslag

2.1 Programmaverantwoording

2.1.1 Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie

2.1.1.1 Algemene doelstelling

Onderwijs:

Zoetermeer heeft zowel lokaal als regionaal op het gebied van onderwijs stappen gezet.

In het Lokaal Educatief Forum dat gehouden is, is geconstateerd dat er al veel gebeurt in Zoetermeer waardoor kinderen, jongeren en volwassenen zich zo optimaal mogelijk kunnen ontplooiën. Hoe een doorlopende leerlijn op alle ontwikkelgebieden (pedagogisch, didactisch, cultuur, sport, zorg) nog beter gerealiseerd kan worden en welke bijdrage iedere partij hiervoor wil leveren, is een actueel thema.

Economie:

Zoetermeer streeft naar een toekomstgerichte stad waar alle burgers in de samenleving participeren. De ontwikkelingen binnen economie, arbeidsmarkt (toeleiding) en onderwijs op lokaal en regionaal niveau grijpen vaak in elkaar en versterken elkaar. Economische groei creëert kansen voor succesvolle arbeidsparticipatie terwijl een op maat gesneden onderwijsaanbod zorgt voor doorlopende ontwikkelkansen voor jong en oud.

Binnen dit programma krijgt die synergie specifieke aandacht vanuit de volgende speerpunten:

- Actieplan Economie (vanuit economie getrokken maar met verbindingen naar arbeidsmarkt en onderwijs).
- Zoetermeer maakt 't (vanuit onderwijs getrokken met verbindingen naar economie en arbeidsmarkt)
- De Sociaal Economische Agenda (SEA).

Arbeidsparticipatie:

Zoetermeer wil dat iedereen mee doet. Waar dat kan op de arbeidsmarkt richting economische zelfstandigheid, of waar dat (nog) niet kan met activering richting volwaardig participeren in de samenleving.

De veranderende instroom qua doelgroepen en de economische ontwikkelingen qua arbeidsmarkt, noodzaken ons tot continue bijstellen van onze re-integratie instrumentarium.

Armoedebestrijding

Iedereen doet mee in de samenleving van Zoetermeer. Wij zetten in op zo min mogelijk armoede onder onze inwoners. We beseffen dat scholing en werk belangrijk zijn voor het voorkomen van armoede.

Uitgangspunt is dat iedereen in armoede door de gemeente wordt geholpen. Wij beseffen dat de Zoetermeerse vrijwilligersorganisaties, mantelzorgers en kerken hierin een cruciale rol vervullen.

In de kadernota Passend en met Perspectief zijn drie speerpunten geformuleerd:

- 1 Voorzieningen op peil houden;
- 2 Inzet op bereik van voorzieningen en ondersteuning: meer huishoudens vroegtijdig bereiken. Daarbij is ook preventie en schuldhulpverlening belangrijk;
- 3 Perspectief bieden via scholing en werk. Vanuit armoedebelief wordt dan ook bijgedragen aan ambities of doelstellingen op die terreinen. Het bestrijden van armoede is immers breedvervlochten met andere beleidsterreinen zoals onderwijs, werk, economie en zorg.

2.1.1.2 De doelstellingen van dit programma

1.1 Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren

Veel aandacht is gegaan naar de internationale schakelklassen voor kinderen en jongeren die als vluchteling naar Nederland zijn gekomen. De stroom vergunninghouders resulteerde in vijf taakklassen in het primair onderwijs en zes groepen in het voortgezet onderwijs.

In 2017 is het onderwijsachterstandenbeleid voortgezet. Door de extra individuele ondersteuning, begeleiding in kleine groepjes en de hbo-coaching werd direct een extra effect verwacht. De resultaten laten op deze korte termijn echter nog geen extra effect zien en de doelstelling van '50% meer dan een gemiddelde leerwinst' is net niet gehaald (48%). De verklaring hiervoor is het lagere niveau waarop de leerlingen instromen en de invoering van een nieuwe meetmethode, waardoor er voor een deel van de kinderen geen nulmeting was en derhalve hun vooruitgang niet vastgesteld kon worden. Daarnaast is de ontwikkeling van Integrale Kindcentra verder gegaan. Zowel door nieuwbouw of aanpassingen van scholen is het aantal scholen dat intensief samenwerkt met de kinderopvang weer toegenomen. Maar ook zonder aanpassingen aan het gebouw, pakken onderwijs en kinderopvang die samenwerking voortvarend op.

Zoetermeer heeft als centrumgemeente van de regio het jaarlijkse Regionaal Plan Educatie opgesteld met de andere gemeenten. In dit plan wordt per gemeente de inzet van middelen en de te bereiken resultaten overeengekomen. Met de intensivering van de samenwerking in het Stadhuis Forum verwachten we een effectievere toeleiding te realiseren.

De week van de alfabetisering is dit jaar met o.a. de komst van Prinses Laurentien groots aangepakt. Eind van het jaar is het taalakkoord door diverse partners ondertekend met de intentie om inwoners met lagere taal-, reken- of digitale vaardigheden op te sporen en hen te stimuleren vaardiger te worden.

Verder is de samenwerking met De Haagse Hogeschool met ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst in december 2017 naar een hoger niveau getild. Gezamenlijk wordt ingezet op groei van het studentenaantal, uitbreiding van het opleidingsassortiment, concentratie en versterking van de al bestaande labs en lectoraten tot 2025. Een mooi resultaat in dat kader is het

lectoraat "Cybersecurity in het Midden- en Kleinbedrijf" dat in november in de Dutch Innovation Factory officieel van start ging.

Effectindicator

1.1 Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
% VVE-kinderen dat een meer dan gemiddelde leerwinst boekt	n.v.t.	>50%	48%	nee	Jaarlijkse monitor VVE Zoetermeer
Tevredenheid van partners over de samenwerking onderwijs en arbeidsmarkt	tevreden	voldoende	tevreden	ja	Enquête onder partners*

* In het kader van de evaluatie van het SEA convenant 2014-2018 hebben de partners (onderwijs, bedrijfsleven en gemeente) in het najaar van 2017 wederom bevestigd elkaar graag in een samenwerkingsvorm te willen blijven ontmoeten en onder andere initiatieven te willen blijven ontplooiën om de samenwerking onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren.

1.2 Beperken uitval in het onderwijs

Door de snelle preventieve acties vanuit de scholen en leerplicht bij licht en beginnend verzuim wordt het spijbelen ingeperkt. Uit de cijfers blijkt dat de duur en de omvang van het wettelijk ongeoorloofd verzuim het afgelopen schooljaar hierdoor sterk is afgenomen. Samen met de scholen en jeugdhulppartners is gekeken naar passende ondersteuning en waar nodig maatwerk zodat elke jeugdige zich zo optimaal mogelijk kan ontwikkelen. Zoetermeer is hiermee goed op weg om de doelstellingen van het Thuiszitterspact in 2020 te gaan halen. Er was extra aandacht voor een goede aansluiting van de kwetsbare doelgroep vanuit het speciaal- en praktijkonderwijs naar onderwijs, werk of dagbesteding. Ook het aantal voortijdig schoolverlaters (jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie) is het afgelopen schooljaar verder gedaald naar 2,4%.

Ook aan de overgang van school naar een baan is gewerkt door o.a. het organiseren van beroepenmanifestaties als 'Next step' en 'Zoetermeer on stage' en het intensief begeleiden van jongeren naar een BBL-plek (betaalde leerbaan) in samenwerking met het Werkgeversservicepunt en de Leerwerkmakelaar.

Effectindicator

1.2 Beperken uitval in het onderwijs	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters t.o.v. totaal aantal leerlingen	2,7%	2,7%	2,4%	ja	VSV-Atlas (OCW) Jaarverslag leerplicht/ RMC

1.3 Bevorderen van een beter vestigings- en ondernemersklimaat

In 2017 zijn regionaal en lokaal stappen gezet. Zo zijn in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) de samenwerking geïntensiveerd en gezamenlijke initiatieven ontwikkeld. Belangrijke lokale activiteiten zijn: de versterking Ter Zake het Ondernemershuis; de doorontwikkeling ICT Campus en de ontwikkeling Dutch Innovation Park.

Voor een blijvend sterke economie is een goed ondernemingsklimaat essentieel. Hiertoe is ingezet op het waar mogelijk versterken van de bereikbaarheid, de dienstverlening en de samenwerking met het (georganiseerde) lokale bedrijfsleven. Ondernemersgerichte dienstverlening met zo min zo mogelijk regeldruk en opstaan voor nieuwe initiatieven is daarbij van groot belang.

In samenwerking met de ondernemersvereniging RVOZ heeft Ter Zake Het Ondernemershuis op een goed bezocht en gewaardeerd groot small business-event rond "Groei" georganiseerd.

De criteria van het SEBO-keurmerk zijn opnieuw (smart) geformuleerd. De huidige keurmerkhouders worden meer betrokken bij aanvragen van kandidaat-keurmerkhouders.

Er worden bijeenkomsten voor SEBO-leden georganiseerd met sociale en/of economische thema's. De eerste bijeenkomst had het thema aanbesteding. Er wordt een uniform beleid binnen de arbeidsmarktregio Haaglanden ontwikkeld met betrekking tot Social Return On Investment (SROI).

De ambitie om 90% van de facturen binnen 14 dagen te betalen is, ruim een jaar eerder dan gepland, medio 2017 gehaald.

De uitvoeringsagenda Dorpsstraat die in overleg tussen gemeente, vastgoedeigenaren en ondernemers tot stand is gekomen, wordt uitgevoerd. Het oprichten van een Bedrijven Investeringszone (BIZ) voor de vastgoedeigenaren lukte wel, voor de ondernemers echter niet. Dit is een beperkende factor voor de volledige realisatie van de uitvoeringsagenda.

De Horecavisie is vastgesteld op 11 september 2017. Uit een gehouden scan van de lokale horeca zijn wenselijke ontwikkelingen zichtbaar geworden en zijn voorstellen gedaan voor verdere ontwikkeling van de lokale horeca. Een en ander wordt uitgewerkt in een Uitvoeringsprogramma.

Er wordt veel zorg en aandacht besteed aan de positie en kwaliteit van de lokale warenmarkten. Het overleg met de marktcommissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de warenmarkten, is weer opgestart.

De zaterdagmarkt is verplaatst van de Markt naar het Marseillepad en functioneert zichtbaar naar tevredenheid; ook naar de mening van het overgrote deel van de marktkoopliden.

(Reguliere dienstverlening voor ondernemers valt onder programma 6 Dienstverlening en Samenspraak.)

Effectindicator

1.3 Bevorderen van een beter ondernemersklimaat	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Rapportcijfer bedrijfsleven voor het Zoetermeerse ondernemersklimaat	6,9	7,5	6,9	*)	Ondernemerspeiling

* De Ondernemerspeiling is een peiling die elke twee jaar wordt gehouden. De nulmeting heeft in 2014 plaatsgevonden. De afgelopen peiling is in het najaar van 2016 uitgevoerd. De eerstvolgende peiling is gepland in 2018.

1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid

Naast een optimaal ondernemingsklimaat is het essentieel nieuwe bedrijvigheid voor de stad en de regio aan te trekken. Hiertoe vindt gerichte promotie en acquisitie vanuit een duidelijke profilering van de stad plaats. De focus ligt op het promoten van unieke kansen binnen de regio om ontwikkelingen op gang te krijgen.

Vanuit strategisch accountmanagement is extra ingezet op acquisitie en begeleiding van nieuwe initiatieven rondom de sleutelgebieden, zoals rondom de A12 en Bleizo.

Onder aanvoering van VNO-NCW West wordt een visie rondom de A12 ontwikkeld. Voor Bleizo en Prisma is een gezamenlijke marketing- en acquisitiestrategie ontwikkeld.

Binnen de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) is in 2017 voortgebouwd op de initiatieven die gezamenlijk met partners binnen de MRDH zijn opgepakt, zoals het Regionaal Investeringsprogramma en de Roadmap Next Economy (RNE). Speerpunten zijn daarbij de acties die gaan over economische specialisaties en regionale samenwerkingsverbanden (zie spoor C en D uit het raadsbesluit Actieplan Economie van d.d. 6 juli 2015).

Het Innovation Quarter (IQ) heeft in samenwerking met de Regio een propositie uitgewerkt waar individuele gemeenten een eigen accent aan toe kunnen voegen. de MRDH als Innovation Delta. Samen met het IQ wordt momenteel gewerkt aan een strategisch accountmanagement en acquisitie.

Zoetermeer heeft voor meerdere projecten aanvragen ingediend en toegekend gekregen binnen het kader van de "Bijdrageregeling versterking economisch vestigingsklimaat MRDH 2015".

- Energietransitie € 100.000 subsidie;
- Next Generation Woonwijken: € 25.000 subsidie;
- Smart Manufacturing: Industriële toepassing in Zuid-Holland (SMITZH): € 35.000 subsidie.

Het ontwikkelde deel van het gebouw van de Dutch Innovation Factory (DIF) is inmiddels volledig gevuld met inmiddels zo'n 550 HBO- en 100 MBO-4 studenten. De combinatie van MBO en HBO heeft de doorstroom verbeterd. Daarnaast wordt gewerkt aan de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt.

De DIF groeit door naar meer dan 100 bedrijfsleden en wordt aantrekkelijker gemaakt voor buitenlandse start up's. Met de Engelstalige minor IT-Entrepreneurship wordt de internationalisering van het concept van de DIF gestimuleerd.

Daarnaast werken de Haagse Hogeschool, gemeente Zoetermeer en de community samen aan een ontwikkelrichting voor de toekomst.

Afgelopen jaar is gewerkt aan de ontwikkeling van een gezamenlijke gebiedsvisie voor het Dutch Innovation Park en begint het gebied een positie te veroveren.

De Big Data Innovatiehub heeft inmiddels een fysieke locatie geopend in de DIF en een stevige positie ingenomen in de regionale fieldlabinfrastructuur en het Smart Manufacturing programma van de MRDH.

Als vervolg op de in 2016 uitgevoerde marktscan van de bedrijventerreinen is afgelopen jaar onderzoek in gang gezet naar de vitaliteit van de bedrijventerreinen.

Zoetermeer heeft zich aangesloten bij de RetailAgenda, en recentelijk de Zoetermeerse RetailDeal met alle stakeholders getekend om samen tot een toekomstgericht beleid voor de detailhandel te komen.

Centraal hierin staan: duidelijke keuzes, lagere regeldruk en publiek-private samenwerking waar dat noodzakelijk is.

Ontwikkeling werkgelegenheid

Actieve inzet op het vlak van vestigers, begeleiding en bedrijfsbezoeken zowel op lokaal als regionaal niveau, heeft bijgedragen aan de groei van de werkgelegenheid in 2017.

In 2017 hebben de navolgende aansprekende mutaties in het bedrijvenbestand plaats gevonden.

Nieuwe bedrijven in 2017 (vestiging en/of besluit tot vestiging), o.a.:

- CBR, opening mei 2018, 35 arbeidsplaatsen;
- Picnic hub, geopend in augustus 2017, 35 arbeidsplaatsen;
- Nationaal Gamemuseum, opening oktober 2017, 5 arbeidsplaatsen;
- Happy Italy, 100 arbeidsplaatsen.

Behouden voor Zoetermeer o.a.:

- Seaway Heavy Lifting, 325 arbeidsplaatsen;
- Angst en Pfister, december 2017, 50 arbeidsplaatsen;
- Rabobank, maart 2017, 20 arbeidsplaatsen;
- Eldercare, opening nieuwe pand december 2017, 20 arbeidsplaatsen;
- Atos Medical, huur nieuwe locatie november 2017, 20 arbeidsplaatsen.

Vertrokken, o.a. :

- Pietercil Barends, voorjaar 2017, 50 arbeidsplaatsen;
- Astra Zeneca, zomer 2017, 50 arbeidsplaatsen.

Voor een nadere analyse van bedrijvigheid en werkgelegenheid in Zoetermeer is gebruik gemaakt van het Werkgelegenheidsregister Haaglanden (WGH) met 2016 als meest actuele jaarcijfers: Op 1 januari 2017 waren bij bedrijven en instellingen in Zoetermeer 53.445 personen werkzaam. Tussen 1 januari 2016 en 1 januari 2017 is de werkgelegenheid in Zoetermeer per saldo gegroeid met + 330 banen.

De sectoren “vervoer en opslag”, “gezondheids- en welzijnszorg m.n. gezinszorg” en industrie (m.n. technologie” hebben bijgedragen aan de toename van het aantal fulltimebanen; de “zakelijke dienstverlening” voor de groei van part time banen.

De doelstelling van 500 nieuwe arbeidsplaatsen is echter niet gehaald doordat we in 2016 werden geconfronteerd met het vertrek van V&D (“sector groothandel en detailhandel”), hetgeen ten koste is gegaan van veel parttimebanen. Verder is ten gevolge van het vertrek van een verzekeringsmaatschappij (“sector financiële instellingen”) uit Zoetermeer een aanzienlijk aantal full time banen verloren gegaan.

De werkgelegenheidscijfers voor 2017 worden eerst in de loop van 2018 bekend.

Effectindicator

1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Toename aantal arbeidsplaatsen	+330	+500	+330	nee	Gemeentelijke database

1.5 Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie

Uitstroom en activering

De economische groei in Nederland bereikte in 2017 een piekniveau van 3,3 procent, het hoogste niveau in de laatste tien jaar. In de Randstad en ook in onze arbeidsmarktregio is sprake van arbeidsmarktpolarisatie. Dit is de trend waarin de werkgelegenheid in de laagst en hoogst betaalde beroepen in aandeel toeneemt ten koste van banen in het middensegment. De banen aan de onderkant bestaan in toenemende mate uit "kleine" banen, nulurencontracten en ZZP constructies. Daarmee wordt volledige uitstroom uit de bijstand steeds moeilijker en zien we die ook dalen. In 2017 tekende het economisch herstel zich ook af in de ontwikkeling van het bijstandsbestand. De uitstroom van de traditionele doelgroep was groter dan de instroom van de nieuwe doelgroepen vergunninghouders en nieuw arbeidsbeperkten. Per saldo daalde de omvang van het bestand. De proeftuinen, zoals o.a. Zoete Kruimels, zijn geëvalueerd in het onderzoeksrapport "Aandacht werkt".

De resultaten in termen van meer economische zelfstandigheid, maatschappelijke participatie en zelfbewustheid van de deelnemers zijn positief.

Met het actieplan re-integratie is ingezet op vergroten van inkomen uit deeltijdwerk door mensen uit de bijstand. Tevens zijn in dit plan trajecten voor het op eigen kracht ontdekken van kwaliteiten en mogelijkheden en het gaan ondernemen naast de bijstand mogelijk gemaakt.

Het economisch herstel heeft ook in 2017 doorgezet. De werkloosheid is gedaald en de werkgelegenheid neemt toe. De aanvraag voor een Bbz-regeling voor startende ondernemers is toegenomen, mede door de extra inzet in het afgelopen jaar op Ondernemend uit de bijstand. Door middel van dit traject zijn er mensen succesvol uitgestroomd naar (parttime) ondernemerschap en ook loondienst.

De instroom laat vanaf de tweede helft van 2017 een daling zien ten opzichte van de uitstroom. Dit betekent een verschuiving in het klantenbestand. Vanuit de WW stromen er minder mensen in de

bijstand en het Werkgeversservicepunt werkt preventief door samen met werkgevers mogelijkheden te bieden om werkend startkwalificaties te behalen en jongeren naar onderwijs of werkend leren te begeleiden. De mensen die een beroep doen op de Participatiewet hebben een langere afstand tot de arbeidsmarkt. Het re-integratieaanbod van het project Centurion is voor deze groep steeds minder passend. De extra gelden die voor 2017 zijn vrijgemaakt voor dit project, zijn daarom niet volledig ingezet. Door de lagere instroom en de grotere afstand tot arbeidsmarkt van de nieuwe instromers (veel vergunninghouders en nieuw arbeidsbeperkten) en een groot deel van het zittend bestand, zijn 470 mensen uitgestroomd naar werk en 61 mensen die aan een opleiding begonnen zijn.

Proeftuinen

De afgelopen twee jaar is aan de hand van verschillende proeftuinen meer aandacht gegeven aan de minder kansrijke groep bijstandsgerechtigden.

Aandacht staat in deze aanpak centraal. Samen met professionals en deelnemers zoeken we in de proeftuinen naar wat werkt. De praktijk als startbaan gebruiken en werkend leren, lerend werken als uitgangspunt.

Inmiddels hebben de vier proeftuinen, Zoete Kruiden, Shine stadstuin, Zo-Veel-Meer en Gezondheid en Bewegen een beproefde praktijk ontwikkeld. Onlangs heeft ook [evaluatieonderzoek](#) "Aandacht werkt" naar deze vier proeftuinen plaatsgevonden waarin bevestigd wordt dat aandacht een belangrijke succesfactor is bij het begeleiden van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. De resultaten in termen van meer economische zelfstandigheid, maatschappelijke participatie en zelfbewustheid van de deelnemers zijn positief.

Naast deze (nieuwe) aanpak wordt al jaren met succes samengewerkt met maatschappelijke partners als bijvoorbeeld VIP, Piezo, etc.

Vergunninghouders

Vergunninghouders hebben vaak een lange afstand tot de arbeidsmarkt daarom wordt er veelal ingezet op duale trajecten op basis van maatwerk. Een combinatie van inburgeren en het volgen van een opleiding en/of werkervaringsplaats combineert theorie en praktijk voor de vergunninghouder. Duale trajecten worden in overleg met opleiders en werkgevers opgezet, zoals het VCA Arabisch en inburgering op de werkplek. Eind 2017 heeft Zoetermeer het convenant met de Stichting Vluchteling-Studenten UAF (UAF) getekend waarin is afgesproken dat de gemeente en het UAF een samenwerking aangaan om hoogopgeleide vergunninghouders te begeleiden bij een opleiding en het vinden van werk.

Door de toekenning van de subsidieaanvraag uit het Europese Asiel, Migratie en Integratiefonds (AMIF) is er de komende jaren meer financiële ruimte om activiteiten voor vergunninghouders te organiseren.

DSW

De drie gemeenten die samenwerken in de gemeenschappelijke regeling DSW zijn tot de conclusie gekomen dat hun strategische belangen te ver uiteenlopen om de samenwerking voort te zetten. Opheffing van de huidige regeling biedt mogelijkheden de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) voort te zetten onder de directe aansturing van de gemeente Zoetermeer. Hier liggen eveneens kansen voor een verdere integratie van de uitvoering van de Wsw met de uitvoering van nieuw beschut werk en re-integratie op de schaal van de gemeente Zoetermeer.

Het proces van het beëindigen van de Gemeenschappelijke Regeling verloopt in verschillende stappen. Het college houdt voor het hele proces rekening met een doorlooptijd van 2 jaar. Met de gemeenteraadsverkiezingen in zicht wil het college zorgen voor een zorgvuldige overdracht van dit dossier naar een nieuw college. Daartoe is een intentieverklaring opgesteld die door de colleges van de gemeenten Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk is ondertekend. In de verklaring spreken de drie colleges de intentie uit om aan de slag te gaan met uitwerking van een sociaal werkbedrijf met de gemeente Zoetermeer als centrumgemeente, waar de gemeenten Leidschendam-

Voorburg en Rijswijk in de toekomst werkplekken voor de SW-doelgroep inkopen. De verdere uitwerking zal plaatsvinden onder leiding van het nieuwe college.

Effectindicator

1.5 Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
% arbeidsparticipatie	70,4%	70,4%*	70,4%	ja	CBS
Uitstroom naar school	37	40	61	ja	Suite4Sociaal Domein
Uitstroom naar werk	525	575	470	nee**	Suite4Sociaal Domein

* In de Programmabegroting 2017 wordt een percentage van 75% genoemd, de definitie is echter tussentijds gewijzigd. Onder de beroepsbevolking vallen tegenwoordig personen van 15 tot 75 jaar (Internationale Arbeidsorganisatie, ILO-definitie). Teruggerekend voor de realisatie 2016 en begroting 2017 is de participatiegraad volgens deze nieuwe definitie ook ongeveer 70,4%.

** Het begrote aantal van 575 is niet realistisch gebleken, gezien de bestandsontwikkeling. Zie tekst bij 1.5 In de begroting 2018 is daarom de indicator naar 475 verlaagd.

1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan

Armoedebeleid

Extra middelen armoedebestrijding kinderen Deze middelen zijn conform het [bestedingsplan](#) ingezet. Dat plan is gericht op een volledig basispakket met voorzieningen voor kinderen, het ondersteunen en bijdragen aan een rustige, veilige omgeving voor een goede ontwikkeling van kinderen en nieuwe communicatie-uitingen en informatievoorziening t.b.v. ondersteuning voor kinderen. We blijven daarmee kijken naar de gehele (gezins)situatie van het kind.

Vroegsignalering In het kader van vroegsignalering van betalingsachterstanden trok de gemeente samen op met Meldpunt EMMA en woningcorporaties. De inzet van EMMA is contact zoeken met mensen met huurachterstanden om te voorkomen dat ze nog verder in problematische schulden terecht komen. In de periode november 2016 tot mei 2017 zijn 108 huishoudens aangemeld. In ongeveer een derde van de gevallen stond het huishouden open voor een doorverwijzing naar vervolghulp vanuit een vrijwilligersorganisatie, eventueel in combinatie met een beroepsorganisatie. De ervaringen over 2017 hebben tot nieuwe inzichten geleid die kansen bieden om EMMA door te ontwikkelen.

Informatie-uitwisseling met partners In 2017 heeft het Breed Overleg Armoedepartners Zoetermeer (BOAZ) verder vorm gekregen als nieuwe overlegvorm van diverse (armoede)organisaties actief in Zoetermeer. Eind 2017 is een gezamenlijke studiedag georganiseerd over wetgeving en actualiteiten.

Schuldhelpverlening

Ontwikkeling dienstverlening

In 2017 zijn we gestart met de ontwikkeling van een praatplaat. De praatplaat zetten we in voor het eerste gesprek met klanten. Stress over geldzaken en de invloed daarvan op het leven van de klant kan zo op een natuurlijke wijze aan de orde komen. De praatplaat is nog in ontwikkeling maar de eerste ervaringen zijn hoopgevend. Het geeft klanten een duidelijk kader en rust over het proces, ook als zij minder taalvaardig zijn.

Bewindvoerdersdesk

Er is al enige tijd sprake van een toename van klanten met een bewindvoerder. Om de samenwerking met bewindvoerders en de dienstverlening te verbeteren hebben we als extra dienstverlening een bewindvoerdersdesk ingericht. Dit kostte in het begin extra tijd maar levert nu tijdwinst op. In de praktijk betekent het dat de stabilisatiefase overgeslagen kan worden. We zijn nu in staat om aanvragen via bewindvoerders vier maanden sneller af te handelen.

Informatie-uitwisseling met partners

Regelmatig organiseerden we voor en met partners bijeenkomsten om onderling informatie uit te wisselen en stelden we partners in de gelegenheid kennis bij te spijkeren over wetgeving en actuele ontwikkelingen in de uitvoering. We namen deel aan de collegetour van het wijkzorgnetwerk en organiseerden samen met de partners een goed bezochte bijeenkomst over Geld.

Collectieve Ziekteverzekering Minima (CZM)

In 2017 hebben ruim 5000 volwassen inwoners van Zoetermeer (kinderen zijn meeverzekerd) deelgenomen aan de CZM. Het aantal deelnemers t.o.v. 2016 is met enige tientallen gedaald. 93% van de verzekerden heeft gekozen voor de uitgebreide, duurdere polissen.

Zoetermeerpas

In 2017 zijn 12373 passen verstrekt. Dit betekent een stijging met een paar honderd passen.

Effectindicator

1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Aantal bijstandsuitkeringen	3004	2920	2920	ja	Suite4Sociaal Domein
Bereik minimaregelingen uitgedrukt in % doelgroep	68%	68%	65%	nee*	Gemeentelijke administratie
Deeltijd-werkenden met uitkering		300	919**	onbekend**)	Suite4Sociaal Domein

* Het percentage kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen over 2017 is lager dan geraamd. Dit is naast bereik Zoetermeerpas en Collectieve ziektekostenverzekering minima het derde onderdeel waarmee het bereik minimaregelingen wordt bepaald. Daar naast is voor deze jaarrekening gewerkt met een meer recent doelgroepenbestand dat relatief groter is, waardoor de realisatie licht daalt.

** Het getal 300 uit de begroting was het stand gegeven ultimo 2016. De realisatie over 2017 is eigenlijk de nulmeting en betreft alle uitkeringen (= unieke personen) waarover in 2017 inkomsten zijn verrekend. Beide grootheden te weten het stand gegeven en het totaal van alle verrekeningen over een heel jaar zijn niet (goed) vergelijkbaar. Vanaf 2018 wordt dit rechtgetrokken.

2.1.1.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2017		
	U	I	Saldo
1.1 - Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren	23.903	8.441	-15.463
1.2 - Beperken uitval in het onderwijs	1.788	437	-1.351
1.3 - Bevorderen van een beter vestigings- en ondernemersklimaat	1.437	755	-682
1.4 - Bevorderen groei werkgelegenheid	583	165	-418
1.5 - Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie	25.811	1.788	-24.023
1.6 - Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan	62.586	46.290	-16.296
Totaal programma	116.108	57.876	-58.232

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Financiën op hoofdlijnen

Voor de bijdragen aan maatwerk in spelen en leren (doelstelling 1.1) is het budget besteed aan onderwijshuisvesting (€ 18,1 mln), leerlingenvervoer (€ 0,9 mln) en € 4,9 mln voor ontwikkeling kinderopvang, brede school, schoolbegeleiding en onderwijsachterstanden (OKE-regeling). De inkomsten komen vooral uit huren en servicekosten (€ 7,6 mln) en een rijksbijdrage voor onderwijsachterstanden (€ 1,6 mln).

Voor het beperken van uitval in het onderwijs (doelstelling 1.2) is geïnvesteerd in het terugdringen van voortijdig schoolverlaten en schoolmaatschappelijk werk.

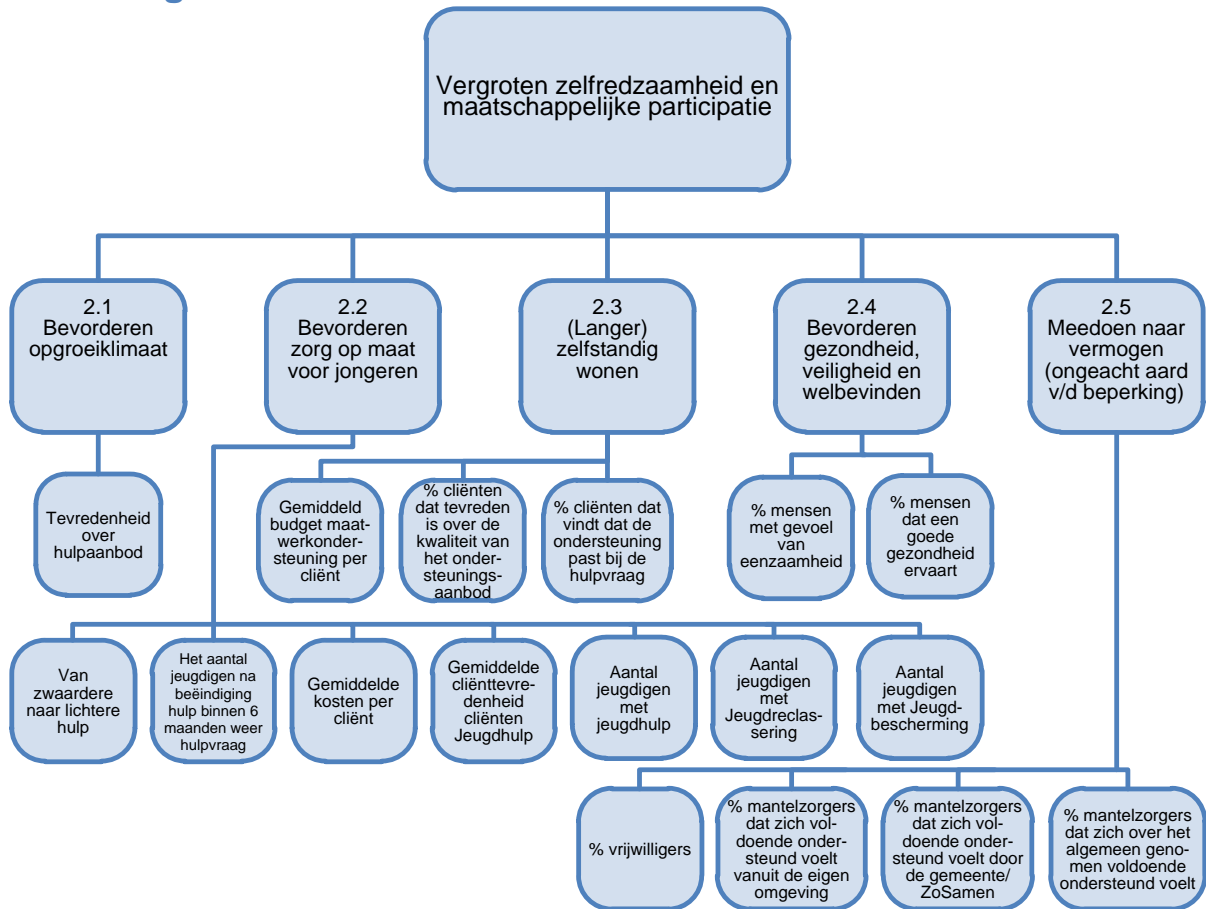
Ter bevordering van een beter vestigings- en ondernemersklimaat (doelstelling 1.3) is het budget besteed aan accountmanagement, beheer van de warenmarkten en de sociaal economische agenda. Er zijn reclameopbrengsten en marktgelden ontvangen.

Ter bevordering van de groei werkgelegenheid (doelstelling 1.4) is ingezet op lokale en regionale beleidsadviesing op het gebied van economie.

Voor het stimuleren duurzame arbeidsparticipatie (doelstelling 1.5) is geïnvesteerd om werkzoekenden te laten participeren op de arbeidsmarkt (€ 13,0), uitstroom naar school (€ 1,1 mln) en sociale activering (€ 11,7).

Voor het voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan (doelstelling 1.6) is het budget besteed aan uitkeringen levensonderhoud (€ 48,9 mln), bijzondere bijstand en armoedebeleid (€ 12,0 mln). De inkomsten bestaan vooral uit de rijksbijdrage (€ 44,0 mln).

2.1.2 Programma 2 Samen leven en ondersteunen

2.1.2.1 Algemene doelstelling

De zelfredzaamheid en de maatschappelijke participatie van alle inwoners staan voorop binnen het sociale domein. De gemeente schept de voorwaarden voor deze manier van 'samen leven' door er onder andere voor te zorgen dat er basisvoorzieningen aanwezig zijn, informatie en advies beschikbaar zijn en vrijwilligers worden ondersteund.

Daarnaast krijgt iedereen die dat nodig heeft de juiste hulp of ondersteuning, zo dicht bij huis als mogelijk. Waar professionals nodig zijn, krijgen deze vertrouwen en handelingsruimte. De gemeente stimuleert organisaties hun krachten te bundelen en in te zetten op innovatie om de beste ondersteuning voor onze inwoners te bieden.

2015 en 2016 stonden in het teken van de transitie in het sociaal domein. In 2017 zijn we begonnen met de transformatie: betere en integrale werkwijzen ontdekken en nieuwe methoden aanleren. De transformatie staat voor innovatie binnen het sociaal domein, mogelijk maken wat nodig is om maatwerk te realiseren. Daarbij gaat het om het verankeren van de veranderingen en vernieuwingen. Voorbeelden hiervan zijn het opzetten van 'team8tien' voor de overgang van 18- naar 18+, de pilot 'dagbesteding met inloof functie' en de pilot waarbij technologische ontwikkelingen worden ingezet bij mensen met lichte dementie.

Met de decentralisatie van taken in het kader van de nieuwe Wmo en Jeugdwet is ook het terrein waarop we fraude moeten bestrijden vergroot. Handhaving in het sociaal domein is dan ook een actueel thema. Samen met de VNG verkennen gemeenten de mogelijkheden voor fraudeaanpak. Inmiddels heeft het college voor dit specifieke toezicht gemeentelijke toezichthouders aangewezen.

2.1.2.2 De doelstellingen van dit programma

2.1 Bevorderen opgroei-klimaat

Het jaar 2017 stond grotendeels in het teken van het Actieplan kostenbeheersing jeugdhulp en, hieraan gerelateerd, de verbetering van de sturing op de toegang tot jeugdhulp. Het uitgangspunt is dat jeugdigen en hun ouders toegang tot passende hulp en ondersteuning krijgen via de schoolmaatschappelijk werker (SMW-er), de praktijkondersteuner jeugd bij de huisarts (POH jeugd) of via de medewerker Jeugd- en Gezinshulp (JGH). Deze passende hulp kan bestaan uit een vorm van preventieve ondersteuning, kortdurende begeleiding door de medewerker van de toegang of een verwijzing naar meer specialistisch jeugdhulp. Jongeren en kinderen worden hierdoor dichterbij huis geholpen en ontvangen minder snel een doorverwijzing naar zwaardere jeugdhulp. Een positieve ontwikkeling voor jeugdigen en op termijn een besparing op de kosten van jeugdhulp.

In het licht van de versterking van de toegang tot jeugdhulp met ingang van 2018, is in 2017 de doelstelling en opdracht voor het schoolmaatschappelijk werk op het primair onderwijs aangepast. Ook deed in 2017 de POH jeugd op de huisartsenpraktijk haar intrede, zodat daar meer capaciteit beschikbaar is om het gesprek met jeugdigen en ouders te voeren en op basis hiervan de juiste zorg in te zetten. Ook werd in 2017 een leerproces gestart met vertegenwoordiging vanuit de Jeugdgezondheidszorg, het SMW, de POH jeugd en JGH. Uitvoerend medewerkers en managers van deze organisaties gaven gezamenlijk vorm aan nieuwe processen voor verwijzing en afstemming.

Om vanaf 2018 besparingen op de uitgaven voor jeugdhulp te realiseren werd in 2017 het aanbod preventieve opvoed- en opgroei ondersteuning versterkt en beter in beeld gebracht. Een nieuwe interventie, Steunouder, werd geïntroduceerd. Deze interventie, uitgevoerd door vrijwilligers, speelt in op het (tijdelijk) ontlasten van ouders, zodat de kinderen thuis kunnen blijven wonen en pleegzorg of een andere vorm van hulp wordt voorkomen. Ook is de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) in 2017 gestart met de pilot 'Doorzorg'. Het achterliggende idee is om met Doorzorg te voorkomen dat jeugdigen binnen zes maanden terugkeren in de jeugdhulp. Inmiddels is de werkwijze ontwikkeld, die er op gericht is te bouwen aan een duurzame relatie met wederzijds vertrouwen met het gezin, vervolgens te doen wat nodig is (of verwijzen naar preventief aanbod voor jeugdige of ouder(s) of zelf een aantal gesprekken hiervoor in te richten of doorgaan naar de volgende fase (waakvlamcontact). Veel knelpunten die jeugdigen ervaren vinden hun oorzaak in armoedeproblematiek. De JGZ is gestart met een armoedeproject om kinderen die opgroeien in armoede sneller in het vizier te krijgen, zodat daar tijdig en op maat op geanticipeerd kan worden. Hierbij is nadrukkelijk de samenwerking geïntensiveerd met het BOAZ (Breed Overleg Armoede Zoetermeer).

Het vergroten van de bekendheid van het preventief aanbod in de stad had tot resultaat dat vormen van preventieve ondersteuning zoals Reset, Gezinscoaching en Homestart steeds vaker door jeugdhulpaanbieders werden benaderd.

Effectindicator

2.1 Bevorderen opgroei-klimaat	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Tevredenheid hulp: ouders/jeugdigen die een positief effect ervaren na ondersteuning		-	-*	n.v.t.	Verantwoordelijkheid aanbieder

* Toelichting: Preventieve partners vragen jeugdigen en ouders standaard om een terugkoppeling over hun ervaring na afloop van de ondersteuning. De informatie wordt gebruikt om het aanbod te verbeteren. Eén organisatie doet aan resultaatmeting via score op de Zelfredzaamheidsmatrix. Twee organisaties in een consultatie- en adviesrol vragen cliënten aan hun ervaring een score toe te kennen en verbeterpunten aan te dragen. Hoewel informatie over cliëntervaring standaard wordt verzameld

en deze informatie wordt gebruikt om de kwaliteit te verbeteren, kan ten gevolge van de diversiteit aan vormen van ondersteuning, geen eenduidige uitvraag worden gedaan die te vertalen is naar een (vergelijkbaar) rapportcijfer.

2.2 Bevorderen zorg op maat voor jongeren

De beweging van zwaar naar licht is een belangrijke transformatiedoelstelling. Het tekort op het budget jeugdhulp – wat de aanleiding was voor het opstellen van het Actieplan kostenbeheersing jeugdhulp - onderstreept extra het belang om meer inzicht en grip te krijgen op de financiën. Daarnaast is het belangrijk om de informatiepositie te verbeteren. In 2017 is ingezet op het versterken van de regierol van de gemeente. Vanuit de businesscase 'doelrealisatie' wordt samen met jeugdhulpaanbieders gewerkt aan de kwaliteit en effectiviteit van de jeugdhulp. Daarnaast werd voor de inkoop van de jeugdhulp voor het eerst ervaring opgedaan met een aanbestedingstraject. Vanuit de businesscase 'contractmanagement' is een voorstel uitgewerkt voor de invulling van regionaal contractmanagement vanuit het Inkoopbureau H-10 en lokaal contractmanagement door de gemeente. Bij het beter ontsluiten van data over de jeugdhulp heeft Zoetermeer een voortrekkersrol. Er zijn stappen gezet naar het opzetten van een datahuis. Ook wordt ingezet op het integraal werken. Het 'team8tien' is gestart en richt zich op het oplossen van knelpunten in de zorg en begeleiding van inwoners die 18 jaar worden.

Effectindicator

2.2 Bevorderen zorg op maat voor jongeren	Realisatie 2016	Begroting 2017*	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Het aantal jeugdigen waarbij doorverwijzing naar zwaardere hulp plaatsvindt		p.m.	p.m.		Regionale jeugdhulp monitor
Het aantal jeugdigen dat na beëindiging van de hulp binnen 6 maanden met een hulpvraag komt	13%	-	14%**		Regionale jeugdhulp monitor
De gemiddelde kosten per cliënt	€ 7.000	-	p.m.***		Regionale jeugdhulp monitor
Gemiddelde cliënttevredenheid cliënten jeugdhulp	7,8****	-	****		Cliënt ervaringsonderzoek regio Haaglanden
Aantal jeugdigen met jeugdhulp (% tot 18 jaar)	12,5% (1 ^e halfjaar '16)	-	12,3%***** (1 ^e halfjaar '17)	n.v.t.	CBS
Aantal jeugdigen met Jeugdreclassering (% tot 18 jaar)	1,4% (1 ^e halfjaar '16)	-	1,4%***** (1 ^e halfjaar '17)	n.v.t.	CBS
Aantal jeugdigen met Jeugdbescherming (% tot 18 jaar)	0,8% (1 ^e halfjaar '16)	-	0,7%***** (1 ^e halfjaar '17)	n.v.t.	CBS

* In de Programmabegroting 2017-2020 waren nog geen streefwaarden aan deze indicatoren verbonden.

** Het percentage is voorlopig; nog niet alle gegevens zijn beschikbaar over heel 2017.

*** Er is nog geen cijfer beschikbaar, omdat we voor het bepalen van deze indicator afhankelijk zijn van declaratiegegevens van aanbieders en deze zijn over 2017 nog niet volledig.

**** Het betreft een cijfer voor de gehele regio Haaglanden (rapport februari 2017). Op lokaal niveau zijn geen cijfers beschikbaar.

***** De cijfers over het eerste halfjaar 2017 zijn voorlopig en over het tweede halfjaar van 2017 zijn nog geen cijfers beschikbaar. Dit betekent dat er ook nog geen percentage beschikbaar is over heel 2017.

2.3 (Langer) zelfstandig wonen

Uitgangspunt voor het langer zelfstandig wonen is het bevorderen van de eigen mogelijkheden van de inwoner. Daarbij gaat het niet alleen over ouderen. Ook jongere inwoners kunnen ondersteuning nodig hebben bij het zelfstandig wonen, denk daarbij aan mensen die vanuit een beschermd wonen project komen of aan jongeren die vanuit intramurale jeugdzorg zelfstandig gaan wonen. Als inwoners ondersteuning nodig hebben die ook hun eigen netwerk niet kan bieden, geeft de gemeente

ondersteuning via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Die ondersteuning stelt hen in staat zelf een huishouden te voeren, zich met een vervoermiddel te verplaatsen in hun directe omgeving en andere mensen te ontmoeten. Kwetsbare ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking bieden we ondersteuning op maat - bijvoorbeeld met huishoudelijke hulp, individuele begeleiding en/of dagbesteding. Voor deze doelgroepen biedt de gemeente ook algemene voorzieningen en vrij inzetbare voorzieningen om (langer) zelfstandig te kunnen wonen. Voor deze voorzieningen hoeven inwoners geen indicatie aan te vragen bij de gemeente.

De ondersteuning aan inwoners wordt vormgegeven volgens het uitgangspunt 'licht waar het kan, zwaarder waar nodig': waar het kan wordt een beroep gedaan op het netwerk van een inwoner of op ondersteuning via een algemene voorziening. Waar het nodig is wordt een maatwerkvoorziening ingezet.

De behoefte aan geschikte woningen voor de verschillende bijzondere doelgroepen neemt toe. Dit komt onder andere door de beweging van zorg verlenen binnen een instelling naar zorg aan huis. Om invulling te kunnen geven aan deze aanzienlijke woonopgave zet de gemeente in op een toename van deze woningen. Hierover wordt overleg gevoerd met de woningcorporaties.

Voor de nieuwe Wmo-taken (begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf) wordt samengewerkt met 5 regiogemeenten, samen de H6 genoemd. In 2017 zijn zowel de uitvoering van de overeenkomst als de H6-samenwerking geëvalueerd. In beide gevallen is de uitkomst dat het goed gaat maar dat er wel verbeterpunten zijn. Voor de uitvoering van de overeenkomst worden stimuleren van innovatie, sturen op resultaat en sturen op kwaliteit speerpunten voor 2018.

We zien dat het aantal klanten met een Wmo-voorziening stijgt. Dit is zeer waarschijnlijk het gevolg van de inzet op langer zelfstandig wonen; mensen gaan minder snel naar een verpleeghuis of andere Wlz-instelling en blijven dus langer in de Wmo. Als deze trend zich doorzet heeft dit gevolgen voor het financiële beeld voor de komende jaren.

Effectindicator

2.3 (Langer) zelfstandig wonen	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Gemiddeld budget maatwerkondersteuning per cliënt	€ 3.125	-	€ 2.855	n.v.t.	Gemeentelijke database WMO
% Cliënten dat tevreden is over de kwaliteit van het ondersteuningsaanbod	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	80		CEO
% Cliënten dat vindt dat de ondersteuning past bij de hulpvraag	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	81		CEO

Toelichting

Bij de realisatie 2016 is uitgegaan van verkeerde cijfers. Op basis van de nieuwe berekening zou de realisatie 2016 € 2.733 zijn. De reeks in de begroting moet hierop aangepast worden.

Wijziging indicatoren

Een aantal indicatoren kwam uit het oude Klanttevredenheidsonderzoek. Dat is inmiddels vervangen door het nieuwe Cliënt- ervaringsonderzoek (CEO). Omdat niet alle indicatoren één op één terugkomen heeft een wijziging plaatsgevonden.

2.4 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden

De gemeente heeft de taak om de gezondheid van haar inwoners te bevorderen (Wet publieke gezondheid). Een goede gezondheid is een belangrijke voorwaarde voor maatschappelijke

participatie. We streven naar het verkleinen van verschillen in de ervaren gezondheid veroorzaakt door de sociaal economische status. Speerpunten zijn het terugdringen van overgewicht, diabetes, psychosociale problemen (waaronder eenzaamheid) en verslaving.

Ook het bevorderen van veiligheid door het bestrijden van fysiek en geestelijk geweld in de huiselijke omgeving heeft prioriteit. Ook in 2018 blijft het Veilig Verder Team in Zoetermeer een rol vervullen binnen de keten huiselijk geweld en kindermishandeling. Het Veilig Verder Team bestaat uit professionals van Kwadraad, Jeugd- en Gezinshulp, MEE en Veilig Thuis. Middels de *Signs of Safety* benadering wordt in samenwerking met het gezin gestreefd naar veiligheid voor alle gezinsleden.

Effectindicator

2.4 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Coëfficiënt: Verlaging van aantal inwoners van 18 jaar en ouder met gevoel van eenzaamheid*	2,7	2,6	2,4	ja	Omnibusenquête
% inwoners van 18 jaar en ouder dat een goede gezondheid ervaart	68	69	69	ja	Omnibusenquête

* De score is een coëfficiënt van een aantal vragen over eenzaamheid. De indicator, gevoelens van eenzaamheid, wordt weergegeven in een score op een schaal van 0 tot en met 11, van niet eenzaam tot en met zeer sterk eenzaam. Hoe lager de score, hoe minder eenzaam.

2.5 Meedoen naar vermogen, ongeacht aard van de beperking

We stimuleren een samenleving waar iedereen de gelegenheid heeft om mee te doen, waar mensen elkaar helpen en waar de overheid niet automatisch alles regelt. Daarvoor is zo veel mogelijk een infrastructuur van Wmo basisvoorzieningen per wijk onderhouden. Deze voorzieningen hebben een preventieve en ondersteunende functie. Inwoners die (tijdelijk) minder zelfredzaam zijn, kunnen in de wijken terecht bij het algemeen maatschappelijk werk, organisaties voor materiële dienstverlening, welzijnsorganisaties, vrijwilligersorganisaties en ontmoetingsruimten van wijk- en buurtverenigingen.

De welzijnsaanbieders die in Zoetermeer actief zijn geven samen invulling aan de maatschappelijke opgaven. Het college onderzoekt de mogelijkheden om themagerichte opdrachten te gaan formuleren, zodat welzijnsaanbieders hun dienstverlening meer op deze thema's kunnen gaan focussen.

Mantelzorgers hebben een belangrijke rol in de zorg voor inwoners. Om hen te ondersteunen financiert de gemeente gerichte voorzieningen zoals respijtzorg, de mantelzorgconsulent, parkeerfaciliteiten voor mantelzorgers en de waardering. Om beter inzicht te krijgen in de ondersteuningsbehoefte van mantelzorgers en de dienstverlening te vernieuwen, heeft het college een samenspraaktraject met mantelzorgers uitgevoerd. De resultaten hiervan worden medio 2018 met de raad gedeeld.

Vrijwilligers zijn op allerlei plekken in de maatschappij actief en doen veel nuttig werk. Het college vindt het belangrijk dat vrijwilligers hierbij ondersteund worden. Samen met vrijwilligers is in 2017 onderzocht hoe die ondersteuning er in de toekomst uit moet komen te zien. De resultaten hiervan worden medio 2018 met de raad gedeeld.

Het realiseren van laagdrempelige inloopcentra met dagbesteding bleek, zo vlak na de transitie, een te grote opgave voor de betrokken dienstverleners en de gemeente zelf. Daarom is besloten de opdracht te 'downsizen' tot een pilot in het Albrandswaard met Palet Welzijn. Onderzocht wordt of er van de combinatie van 'inloop' met 'dagbesteding' een preventieve werking uitgaat waardoor kwetsbare ouderen mogelijk langer thuis kunnen blijven wonen. De resultaten dienen als input voor de doorontwikkeling van de dagbesteding.

We hebben ontmoeting in de wijken gestimuleerd. Zoetermeer heeft een gevarieerd aanbod vanuit wijk- en buurtverenigingen en welzijnsorganisaties. We hebben ingezet op verbinding en samenhang van dit aanbod met initiatieven vanuit bewoners en vrijwilligersorganisaties. Zo faciliteren we het burgerinitiatief 'De Hof van Seghwaert' en zijn in 2017 de wijkrestaurants behouden.

In 2017 is een lichte groei opgetreden in het aantal deelnemers van de recreatieve dagbesteding. De stijging is minder groot dan de jaren daarvoor. De eerste jaren na de transitie is de sterkste groei opgetreden. De groei is met name zichtbaar bij de doelgroep ouderen. Eén van de doelen van de Wmo is dat mensen langer zelfstandig thuis blijven wonen: waar mensen voorheen naar een verzorgings- of verpleeghuis gingen blijven zij nu thuis wonen. Daardoor doen deze inwoners vaker en langer een beroep op de recreatieve dagbesteding. De verwachting is daarom ook dat deze groei de komende jaren zal doorzetten.

Effectindicator

2.5 Meedoen naar vermogen, ongeacht aard van de beperking	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
% vrijwilligers	26,4	24	28	ja	Omnibusenquête
% mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt vanuit de eigen omgeving	NB	NB	72,9	NB	Omnibusenquête
% mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt door de gemeente/ZoSamen	NB	NB	11,4	NB	Omnibusenquête
% mantelzorgers dat zich over het algemeen genomen voldoende ondersteund voelt	68,3	70	65,9	nee	Omnibusenquête

Toelichting

Het gerealiseerde percentage 'mantelzorgers dat zich over het algemeen genomen voldoende ondersteund voelt', is over 2017 lager dan het begrote percentage. De reden hierachter is niet eenduidig, aangezien vele zaken effect kunnen hebben op dit percentage. Uit gesprekken met mantelzorgers blijkt dat vooral passende (professionele) hulp voor de verzorgde bijdraagt aan de mate waarin een mantelzorger zich ondersteund voelt.

Wijziging indicatoren

Op basis van motie 1611-34 heeft de raad verzocht om de effectindicator '% mantelzorgers dat zich gesteund voelt door de gemeente' aan de effectindicator toe te voegen. Ook de effectindicator '% mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt vanuit de eigen omgeving' is aan de meting toegevoegd. Omdat deze indicatoren pas sinds 2017 in de enquête worden meegenomen, zijn er van eerdere jaren nog geen gegevens beschikbaar.

2.1.2.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2017		
	U	I	Saldo
2.1 - Bevorderen opgroeiklimaat	4.451	0	-4.451
2.2 - Bevorderen zorg op maat voor jongeren	44.361	6.717	-37.645
2.3 - Langer zelfstandig wonen	20.287	1.828	-18.458
2.4 - Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden	1.771	0	-1.771
2.5 - Meedoen naar vermogen, ongeacht aard van de beperking	12.004	277	-11.727
Totaal programma	82.874	8.823	-74.052

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Financiën op hoofdlijnen

Ter bevordering van het opgroeiklimaat (doelstelling 2.1) is budget besteed aan subsidies voor de Stichting Jeugdgezondheidszorg (€ 3,1 mln.) en het Centrum voor Jeugd en Gezin, Meerpunt (€ 1,3 mln.). Op de jeugdgezondheidszorg is in 2017 een laatste bezuiniging doorgevoerd.

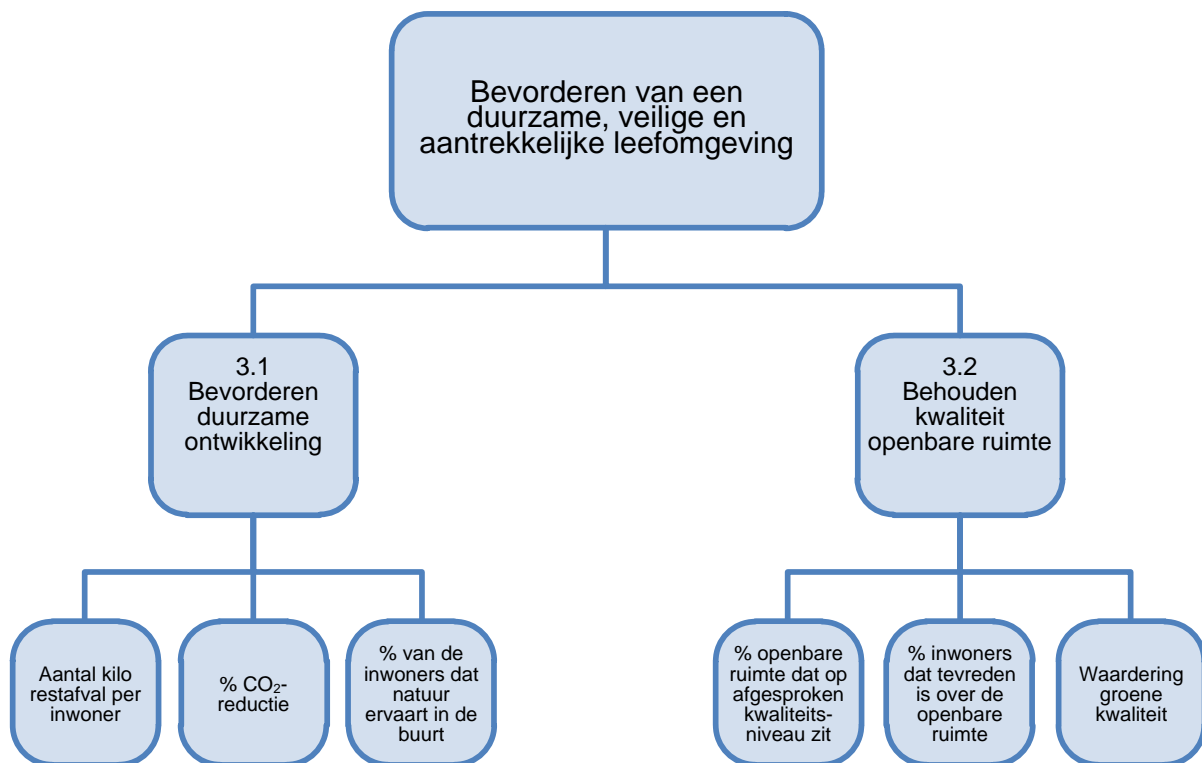
Ter bevordering van zorg op maat voor jongeren (doelstelling 2.2) is budget ingezet voor jeugdhulp (€ 36,2 mln.) en voor algemene jeugdvoorzieningen (€ 2,5 mln.): jongerenwerk, combinatiefunctionarissen (leggen verbanden met cultuur en sport ter preventie van jeugdzorg). De inkomsten bestaan voornamelijk uit de onttrekking van € 6,1 mln. uit de bestemmingsreserve sociaal domein.

Het budget voor langer zelfstandig wonen (doelstelling 2.3) is ingezet ten behoeve van de algemene voorzieningen voor ouderen, gehandicapten en chronisch zieken. Daarnaast zijn uit het budget de maatwerkvoorzieningen Wmo bekostigd.

De grootste uitgaven ter bevordering van de gezondheid, veiligheid en welbevinden (doelstelling 2.4) zijn gedaan ten behoeve van de GGD Haaglanden, openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) en maatschappelijke opvang.

Het budget voor meedoen naar vermogen, ongeacht aard van de beperking (doelstelling 2.5) is onder andere ingezet ten behoeve van vrij inzetbare Wmo-voorzieningen (€ 2,5 mln.), mantelzorg(waardering) en vrijwilligersondersteuning (€ 1,1 mln.), ouderen (€ 1,5 mln.), wijkregisseurs en Wijk-aan-zet, integratie (€ 1,1 mln.) en wijkactivering.

2.1.3 Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen

2.1.3.1 Algemene doelstelling

Klimaatverandering en verlies aan biodiversiteit zijn dé uitdagingen voor een duurzaam en groen Zoetermeer. Zoetermeer wil ook in de toekomst een prettige en gezonde stad blijven. Een stad waar inwoners volop kunnen genieten van hun leefomgeving: een natuurrijk en groen Zoetermeer en CO₂ neutrale Stad in 2040. De gemeente maakt in de stad en in de regio actief groene en duurzame afspraken via Green Deals. Zo werkt de gemeente aan optimale condities voor lokale en regionale initiatieven van marktpartijen, maatschappelijke organisaties, woningcorporaties en inwoners.

Eind 2017 is, in het kader de landelijke ambitie om in 2020 nog maar 100 kilo restafval per inwoner per jaar te behalen, het nieuwe afvalbeleidsplan 'Zoetermeer, meer bewust' vastgesteld. Dit beleid geeft richting aan hoe Zoetermeer samen met haar inwoners aan de slag wil gaan om de afvalberg terug te dringen.

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is gericht op het in stand houden en bevorderen van een veilige en aantrekkelijke openbare ruimte. In 2017 is gestart met de uitvoering van de kwaliteitsimpuls openbare ruimte: Buiten Gewoon Mooi!. Door het leveren van maatwerk in onderhoud en door te investeren op zichtbare, veel gebruikte plekken wordt ingezet op een verbetering van de buitenruimte in de hele stad. Naast het dagelijks/periodiek onderhoud is ook groot onderhoud in de openbare ruimte uitgevoerd, met veel verschillende projecten in de stad.

2.1.3.2 De doelstellingen van dit programma

3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling

Aardgasvrije nieuwbouw is het afgelopen jaar de norm geworden. In Zoetermeer wordt nieuwbouw niet meer op aardgas aangesloten. Zoetermeer loopt hier mee ruim voor op het landelijke beleid. Ook in de bestaande bouw wordt het aardgasvrij maken nu structureel georganiseerd. Regionaal werkt de

gemeente hiervoor samen onder de noemer 'Next Generation woonwijken' en landelijk participeert Zoetermeer in de 'Green deal aardgasvrije wijken'. Afgelopen jaar is er een green deal getekend met Stedin en de drie corporaties om Palenstein als eerste wijk aardgasvrij te maken. De Goede Woning heeft zijn ervaring in Palenstein al doorvertaald naar de hele voorraad. Jaarlijks zullen er 200 bestaande woningen naar nul op de meter worden 'vernieuwbouwd'.

Zoetermeer loopt ook voorop in de innovatieve aanpak van de bestaande particuliere woningvoorraad. De gemeente heeft subsidie ontvangen in het kader van 'innovatieve aanpakken' (landelijke subsidie klimaatakkoord) voor energiebesparing bij VVE's. Met een gemeentelijke startsubsidie is afgelopen jaar een filiaal van de landelijke duurzaamheidswinkel geopend op de Dorpstraat. Iedereen kan hier terecht voor zowel een vrijblijvend en onafhankelijk advies als de uitvoering van alle mogelijke duurzaamheidsmaatregelen. Onze Zoetermeerse energiecoöperatie Dezo is in samenwerking met de landelijke duurzaamheidswinkel gestart met haar 'blok voor blok'-aanpak in de wijk Segwaerth. Ook hier is een gemeentelijke subsidie aan verleend. Dezo is verder nog gestart met collectieve zonnecentrales op 4 gemeentelijke daken voor inwoners in Zoetermeer. Door aanpassing van het provinciaal beleid is een vierde windturbine op Lansinghage niet meer toegestaan. Zoetermeer heeft de kansen verkend om bij de aanleg van een pijpleiding naar Leiden ook (rest)warmte van Rotterdam naar Zoetermeer te krijgen. Dit heeft nog niet tot concrete resultaten geleid. Elektrisch rijden wordt een steeds belangrijker onderdeel in de energietransitie. In 2017 won Zoetermeer voor haar beleid "De gouden stekker" van de Vereniging van Elektrische Rijders (VER).

De regionale samenwerking voor groene projecten heeft afgelopen jaar ook zijn vruchten afgeworpen. Er zijn diverse subsidies gereserveerd voor Zoetermeerse projecten. Het gaat om de ontwikkeling van moerasbosjes, de realisatie van bijenlinten, realisatie van nestgelegenheden en de voltooiing van 'het rondje Meerpolder'. 'Het afgelopen voorjaar gerealiseerde nieuwe gruttolandje is een groot succes. De biodiversiteit neemt zichtbaar toe. In het gebied zijn naast grutto's onder andere steltkluten en kemphanen gesignaleerd. Zoetermeer heeft zich aangesloten bij Groene Cirkel Bijenlandschap. Hierin werken we met veel partijen aan een bloemrijk netwerk dat (wilde) bijen voldoende voedsel en nestgelegenheid biedt en het landschap aantrekkelijker en kleurrijker maakt.

Met het nieuwe afvalbeleidsplan is voor de komende twee jaar de ambitie uitgesproken om op een kostenefficiënte en klantvriendelijke manier 10 kilo minder restafval per persoon per jaar te realiseren. Vooruitlopend hierop hebben in 2017 reeds diverse projecten plaatsgevonden en zijn de nodige voorbereidingen getroffen om de uitvoering van het nieuwe beleid in 2018 en verder mogelijk te maken.

Effectindicator

3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Aantal kilogram restafval per inwoner	222	<2016	218	ja	www.nvrd.nl
% CO2 reductie	11%	12%	11%	nee	www.co2-monitoring.nl aangevuld met www.energiebeeld.nl en www.klimaat-monitor.databank.nl
% van de inwoners dat de natuur ervaart in de buurt	67%	88%	87%	nee	Omnibusenquête

Met een daling van vier kilo is de ambitie om minder restafval per inwoner in te zamelen gehaald.

Grote reducties in CO₂-emissie zijn op korte termijn niet reëel. De CO₂-emissie voor de gebouwde omgeving wordt veroorzaakt door het gebruik van fossiele energie. Voor grote reducties is de energietransitie van fossiel naar duurzaam dus essentieel. Dat betekent dat de gebouwde omgeving van het aardgas af moet. Zoetermeer heeft deze koers bij de vaststelling van het programma Duurzaam en Groen Zoetermeer gekozen en loopt hierin ook landelijk voorop. De (landelijke) economische en juridische condities zijn echter nog steeds onvoldoende gerealiseerd om duizenden woningen per jaar van het aardgas af te kunnen sluiten. Daarnaast is een regionale verkenning met MRDH-gemeenten gebleken dat Zoetermeer lokaal onvoldoende mogelijkheden heeft om in de eigen behoefte van duurzame energie te voorzien en dat er ook op regionaal niveau onvoldoende mogelijkheden zijn.

Het resultaat m.b.t. ‘% van de inwoners dat de natuur ervaart in de buurt’ is op één procent na niet gehaald. Toch is het het hoogste percentage sinds de meting in 2001 is begonnen. In 2015 was er een lichte afname (5% lager) en in 2016 een forse afname (17% lager) dan in het jaar 2014 met het hoogste percentage tot dan toe. De afname valt in tijd samen met het beëindigen van Natuur- en milieueducatie door de gemeente en de toename valt in tijd samen met de extra aandacht voor bijen en bloemrijke bermen.

3.2 Behouden aantrekkelijke & veilige openbare ruimte

In de Beheervisie Openbare Ruimte (BOR) die in 2016 is vastgesteld, is een nieuwe beheerstrategie opgenomen. De koers van beheer voor de komende jaren is samen te vatten onder de noemer 'omgevingsbewust beheer', waarbij meer dan voorheen gestuurd wordt op effect en risico. In 2017 is hier invulling aan gegeven door - onder meer - de kwaliteitsverbetering openbare ruimte, het doorontwikkelen van de integrale onderhoudsbestekken en de programmering en uitvoering van het groot onderhoud.

Medio 2017 is gestart met de uitvoering van deze kwaliteitsverbetering openbare ruimte, onder het motto "Buiten Gewoon Mooi!". Gekozen is voor een aanpak waarbij de onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte op een slimme manier wordt verbeterd. In plaats van een integrale verhoging van de beheerkwaliteit door te voeren, wordt ingezet op het leveren van maatwerk in onderhoud en op investeren op zichtbare, veel gebruikte plekken. Voorbeelden zijn het vaker maaien van randen langs voet- en fietspaden om de bruikbaarheid te vergroten en het planten van bloembollen om meer kleur te krijgen in de stad. Hiermee wordt dan ook een andere kwaliteit geleverd, meer gericht op gebruik en beleving van de openbare ruimte

In 2017 is in Oosterheem en Rokkeveen gestart met een nieuw integraal onderhoudscontract, waarbij de opdrachtnemer wordt uitgedaagd om een zo optimaal mogelijke bijdrage te leveren aan de ambities van de beheervisie. In dit zogenaamd hybride contract wordt, naast frequentie en beeld, ook gestuurd op het effect. De uitvoering van het contract verloopt moeizaam .

In 2017 is een pilot risicogestuurd wegbeheer uitgevoerd waarvan de resultaten zijn verwerkt in het programma groot onderhoud 2018. Er is geïnvesteerd in de digitale ontsluiting van het programma groot onderhoud 2018. Via het Geoportaal op de gemeentelijke website kunnen de afzonderlijke projecten worden ingezien.

Naast de uitvoering van projecten van het reguliere programma voor groot onderhoud, is een inhaalslag gemaakt met het de uitvoering van groot onderhoud van het programma 2016. Ook zijn beheermaatregelen van de Platanen Seghwaert uitgevoerd.

In 2017 zijn de volgende grote projecten uitgevoerd:

- de renovatie van de openbare ruimte van de J.C. Bloemhove en de P.C. Boutenshove;
- een groot deel van de renovatie van het park in de Bossenbuurt in Meerzicht;

- opknappen van de Groene Kreek, waarbij het gebied in overleg met bewoners in onderhoud is genomen door de gemeente;
- realisatie van een centrale speelplek aan het Strasspad, conform de Speelruimtenota 'Ruimte geven!';
- de vervanging van de roltrappen en liften aan de Mandelabrug, waarmee in 2016 is gestart, is in het eerste kwartaal 2017 afgerond.

Daarnaast is gestart met samspraak voor het opknappen van het Willem Alexander Plantsoen.

Vanuit de onderzoeksopgave in het Gemeentelijk Rioleringsplan is in 2017 een klimaatstresstest uitgevoerd, waarbij de effecten van de klimaatscenario's van het KNMI in beeld zijn gebracht. In de loop van 2018 wordt de raad geïnformeerd over de uitkomsten.

Effectindicator

3.2 Behouden aantrekkelijke & veilige openbare ruimte	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
% van de openbare ruimte dat op het afgesproken kwaliteitsniveau zit	88%	85%	90%	ja	Quick scan + Omnibusenquête
% inwoners dat tevreden is over de openbare ruimte	87%	85%	87%	ja	Omnibusenquête
Waardering bewoners groene kwaliteit	7,0	7,5	7,3	nee	Omnibusenquête

De effectindicatoren voor de doelstelling Behouden van een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte blijven ten opzichte van vorige jaren ongeveer op gelijk niveau. Het doel wordt steeds gehaald. Uit de Omnibusenquête blijkt een stijging van het percentage bewoners dat van mening is dat de onkruidbestrijding slechter wordt uitgevoerd dan is afgesproken. De invloed van de kwaliteitsimpuls is nog niet zichtbaar in de Omnibusenquête.

De Quickscan laat zien dat het kwaliteitsniveau nog steeds boven het door de raad vastgesteld niveau B voor de winkelcentra en C voor woongebieden is.

2.1.3.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2017		
	U	I	Saldo
3.1 - Bevorderen duurzame ontwikkeling	11.223	15.610	4.387
3.2 - Behouden aantrekkelijke & veilige openbare ruimte	30.628	12.078	-18.550
Totaal programma	41.851	27.688	-14.163

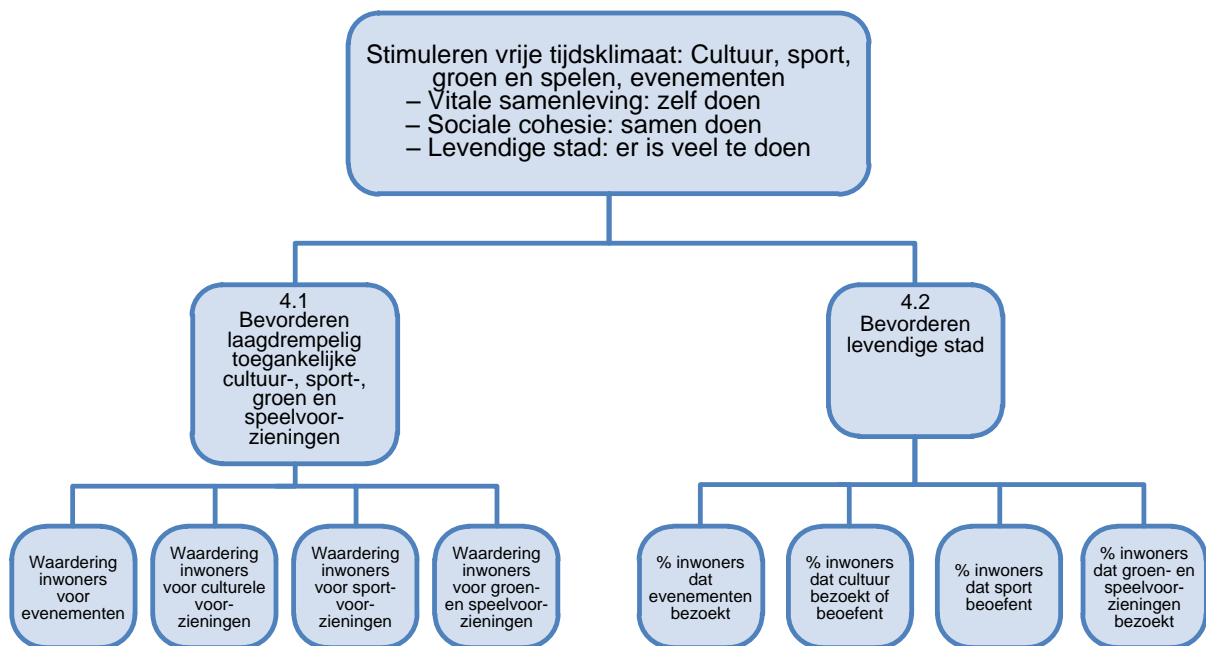
Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Financiën op hoofdlijnen

Ter bevordering van de duurzame ontwikkeling (doelstelling 3.1) is in 2017 budget uitgegeven aan het inzamelen en verwerken van afval € 10,4 mln., het verbeteren van het leefmilieu (geluid- en luchtkwaliteit, energiebesparing en verbetering biodiversiteit), Duurzaam en Groen, in totaal (€ 0,8 mln.). De inkomsten bestaan vooral uit de afvalstoffenheffing (€ 13,6 mln.).

Ten aanzien van het behouden van een aantrekkelijke & veilige openbare ruimte (doelstelling 3.2) is het budget gebruikt ten behoeve van het dagelijks, periodiek en groot onderhoud van de openbare ruimte. De inkomsten bestaan vooral uit de rioolheffing (€ 6,2 mln.), de inkomsten uit parkeeropbrengsten (€ 2,4 mln.) en bijdragen vanuit reserves (€ 1,7 mln.).

2.1.4 Programma 4 Vrije tijd

2.1.4.1 Algemene doelstelling

Stimuleren vrije tijdsclimaat

Zoetermeer profileert zich als stad die gericht is op (buiten)sport en actieve levensstijl. Sport-, cultuur-, groen- en speelmogelijkheden zijn ruim te vinden. Wij zijn daarmee een aantrekkelijke stad om in te wonen en voor bedrijven om zich te vestigen.

De vrije tijd is bij uitstek het domein waarbij inwoners zelf aan zet zijn bij de indeling en besteding ervan. De diversiteit in aanbod en actieve leefstijl zorgen voor welzijn, leefbaarheid en levendigheid voor de inwoners en bezoekers van Zoetermeer. Doordat inwoners zelf actief deelnemen, draagt dit bij aan hun gezondheid en vitaliteit en aan sociale cohesie. Wij stimuleren daarom een uitnodigend en kwalitatief goed vrijetijdsclimaat in de stad.

2.1.4.2 De doelstellingen van dit programma

4.1 Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorzieningen

Sport

In 2017 is het nieuwe [sportbeleid](#) vastgesteld, met onder andere aandacht voor: verbinding van sport en maatschappij, verhoging van de sportparticipatie en ondersteuning van sportverenigingen. Daaruit volgend is de subsidieregeling 'Sport als supporter van Zoetermeer' opgesteld voor projecten van sportaanbieders in samenwerking met maatschappelijke partners. Er is een verenigingsondersteuner aangesteld die onder andere via een 'verenigingsmonitor' heeft onderzocht bij welke vraagstukken ondersteuning gewenst is. Ook zijn er activiteiten uitgevoerd gericht op sportparticipatie onder specifieke doelgroepen, zoals een 'fittest' met beweegmarkt voor ouderen, schoolsporttoernooien en de inzet van combinatiefunctionarissen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Verder vonden onderzoeken plaats naar de behoefte aan zwembad. Deze bevestigen het beeld dat er behoefte is aan een uitbreiding van de hoeveelheid zwembad, zowel recreatief als functioneel. [Twee varianten](#) zijn in december 2017 aan de raad voorgelegd.

De zwemstimuleringsregeling, waarmee vijf- en zes jarigen worden gestimuleerd om te starten met het behalen van zwemdiploma A, werd door 66% van de doelgroep gebruikt. Dit is een toename in vergelijking met voorgaande jaren.

Cultuur

In 2017 zijn stappen gezet gericht op het versterken van de infrastructuur van het culturele veld in de brede zin. In het Stadstheater is de nieuwe trekkenwand geïnstalleerd en in gebruik genomen. Tevens zijn de horeca- en de publieksruimte verbouwd, waardoor het theater een meer open karakter heeft gekregen. Het CKC is verbouwd om de rol op te kunnen pakken als hét Huis van de Amateurkunst in Zoetermeer. Dus: nog meer faciliteiten, activiteiten en samenwerking. De oplevering vond plaats in het eerste kwartaal van 2018.

De gemeente heeft in samenwerking met Terra Art Projects een plan uitgewerkt voor de [verhuizing van Terra](#) en de verbouwing van de Kwikfit garage tot kunstplaats met expositiemogelijkheden voor beeldende kunst. Daarnaast is de [visie beeldende kunst](#) uitgewerkt en een plan opgesteld voor een [regieorganisatie beeldende kunst](#). Door het ontbreken van financiële middelen heeft de uitvoering daarvan nog niet plaatsgevonden. Het Stadsmuseum heeft in 2017 in een samenspraaktraject het nieuwe concept van het living museum getest. Daarnaast heeft het de tentoonstelling Terugkijken en vooruitblikken neergezet. Het eerste volledige jaar van het Cultuurfonds Zoetermeer heeft breed scala aan activiteiten opgeleverd. Van de 48 aanvragen zijn er 36 toegekend.

Beeldende kunst

Vanuit de percentageregeling Beeldende Kunst zijn vijf nieuwe kunsttoepassingen opgeleverd: bij de accommodatie van Mixed Hockey Club Zoetermeer, twee Integraal KindCentra (IKC's), een deel van het vierdelig wijkkunstwerk in Oosterheem en het kunstwerk 'De ontmoeting' op negen raampartijen in het Stadhuis-Forum. Er is een start gemaakt met een kunsttoepassing bij IKC Nesciohove.

In het kader van motie 1303-07 zijn meerdere bestaande kunstwerken in het gerenoveerde Stadhuis-Forum herplaatst, waaronder 'Zuccaia' van Piero Gilardi, 'De man die vuur geeft' van Jan Fabre en vijf kunstwerken afkomstig uit gesloopte schoolgebouwen.

Groen, spelen, leren

Samen met de Sambagroep (Samenspraakgroep Balijhoeve) is het plan '[Balij in de steigers](#)' uitgewerkt. Het tijdspad liep vertraging doordat aanvullende besluitvorming nodig was, onder meer veroorzaakt door stijgende bouwkosten en lagere huuropbrengsten. Er is gewerkt aan een aanvullend plan waarbij de functie van groene, sociale ontmoetingsplek centraal blijft staan.

Op de Weidemolen is achterstallig onderhoud uitgevoerd. Ook is de natuuropvang voor kinderen door BSO De Drie Ballonnen gestart met eigen tuintjes voor de kinderen. Op Speelboerderij Het Buitenbeest resulteerde de samenwerking met Tuingezel in het plan om hen een vaste plek op de boerderij te geven. Ook werd hier een intentieverklaring gesloten met een horecaondernemer die horeca begint in de wagenshuur. Op alle stadsboerderijen is afgelopen jaar de veiligheid onderzocht waarbij extra aandacht is besteed aan de gevaren van open water voor kinderen. De geconstateerde verbeterpunten zijn aangepakt. In 2017 is gestart met het rookvrij maken van de stadsboerderijen.

Erfgoed

Er is sinds 2016 (weer) sprake van een structurele gemeentelijke subsidie voor onderhoud van monumenten. Het budget is volledig besteed aan in totaal 22 monumenten in de stad.

Effectindicator

4.1 Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorzieningen	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Waardering inwoners voor evenementen	7,7	7,9	7,8	nee*	Omnibusenquête

Waardering inwoners voor culturele voorzieningen	7,7	7,9	7,7	nee*	Omnibusenquête
Waardering inwoners voor sportvoorzieningen	6,8	6,9	6,8**	nee*	Omnibusenquête
Waardering inwoners voor groen- en speelvoorzieningen	nvt	7,5	***	n.v.t.	Omnibusenquête

* Het gaat hierbij om marginale verschillen. De waardering was gelijk aan of iets hoger dan de realisatie in 2016.

** Waardering van de sportvoorzieningen is niet behaald, dit valt te verklaren door de lage waardering van de zwembaden (rapportcijfer: 4,6). De overige sportvoorzieningen worden gewaardeerd met een gemiddeld rapportcijfer van 7,4.

*** De waardering groen- en speelvoorzieningen is niet gemeten. Wel de waardering voor de wijktuinen en de stadsboerderijen. Die was respectievelijk 8,0 en 7,8.

4.2 Bevorderen bruis

Sport

In 2017 waren er vertrouwde Zoetermeerse (top)sportevenementen, zoals Beneluxcup Mountainbike, Europacup wedstrijden tafeltennis, International High Jump gala' en kunstschaatsevenement Stars on Ice. Daarnaast was Zoetermeer gastheer voor Nederlands kampioenschap Squash. Ook in 2017 werd het Sportgala weer gekoppeld aan Zoetermeer Culinaire om de topprestaties de aandacht te geven aan breed publiek.

Cultuur

Een deel van de culturele evenementen werd in 2017 niet langer door de gemeente gesubsidieerd, maar via het Cultuurfonds Zoetermeer.

Erfgoed

In 2017 vond de afsluiting plaats van '400 jaar Meerpolder'. In april werd een minisymposium erfgoed georganiseerd, in samenwerking met het Historisch Genootschap. Daarnaast vond in Zoetermeer voor de 30e keer de Open Monumentendag plaats, georganiseerd door gemeente Zoetermeer en bijgestaan door het Historisch Genootschap Oud Soetermeer, waarbij 14 monumenten konden worden bezocht.

Groen, spelen, leren

De stadsboerderijen organiseerden een aantal grote activiteiten voor kinderen en hun (groot)ouders. Op de stadsboerderijen waren dit vooral activiteiten die met de dieren te maken hadden. Op de Speelboerderij werden ook andere en grote activiteiten georganiseerd zoals het Halloweenfeest waar zo'n 800 bezoekers aan deelnamen. Speelmeer zorgde voor acht actieve sport en spelvakantiedagen voor meer dan 5500 Zoetermeerse kinderen. Op de wijktuinen verzorgden 950 schoolkinderen hun eigen tuintje. Speelboerderij Het Buitenbeest blijkt een aanwinst te zijn voor Zoetermeerse kinderen. Het aantal bezoekers steeg met 20.000 tot bijna 197.000.

Evenementen

De groei van de evenementen zette door in 2017. De doorontwikkeling van Zondag in het Park en nieuwe evenementen zoals: 'Diner op de Dobbe, versterkten de levendigheid van het Dobbengebied. Bij de grote evenementen droeg de eerste editie van het multiculturele evenement 'Festival WKND' met regionale en landelijke promotie bij aan promotie van de stad bij de doelgroep jongeren en jonge gezinnen.

Als beoogd is de pilot van het museum midden in het Stadshart in het oude pand van V & D op 30 november 2017 van start gegaan. De eerste resultaten zijn hoopgevend, want meer dan 5.500 bezoekers bezochten het museum en de reacties zijn positief. Daarnaast was er veel media-aandacht. De eerste resultaten van de pilot bevestigen het beeld dat een dergelijk museum in potentie een boost aan de aantrekkingskracht van de binnenstad van Zoetermeer kan geven.

Effectindicator

4.2 Bevorderen bruis	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
% inwoners dat evenementen bezoekt	36%	42%	43%	ja	Omnibussenquête
% inwoners dat cultuur bezoekt of beoefent	86%	84%	84%	ja	Omnibussenquête
% inwoners dat sport beoefent	81%	75%	78%	ja	Omnibussenquête
% inwoners dat groen- en speelvoorzieningen bezoekt	nvt	50%	*	nvt	Omnibussenquête

* Het percentage bezoekers van groen- en speelvoorzieningen is niet gemeten, Wel het aantal respondenten dat de stadsboerderijen heeft bezocht en/of de wijktuinen. De percentages zijn respectievelijk 40% en 20% van de respondenten.

2.1.4.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2017		
	U	I	Saldo
4.1 - Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorz.	22.065	9.434	-12.631
4.2 - Bevorderen bruis	4.620	289	-4.331
Totaal programma	26.685	9.722	-16.962

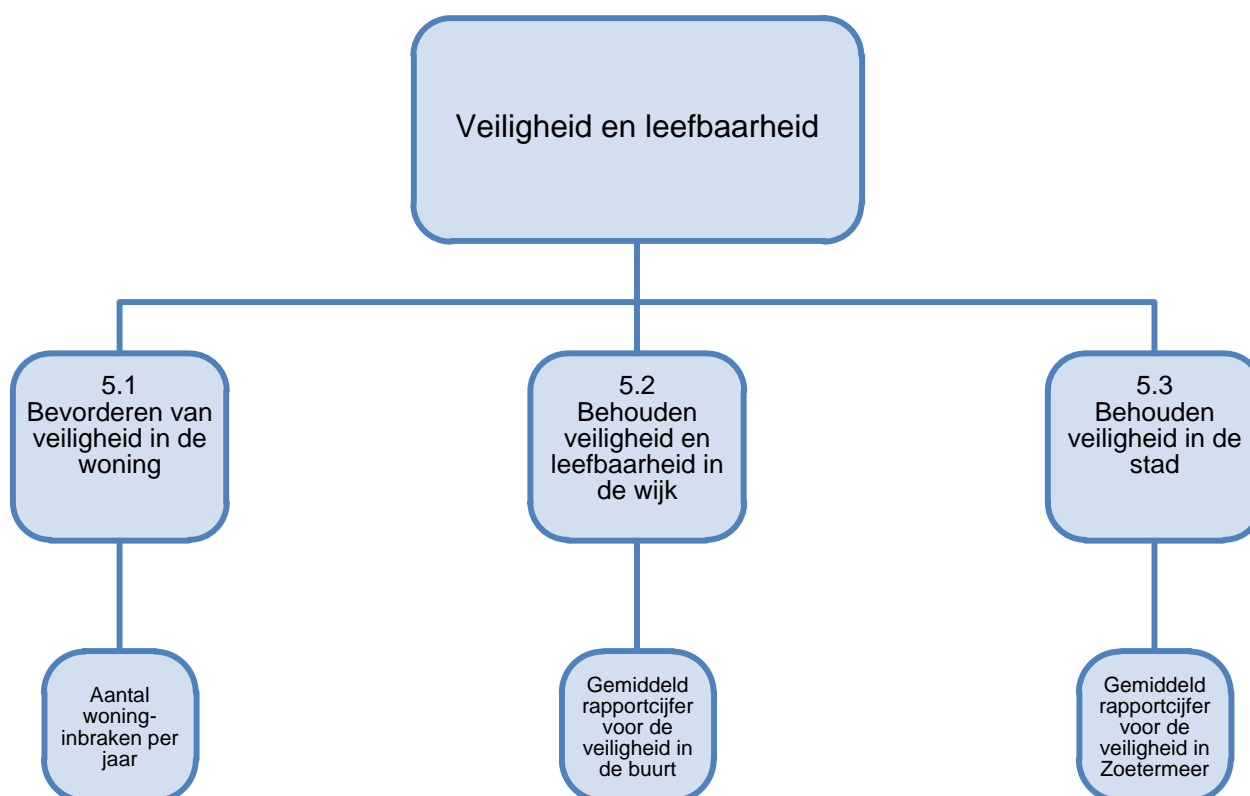
Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Financiën op hoofdlijnen

Ter bevordering van laagdrempelig toegankelijke culturele- en sportvoorzieningen (doelstelling 4.1) is het budget onder andere ingezet voor subsidies aan de (grote) culturele instellingen (€ 6,7 mln.), de exploitatie van de sport- en sociaal-culturele accommodaties (€ 12,4 mln.) en de stadsboerderijen (€ 2,6 mln.) Daarnaast is het budget ingezet voor beeldende kunst in het nieuwe stadhuis en diverse kunsttoepassingen (€ 0,5 mln.).

Ter bevordering van bruis in de stad (doelstelling 4.2) is het budget ingezet voor het CKC en ondersteuning van een aantal kleinere organisaties voor amateurkunst (€ 2,6 mln.), een breed scala aan evenementen (€ 0,9 mln.) en activiteiten op het gebied van vrije tijd, sport- en spelontwikkeling (€ 0,5 mln.). Daarnaast is het budget ook besteed aan investeringsaanvragen door amateurverenigingen, onderhoud van beeldende kunstobjecten en monumentenbeleid.

2.1.5 Programma 5 Veiligheid

2.1.5.1 Algemene doelstelling

Veiligheid en leefbaarheid

Inwoners van Zoetermeer voelen zich veilig in huis, in de wijk en in de stad. Door de inzet en een goede samenwerking van zowel professionals als vrijwilligers wordt de veiligheid en leefbaarheid in Zoetermeer gewaarborgd

2.1.5.2 De doelstellingen van dit programma

5.1 Bevorderen van de veiligheid in de woning

De inwoners van Zoetermeer moeten zich veilig voelen in hun eigen woning. Een woningoverval en/of woninginbraak tasten het veiligheidsgevoel ernstig aan en kunnen langdurige emotionele effecten veroorzaken. In 2017 zijn inwoners op de hoogte gebracht van de risico's en de maatregelen die zij zelf kunnen treffen om inbraken en overvallen te voorkomen. Verder werkt de gemeente door onder andere de inzet van een preventieadviseur woninginbraken samen met inwoners (Whats'App, WAS), politie en woningcorporaties om met concrete maatregelen en voorlichting- en/of subsidieacties het aantal inbraken te verminderen.

Effectindicator

5.1 Bevorderen van de veiligheid in de woning	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Aantal woninginbraken per jaar	302	<2016	247	ja	Politie

5.2 Bevorderen /behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk

Zoetermeer is een stad waar iedereen zich veilig voelt. De veiligheid en veiligheidsgevoelens moeten worden behouden en waar mogelijk worden verbeterd. Hinderlijke, overlast gevende en criminele jeugdgroepen en radicalisme zijn in 2017 integraal en multidisciplinair aangepakt. Partners vanuit de strafrecht-, zorg- en bestuurlijke keten werkten hierin samen. In deze gevolgde aanpak is direct contact met zowel de partners als de doelgroep het belangrijkste uitgangspunt. Deze persoonsgerichte- en wijkgerichte benadering is ook de werkwijze van Team Handhaving en de Stadsmarshall. In 2017 had de Stadsmarshall als uitgangspunt om de veiligheid en de leefbaarheid in Buytenwegh en Meerzicht te verbeteren. Team Handhaving is in 2017 structureel in alle wijken aanwezig geweest. Ook is het team ingezet bij evenementen, RandstadRail acties en seizoensgebonden activiteiten zoals toezicht bij Noord-Aa.

Effectindicator

5.2 Bevorderen/behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Gemiddeld rapportcijfer voor de veiligheid in de buurt	7,5	7,5	7,7	Ja	Omnibusenquête

5.3 Behouden veiligheid in de stad

Zoetermeer is een grote stad die grote uitdagingen heeft op veiligheidsgebied. De cijfers in 2017 laten zien dat onze inwoners zich veilig voelen in de stad. De samenwerking tussen de gemeente en ketenpartners is essentieel om de veiligheid in de stad te behouden.

Er is in 2017 in Zoetermeer onder andere toezicht gehouden op de naleving van de Drank- en Horecawet. Controles op grond van de Drank- en Horecawet betreffen integrale controles waarbij gekeken wordt naar zowel de vergunning en/of ontheffing, de inrichtingseisen, het aanwezige terras en de naleving van de leeftijdsgrenzen. Daar waar overtredingen plaatsvinden wordt handhavend opgetreden.

Andere doelstellingen van Programma 5 zijn:

1. De gemeente handhaaft op het gebied van het VTH-beleidsplan 'Pionieren in de bebouwde omgeving'. Dit plan beschrijft de keuzes, die het college heeft gemaakt over de handhaving van regels voor de bebouwde (leef)omgeving. Het geeft invulling aan de wens en aan de taak om overeenkomstig de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) te handhaven. Daarbij zijn keuzes gemaakt wat meer of minder aandacht verdient. Deze keuzes worden jaarlijks geactualiseerd in de Uitvoeringsprogramma's. Voor bouwtaken het Uitvoeringsprogramma 2017 en voor de milieutaken het Werkplan Omgevingsdienst Haaglanden 2017.
2. De tweede doelstelling betreft Rampenbestrijding en Crisisbeheersing. De gemeente is op het gebied van rampen en crisisbeheersing in staat de directe en indirecte gevolgen van een ramp of crisis te voorzien en beheersen.

Effectindicator

5.3 Behouden veiligheid in de stad	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Gemiddeld rapportcijfer voor de veiligheid in Zoetermeer	7,2	7,2	7,4	Ja	Omnibusenquête

2.1.5.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2017		
	U	I	Saldo
5.1 - Bevorderen van de veiligheid in de woning	42	0	-42
5.2 - Bevorderen /behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk	1.768	61	-1.707
5.3 - Behouden veiligheid in de stad	12.066	42	-12.024
Totaal programma	13.875	103	-13.772

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

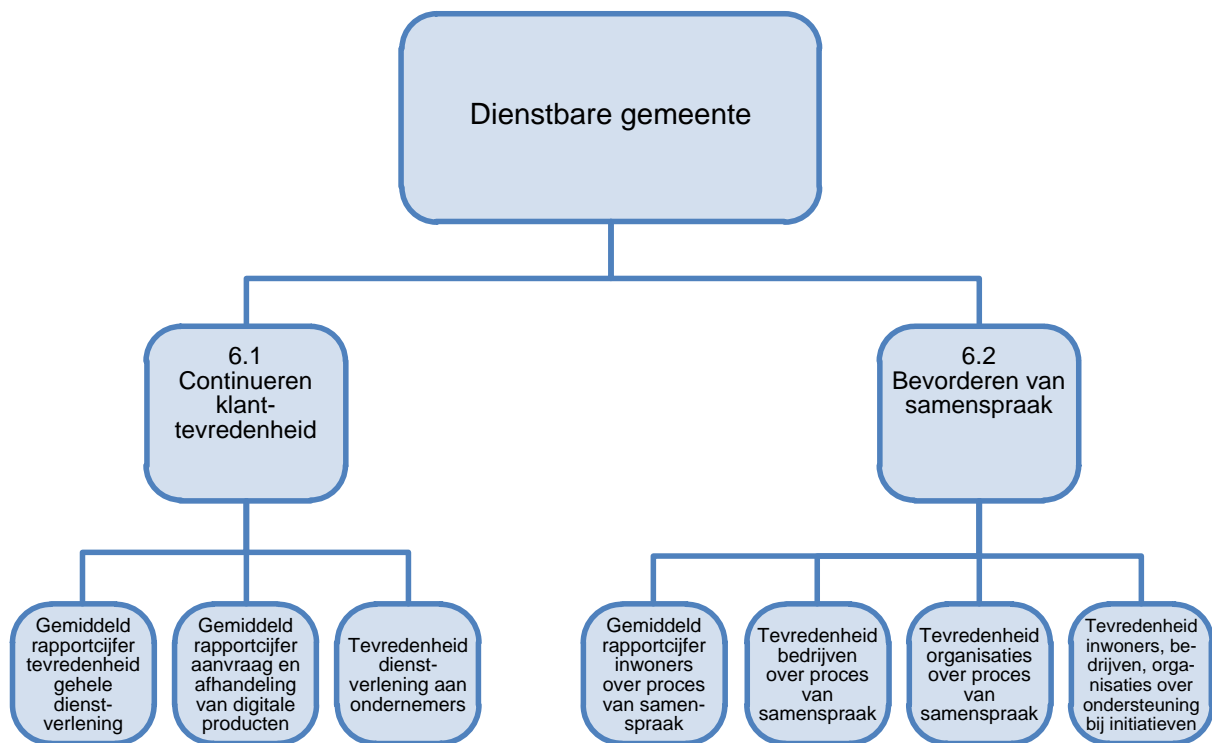
Financiën op hoofdlijnen

Ter bevordering van de veiligheid in de woning (doelstelling 5.1) is het budget in 2017 uitgegeven aan het opleggen van huisverboden en subsidie voor woninginbraken.

Voor het bevorderen en behouden van de veiligheid en leefbaarheid in de wijk (doelstelling 5.2) is budget uitgegeven aan de jaarwisseling en vuurwerkshow (€ 0,1 mln.), de Stadsmarshall (€ 0,1 mln.) en voor de inzet van het Team Handhaving (€ 1,4 mln.).

Voor het behouden van de veiligheid in de stad (doelstelling 5.3) is het budget besteed aan de jaarlijkse bijdrage gemeenschappelijke regelingen Veiligheidsregio Haaglanden (€ 8,3 mln.), de Omgevingsdienst Haaglanden (€ 0,9 mln.) en aan de kosten van de aanpak radicalisering en jeugd (€ 0,8 mln.).

2.1.6 Programma 6 Dienstverlening en samenspraak

2.1.6.1 Algemene doelstelling

Dienstbare gemeente

De dienstbare gemeente betekent dat de gemeente de inwoner centraal stelt, goede dienstverlening biedt en inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties actief betreft bij beleid en projecten. De gemeente Zoetermeer wil door de manier van besturen en het betrekken van inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties de betrokkenheid van de Zoetermeesters bij de stad en het vertrouwen in de lokale overheid bij inwoners vergroten.

2.1.6.2 De doelstellingen van dit programma

6.1 Continueren klanttevredenheid

Om de klanttevredenheid op peil te houden, blijven we werken aan onze dienstverlening. Onze norm is dat inwoners, bedrijven en instellingen tijdig (conform de servicenormen) en begrijpelijk antwoord krijgen van de gemeente, ongeacht of zij hun vraag stellen via de post, balie, de telefoon, de website, de e-mail of social media. Het digitale kanaal is het voorkeurskanaal: Digitaal waar kan, persoonlijk waar nodig. Het op orde hebben van de dienstverlening is tevens een belangrijke randvoorwaarde om inwoners te betrekken bij beleid. Wanneer de dienstverlening niet op orde is, verkleint de bereidheid en het enthousiasme om samen te werken met de gemeente. Tevens wordt vanuit Actieplan Economie ingezet op intensivering van de dienstverlening aan de ondernemers (zie programma 1 Onderwijs, Economie en Arbeidsparticipatie).

Omgevingswet

In de eerste helft van 2017 zijn de ten behoeve van de invoering van de Omgevingswet noodzakelijk geachte acties en maatregelen in kaart gebracht. Dit heeft geleid tot twee producten: Een beleidsnotitie "Uitgangspunten implementatie Omgevingswet" en het uitvoeringskader in de vorm van het "Programmaplan Implementatie Omgevingswet 2017-2020". De uitgangspunten zijn op 2 oktober

2017 vastgesteld door de raad. Het programmaplan is op 22 augustus 2017 vastgesteld door het college.

De implementatie van de Omgevingswet is een complex proces. Er verandert niet alleen op het inhoudelijke, instrumentele vlak veel. Van gemeenten wordt verwacht dat zij bij het inzetten van het instrumentarium aan de voorkant steeds duidelijk maakt aan betrokkenen en belanghebbenden welke rol zij daarbij wil spelen: van loslaten tot en met een regulerende rol. Dit raakt op een essentiële manier de wijze waarop de gemeente Zoetermeer wenst om te gaan met initiatieven en initiatiefnemers op het gebied van de fysieke leefomgeving en daarmee de wijze van Dienstverlening, Samenspraak en Bestuurlijke Samenwerking. In het programmaplan en de uitgangspunten is daarom aansluiting gezocht met reeds lopende verbeter- en vernieuwende activiteiten, zoals de activiteiten in het kader van Toekomstgericht werken, dienstverlening en samenspraak.

Effectindicator

6.1 Continueren klanttevredenheid	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid gehele dienstverlening	7,2	6,8	7,4	Ja	Omnibusenquête
Gemiddeld rapportcijfer voor de aanvraag en afhandeling van digitale producten	7,6	7,7	7,5	Nee	Benchmarking Publiekszaken online
Tevredenheid dienstverlening aan ondernemers	6,9	-	n.v.t.*		De twee jaarlijkse ondernemerspeiling

* Er zijn geen 2017 cijfers beschikbaar. De ondernemerspeiling wordt elke 2 jaar uitgevoerd, in 2018 dus weer.

Bereikbaarheid

De telefonische bereikbaarheid van de gemeente was in 2017 verminderd, door aanloopproblemen met de overgang van de gemeente van vaste toestellen naar mobiele telefoons. Dit heeft een grote impact gehad op de telefonische bereikbaarheid van de individuele medewerker zowel als op het algemene nummer 14079. Deze verminderde bereikbaarheid veroorzaakte herhaalverkeer.

In 2017 waren er drie piekmomenten; belastingaanslagen, uitgifte Zoetermeerpas, informatievragen collectieve zorgverzekering.

Klachten

De termijn bij zes weken is in verband met plannen van een hoorzitting en het onderzoek naar de klacht vaak te kort.

Klachten worden te weinig - als dit nodig is - verdaagd (dit mag wettelijk met vier weken). Er zal aandacht worden gegeven aan de mogelijkheid van het verdagen en het administratief verwerken van een verdaging. Daarnaast moet er meer aandacht zijn voor het zo snel mogelijk afhandelen van klachten. In 2017 is wel meer (binnen 7 werkdagen) telefonisch contact opgenomen met de klager om zijn of haar klacht te bespreken.

Aanvragen omgevingsvergunningen

De economische crisis is voorbij. Zowel burgers als bedrijven investeren steeds meer. Dit vertaalt zich mede in de groei van het aantal aanvragen voor omgevingsvergunningen. Niet alleen het aantal aanvragen groeit, maar ook de complexiteit van de aanvragen neemt toe.

6.2 Bevorderen van de samenspraak

In 2017 is er gewerkt aan de realisatie van de ambitie en doelen van de gemeente op het vlak van samenspraak. Dat heeft gerealiseerd in samenspraaktrajecten over de visie op de Dobbe en de mobiliteitsvisie. Maatschappelijke initiatieven als de Hof van Seghwaert en buurttuin de Zoete Aarde zijn in 2017 tot volle wasdom gekomen.

Om verdere verbetering te realiseren in de Zoetermeerse samenspraakpraktijk hebben in 2017 twee externe onderzoeken plaatsgevonden. Het betrof een onderzoek naar de werking van de Samenspraakverordening en een onderzoek naar de wijze waarop de gemeente maatschappelijke initiatieven beter kan ondersteunen. Uit beide onderzoeken komt duidelijk naar voren dat de intenties en de doelen van de gemeente op het terrein van samenspraak op orde zijn: het samenspraakbeleid is in orde in Zoetermeer. Wat ook duidelijk is geworden dat de uitvoering daar nog bij achterblijft. Op basis van de onderzoeksuitkomsten heeft het college in 2017 een reeks verbetervoorstellen aan de raad voorgelegd.

Effectindicator

6.2 Bevorderen van de samenspraak	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Gemiddeld rapportcijfer inwoners over proces van samenspraak	n.v.t.*	6,5	6.0	nee	Omnibusenquête
Tevredenheid bedrijven over proces van samenspraak	n.v.t.*	7,0	p.m.***		Bestand O&S
Tevredenheid organisaties over proces van samenspraak	n.v.t.*	p.m.	n.v.t.		Bestand O&S
Tevredenheid inwoners, bedrijven en organisaties over ondersteuning bij initiatieven	n.v.t.**	p.m.	n.v.t.		Selectie van focusgroepen

* Pas bij de Programmabegroting 2017-2020 is er een meerjarenraming gemaakt voor de effectindicatoren samenspraak.

** Gezien het aangekondigde 213a-onderzoek naar maatschappelijke initiatieven, heeft dit jaar geen tevredenheidspelling onder initiatiefnemers plaatsgevonden.

*** Onderzoek vindt plaats in voorjaar 2018.

2.1.6.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

	Rekening 2017		
	U	I	Saldo
6.1 - Continueren klanttevredenheid	9.304	4.595	-4.708
6.3 - Overige	4.286	649	-3.637
Totaal programma	13.590	5.244	-8.346

Bedragen x € 1.000

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

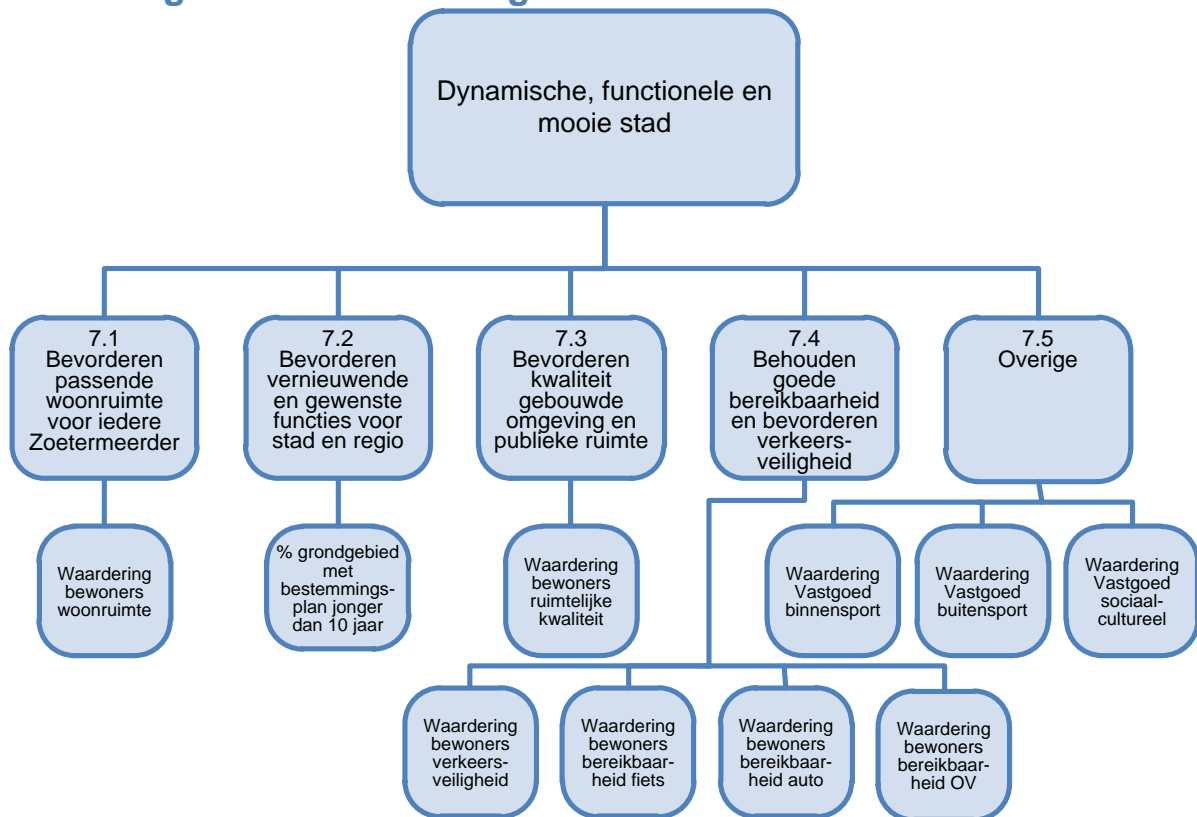
Financiën op hoofdlijnen

Om de klanttevredenheid te continueren (doelstelling 6.1) is in 2017 budget ingezet voor baliedienstverlening inclusief wijkposten (€ 3 mln.), het GIP (€ 1,5 mln.), e-dienstverlening (€ 1 mln.), de basisregistraties (€ 0,7 mln.), de Tweede kamer verkiezing (€ 0,4 mln.), de invoering van de omgevingswet (€ 0,3 mln.) en bouwvergunningen (€ 2 mln.). De inkomsten betreffen de legesinkomsten (€ 4,5 mln.).

Het budget voor bevorderen samenspraak (doelstelling 6.2) is overgeheveld naar het programma overhead en wordt dus niet meer hier verantwoord.

Hoofdstuk 6.3 is geen aparte doelstelling in de doelenboom. Conform de BBV regelgeving is het bedrijfsvoeringsbudget verschoven naar het overzicht overhead. Er resteren nog budgetten voor de griffie (€ 2 mln.) en het college (€2,4 mln.).

2.1.7 Programma 7 Inrichting van de stad

2.1.7.1 Algemene doelstelling

Zoetermeer is een stad waar veel gebeurt en die volop in ontwikkeling is. Op meerdere fronten wordt in de economische, ruimtelijke en maatschappelijke kwaliteit van de stad geïnvesteerd en de komende jaren staan we nog voor tal van uitdagingen.

In 2016 heeft de raad aangegeven tot meer ambities voor Zoetermeer te willen komen. Als reactie hierop stuurde het college het memo 'Zoetermeer groeit, een Schaalsprong' (d.d. 24 februari 2017) aan de raad. Vervolgens is op 11 april en 20 juni 2017 tijdens een gezamenlijke commissievergadering met elkaar over de toekomst van de stad gesproken. Hieruit volgde het raadsvoorstel om tot een integrale ambitie voor Zoetermeer te komen. Het voorstel 'Samen de toekomst van Zoetermeer vormgeven' is op 23 oktober en 27 november 2017 uitgebreid met de raad besproken en met algemene stemmen aanvaard.

Samen met de stad zal op basis van dit besluit worden gewerkt aan een integrale ontwikkeling van de hele stad. Het gaat om zowel de fysieke als sociale stadsontwikkeling met woningbouw, grootschalige gebiedsontwikkelingen, zoals de Entree en de Binnenstad, de ontwikkeling van het Dutch Innovation Park (DIP) en betekenisvolle kwaliteitsimpulsen in de wijken waarbij verbinden, vernieuwen en verduurzamen centraal staan.

2.1.7.2 De doelstellingen van dit programma

7.1 Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder

Gedurende 2017 is er veel werk verricht om nieuwe bouwprojecten in de stad adequaat voor te bereiden. Met het verkennende werk en het maken van afspraken op lokaal en regionaal niveau is een fundament gelegd voor een aanzienlijke ontwikkeling van het woningaanbod van Zoetermeer.

Woningbouwagenda Zoetermeer

De raad heeft in september 2017 ingestemd met het Woningbouwprogramma Zoetermeer. De ambities in dit programma dragen bij aan een meer evenwichtige en completere woningvoorraad. De voorgenomen toevoeging van 10.000 woningen, met misschien een verdere doorgroei tot 16.000 woningen, in 2030 wordt hiermee geconcretiseerd. Dit wordt onder meer gerealiseerd door een aantal solitaire locaties te identificeren en voor deze locaties nieuwe projecten te ontwikkelen, alsook door een aantal ontwikkelzones in de stad te benoemen (zoals het gebied Entree Zoetermeer). Daarnaast zijn ook de locaties Binnenstad, Dutch Innovation Park en A12 Rokkeveen-as benoemd als ontwikkelzones waar de opgave gerealiseerd wordt.

ArchitectuurPunt Zoetermeer

Het ArchitectuurPunt Zoetermeer is gedurende 2017 ontwikkeld. Het Architectuurpunt biedt de kans aan burgers en ondernemers om nieuwe projecten in te zien en mee te denken met de verdere ruimtelijke ontwikkelingen van hun stad. De samspraak bij bouwprojecten wordt dankzij dit platform toegankelijker. In januari 2018 is het ArchitectuurPunt officieel geopend.

Nieuwe Woningen

In 2017 zijn 499 woningen aan het woningassortiment toegevoegd. Dit aantal is vooraf geschat op 464. De toename is gerealiseerd middels een onderdeel nieuwbouw en een gedeelte transformatie. Bij transformatie wordt bijvoorbeeld bedoeld op het gebruiken van leegstaande kantoren om aanvullende woonruimte te realiseren.

De voornaamste locaties waar deze woningtoenames plaatsvonden zijn de stadsdelen Stadscentrum en Oosterheem Zuid-West. Daarnaast zijn vanwege sloop of gewijzigd gebruik ook woningen uit het assortiment onttrokken. Het gaat om 106 woningen, waar vooraf was beoogd om 170 woningen te slopen (naar aanleiding van een sloopvertraging uit 2016). De belangrijkste veroorzaker van deze onttrekking is de sloop van de flat aan de Jan van Beierenlaan. Over 2017 is het totale aantal woningen in Zoetermeer per saldo met 393 toegenomen.

Huisvesting vluchtelingen

In 2017 heeft Zoetermeer 200 vergunninghouders gehuisvest. De taakstellingen voor de eerste en tweede helft van het jaar werden daarmee gehaald. Daarnaast is met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) samengewerkt om een (gedeelte van) de uitloop op de taakstelling regionaal te herverdelen. Deze afspraken zorgen ervoor dat de gemeente Zoetermeer en het COA de huisvesting van vergunninghouders nog beter kunnen afstemmen.

Prestatieafspraken

Samen met de corporaties, de huurdersverenigingen en andere gemeenten uit de regio worden nieuwe prestatieafspraken voorbereid. Veel aandacht gaat uit naar het realiseren van voldoende betaalbare huurwoningen en een specificatie van bijzondere doelgroepen die aanvullende aandacht vereisen. Deze doelgroepen zijn bijvoorbeeld ouderen, jongeren en zorgvragers. Ook op het gebied van duurzaamheid komen er afspraken voor het woningcorporatiebezit.

Toetsingscommissie Voorrangsverklaringen Zoetermeer

De Toetsingscommissie Voorrangsverklaringen Zoetermeer (TVZ) is het gemeentelijk orgaan dat het college adviseert over aanvragen voor voorrangsverklaringen. Een voorrangsverklaring wordt verleend indien een woonsituatie door sociale en/of medische omstandigheden zodanig is verstoord dat

levensgevaar voor één of meer leden van het huishouden dreigt, dan wel dat één of meer leden van het huishouden zodanig geestelijk, emotioneel en/of lichamelijk belast is, dat volledige ontwrichting uit het geheel waar betrokkene deel van uitmaakt, optreedt en betrokkene zelf niet in staat is dit op te lossen.

Iedere voorrangsverklaring wordt voorzien van een zoekprofiel gespecificeerd op woningtype(n) en woongebied(en). De TVZ heeft gedurende 2017 over 492 aanvragen een oordeel gevormd, waarvan 433 aanvragen resulteerde in een toewijzing van een voorrangsverklaring.

Effectindicator

7.1 Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Waardering bewoners woonruimte	8,4	8,0	8,0	Ja	Omnibusenquête

In 2016 hebben de inwoners van Zoetermeer reeds aangegeven het wonen in Zoetermeer erg te waarderen. Ten opzichte van 2016 heeft hier voor 2017 een daling van 4% plaatsgevonden tot 8,0. Dit verschil valt mogelijk te verklaren door het lagere aantal respondenten ten opzichte van voorgaande jaren. De doelstelling voor 2017 is wel gehaald. De Zoetermeerse inwoner blijkt daarmee het wonen in deze stad in 2017 nog steeds te belonen met een hoog waarderingscijfer.

7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio

De voortgang van projecten die leiden tot vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio, wordt ieder jaar beschreven in de Voortgangsrapportage projecten. De rapportage over 2016 is in april 2017 door de raad vastgesteld. Voor een aantal projecten lichten we de voortgang en behaalde resultaten in 2017 kort toe.

Entreegebied

Op 3 juli 2017 heeft de raad de Visie Entreegebied Zoetermeer vastgesteld en opdracht gegeven tot verdere uitwerking in een Masterplan inclusief businesscase. Er zijn kaders vastgesteld die duidelijkheid geven aan de koers van de gemeente. In samenspraak met eigenaren, bewoners en andere belanghebbenden kan er nu worden gewerkt aan de verdere ontwikkeling van het Entreegebied. Voor de ontwikkeling van het Masterplan is inmiddels de samenspraak gestart met diverse bewonersbijeenkomsten en vinden er gesprekken plaats met eigenaren.

Het oude leegstaande Hopmangebouw is getransformeerd in een graffiti kunstwerk en is daarmee een blikvanger geworden, waarmee wordt uitgestraald dat er gewerkt wordt aan de transformatie van het Entreegebied.

Binnenstad

Stadshart

Het afgelopen jaar zijn in het Stadshart op meerdere plekken arcades (overdekte delen) dichtgezet, gevels vernieuwd en nieuwe winkels geopend. Ook is een overeenkomst tot stand gekomen met betrekking tot de Warande. Er is een nieuwe invulling gevonden en ten behoeve daarvan worden de Warande en het nabij gelegen Stadspark opgeknapt. Een aantal winkelpanden wordt aangepast zodat studenten van het ID College de kans krijgen om in het Stadshart zelfstandig praktijkervaring op te doen in de detailhandel.

Stadhuisplein

Op 1 februari 2017 heeft de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) ingestemd met een subsidie voor het opknappen van de Randstad railhalte onder het Stadhuis. Tegelijk met het

opknappen van de halte wordt het bovengelegen Stadhuisplein aangepakt. In 2017 is begonnen met de werkzaamheden en is in samenspraak een ontwerp voor de herinrichting van het plein tot stand gekomen. Naar verwachting is het Stadhuisplein in april 2018 klaar.

Cadenza I

Daarnaast is Cadenza I afgerond. In 2017 zijn 69 jongerenwoningen, parkeergelegenheid, een supermarkt, casino (is verplaatst) en vier nieuwe horecagelegenheden aan de Zoetermeerse binnenstad toegevoegd.

Wonen in de binnenstad

Naast de 69 jongerenwoningen bij Cadenza I, is in 2017 gestart met de transformatie van een kantoorpand aan de Engelandlaan (22 appartementen) en is de voorbereiding gestart voor de transformatie van een kantoor aan de Duitslandlaan (47 appartementen), een kantoor aan de Promenade (18 appartementen) en de transformatie van de Stadhuistoren (29 appartementen).

Investeringswerken woonwagenvestiging

In 2017 is er verder geïnvesteerd in de locatie Bleiswijkseweg, waarbij het openbare gebied op het binnenterrein is opgeknapt. Er is gestart met de uitwerking van de normalisatie-doelstelling op de locaties Bleiswijkseweg en Oude Gemaal en er is onder andere een plan van aanpak voor de autosloperij gemaakt. Ook zijn er verschillende voorbereidende werkzaamheden voor de ontmanteling van het Oude Gemaal gedaan.

MRDH

Er is geparticipeerd in de MRDH om verkeer- en vervoerkundige zaken regionaal af te stemmen (ook met de Provincie) en om te zorgen voor een goede aansluiting van de infrastructuur van Zoetermeer op die van de regio. Dit traject zal in 2018 verder worden voortgezet. Veel wensen van Zoetermeer zijn terechtgekomen in de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid en het Regionaal Investeringsprogramma, zoals onder meer een onderzoek naar de verbreding van de noordelijke rijbaan A12 tussen Zoetermeer en het Prins Clausplein en een verkenning naar het verlengen van de N209 bij Benthuizen richting de N11.

Eén van de speerpunten is de Schaalsprong Metropolaan OV, mede door Zoetermeer is er een nieuw regionaal multimodaal MRDH-verkeersmodel tot stand gekomen.

Effectindicator

7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
% grondgebied met bestemmingsplan jonger dan 10 jaar	95%	98%	97%	nee	Gemeente Zoetermeer

Met de vaststelling van het bestemmingsplan Noordelijk Plassengebied geldt voor 97% van het grondgebied een actueel bestemmingsplan. Voor 3% van het grondgebied zijn de bestemmingsplannen ouder dan 10 jaar. Hiermee voldoen we net niet aan de doelstelling van 98%.

7.3 Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte

De Woningbouwagenda Zoetermeer geeft een nieuwe input voor de projecten in de stad. Door het uitbreiden van het winkelareaal, horeca, transformatie van kantoor naar woningen en een nieuwe evenementenregeling wordt de aantrekkelijkheid van de stad versterkt.

Zoetermeer zet in op het verbeteren van de leef- en werkomgeving door onder andere de bereikbaarheid van de stad te vergroten. Het NS-station Lansingerland-Zoetermeer is in inmiddels in

aanbouw. In de tussenuitspraak van de Raad van State is het beroep tegen het bestemmingsplan Vervoersknoop Bleizo ongegrond verklaard. In 2018 wordt de definitieve uitspraak van de Raad van State verwacht.

Er is afgelopen jaar een start gemaakt met de aanleg van de Nieuwe Driemanspolder: een aantrekkelijk recreatie- en natuurgebied voor alle inwoners. In het Buytenpark is de eerste fase van het uitvoeringsprogramma afgerond, door de aanleg van het Gruttolandje, fiets-, wandel- en ruiterspaden en de aanplant van struweel rondom de uitbreiding van SnowWorld. Ook is de upgrade van de strandzone aan de Zoetermeerse plas afgerond. In Het Bentwoud zijn twee ijsvogelwanden geplaatst en zijn de maatregelen uit de kwaliteitsimpuls verder uitgewerkt. Uitvoering hiervan wordt in het najaar van 2018 verwacht.

Dobbe-gebied

In 2017 is een visie voor dit gebied in samenspraak (op het niveau van coproductie) tot stand gekomen en vastgesteld door de raad (Visie Centraal Park Dobbe).

HOM

Niet alle initiatieven in de Zoetermeerse binnenstad kwamen in 2017 in een volgende fase. Na aanvullend onderzoek, samenspraak en diverse parkeer- en verkeersschouwen met betrokken (wijk)bewoners, heeft de raad in september 2017 besloten te stoppen met het project Holland Outlet Mall (HOM). Dit besluit werd genomen omdat de initiatiefnemers van de HOM per brief lieten weten dat de eigenaren van het winkelvastgoed hadden besloten tot een herbezinning van het project en dat de projectontwikkelaar Provast had besloten zich terug te trekken als ontwikkelaar van het project.

Effectindicator

7.3 Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Waardering bewoners ruimtelijke kwaliteit	77%	≥ 76%	77%	Ja	Omnibusenquête

De ruimtelijke kwaliteit wordt tweejaarlijks gemeten in even jaren. De meting in 2016 heeft betrekking op de realisatie in 2016 en blijft ook voor 2017 geldig. De in 2016 gemeten ruimtelijke kwaliteit bedroeg voor heel Zoetermeer 77%. Daarmee voldoet de ruimtelijke kwaliteit aan de streefwaarde voor 2016 en voor 2017 (ten minste 76%).

7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid

Het behouden (en verbeteren) van een goede bereikbaarheid (openbaar vervoer, auto en fiets) en het bevorderen van de verkeersveiligheid is een continu proces en belangrijk om een aantrekkelijke stad te blijven. Dit vraagt om goede afstemming binnen en buiten de regio, maar ook om een actieve lobby gericht op het realiseren en behouden van infrastructurele knooppunten in en om de stad.

Mobiliteit

In 2017 zijn er veel projecten uit de jaarschijven van het Uitvoeringsprogramma Nota Mobiliteit voorbereid en uitgevoerd. Er is een inhaalslag gemaakt op zaken die nog niet waren opgepakt.

Eind 2017 is de nieuwe Mobiliteitsvisie Zoetermeer 2030 door de raad vastgesteld. In de Mobiliteitsvisie zijn twee doelstellingen opgenomen: Zoetermeer leefbaar en vitaal en Zoetermeer centraal in de MRDH en de Randstad. Op basis van deze doelstellingen zijn diverse opgaven geformuleerd waaraan de komende jaren invulling wordt gegeven.

Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid heeft in 2017 opnieuw veel aandacht gekregen. De raad heeft via een motie gevraagd om extra aanpak voor onveilig verkeersgedrag. Naar aanleiding hiervan zijn door de politie en Team Handhaving acties uitgevoerd en is er door middel van netwerkbijeenkomsten aandacht gevraagd voor verkeersveiligheid en verkeersgedrag rondom scholen. TeamAlert heeft in opdracht van de gemeente op middelbare scholen acties gehouden op het thema "afleiding in het verkeer". Via een brief zijn de middelbare scholen geattendeerd om gebruik te maken van het verkeerseducatieproject 'Totally Traffic'.

Openbaar Vervoer

Het lijnennet en de dienstregeling van het openbaar vervoer zijn op peil gebleven. Mede door inspanningen van Zoetermeer staat de Schaalsprong Lightrail sterker op de agenda van diverse partijen. Zoetermeer heeft in de MRDH geparticipeerd in de totstandkoming van de Kadernota OV.

Fiets

In 2017 is het Nachtnet Fiets verder ontwikkeld. Zoetermeer was genomineerd voor de titel Fietsstad 2018. Zoetermeer is uiteindelijk 3^e geworden, maar kreeg wel de eerste prijs voor beste fietsstad grote steden Nederland en de beste fietsstad van Zuid-Holland. Er was veel waardering voor hetgeen in Zoetermeer op fietsgebied gebeurt waaronder het Nachtnet Fiets. In 2017 heeft Zoetermeer samen met de MRDH gewerkt aan Metropolitane Fietsroutes. In 2017 is de snelfietsroute Zoetermeer-Delft gerealiseerd.

Wijkverkeerswerkgroepen

Met zes wijkverkeerswerkgroepen is de hele stad gedekt. Op de agenda staan verkeersveiligheidsonderwerpen. Dit kunnen concrete verzoeken zijn (aanpassen verkeerssituaties of extra belijning, snelheidsmetingen etc.). In 2017 is in de raad een motie aangenomen 'Extra impuls wijkverkeerswerkgroepen'. In 2017 is op basis hiervan gewerkt aan een verbeteringsplan voor de wijkverkeerswerkgroepen; meer structuur en regie. Er komt een onafhankelijke voorzitter en de groepen komen frequenter bij elkaar.

Effectindicator

7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Waardering bewoners verkeersveiligheid	6,9	6,9			Omnibussenquête
Waardering bereikbaarheid fiets	8	7,5*	**	***	Omnibussenquête
Waardering bewoners bereikbaarheid auto	7,7	7,5*	**	***	Omnibussenquête
Waardering bewoners bereikbaarheid ov	7,1	7,5			Omnibussenquête

* In de Programmabegroting 2017 is nog uitgegaan van een gemiddelde waarde voor auto en fiets samen. Inmiddels wordt in de omnibussenquête voor auto en fiets een afzonderlijke waarde bepaald.

** De gegevens over het jaar 2017 zijn naar verwachting pas in maart 2018 beschikbaar.

*** Het berekenen van het gehaalde doel is nog niet mogelijk.

7.5 Overige

Tot de overige doelstellingen van dit programma behoort de vastgoedportefeuille van de gemeente Zoetermeer.

Onderwijs

In 2017 zijn opgeleverd de renovatie van het Alfrink college, de nieuwbouw van het Integrale Kindcentra (IKC) Toverberg, de nieuwbouw en renovatie van het IKC de Tjalk en twee renovaties van scholen aan de Bokkenweide en Vlasakker.

Sport

De realisatie van de nieuwbouw bij FC Zoetermeer bleek duurder door sterk gestegen bouwkosten en is om die reden in 2017 niet gestart. Om dezelfde reden is de bouw van Gymworld en de renovatie van de Noordwesterhal vertraagd. Een herijkingsvoorstel is in januari 2018 met de raad besproken.

Sociaal-cultureel

In 2017 is uitvoering geven aan de 'Toekomstagenda Cultuur, amateurtheater en Stadsmuseum'. Afgerond zijn de vervanging van de trekkenwand in het Stadstheater en de verbouwing van het CKC. Een onderzoek naar de uitbreiding van de Boerderij is in een afrondende fase. De Baztille kan blijven bestaan en hoeft niet te wijken voor een ontsluitingsweg. Gesprekken over de gewenste verzelfstandiging van het complex waren in 2017 nagenoeg afgerond.

Ambtelijke huisvesting

De renovatie van het stadhuis is in december 2017 opgeleverd. In het vernieuwde Stadhuis-Forum werken de gemeente en het Forum (Bibliotheek Zoetermeer en tientallen plaatselijke organisaties) samen onder hetzelfde dak. Het Stadhuis-Forum is een uitnodigende plek voor informatie, ondersteuning en advies, en voor gemeentelijke diensten.

Op 26 en 27 januari 2018 vonden twee feestelijke open dagen plaats om de opening van het nieuwe Stadhuis-Forum te vieren. Maar liefst meer dan 10.000 inwoners bezochten deze dagen. De reacties over de 'gouden kubus' waren zeer positief.

Effectindicator

7.5 Overige	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Doel gehaald?	Bron
Waardering vastgoed binnensport*	nvt	77%	Niet verricht		Klanttevredenheidsonderzoek
Waardering vastgoed buitensport*	nvt	Startmeting	Niet verricht		Klanttevredenheidsonderzoek
Waardering vastgoed sociaal-cultureel buitensport*	nvt	Startmeting	Niet verricht		Klanttevredenheidsonderzoek

* In de Programmabegroting 2017 zijn de effectindicatoren 'Waardering vastgoed' en 'Leegstand' (doelstelling 7.5) vervangen door 'Waardering Vastgoed binnensport', 'waardering Vastgoed buitensport' en 'Waardering Vastgoed sociaal-cultureel'. Als prestatie-indicator bij deze doelstelling is opgenomen 'Leegstand gemeentelijke vastgoedportefeuille' (voorheen effectindicator bij deze doelstelling). Met behulp van de gekozen indicatoren is de doelstelling beter meetbaar.

Er zijn geen klanttevredenheidsonderzoeken in 2017 uitgevoerd, het betreft een tweejaarlijkse meting. Het klanttevredenheidsonderzoek binnensport wordt in 2018 verricht. Het onderzoek buitensport wordt voor het eerst in 2018 verricht. In 2017 is wel waardevolle relevante informatie opgehaald in het kader van het capaciteitsonderzoek buitensport. Het klanttevredenheidsonderzoek sociaal cultureel wordt voor het eerst in 2018 verricht.

2.1.7.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2017		
	U	I	Saldo
7.1 - Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder	1.657	1.124	-533
7.2 - Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio	27.173	26.571	-602
7.3 - Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte	1.156	0	-1.156
7.4 - Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid	2.231	679	-1.553
7.5 - Overige	4.057	2.834	-1.223
Totaal programma	36.276	31.208	-5.068

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Financiën op hoofdlijnen

Het budget voor wonen (doelstelling 7.1) werd met name ingezet voor de exploitatielasten van startersleningen, de uitvoerings- en beleidstaken voor wonen (inclusief de Bestuurlijke Tafel Wonen Haaglanden en woonwagenuisvesting).

De uitgegeven gelden voor vernieuwing (doelstelling 7.2) hadden vooral betrekking op grondexploitaties (€ 22,9 mln.), uitgaven diverse gebiedsontwikkelingen zoals voor het Entreegebied en de Binnenstad (€ 1,9 mln.).

De investeringen voor ruimtelijke ordening (doelstelling 7.3) werden voor het grootste deel gedaan voor personele inzet op het gebied van welstand, verkeer, ruimtelijke ordening en de kosten Woonvisie.

De grootste uitgaven voor verkeer (doelstelling 7.4) zijn gedaan voor de bijdrage voor het mobiliteitsfonds MRDH (€ 1,1 mln.) en diverse maatregelen zoals aan de Noord Aa, inzet verkeerskundigen e.a.

De overige uitgaven (doelstelling 7.5 'Overige') betreffen met name de exploitatie van de vastgoedportefeuille en overhead.

2.1.8 Overhead

2.1.8.1 Algemene doelstelling

Met ingang van de programmabegroting 2017-2020 is de overhead van de gemeentelijke organisatie opgenomen in een apart overzicht. Dit is het gevolg van een wijziging in de wet Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) en heeft tot doel om de overhead beter inzichtelijk te maken en om gemeenten onderling te kunnen vergelijken op hun uitgaven hieraan. De door de BBV gehanteerde definitie van overhead luidt: de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primair proces.

De doelstelling van de overhead luidt:

Het sturen van de organisatie en het ondersteunen van het primaire proces.

2.1.8.2 De indeling van de overhead

De indeling van het overzicht Overhead is gebaseerd op de definitie uit Venster voor Bedrijfsvoering en omvat de PIJOFACH-taken: Personeel, Informatievoorziening, Juridisch, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV en in de BBV notitie Overhead wordt toegelicht welke kosten hier precies onder vallen.

De taakgebieden van het Overzicht Overhead omvatten in hoofdlijnen de volgende activiteiten:

Personeelszaken betreft P&O/HRM-advies, organisatie- en formatieadvies, flankerend beleid, talentenbureau, gezondheidsbeleid, bedrijfsmaatschappelijk werk, concernopleidingen en salarisadministratie.

Informatievoorziening en automatisering betreft documentinformatievoorziening, informatiebeleid, informatiebeveiliging, informatiebeheer, systeem- en netwerkbeheer, ICT-projectmanagement, technisch en functioneel applicatiebeheer, kantoorautomatisering en, in 2017, vooral de inspanningen t.b.v. Het Nieuwe Werken (HNW) bij de inrichting van de nieuwe werkplekken.

Financiën, toezicht en controle betreft functies als controllers, businessadviseurs, specialisten en financieel administrateurs, die financieel beleid opstellen, ondersteunen bij de planning & control cyclus, administratieve organisatie, managementinformatie en mede toezicht houden op de naleving van wet- en regelgeving, de Verbijzonderde Interne Controle uitvoeren en de financiële administratie verzorgen.

Juridische- en bestuurszaken en inkoop betreft rechtsbescherming (o.a. ondersteuning bezwarencommissies), kabinet, juridische zaken, bestuursondersteuning en inkoop & aanbesteding (waaronder het samenwerkingsverband Inkoopkracht Zuid-Holland).

Facilitaire zaken en huisvesting betreft diensten zoals klantenservice, beveiliging, schoonmaak, catering, reprografie, bodes, postverwerking, de organisatie van ARBO en BZB/EHBO en het gebouwenbeheer van de ambtelijke huisvesting.

Communicatie betreft externe communicatie, samenspraak en stadsmarketing, webbeheer en interne communicatie.

Management & afdelingsondersteuning betreft de directie, alle hiërarchisch leidinggevenden in het primaire proces, de secretariaten en afdelingsondersteuning.

2.1.8.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

In onderstaande tabel staan op hoofdlijnen de taken die onder de overhead vallen met de bijbehorende lasten en baten en het saldo. Het totaalbedrag is exclusief de overheadkosten die worden toegerekend aan omvangrijke investeringsprojecten zoals onder meer de grondexploitaties.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2017		
	U	I	Saldo
Personeelzaken	4.151	91	-4.060
Informatievoorziening & Automatisering	7.762	0	-7.762
Financiën, Toezicht en Controle	4.882	53	-4.829
Juridische & Bestuurszaken en Inkoop	3.041	1	-3.040
Facilitaire zaken & Huisvesting	7.053	195	-6.858
Communicatie	2.129	25	-2.104
Management & Afdelingsondersteuning c.a.	8.256	363	-7.893
Totaal programma	37.274	729	-36.545

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Hieronder wordt per taakveld op hoofdlijn aangegeven aan welke taken in 2017 het budget is besteed en waar de inkomsten vandaan komen.

Personeelszaken

Het grootste deel van het budget personeelszaken is besteed aan de advisering en ondersteuning voor personeelsbeheer, namelijk € 1,2 mln. Aan organisatie- en loopbaan-ontwikkeling is € 0,7 mln uitgegeven. Het vervoermanagement kostte circa € 0,7 mln. Aan kaderstelling en beleidsadviesing is € 0,5 mln besteed en aan gezondheidsbeleid, waaronder bedrijfsgeneeskundige zorg, € 0,3 mln. Het personeelsinformatiesysteem kostte circa € 0,2. De afdelingsoverhead heeft 0,5 mln gekost. De inkomsten komen vooral uit detachering van personeel vanuit het talentenbureau.

Informatievoorziening & Automatisering

Aan informatievoorziening is € 0,25 mln besteed. Aan de ondersteuning van de automatisering en functioneel beheer is € 2,5 mln uitgegeven en aan projectadviesing nog eens € 0,9 mln. Aan aanschaf, onderhoud en beheer van de infrastructuur (systemen) is € 1.2 mln besteed evenals aan de digitale werkplekken.

Financiën, toezicht en controle

Aan de advisering over bedrijfsvoering aan de afdelingen is € 2.1 mln besteed. De vastlegging in de financiële administratie kostte € 1.25 mln, waarvan € 250.000 voor het financieel systeem. Voor het opstellen en bewaken van kaders, de advisering aan het concern en college, de ondersteuning van de planning & controlcyclus en administratieve organisatie en de verbijzonderde interne controle is € 1.5 mln uitgegeven.

Juridische & bestuurszaken en inkoop

Aan bestuursondersteuning is € 1,2 mln uitgegeven. Aan juridisch advies is € 0,6 mln besteed, waarvan € 95.000 aan privacybeleid.. Voor kabinet en rechtsbescherming is € 0,2 mln uitgegeven en aan onderzoek en statistiek € 0,4 mln. De ondersteuning van inkoop en aanbesteding kost € 0,6 mln, waarvan € 125.000 voor Inkoopkracht Zuid-Holland.

Facilitaire zaken & Huisvesting

De grootste uitgave bij dit taakgebied is de huisvesting van het ambtelijk apparaat, € 3.4 mln. De facilitaire dienstverlening heeft € 2,1 mln gekost. Daarnaast worden er verschillende diensten afgenomen, zoals beveiliging (€ 0,4 mln), reprografie en verzendkosten (€ 0,6 mln). De uitgaven voor de organisatie van ARBO en BZB/EHBO zijn € 160.000.

De inkomsten komen van de koffiebijdrage van het personeel (€ 56.000) en huurinkomsten.

Communicatie

Het communicatiebudget is vooral besteed aan communicatieadvies € 1.1 mln. Daarnaast zijn webbeheer (€ 0,4 mln) en Samenspraak (€ 0,35 mln) grote posten. Aan interne communicatie is € 0,1 mln besteed.

Management & afdelingsondersteuning

Hier zijn de uitgaven voor de loonkosten voor de directie en het management en secretariaten in het primair proces verantwoord, in totaal € 5,0 miljoen. Daarnaast de personeelsgebonden kosten, zoals opleidingen en uitgaven in het kader van de werkkostenregeling voor € 1,3 mln en advieskosten voor € 0,4 mln.

De inkomsten komen uit detachering van personeel.

2.1.9 Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

2.1.9.1 De algemene uitkering uit het Gemeentefonds

De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van andere dekkingsmiddelen doordat ze vrij aan te wenden zijn. De besteding is niet aan een bepaald programma(doel) gebonden. Zij vormen de financiële dekking van de negatieve saldi van de programma's 1 tot en met 7.

De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn:

- De algemene uitkering uit het Gemeentefonds
- De integratie uitkering Sociaal Domein uit het Gemeentefonds
- Inkomsten uit de belastingen
- Bespaarde rente uit reserves en voorzieningen

Aan algemene uitkering is in 2017 een bedrag van € 122,7 mln. ontvangen: € 122,1 mln. voor het jaar 2017 zelf en € 0,6 mln. als bijstelling van de uitkeringen over 2015 en 2016. In de algemene uitkering zijn de decentralisatie-uitkeringen en de groei (accres) opgenomen. Daarnaast zijn er actualisaties geweest van diverse maatstaven.

De integratie-uitkering Sociaal Domein bedraagt in 2017 € 57,7 mln.

2.1.9.2 Belasting

De belastingopbrengsten, afgerond € 33,1 mln., bestaan uit de OZB, de hondenbelasting, toeristenbelasting en precario. Deze middelen zijn ter dekking van de lasten op de andere programma's in de begroting.

2.1.9.3 Bespaarde rente uit reserves en voorzieningen

Baten uit bespaarde rente van reserves en voorzieningen zijn in de jaarrekening aan diverse posten toegerekend:

- De bespaarde rente over de Reserve Algemeen Dekkingsmiddel dient als structurele inkomstenpost voor de begroting.
- De bespaarde rente over de overige reserves en voorzieningen wordt gebruikt om waar afgesproken aan reserves toe te voegen en om de voorzieningen op peil te houden.

De overige bespaarde rente komt ten gunste van het rekeningsresultaat.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2017		
	U	I	Saldo
Belastingen	1.840	33.509	31.669
Beleggingen	0	2.322	2.321
Algemene Uitkering	1.007	9.120	8.113
Integratie-uitkering Sociaal Domein	0	180.398	180.398
Algemene Uitkering	3.400	8.092	4.692
Integratie-uitkering Sociaal Domein	7.325	10.121	2.796
Totaal programma	13.571	243.561	229.990

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

2.2 Paragrafen

2.2.1 Paragraaf lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf betreft zowel de belastingen als de retributies en bestemmingsheffingen. De belangrijkste afwijkingen die zich voordoen in de jaarrekening worden toegelicht. Daarnaast worden de ontwikkelingen van de gemeentelijke woonlasten weergegeven conform de cijfers van het COELO. Tot slot wordt er een beeld neergezet van het aantal kwijtscheldingsverzoeken in 2017.

2.2.1.1 Gemeentelijke tarieven en heffingen

Beleidsuitgangspunten

In de heffingennota zijn de beleidslijnen voor lokale heffingen vastgesteld. Lokale heffingen worden onderscheiden in belastingen, retributies en bestemmingsheffingen. Door de gemeente wordt de volgende belastingen geheven:

OZB, hondenbelasting, parkeerbelastingen, toeristenbelasting en precariobelasting.

Voor de retributies en bestemmingsheffingen mag de heffing niet hoger zijn dan de kosten, die de gemeente maakt voor de geleverde diensten. Dit zijn o.a. afvalstoffenheffing, rioolheffing, marktgeden, lijkbezorging en leges. Daarnaast wordt de BIZ-bijdrage van de Dorpsstraat geheven, waarvan de opbrengst voor een specifieke doelgroep is.

Algemeen stijgingspercentage

Bij de begrotingsvaststelling 2017-2020 zijn, als gevolg van de te verwachten prijsontwikkelingen, de gemeentelijke heffingen voor het jaar 2017 met 0,2% verlaagd.

OZB

De tarieven van de onroerende zaakbelastingen (OZB) 2017 zijn naast een verlaging als gevolg van de inflatiecorrectie, verlaagd als gevolg van de gestegen WOZ-waarde van de woningen (2,8%). De waarde van de niet-woningen is gelijk gebleven ten opzichte van 2016.

Afvalstoffenheffing

De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn in 2017 verlaagd met 0.2%.

Rioolheffing

De rioolheffing voor kleinverbruikers (tot 500 m3 waterverbruik) bedroeg in 2017 een vast bedrag van € 62,29 per aansluiting en een percentage van 0,0211% van de WOZ-waarde. De aanslag per perceel was maximaal € 189,80. Door de lagere onderhoudskosten is het tarief met ingang van 2017 100% kostendekkend.

Heffingen en belastingopbrengsten

Bedragen * € 1000

Prog. Heffing / Belasting	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil rek-begr '17	
				Bedrag	Perc.
1 Leges vent- en standplaatsverg. / winkeltijden	85	100	77	-23	-23%
1 Marktgeden / leges marktvergunningen	136	173	94	-79	-46%
2 Leges gehandicaptenparkeerplaatsen / -kaarten	37	53	43	-10	-19%
3 Afvalstoffenheffing	13.401	13.585	13.574	-11	0%
3 Rioolrecht grootverbruikers	257	291	302	10	3%
3 Rioolrecht kleinverbruikers	6.103	5.829	5.868	39	1%
3 Leges verkeersvergunningen	3	7	4	-3	-43%
3 Parkeerbelasting	2.403	1.933	2.357	424	22%
3 Lijkbezorgingsrechten	596	595	609	14	2%
5 Leges vergunningen bestuurlijk juridische zaken	24	23	31	8	35%
6 Leges publiekszaken (inclusief rijksleges)	2.359	2.723	2.555	-168	-6%
6 Omgevingsverg.: leges bouw- en sloopverg. c.a.	1.444	1.316	2.031	715	54%
6 Omgevingsverg.: leges kapverg. / in- en uitritten	7	8	4	-4	-50%
7 Leges woonvergunningen	2	3	1	-2	-67%
7 Leges gemeentelijke bestemmingsplannen	10	28	0	-28	-100%
OAD Onroerende zaakbelastingen	31.710	32.168	32.034	-134	0%
OAD Hondenbelasting	500	529	514	-15	-3%
OAD Toeristenbelasting	319	248	319	71	29%
OAD Precariobelasting	294	295	279	-16	-5%

Toelichting van de belangrijkste verschillen tussen de rekening 2017 en de begroting 2017.

Marktgeden

Het aantal kramen dat op de markt staat is lager.

Parkeerbelasting

Het afgelopen jaar is er meer gebruik gemaakt van het parkeren in de openbare ruimte

Omgevingsvergunningen

Door de toename van het aantal aanvragen zijn de legesinkomsten toegenomen

Leges gemeentelijke bestemmingsplannen

Er zijn het afgelopen jaar geen aanvragen geweest.

Toeristenbelasting

Toename van het aantal (hotel)overnachtingen.

2.2.1.2 Lokale lastendruk

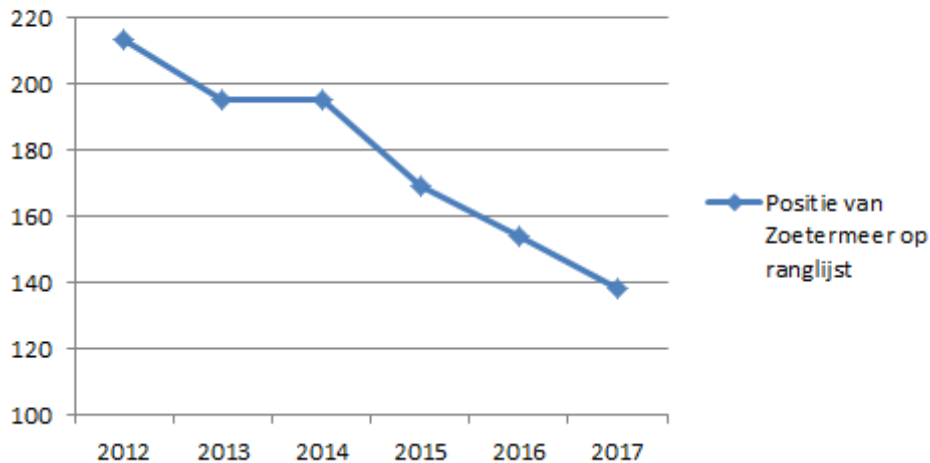
COELO-vergelijking

Jaarlijks verricht het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) onderzoek naar de gemeentelijke woonlasten. De publicatie daarvan vindt plaats in de Atlas van de Lokale Lasten. Onder de gemeentelijke woonlasten verstaat het COELO de OZB voor de eigenaar van een woning met een voor de betreffende gemeente geldende gemiddelde waarde, plus rioolheffing en reinigingsheffing (afvalstoffenheffing) voor een meerpersoonshuishouden eventueel verminderd met een heffingskorting.

Door het COELO wordt jaarlijks een vergelijkend overzicht opgesteld van alle Nederlandse gemeenten. In dit overzicht, dat begint met de (deel)gemeente met de laagste heffingen (nr. 1) en eindigt met de (deel)gemeente met de hoogste heffingen, neemt Zoetermeer in 2017 positie 138 in. Door de lasten voor de burgers laag te houden, zoals een beperkte prijsmutatie, is een verbetering op de ranglijst gerealiseerd.

Kleine mutaties in de tarieven leiden overigens tot grote verschuivingen in de ranglijst.

Ranglijst woonlasten 2012-2017

2.2.1.3 Kwijtschelding gemeentelijke heffingen en belastingen

In 2017 hebben 6.424 mensen kwijtschelding aangevraagd voor gemeentelijke heffingen en belastingen. Na de toets van de aanvraag is van dit aantal 63% gehonoreerd (4.021 aanvragen). Het totaalbedrag aan kwijtschelding was € 1,4 mln., waarvan het grootste deel betrekking heeft op de afvalstoffenheffing (€ 0,9 mln.) en een belangrijk deel op de rioolheffing (€ 0,5 mln.). Aan hondenbelasting en ozb zijn maar hele kleine bedragen kwijtgescholden.

2.2.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de belangrijkste financiële risico's voor de gemeente Zoetermeer. De beschikbaar weerstandscapaciteit is de belangrijkste financiële buffer voor risico's, waarvoor geen specifieke voorzieningen zijn getroffen. De omvang van deze risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit bepalen of de gemeente over voldoende weerstandsvermogen beschikt.

2.2.2.1 Risico's

De belangrijkste risico's op peildatum eind 2017 staan hieronder.

Bedragen x € 1.000

Risico	Bedrag	Kans
Grondzaken		
Algemeen: Hogere investeringen*	€ 1,5 mln	50%
Algemeen: Grondprijsontwikkeling/overprogrammering bedrijventerreinen	€ 1,1 mln	75%
Algemeen: Formatierisico Grondbedrijf, plankosten*	€ 1,6 mln	25%
Algemeen: Immateriële vaste activa (IMVA)*	€ 0,3 mln	50%
Boerhaavelaan	**	**
Cadenza 1 (visie binnenstad/voormalig Centrum Oost)	**	**
Cadenza 2 (visie binnenstad)	**	**
Tekort grondexploitatie Palenstein*	€ 3,9 mln	60%
Deelneming in Gemeenschappelijke Regeling Bleizo	€ 11,0 mln	50%
Nutricia/Numico Rokkeveenseweg	**	**
Westelijke Entree*	€ 0,7 mln	50%
Van Leeuwenhoeklaan	**	**
Oosterheem*	€ 2,1 mln	50%
Voorweg Noord*	€ 0,2 mln	50%
Katwijkerlaantrace	**	**
Concern		
Gemeentegaranties geldleningen aan woningbouwverenigingen	€ 3,4 mln	1%
Juridische geschillen pensioen en (boven) wettelijk ww	€ 0,8 mln	10%
Gemeentegarantie eigen woningen	pm	pm

* Bedrag en/of kans gewijzigd

** Om bijzondere (juridische) redenen niet vermeld/nog niet in te schatten

Opgetreden, gewijzigde en afgevoerde risico's

Ten opzichte van de in de Programmabegroting 2018-2021/Tweede Tussenbericht (TB2) 2017 gemelde risico's zijn de volgende risico's gewijzigd, opgetreden of vervallen:

Risico	Mutatie bij jaarverslag	Toelichting
Hogere investeringen	Bedrag verlaagd van € 1,7 mln. naar € 1,5 mln. Kans verhoogd van 25% naar 50%.	Bedrag wordt jaarlijks aangepast op basis van de hoogte van de nog te realiseren uitvoeringskosten. Kans is aangepast omdat als gevolg van krapte op de markt, de kans op hogere kosten toegenomen is.
Hogere plankosten	Bedrag verlaagd van € 2,1 mln. naar € 1,6 mln.	Bedrag wordt jaarlijks aangepast op basis van de hoogte van de nog te realiseren plankosten.
Afwaarderen Immateriële vaste activa	Kans verhoogd van 25% naar 50%.	De voorbereidingskosten die gemaakt worden vooruitlopend op het openen van een grondexploitatie, mogen maximaal 5

		jaar geactiveerd worden als immateriële vaste activa (IMVA). Na 5 jaar moeten deze kosten als verlies genomen worden. De kans wordt bijgesteld naarmate het verstrijken van deze 5 jaar termijn dichterbij komt.
Oosterheem	Bedrag verhoogd van € 2,0 mln. naar € 2,1 mln.	Dit betreft een samengesteld risico's. De risico's worden jaarlijks herzien en aangepast aan de meest actuele inzichten. De risico's bevatten informatie die de financiële belangen van de gemeente kunnen schaden als deze openbaar wordt, daarom worden de individuele risico's niet nader gespecificeerd.
Palenstein	Bedrag verhoogd van € 3,4 mln. naar € 3,9 mln.	Dit betreft een samengesteld risico's. De risico's worden jaarlijks herzien en aangepast aan de meest actuele inzichten. De risico's bevatten informatie die de financiële belangen van de gemeente kunnen schaden als deze openbaar wordt, daarom worden de individuele risico's niet nader gespecificeerd.
Voorweg Noord	Bedrag verlaagd van € 0,7 mln. naar € 0,2 mln. Kans verlaagd van 70% naar 50%.	Risico met betrekking tot scenariokeuze is vervallen.
Westelijke Entree	Bedrag verlaagd van € 1,0 mln. naar € 0,7 mln.	Bedrag aangepast naar de actuele boekwaarde (inclusief verliesvoorziening)

Financiële omvang risico's

De financiële consequenties van deze risico's zijn via een NARIS-simulatie in beeld gebracht. Er is een kansberekening gemaakt op de waarschijnlijkheid van het zich voordoen van bovenstaande risico's en het bedrag wat daarmee gemoeid is. Het mogelijk risico bij grondzaken bedraagt € 13,8 mln. Bij het overige concern is dat € 0,5 mln.

2.2.2.2 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en mogelijkheden om onverwachte, niet begrote kosten te kunnen dekken. Tot de weerstandscapaciteit voor incidentele risico's worden de algemene reserves gerekend. In geval van tekortschietende algemene reserves kunnen ook de bestemmingsreserves worden aangewend. Dit betekent dan wel dat wordt afgezien van de realisatie van een bestemming of dat er zo snel mogelijk aanvullende dekkingsmaatregelen worden gezocht om de bestemmingsreserve weer beschikbaar te krijgen.

De tabel laat zien hoe de weerstandscapaciteit is opgebouwd.

Weerstandscapaciteit

Bedragen * € 1 mln.

Omschrijving	Rekening 2017 inclusief resultaat 2017
Weerstandscapaciteit exclusief grondzaken	
Vrij inzetbare reserve	
- stand reserve 31-12-2017	16,4
- mutaties 2018 en volgende jaren	-7,8
Rekeningsresultaat	2,9
<i>Totaal weerstandscapaciteit excl. Grondzaken</i>	11,5
Weerstandscapaciteit grondzaken	
Reserve versterking financiële positie grondzaken	14,4
Reserve risico's	2,1
<i>Totaal weerstandscapaciteit grondzaken</i>	16,5
Totale weerstandscapaciteit	28,0

2.2.2.3 Weerstandsvermogen

De verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de waarschijnlijke risico-omvang is gedefinieerd als de ratio voor het weerstandsvermogen. Als gewenste ratio voor het weerstandsvermogen wordt voor het concern exclusief grondzaken 'voldoende' gehanteerd. Het NAR hanteert hiervoor de bandbreedte van een ratio tussen 1.0 en 1.4. In Zoetermeer wordt de grenswaarde van 1.0 gehanteerd.

Als ratio voor het weerstandsvermogen van grondzaken wordt eveneens 'voldoende' als toereikend gezien. Ook hier wordt de ondergrens van 1.0 als ratio gehanteerd. Als de ratio lager is dan 1.0 betekent dat dus dat er onvoldoende weerstandscapaciteit is. Anders gesteld: de risico-omvang vermenigvuldigd met de ratio bepaalt de benodigde weerstandscapaciteit.

Bij de berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen wordt onderscheid gemaakt tussen het concern (exclusief grondzaken) en grondzaken.

In de tabel is weergegeven hoe de weerstandscapaciteit van deze onderdelen is opgebouwd.

Weerstandsvermogen

Bedragen * € 1 mln.

Omschrijving	Rekening 2017 inclusief resultaat 2017
Weerstandsvermogen exclusief grondzaken	
Totaal aan gekwantificeerde risico's	0,5
Norm voor niet gekwantificeerde risico's	7,2
Gewenst niveau in euro's tegen ratio 1,0	7,7
Weerstandscapaciteit excl. grondzaken	11,5
Overschot aan weerstandscapaciteit excl. grondzaken	3,7
Grondbedrijf	
Totaal aan risico's grondzaken	13,8
Weerstandscapaciteit grondzaken	16,5
Overschot aan weerstandscap. grondzaken obv ratio 1.0	2,7

Concern exclusief grondzaken

Uit het simulatiemodel met de risico's van het concern exclusief grondzaken blijkt dat de omvang van de risico's (met een zekerheid van 95%) uitkomt op een bedrag van € 0,5 mln. De omvang van de berekende risico's wordt aangevuld met 2% (voor de niet te kwantificeren risico's) van het begrotingstotaal (lasten) van de gewone dienst van de begroting, exclusief grondzaken.

Gebleken is dat sommige risico's moeilijk zijn te schatten. Daarbij is het wenselijk een zekere financiële buffer aan te houden. Tussen het bekend worden van budgettaire tegenvallers en het treffen van passende maatregelen kan enige tijd bestaan. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen bij de periodieke aanbesteding van onderhoud van de openbare ruimte. De beschikbare budgetten kunnen onvoldoende blijken. De budgettaire frictie die daardoor ontstaat moet kunnen worden opgevangen.

De berekende norm voor de niet gekwantificeerde risico's voor deze begroting bedraagt € 7,2 mln. De gekwantificeerde risico-omvang komt uit op € 0,5 mln. De totale risico-omvang wordt dus ingeschat op € 7,7 mln. De weerstandscapaciteit bedraagt € 11,5 mln. Het weerstandsvermogen bedraagt 1,48 en voldoet dus aan de norm.

Grondzaken

Een tekort (ratio < 1,0) of overschot van de weerstandscapaciteit van grondzaken ten opzichte van het totaal van de risico's kan leiden tot afroming of aanvulling van de weerstandscapaciteit. Indien sprake is van een ratio > 1,2 wordt het overschot gestort in de Reserve Investeringsfonds 2030.

De omvang van de risico's is volgens de simulatie van het NARIS € 13,8 mln. Grondzaken beschikt over een weerstandscapaciteit per 31 december 2017 van € 16,5 mln. Het weerstandsvermogen is 1,2 namelijk 16,5 (weerstandscapaciteit)/13,8 (risico-omvang). Er is dus geen sprake van afroming of aanvulling van weerstandscapaciteit.

2.2.2.4 Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht om vanaf 2016 een set financiële kengetallen op te nemen in de programmabegroting en jaarrekening. Deze kengetallen hebben voor de raad vooral een signaleringswaarde bij het beschouwen van de financiële positie van de gemeente. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet zo veel en moet altijd in relatie met de andere kengetallen worden gezien. Vergelijkende cijfers zijn te vinden op de site Waarstaatjegemeente.nl (<https://www.waarstaatjegemeente.nl/>). Daarnaast is informatie van Zuid-Hollandse gemeenten te vinden op staatvan.zuid-holland.nl (<http://staatvan.zuid-holland.nl/Paginas/default.aspx>). Voor de provincie als toezichthouder blijft een structureel en reëel sluitende begroting het bepalende criterium.

Financiële kengetallen

De eerste vier kengetallen staan in relatie met financiële risico's met een lange termijn karakter, die een gemeente loopt. De laatste twee kengetallen geven aan in hoeverre ruimte in de exploitatie bestaat om de financiële lange termijn risico's af te kunnen dekken.

Kengetallen

Omschrijving	Rekening	Begroting	Rekening
	2016	2017	2017
1a Netto schuldquote	10,1%	11,0%	20,5%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	6,5%	7,3%	17,5%
2 Solvabiliteitsratio	63,0%	65,8%	57,4%
3 Kengetal grondexploitatie	7,0%	12,7%	8,4%
4 Structurele exploitatie ruimte	3,3%	1,0%	0,3%
5 Belastingcapaciteit	99,5%	97,5%	98,8%

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate, waarin de rentelasten op de exploitatie drukken. De schuldquote is in 2017 toegenomen met iets meer dan 10% door grote investeringen in onder meer het stadhuis en in schoolgebouwen. Om die uitgaven te financieren is € 30 mln. lang geld

aangetrokken, waarvan € 10 mln. met een looptijd van 10 jaar. In vergelijking met andere gemeenten is de netto schuldquote ondanks de stijging nog steeds beperkt van omvang. De begroting van Zoetermeer is daardoor relatief ongevoelig voor wijzigingen in de rentestand. De gevoeligheid neemt door de hogere financieringsuitgaven toe.

De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal en geeft inzicht in de mate, waarin de gemeente in staat is aan haar verplichtingen te voldoen. Het eigen vermogen, de optelsom van alle reserves, is afgenomen in 2017 terwijl het balanstotaal is toegenomen, onder meer door de al genoemde opgenomen geldleningen. Dit resulteert in een lagere solvabiliteitsratio. Het verloop van de reserves wordt toegelicht in de jaarrekening onder vaste passiva.

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de gronden moet worden terugverdiend bij de verkoop. Door wijziging van de regelgeving is een deel van de boekwaarde van de gronden ondergebracht bij materiële vaste activa. Tijdens het opstellen van de begroting 2017 in het najaar van 2016 was dat nog niet verwerkt. Daardoor liggen de realisatiecijfers een stuk lager. Het verloop van de grondexploitaties wordt toegelicht in de toelichting op de voorraden in de jaarrekening onder vlottende activa.

De structurele exploitatieruimte is van belang om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of daling van de lasten daarvoor nodig is. De exploitatieruimte is ten opzichte van 2016 afgenomen maar nog steeds positief. Het dit jaar gerealiseerde positieve rekeningsresultaat is vrijwel geheel veroorzaakt door incidentele meevallers. Baten en lasten van reguliere budgetten zijn vrijwel in evenwicht.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit in 2017 is onder de 100%, omdat de woonlasten in Zoetermeer lager zijn dan het landelijk gemiddelde.

2.2.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De instandhouding van de kapitaalgoederen is in de gemeente Zoetermeer vastgelegd in beheerplannen, waarin het meerjarig onderhoudsprogramma en de daarbij behorende financiële middelen zijn opgenomen. In de beheerplannen is ook het gewenste kwaliteitsniveau van de voorziening vastgelegd. Hierna wordt per categorie ingegaan op het onderhoud van de kapitaalgoederen. De volgende categorieën worden behandeld:

- Openbare ruimte (wegen, water, groen)
- Riolering
- Gebouwen
- Begraafplaatsen
- Kunstwerken

2.2.3.1 Openbare ruimte

Omschrijving algemeen beleidskader

De Beheervisie Openbare Ruimte (BOR) is in 2016 door de raad vastgesteld. In de BOR worden de kwaliteitsdoelen voor de wegen, het openbaar groen en overige voorzieningen in het openbaar gebied opgenomen. In de BOR is aangegeven wat de financiële consequenties zijn voor het onderhoud de komende 60 jaar, rekening houdend met de vastgestelde uitgangspunten. Jaarlijks wordt ruim € 20 mln. besteed aan het onderhoud van de openbare ruimte.

Groot onderhoud

In 2016 is in de Beheervisie Openbare Ruimte (BOR) twee pijlers van de beheerstrategie voor de komende jaren geïntroduceerd: omgevingsbewust en risicogestuurd beheer. In 2017 is een geslaagde pilot risicogestuurd wegbeheer uitgevoerd waarvan de resultaten zijn verwerkt in het programma groot onderhoud 2018.

De vervanging van roltrappen en het bijplaatsen van liften aan de Mandelabrug is in 2017 afgerond. In 2017 is ca € 849.000 onttrokken uit de egalisatiereserve Groot Onderhoud Bovengronds. Dit heeft onder andere te maken met de inhaalslag die is gemaakt vanuit het beheerprogramma 2016.

Doelstellingen en effectindicatoren

De effectindicatoren voor de doelstelling Behouden van een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte zijn gehaald. Wel blijkt uit de Omnibusenquête dat een groter aantal bewoners van mening is dat de onkruidbestrijding slechter wordt uitgevoerd dan is afgesproken.

De Quickscan laat zien dat het kwaliteitsniveau nog steeds boven het door de raad vastgesteld niveau B voor de winkelcentra en C voor woongebieden is.

2.2.3.2 Riolering

Omschrijving beleidskader

Conform de Wet milieubeheer geeft de gemeente in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) aan op welke wijze zij haar wettelijke taak voor een doelmatige inzameling en transport van afvalwater wil uitvoeren. Het plan is gericht op een duurzame instandhouding van een goed werkende riolering.

In 2016 is het geactualiseerde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vastgesteld door de raad op 12 september 2016. In het GRP wordt er vanuit gegaan dat door relining (een kunststof kous in de rioolbuis) geen rioolbuizen meer hoeven te worden vervangen, behalve nog bij breuk van een leiding. Hierdoor gaat de kwaliteit van het rioolstelsel omhoog en gaan de kosten naar beneden. Ook is het niet meer nodig dat de straten moeten worden opengeboken, waardoor de overlast voor de omgeving beperkt wordt. De uit het GRP voortvloeiende kosten worden gedekt door de rioolheffing.

Voorziening Grootonderhoud Ondergronds (VGO)

In 2017 is € 0,5 mln. minder uitgegeven dan begroot. Dit komt door een zeer gunstige aanbesteding van het relinen, waarbij de prijzen een derde lager lagen dan begroot. Mochten de aanbestedingen in de komende jaren gunstig blijven, dan zal dit effect worden meegenomen in het volgende GRP.

2.2.3.3 Ondergrondse inzamelmiddelen

Omschrijving algemeen beleidskader

De kosten van het (groot) onderhoud van de ondergrondse inzamelmiddelen ten behoeve van afvalinzameling verlopen niet gelijkmatig over de jaren. Om een constante lastenraming in de begroting te hebben is een reserve groot onderhoud ondergrondse inzamelmiddelen gevormd.

Reserve groot onderhoud ondergrondse inzamelmiddelen

Per ultimo 2017 is de reserve groot onderhoud ondergrondse inzamelmiddelen omgevormd naar de voorziening afvalstoffenheffing.

Uitvoering

In 2017 is € 457.000 minder uitgegeven (bij het Tweede Tussenbericht is € 473.000 gemeld). Het geplande groot onderhoud van de ondergrondse inzamelmiddelen is deels uitgesteld vanwege de goede staat van de inzamelmiddelen. En daarnaast is er een langere voorbereidingstijd nodig voor de aanbesteding van onderhoud van de ondergrondse containers.

2.2.3.4 Begraafplaatsen

Omschrijving algemeen beleidskader

Voor de begraafplaatsen zijn de 'Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen' (2013) en de 'Uitvoeringsbesluiten gemeentelijke begraafplaatsen' (2013) leidend. In de Beheerverordening en het Uitvoeringsbesluit (2016) is de keuze om uit verschillende afkooptermijn van grafrechten verruimd en is de mogelijkheid om een 1-persoonsgraf te kopen toegevoegd. Conform eerdere besluitvorming zijn de tarieven per 2017 100% kostendekkendheid. De werkzaamheden op begraafplaats Hoflaan is gestart in 2014 worden in 2018 afgerond.

Uitvoering

In 2017 is de uitbreiding van de begraafplaats, de entree en het parkeerterrein grotendeels voltooid en is de vernieuwing van het columbarium (urnenmuur) en de bouw van een nieuw onderkomen afgerond. De totale investering in 2017 is € 583.000. In de eerste helft van 2018 zullen de werkzaamheden aan de urnentuin, asverzamelput en de levering van meubilair en hekwerk worden afgerond.

2.2.3.5 Gebouwen

Omschrijving algemeen beleidskader

De kernopgave van de vastgoedportefeuille is dat deze in kwaliteit, functie, omvang en ligging voldoet aan de beleidsmatig vastgestelde huisvestingsvraag van de gemeente, vastgesteld in de Vastgoednota in 2013.

Voor de sociaal-culturele (doorgaans wijkgebonden) voorzieningen zet de gemeente in op krachtige, flexibele, eenvoudig aanpasbare multifunctionele centra waarin meerdere (wijk)functies zijn gecentreerd. De vorming van 'Integrale Kind Centra' is daar een voorbeeld van.

Onderwijs

Opgeleverd zijn de grootschalige renovatie van het Alfrink college, nieuwbouw IKC Toverberg, nieuwbouw en renovatie IKC de Tjalk aan de Kadelaan en twee renovaties van scholen aan de Bokkenweide en Vlasakker. De renovatie van IKC Nesciohove is nog niet afgerond.

Met het memo "extra kosten herstel constructiefouten Alfrink College" is de raad geïnformeerd over de meerkosten voor het herstel van de gevel van € 300.000. De kapitaallasten hiervan konden worden gedekt uit de reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen

Het college heeft met een memo de raad tevens geïnformeerd over het faillissement van de hoofdaannemer tijdens de bouwfase van het IKC Toverberg. Vanwege onder andere deze onvoorziene omstandigheid zijn er voor het IKC extra kosten gemaakt. Deze extra uitgaven zijn daarom ten laste van de exploitatie 2017 op programma 1 verantwoord.

De tussentijdse aanpassingen voor de scholen aan het Bijvoetplan, Electrablauw, Marsgeel en de nieuwbouw voor Overwater, Moerbeigaarde en Chaplinstrook zijn in voorbereiding of worden aangehouden in verband met benodigde extra middelen inzake energieneutraliteit en gestegen bouwkosten waarvoor een raadsvoorstel in voorbereiding is.

Sport

De realisatie van de nieuwbouw van de was- en kleedaccommodatie FC Zoetermeer bleek ten gevolge van de sterk gestegen bouwkosten duurder uit te vallen dan begroot. Om die reden is de bouw ervan niet gestart en wordt een aanvullend krediet gevraagd aan de raad.

Om dezelfde reden is de bouw van Gymworld en de renovatie van de Noordwesterhal vertraagd. Een herijkingsvoorstel is in januari 2018 met de raad besproken.

Sociaal-cultureel

In 2017 is uitvoering gegeven aan de 'Toekomstagenda Cultuur, amateurtheater en Stadsmuseum'. Afgerond zijn de vervanging van de trekkenwand in het Stadstheater en de verbouwing van het CKC. Een onderzoek naar de uitbreiding van de Boerderij is in een afrondende fase.

Voor de Bazille werd in 2017 duidelijk dat dit complex kan blijven bestaan en niet hoeft te wijken voor een ontsluitingsweg. Gesprekken over de gewenste verzelfstandiging van dit complex zijn nagenoeg afgerond.

In 2017 is tot slot het definitieve besluit genomen om Terra te verhuizen naar de voormalige Kwikfit-garage in de Vlamingstraat. Voor de daarvoor noodzakelijke renovatie en verbouwing zijn in 2017 veel vorderingen geboekt. De renovatie zal in 2018 starten.

Ambtelijke huisvesting

De renovatie van het stadhuis is in december 2017 opgeleverd. In het vernieuwde Stadhuis-Forum werken de gemeente en het Forum (Bibliotheek Zoetermeer en tientallen plaatselijke organisaties) samen onder hetzelfde dak. Het Stadhuis-Forum is een uitnodigende plek voor informatie, ondersteuning en advies, en voor gemeentelijke diensten. Een fijne plek om te lezen en te leren. Een gezellige plek om leuke dingen te doen en mensen te ontmoeten.

Op 26 en 27 januari 2018 vonden twee feestelijke open dagen om de opening van het nieuwe Stadhuis-Forum te vieren. Maar liefst meer dan 10.000 inwoners bezochten deze dagen. De reacties over de "gouden kubus" waren zeer positief.

2.2.3.6 Beeldende kunstobjecten

Omschrijving algemeen beleidskader

Het reguliere beheer en onderhoud aan de collectie beeldende kunst is uitgevoerd volgens het meerjarig onderhoudsplan. Verder zijn binnen het budget ook de extra uitgaven voor calamiteiten (vuurwerk- en stormschade) aan drie kunstwerken opgenomen.

Uitvoering

Extra uitgaven zijn dit jaar gedaan aan het uitvoeren van motie 1303-07 middels het herplaatsen van acht grote bestaande kunstwerken in het Stadhuis-Forum. Ook is een deel van de kunstcollectie opnieuw ingelijst ten behoeve van de inrichting van het gebouw. Hiermee was in financieel opzicht (binnen de reserve) al rekening gehouden.

2.2.4 Paragraaf Financiering

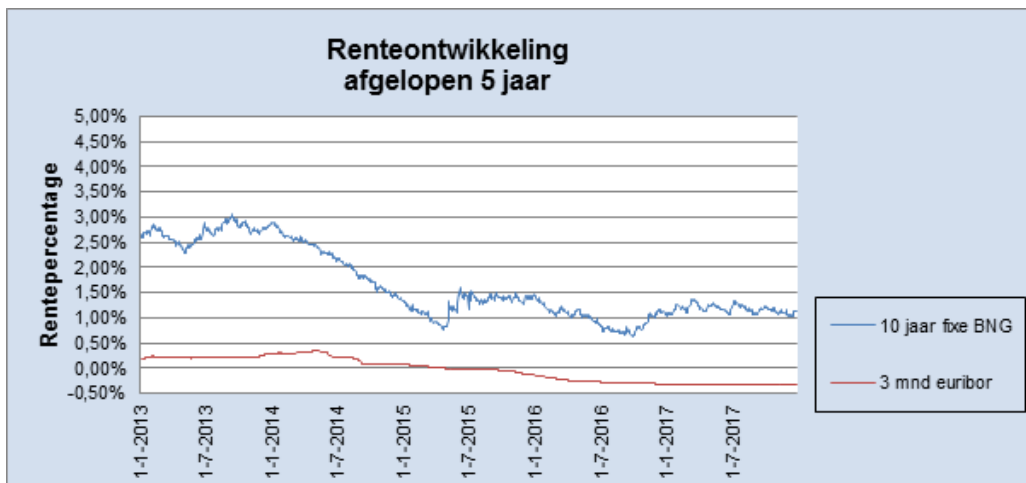
Inleiding

In het Treasury handvest en -Statuut zijn de kaders opgenomen waarbinnen het college de financieringsfunctie mag uitoefenen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de uitvoering van de financiering in 2017.

2.2.4.1 Belangrijke ontwikkelingen

De rente is gedurende geheel 2017 zeer laag geweest. De korte rente is nog steeds negatief, waardoor lenen geld opleverde in plaats van geld kostte. Dat de rente zo laag is, is voor een groot deel afhankelijk van de refi-rente die de ECB (Europese Centrale Bank) hanteert. Dit is de rente waarvoor banken kunnen lenen bij de ECB.

De 10 jaar fixe rente van de BNG bedroeg in 2017 gemiddeld 1,17%. Dit is de werkelijke marktrente die in de jaarrekening is gehanteerd. De 3 maands-euribor is het hele jaar negatief geweest (- 0,33%). In onderstaande grafiek is de trend zichtbaar van de afgelopen 5 jaar voor zowel de 3 maands-euribor als de 10 jaar fixe.

2.2.4.2 Risicobeheer

Op het gebied van financiering worden verschillende risico's onderkend. De wet financiering decentrale overheden (fido) is gericht op het beheersen van renterisico's. Deze beheersing krijgt vorm door wettelijke limieten voor de omvang van de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet) en limieten op renteherzieningen en herfinanciering van de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

Het renterisico op korte termijn wordt in beeld gebracht via de kasgeldlimiet. Maximaal 8,5% van het begrotingstotaal (het totaal van de begrote lasten) mag kort worden gefinancierd met geleend geld (kort betekent hier korter dan een jaar). Als de gemiddelde liquiditeitspositie van drie *achtereenvolgende* kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, dan moet de gemeente een plan ter goedkeuring aan de toezichthouder (Provincie) voorleggen, waarin staat hoe en binnen welke termijn de overschrijding ongedaan wordt gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld overgaan tot financiering met lang geld.

In 2017 was de kasgeldlimiet voor Zoetermeer 33,1 mln. De kasgeldlimiet is weliswaar in drie kwartalen overschreden, maar niet in drie *achtereenvolgende* kwartalen (het laatste kwartaal 2016 bleef binnen de limiet). Het verloop van de kasgeldlimiet is opgenomen in onderstaande tabel.

Bedragen * 1 mln.

Kasgeldlimiet	2016	2017			
	Kwartaal 4	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Saldo vlottende schuld/middelen	27,1	36,5	33,6	30,7	36,0
Kasgeldlimiet	33,5	33,1	33,1	33,1	33,1
Ruimte binnen kasgeldlimiet	6,4	-3,4	-0,5	2,4	-2,9

Vanwege de lage rente voor korte leningen is er voor gekozen om zoveel mogelijk kort te lenen binnen de wettelijke mogelijkheden. Vanwege de grote investeringen die momenteel plaatsvinden (o.a. investering stadhuis en schoolgebouwen) zal de financieringsbehoefte de komende jaren aanhouden. In het vierde kwartaal is dan ook een aantal leningen met een looptijd van langer dan 1 jaar afgesloten. Ondanks de aangetrokken lange leningen in het vierde kwartaal resteerde er een overschrijding van de kasgeldlimiet. Deze stand wordt betrokken bij een nadere omzetting naar lange leningen in 2018.

Renterisiconorm

De norm voor het beheersen van het budgettaire renterisico op lange termijn is de renterisiconorm. De jaarlijks verplichte aflossingen en herzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal (het totaal van de begrote lasten). Uit onderstaande tabel komt naar voren dat in 2017 de financiering van de vaste schuld ruim onder de renterisiconorm is gebleven.

Bedragen *1.000

Renterisiconorm	
Renterisiconorm A <i>(zie onder)</i>	77.966
Renteherziening	-
Aflossingen	66
Totaal renterisico B	66
Ruimte onder renterisiconorm (A - B)	77.900
Berekening renterisiconorm	
Begrotingstotaal	389.828
Percentage regeling	20%
Renterisiconorm begrotingsjaar (A)	77.966

Kredietrisico

Onder kredietrisico wordt verstaan het risico dat door de gemeente uitgezette geldleningen door de debiteur niet kunnen worden afgelost.

Als gevolg van het invoeren van het schatkistbankieren moeten eventuele overtollige middelen, boven een bedrag van 0,75% van het begrotingstotaal (€ 2,95 mln. gemiddeld over 1 kwartaal), gestald worden bij het rijk. Het deel dat niet bij het rijk gestald moet worden staat op de rekening van de huisbankier die het kenmerk heeft van een systeembank en bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Hierdoor kan het kredietrisico als te verwaarlozen worden beschouwd.

Omdat wij in 2017 geen uitgezette langlopende leningen hebben, is het kredietrisico (het risico dat uitgezette gelden niet terugbetaald worden) feitelijk nihil.

2.2.4.3 Renteresultaat

In de programmabegroting 2017 was een verwacht renteresultaat opgenomen van € 2,1 mln. Door het aanhouden van de lage rentetarieven die vooral wordt veroorzaakt door het gevoerde monetaire

beleid van de ECB is deze verwachting zowel in het eerste als in TB2 positief bijgesteld tot bijna € 4,4 mln.

Het werkelijke resultaat is een kleine € 1 mln. lager. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de hogere toevoeging aan reserves en voorzieningen om ze waardevast te houden. De werkelijk toegerekende inflatie bedraagt 2,1% terwijl in de begroting rekening was gehouden met 0,9%. Daarnaast was de rente ten behoeve van de grondexploitatie iets hoger dan geraamd en zijn de werkelijke rentebetalingen lager dan geraamd (vanwege de negatieve rente).

Het gerealiseerde renteresultaat van € 3,4 mln. is gestort in de rente-egaliseringsreserve.

2.2.4.4 Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie wordt gedefinieerd als het saldo van (a) de betaalde rentelast over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in de rekening courant en (b) de ontvangen rente (baat) over de uitzettingen. Onderstaande tabel geeft dit saldo weer:

Tabel saldo financieringsfunctie

Omschrijving	Betaalde rente	Ontvangen rente
Rente aangetrokken lange geldleningen	354.234	
Rente aangetrokken korte geldleningen		116.603
Rente op rekening courant	1.508	8.168
Rente uitgezette startersleningen		<u>397.868</u>
Totaal	355.743	522.639
Saldo financieringsfunctie (ontvangen - betaald)		166.896

2.2.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Visie op de organisatie, visie op de bedrijfsvoering

In 2017 zijn we blijven werken aan een flexibele, wendbare organisatie die inspeelt op wat de stad nodig heeft. Een organisatie waarbij maatschappelijke vraagstukken centraal staan en medewerkers samen bouwen, zowel met interne als externe partners. Waarbij mensen zich onderdeel weten van een groter geheel, breder kijken dan alleen de eigen afdeling of functie en bij ieder vraagstuk bewust zijn van de link met de stad. Onze organisatie streeft er voortdurend naar om zo de dienstverlening kwalitatief te verbeteren, goed aansluitend op de vraag uit de stad en vanuit de wens om de kracht van de lokale gemeenschap te versterken. Een goede bedrijfsvoering hoort daarbij en moet daarop gericht zijn. In 2017 is in lijn met deze visie gewerkt aan de verdere organisatie-ontwikkeling en is op verschillende terreinen en aspecten van bedrijfsvoering het nodige gedaan. De bereikte resultaten op de belangrijkste thema's staan in deze paragraaf. Daarnaast zijn aan de bedrijfsvoering gerelateerde onderwerpen opgenomen waarvan is afgesproken de raad en de toezichthouder via de P&C cyclus op de hoogte te houden, zoals de doorlichtingsonderzoeken college (213a GW), rechtmatigheid, medebewindtaken en Suwinet.

2.2.5.1 Organisatieontwikkelingen

Organisatie ontwikkeling

Binnen de huidige sturingsfilosofie is de afgelopen jaren gewerkt aan aanscherping, verankering en focus van de (verander)visie onder de noemer Toekomstgericht Werken. In Toekomstgericht Werken staan vijf thema's centraal:

- Hart voor de Stad – Denk bij je werk aan de stad en de inwoners/ondernemers.
- Samen bouwen – We werken samen met interne en externe partners aan opgaven.
- Eigen kracht – We stimuleren de eigen kracht van inwoners en medewerkers.
- Tijd & Ruimte om te leren – We nemen de tijd en ruimte om te leren binnen ons werk.
- Samen bewegen – Door samen op te trekken kunnen we flexibel inspelen op ontwikkelingen, initiatieven en kansen in de stad.

Halverwege 2017 is besloten om in een aantal specifieke opgaven te leren wat toekomstgericht werken van de medewerkers, de gemeente, maar ook partners en inwoners vraagt. Dit is het zogeheten opgavengestuurd werken. Een opgave is een vraagstuk waarmee we als samenleving iets moeten doen. Bij een opgave staat het samenspel tussen overheid en partners en inwoners centraal. Zonder dat stevige samenspel komen we niet tot de krachtige verbindingen en doorbraken die nodig zijn om de opgaven met de stad te realiseren. De opgaven waar we expliciet een leerstructuur bij ontwikkeld hebben zijn: Dutch Innovation Park, Maatschappelijke initiatieven en mantelzorg.

Naast deze activiteiten zijn er concrete resultaten bereikt in diverse langlopende projecten die een belangrijke bijdrage leveren aan de organisatieontwikkeling. Te weten:

- Continu verbeteren en zaakgericht werken
- Het talentenbureau/arbeidsmobiliteit
- Het nieuwe werken/renovatie stadhuis

Hieronder staan de in deze projecten bereikte resultaten in 2017.

Zaakgericht werken

Zaakgerichtwerken wordt steeds meer een begrip binnen de gemeente, in totaal zijn 314 processen zaakgericht gemaakt. Zoals eerder vermeld is er een sterke afhankelijkheid van automatisering en de ontwikkelingen van de leveranciers. Om digitalisering sneller vorm te kunnen geven is besloten om niet langer te wachten op de voortgang van derden. Eind 2017 is de omslag gemaakt om alle extern

inkomende documenten alleen nog digitaal de organisatie in te laten gaan, in de vorm van digitale post. Deze processen zullen in het komende jaar omgezet worden volgens de richtlijnen van zaakgerichtwerken met als input de verkregen inzichten.

Continu verbeteren

Vanuit verschillende afdelingen zijn medewerkers opgeleid om te werken volgens de Lean management principes. Als onderdeel van de opleiding zijn er direct proces-verbeteringen gerealiseerd. Dit betreft onder andere de processen 'verstrekken milieupas' en 'afhandeling van storingen en meldingen'. Daarnaast zijn er verbeterprojecten gestart die een langere doorlooptijd hebben. De verbetering van de administratieve processen met betrekking tot Jeugdhulp is er hier een van. In dit project wordt samengewerkt met andere gemeenten en het Inkoopbureau. Een ander langer lopend project is het proces 'nieuwe Initiatieven Ruimtelijk projecten'.

Talentedbureau

De pilot Talentedbureau is in 2015 gestart en heeft als overkoepelend doel een bijdrage te leveren aan een toekomstgerichte flexibele organisatie met breed inzetbare en wendbare medewerkers. Sinds de start van de pilot zijn medewerkers met een boventallige status (op basis van reorganisatie) begeleid in Van-Werk-Naar-Werk trajecten. Inmiddels zijn ruim 40 boventallige medewerkers herplaatst. Het Talentedbureau wil de succesvol gebleken sterke punten benadering voor iedere medewerker van de gemeente Zoetermeer beschikbaar stellen.

In 2017 heeft de gemeente Zoetermeer met het opleiden van talentcoaches, de talentversnellers, een belangrijke stap voorwaarts gezet in het realiseren van een toekomstbestendig personeelsbestand. Zij begeleiden medewerkers in het ontdekken, herkennen en effectief inzetten van hun talenten voor de opgaven van de stad Zoetermeer.

Het Nieuwe Werken (HNW) / renovatie stadhuis

In 2017 is het gerenoveerde Stadhuis opgeleverd in twee fasen en tegelijkertijd zijn belangrijke stappen gezet waarin de organisatie wordt geïnspireerd om samen te werken in verbinding met de stad. Het Nieuwe Werken werkt als een katalysator voor de visie Toekomstgericht werken. Bij alle activiteiten is Het Nieuwe Werken gekoppeld aan deze visie vooral op het gebied van in- en extern samenwerken. Het leren in de praktijk en het uitwisselen van ervaringen is een feit geworden.

Concrete grote activiteiten in 2017 om de toekomstige manier van werken te versterken waren:

- Per 1 mei zijn de eerste bouwdelen opgeleverd, de eerste afdelingen zijn in de praktijk gestart met het plaats- en tijdonafhankelijk werken. Het gehele Stadhuis is opgeleverd in december.
- De ervaringen bij de eerste bouwdelen zijn geëvalueerd en meegenomen in de tweede fase van de inhuizing. Door de nieuwe werkomgeving worden medewerkers gestimuleerd om met elkaar samen te werken doordat zij elkaar sneller spreken en ontmoeten. Dit gaat ook op voor de publieke ruimten waar de omgeving het contact tussen burgers, instellingen en medewerkers stimuleert.
- Er is gewerkt aan een officiële opening van het gerenoveerde Stadhuis inclusief twee open dagen met een groot en gevarieerd programma voor alle inwoners(jong en oud) van Zoetermeer. Dit met een groep van 150 vrijwilligers van de gemeente en het Forum. Circa 15.000 inwoners hebben de open dagen bezocht.
- Het project Secretaresse Nieuwe Stijl heeft haar laatste opleidingstraject afgerond en de betreffende medewerkers zijn nu zelfstandig en domeingericht met elkaar aan de slag.
- Het programma digivaardigheden passend bij het Zoetermeerse leerhuis is ontwikkeld en in de organisatie uitgerold.
- De hospitality visie is gekoppeld aan de brede visie dienstverlening. Gastheren en- vrouwen hebben een opleiding gekregen en zijn aan de slag gegaan in het nieuwe Stadhuis. Zij ontvangen dagelijks inwoners en zorgen voor informatie en het beantwoorden van alle vragen.

- Het gehele jaar heeft er zowel interne en externe communicatie plaatsgevonden vanwege alle activiteiten rondom Het Nieuwe Werken, de renovatie van het Stadhuis, de inhuizing, de openingsfestiviteiten en de aangrenzende projecten in de binnenstad.

Inhuur

In 2017 heeft de inzet van extern personeel € 16,4 mln. gekost (2016 € 14,4 mln.). De verhouding loonkosten extern personeel vs vast personeel komt hiermee op ca. 18% vs. 82%.

In het algemeen zijn er vijf redenen om personeel in te huren:

- Flexibiliteit: om pieken en dalen in de hoeveelheid werk op te vangen.
- Specialistische kennis: ad hoc nodig voor de specifieke werkzaamheden.
- Tijdelijke werkzaamheden: het budget is tijdelijk beschikbaar.
- Onafhankelijke oordeelsvorming: voorgeschreven of gevraagd door college/raad.
- Efficiency: tegen dezelfde kosten is het in bepaalde gevallen eenvoudiger om met ingehuurd krachten te werken.

Net als voorgaande jaren heeft de inzet van extern personeel in 2017 vooral betrekking op het Sociale Domein en de decentralisaties. De grootste posten zijn re-integratie in eigen beheer, jeugd en gezinshulp en het overbruggen van vacatures. Vanaf 2016 is begonnen met het omzetten van extern personeel naar vast personeel voor het Sociale Domein.

In 2017 is tijdelijk meer extern personeel ingezet om de wettelijke taken van de Wabo te kunnen blijven uitvoeren. Hier is sprake van een toename veroorzaakt door de economische groei in zowel het aantal aanvragen als in het aantal complexere aanvragen.

Bij ruimtelijke fysieke projecten wordt vanwege de specialistische aard en het tijdelijke karakter vaak gebruik gemaakt van externe specialisten. In 2017 betreft het met name de specialistische inzet voor de projecten als de Vervoersknoop Bleizo en diverse projecten Binnenstad, het Entreegebied, het Dutch Innovation Park.

De kosten van extern personeel worden gedekt uit de reguliere personeelsbudgetten dan wel tijdelijke projectbudgetten.

Privacy

In 2017 is verder uitvoering gegeven aan de invoering van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) die per 25 mei 2018 van kracht zal zijn. In 2017 zijn al een aantal verplichtingen, die voortvloeien uit deze verordening, geïmplementeerd. Zo is onder andere door het college de Functionaris voor de Gegevensbescherming (FG) benoemd, dit is een toezichhoudende functie. Deze functie bestaat naast de functie van privacyfunctionaris, de privacyfunctionaris is sinds mei 2015 al actief binnen de gemeente Zoetermeer en heeft met name adviserende taken. De privacyfunctionaris is in 2017 opgenomen in de vaste formatie.

Doorlichting onderzoeken college (o.g.v. art.213a GW)

Het college heeft in 2017 de kwaliteit van de Zoetermeerse samenspraak extern laten onderzoeken. Dit heeft het college gedaan in de vorm van een 213a-onderzoek en een kwalitatief onderzoek naar de werking van de Samenspraakverordening. Bij het 213a onderzoek Help een maatschappelijk initiatief is de wijze waarop de gemeente maatschappelijke initiatieven ondersteunt onderzocht. Beide onderzoeken zijn medio oktober afgerond en hebben aanbevelingen opgeleverd. Zo blijkt uit de onderzoeken dat het Zoetermeerse samenspraakbeleid en het instrumentarium op orde zijn, maar er ruimte is voor verbetering. Het raadsvoorstel over de uitwerking van de aanbevelingen van de samenspraakonderzoeken is op 29 januari 2018 met algemene stemmen door de raad aangenomen.

2.2.5.2 Informatiebeveiliging

Informatie is één van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van een gemeente. De bescherming van waardevolle informatie is hetgeen waar het in informatiebeveiliging om gaat. Door de toenemende digitalisering is het zorgvuldig omgaan met deze informatie van steeds groter belang. Om te kunnen blijven voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging (BIG), die is ontwikkeld door de Informatie Beveiliging Dienst (IBD) in opdracht van de VNG, moet de gemeente Zoetermeer structureel de informatieveiligheid verhogen, inzetten op verdere professionalisering van de informatiebeveiligingsfunctie en de awareness van haar medewerkers op het gebied van informatiebeveiliging continue blijven vergroten. In 2017 is om die reden in de Perspectiefnota 2018 in totaal 1,0 fte informatie uitbreiding aangevraagd en toegekend voor een security specialist en een strategisch adviseur.

Begin 2017 is een risico analyse uitgevoerd. Een van de acties die hieruit is voortgekomen is om een Logging en Monitoring beleid op te stellen, in 2017 is dit beleid opgesteld waarna implementatie in 2018 zal plaatsvinden. Wel is al in 2017 begonnen met de implementatie van een tool, waarmee gebruikers met hoge en/of vergaande rechten kunnen worden gemonitord. Daarnaast is een Plaats Onafhankelijk Werken beleid opgesteld en ten uitvoering gebracht en een wachtwoordbeleid dat gericht was op het implementeren van een sterk wachtwoord.

Wij hebben onze cybersecurity verder kunnen verbeteren, door te investeren in technische maatregelen zoals het vervangen van onze anti spam oplossing. Maar ook door onze inrichting te laten testen door het uitvoeren van penetratietesten en een interne hackopdracht.

2017 heeft daarmee vooral in het teken gestaan van het uitvoeren van de acties die voort kwamen uit de risico analyse en ondersteuning bieden aan het nieuwe werken waar met andere middelen gewerkt gaat worden. Daarnaast is vanaf juli 2017 de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) gestart waarbij het uitgangspunt is om te komen tot een eenmalige informatieverstrekking en eenmalige IT-audit. Het project ENSIA heeft tot doel het ontwikkelen en implementeren van een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). In 2018 zal de raad dan worden geïnformeerd over de stand van zaken inzake informatiebeveiliging op basis van ENSIA.

De rekenkamer van de gemeente Zoetermeer heeft een onderzoek laten plaatsvinden eind 2017 naar de stand van zaken van de informatiebeveiliging. In 2018 zal het resultaat worden verstrekt aan de Raad.

In 2017 is veel aandacht besteed aan veiligheidsbewustzijn van medewerkers, deze keer in een wat algemenere vorm. Gebruikers zijn veelvuldig geïnformeerd via ENZO met tips & trucs, maar ook in specifieke zin door medewerkers individueel te informeren bij hun vraagstukken inzake informatiebeveiliging. Het afsluiten van de USB poorten op de nieuwe hybride laptops was een mooi voorbeeld waarbij met de medewerker werd gekeken naar een oplossing voor het niet meer gebruiken van de USB stick om zodoende een groot beveiligingsrisico steeds kleiner te kunnen maken.

2.2.5.3 Rechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

Overschrijdingen op programmaniveau en kapitaalskredieten worden betrokken bij de beoordeling van eventuele begrotingsonrechtmatigheden door de accountant in het kader van de controle op de jaarrekening 2017. In de jaarrekening zijn geen overschrijdingen op reserves en kredieten die meetellen in het oordeel van de accountant. Daarnaast zijn de overschrijdingen van lasten op programmaniveau verklaarbaar en niet onrechtmatig.

In programma 1 is een overschrijding aan de lasten kant van € 2,0 mln. ontstaan (zie hiervoor 4.2 Toelichting verschillen tussen de begroting na wijziging en de rekening per programma, programma 1 Lasten: 7,9 mln. N, waarvan 5,9 mln. N gemeld). Het nadeel ten opzichte van gemeld wordt veroorzaakt door het treffen van de voorziening DSW (€ 2,5 mln.). Het treffen van de voorziening is noodzakelijk vanuit de regelgeving en daardoor is de overschrijding niet onrechtmatig.

In programma 2 is een overschrijding aan de lastenkant van € 0,6 mln. ontstaan ten opzichte van gemeld in de Tussenberichten (Het nadeel is € 7,3 mln., waarvan € 6,7 mln. als melding verwerkt, zie hiervoor eveneens 4.2). Behalve bij de Tussenberichten is de gemeenteraad ook over de nadelen in het sociaal domein tijdig geïnformeerd in januari 2018 met de [Rapportage Sociaal Domein](#). De exploitatiebudgetten in programma 7 voor de Vervoersknoop Bleizo, de Upgrade van het Stadshart en het Stadhuisplein zijn overgeheveld naar investeringsbudgetten naar aanleiding van de wijziging van het BBV. Dat houdt in dat de in het Tweede Tussenberichten gedane meldingen van respectievelijk lagere uitgaven (en inkomsten) Vervoersknoop en extra subsidie (en reservering voor extra uitgaven) voor Stadhuisplein geen betrekking hebben op de exploitatie en hieruit geëlimineerd moesten worden. De overschrijding van de lasten in dit programma is ontstaan door hoger dan geraamde toevoegingen aan de reserves vanuit de grondexploitatie. Verrekeningen met de reserves vanuit de grondexploitatie worden overeenkomstig gerealiseerde bedragen gedaan, onafhankelijk van de begrote bedragen (raadsbesluit 080591, Tweede Tussenbericht 2008). Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid in dit programma.

Behalve nog op programma 5 (een geringe overschrijding vanwege meerkosten handhaving), zijn er verder geen programmaoverschrijdingen aan de lastenkant.

Inkooprechtmatigheid

Er is in 2017 een verdiepend onderzoek naar inkooprechtmatigheid en getrouwheid van de uitgaven uitgevoerd.

Door de accountant is een steekproef getrokken om een gegevensgerichte verbijzonderde interne controle uit te voeren op aanbestedingen.

Uit het onderzoek komt naar voren dat op het gebied van de aanbestedingen er bij één crediteur niet EU is aanbesteed waar dit wel had moeten plaatsvinden. Dit is dezelfde crediteur die in 2016 ook uit de controle kwam en vanwege bedrijfseconomische aspecten niet is aanbesteed. Het gaat om de levering en onderhoud van sportapparatuur, dat samenhangt met de bouw van Gymworld. De aanbesteding zal in 2018 worden afgerond, zodat per 2019 de uitgaven rechtmatig zijn.

Betrouwbaarheid/rechtmatigheid ingekochte Jeugd en WMO nieuw

De verantwoording in de jaarrekening 2017 is tot stand gekomen op basis van de ontvangen verantwoordingen inclusief controleverklaringen (van zorgaanbieders), de vastgestelde indicaties/beschikkingen en de betaalde bedragen.

De ontvangen controleverklaringen zijn 'schoon', dat wil zeggen dat de verantwoordingen van de controlerend accountants van de zorgaanbieders positief zijn over betrouwbaarheid en rechtmatigheid.

De regionale afspraken betreffende de controle en verantwoording van Jeugd en WMO nieuw zijn vastgelegd in een controleprotocol. Met de afspraken in dit controleprotocol krijgen de gemeente zekerheid over de prestatielevering en de rechtmatigheid. In het protocol is bewust rekening gehouden met het verlichten van de administratieve lastendruk bij (kleine) zorgaanbieders tot de gewenste zekerheden van de gemeenten. Daarom is ervoor gekozen om niet voor alle zorgaanbieders de verplichting op de te leggen voor een verantwoording inclusief controleverklaring. De afspraken zijn als volgt:

-zorginstellingen met een regionale (H10) omzet jeugd > € 250.000 zijn verplicht een verantwoording in te dienen met een controleverklaring en rapport van bevindingen.

-Zorginstellingen met een regionale (H6) omzet WMO nieuw > € 100.000 zijn verplicht om een verantwoording in te dienen met controleverklaring en rapport van bevindingen.

Dat betekent dat zorginstellingen met een regionale omzet jeugd < € 250.000 en WMO nieuw < €100.000 geen separate verantwoording met controleverklaring hoeven aan te leveren. Hiermee hebben de regio en Zoetermeer bewust gekozen om voor deze lasten te vertrouwen op de interne bedrijfsvoering van deze instellingen en geen aanvullende zekerheid te vragen over prestatielevering en rechtmatigheid. Voor alle gedeclareerde bedragen wordt in het proces wel vastgesteld (door gemeente of H10 inkoopbureau) dat het tarief/product in overeenstemming is met het contract en dat een geldige indicatie/beschikking is afgegeven door de gemeente. Wij wegen deze lasten daarom niet mee in ons oordeel over de onzekerheid in de getrouwheid en rechtmatigheid. Voor instellingen met een regionale omzet boven de norm waarbij niet (tijdig) de controleverklaring is ontvangen, wordt dit bedrag wel als onzeker meegenomen.

Samenvatting onzekerheden Jeugd en WMO nieuw niet ontvangen controleverklaringen zorginstellingen*

	Bedragen * € 1000	
	Onzeker	
Jeugd > € 250K niet ontvangen	431	
WMO nieuw > € 100K niet ontvangen	700	

Samenvatting van het totaal ontvangen en niet ontvangen Jeugd en WMO nieuw controleverklaringen zorginstellingen

	Bedragen * € 1000	
Jeugd > € 250K ontvangen	32.369	95%
Jeugd > € 250K verwachting te ontvangen	431	1%
Jeugd < € 250K	1.103	4%
Totaal verantwoording Jeugd	33.903	
WMO nieuw > € 100K ontvangen	5.903	85%
WMO nieuw > € 100K verwachting te ontvangen	700	10%
WMO nieuw < € 100K	371	5%
Totaal verantwoording WMO nieuw	6.974	

Samenvatting fouten en onzekerheden ingekochte zorg Jeugd en WMO nieuw

	Bedragen * € 1000			
	Getrouwheid		Rechtmatigheid	
	fout	onzekerheid	fout	onzekerheid
Jeugd > € 250K niet ontvangen	-	431	-	431
WMO > € 100K niet ontvangen	-	700	-	700

* Stand van zaken maandag 9 april 2018

2.2.5.4 Overzicht uitvoering medebewindtaken

Inleiding

De Wet Revitalisering generiek toezicht (Rgt) is er op gericht om het horizontaal toezicht ten aanzien van medebewindtaken door de gemeenteraad te versterken. Het gemeentebestuur van Zoetermeer heeft dit als volgt ingevuld:

- naast de programmaverantwoording wordt in deze subparagraaf 'Uitvoering medebewindstaken' apart ingegaan op de uitvoering van medebewindstaken door het college in 2017;
- met de provincie is een bestuursovereenkomst gesloten op grond waarvan de gemeenten voor zes beleidsdomeinen de stand van zaken voor de uitvoering aangeven (IBT-rapportage). Deze gemeentelijke IBT-rapportage is als bijlage in het jaarverslag opgenomen.

Uitvoering medebewindstaken in 2017

Op basis van de begroting 2017, de toezichtindicatoren voor de beleidsdomeinen én de bestuursovereenkomst (IBT-rapportage) wordt over de uitvoering van de medebewindstaken in 2017 het volgende opgemerkt.

Huisvesting Vergunninghouders

Ten aanzien van de voortgang van het realiseren van de gemeentelijke taakstelling: Zoetermeer heeft zijn taakstelling gerealiseerd. Het lukt echter niet altijd om aan de gemeente gekoppelde vergunninghouders binnen de vereiste 12 weken te huisvesten. Daarmee overschrijdt de gemeente de termijn voor de tijdige huisvesting van de vergunninghouders. De reden is gelegen in het tekort aan passende woningen voor de vergunninghouders. Met name de huisvesting van AMV-ers vergt de nodige inspanning.

Het college dringt er bij de drie corporaties op aan om tijdig de vereiste huisvesting ter beschikking te stellen zodat de vergunninghouders binnen de gestelde termijn gehuisvest kunnen worden.

Archief- en informatiebeheer

Naast het (terug)verhuizen van archieven naar het Gouwedepot te Moordrecht en de nieuwe archiefruimte in het gerenoveerde stadhuis is in 2017 voornamelijk aandacht besteed aan het digitaliseren van de poststromen en de overgang naar zaakgericht werken. De kwaliteit van het archief- en informatiebeheer was in 2017 op een aantal punten onvoldoende waardoor de stap naar vervanging van papieren archiefbescheiden door digitale reproducties nog niet gezet kan worden. In het eerste kwartaal van 2018 zal een plan van aanpak voor een kwaliteitssystem worden opgeleverd dat de basis vormt voor de implementatie van maatregelen om de kwaliteit van het archief- en informatiebeheer op het juiste niveau te krijgen.

2.2.6 Paragraaf Verbonden Partijen

Inleiding

De gemeente Zoetermeer is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is sprake van een 'verbonden partij'. Een bijzondere vorm hiervan zijn de samenwerkingsverbanden die in het leven zijn geroepen om gemeentelijke taken in gezamenlijkheid uit te voeren. Dit soort samenwerkingsverbanden levert een grote bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke en financiële risico's op.

2.2.6.1 Kadernota verbonden partijen

Korte inhoud kadernota en checklist Verbonden partijen

In de kadernota Verbonden partijen (geactualiseerd in 2016) zijn beleidsrichtlijnen opgenomen waaraan de (beoogde) deelname aan (nieuwe) samenwerkingsverbanden getoetst moet worden. Ook is een checklist beschikbaar, die kan worden gebruikt bij afwegingen over het aangaan, inrichten of herzien van een samenwerkingsverband. De checklist is niet limitatief, maar geeft de belangrijkste onderwerpen aan, waarover moet worden nagedacht om op de grootste risico's bij samenwerking een passend antwoord te hebben.

De gemeente Zoetermeer hanteert een bredere definitie voor een verbonden partij dan de definitie die in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat vermeld. Er is gekozen voor de term Samenwerkingsverband. Dit betekent dat ook partijen in ogenschouw worden genomen, waarin de gemeente een bestuurlijk óf (BBV vermeldt: 'én') een financieel belang heeft.

Definitie Samenwerkingsverband

Een samenwerkingsverband bestaat tussen de gemeente en één of meer andere publieke en/of private partijen en heeft een eigen juridische entiteit, waarin activiteiten in organisatorisch verband worden uitgevoerd en de gemeente een bestuurlijk, financieel, integriteits- of ander risico loopt. Deze definitie sluit samenwerkingsverbanden zonder juridische entiteit, zoals subsidieverstrekingen, leningen en garantstellingen, uit en deze vallen buiten de reikwijdte van de kadernota Verbonden Partijen.

De nota bevat beleidsrichtlijnen die betrekking hebben op vier terreinen:

- *Afwegingskader*: Is sprake van toegevoegde waarde en is sprake van het meest geëigende middel?
- *Publiekrechtelijke of privaatrechtelijke samenwerking*: Afhankelijk van de aard van de activiteiten (in ieder geval publiek belang) en het doel van de samenwerking.
- *Rolverdeling*: Wie en hoe vervullen de gemeentelijke vertegenwoordigers hun rol als bestuurslid en hoe gaan zij om bij conflicterende belangen tussen het samenwerkingsverband en de gemeente?
- *Good-governance*: Regie op de samenwerking borgen de aspecten: sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden.

2.2.6.2 Belangrijke ontwikkelingen

Hieronder staan de belangrijkste ontwikkelingen van verbonden partijen vermeld.

Eneco

Op 31 januari 2017 is Eneco gesplitst in twee afzonderlijke bedrijven. Het netwerkdeel gaat onder de naam Stedin zelfstandig verder; het productie- en leveringsbedrijf gaat verder onder de naam Eneco Groep. Het nieuwe bedrijf Stedin is een onderdeel dat verplicht in overheidshanden moet blijven. Voor het nieuwe bedrijf Eneco Groep gelden geen wettelijke belemmeringen om eventueel tot vervreemding over te gaan. De 53 aandeelhoudende gemeenten zijn kort na de splitsing een gezamenlijk traject gestart om verkoop van aandelen mogelijk te maken. Dit traject bestaat uit een consultatiefase en een

zogenaamde transactiefase. In de consultatiefase hebben alle aandeelhouders zich uitgesproken of zij hun belang in Eneco Groep in principe willen behouden of afbouwen. Op 2 oktober 2017 heeft de gemeenteraad van Zoetermeer het principebesluit genomen "tot het afbouwen van het aandeelhouderschap in Eneco Groep N.V." In totaal hebben 41 aandeelhouders, met een totaal aandeel van 74,55% van het geplaatst aandelenkapitaal, het principebesluit tot afbouw genomen.

Gegeven de uitkomst van het consultatieproces is eind 2017 gestart met de voorbereiding van het transactieproces. Met Eneco Groep is afgesproken dat de verkoop in onderling overleg plaatsvindt en dat aan de verkoop een aantal voorwaarden wordt gekoppeld, dat recht doet aan de eigenheid van Eneco (bijvoorbeeld haar duurzame profiel). Doelstelling is de verkoop uiterlijk 31 december 2018 af te ronden.

In aanvulling op de voorbereiding van het transactieproces is er door de aandeelhouders ook aandacht gevraagd voor de inrichting en verantwoordelijkheden van het aandeelhouderschap. De huidige inrichting zoals opgenomen in de statuten wordt als ontoereikend ervaren om het aandeelhouderschap op een goede manier te kunnen invullen. De mogelijke veranderingen in de bevoegdheden van de aandeelhouders staat prominent op de agenda in het overleg tussen de aandeelhouder(scommissie) en Eneco zelf.

Inkoopbureau H-10

Ter voorbereiding op de besluitvorming over de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Inkoopbureau H-10 is een evaluatie uitgevoerd. Een van de maatregelen naar aanleiding van de bevindingen van deze evaluatie is het besluit de gemeenschappelijke regeling te verlengen tot 31-12-2018 om de gezamenlijke inkoop en contractering van de jeugdhulp namens de deelnemende gemeenten te continueren. Na het visietraject is nog een nadere analyse en uitwerking van verschillende modellen en scenario's uitgevoerd, die betrekking heeft op het construct van de inkoopsamenwerking. De komende periode wordt deze analyse afgerond en moet door de tien deelnemende gemeenten worden besloten over het vervolg vanaf 1 januari 2019. Dan zal ook worden bepaald of de gemeenschappelijke regeling blijft gehandhaafd.

Dienst Sociale Werkvoorziening (DSW)

DSW heeft een roerig jaar achter de rug waarin belangrijke beslissingen zijn genomen over de toekomst. Na een langdurig dienstverband heeft de voormalig directeur afscheid genomen en in mei 2017 is de nieuwe directeur gestart.

Financiële situatie

Niet veel later bleek dat DSW kampte met aanzienlijke financiële tekorten. Op 1 juni 2017 kwamen de eerste signalen dat de realisatie achterliep op de begroting. Het Dagelijks Bestuur heeft de directeur opgedragen om de situatie te onderzoeken en te komen met een prognose. Uit deze prognose bleek dat het tekort voor 2017 ten opzichte van de begroting € 1,7 mln. zou bedragen, resulterend in een totale gemeentelijke bijdrage van € 2,5 mln.

Naar aanleiding van de tegenvallende cijfers heeft het Dagelijks Bestuur van DSW besloten een onafhankelijke financiële review te laten uitvoeren. Doel van deze review was een validatie van de gebruikte cijfers om te komen tot een stabiele prognose voor 2017. Daarnaast werd onderzoek gedaan naar de doorwerking van de onderliggende problematiek voor de meerjarenraming. Het accountantsbureau valideert in haar eindrapport de door DSW gebruikte cijfers en onderschrijft de prognose voor 2017.

Het onderzoek bevestigt dat het grootste gedeelte van het oplopende tekort wordt veroorzaakt door ingrepen van de rijksoverheid in de bijdrage aan de uitvoering van de sociale werkvoorziening. In de (meerjaren) begroting is met de omvang van de bezuinigingen onvoldoende rekening gehouden. Op de omvang van dit tekort heeft DSW geen invloed. Een kleiner deel van de tekorten wordt veroorzaakt door een tekort op de bedrijfsvoering.

Het Dagelijks Bestuur van DSW heeft bij de eerste signalen dat er mogelijk tekorten zouden optreden de directie opdracht gegeven om te onderzoeken waar op verantwoorde wijze kosten kunnen worden bespaard. Dit heeft, naast in de prognose opgenomen besparingen van 200.000 euro, geleid tot een taakstellende bezuiniging van € 200.000 in 2017, oplopend tot € 400.000 in 2018.

Het Dagelijks Bestuur heeft op basis van de uitkomsten van het onderzoek besloten de begroting voor 2018 en de meerjarenraming te herzien. De meerjarige gemeentelijke bijdrage komt daarin uit op € 3,1 mln.

Toekomstperspectief

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. De Participatiewet maakt een einde aan de instroom in de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Daarmee heeft de wet grote gevolgen voor de huidige uitvoeringsbedrijven. De verwachting is dat het aantal werknemers uit de doelgroep met gemiddeld rond de 6% per jaar zal dalen. De overhead zal steeds zwaarder doorwegen, waardoor kosten van de uitvoering oplopen en de levensvatbaarheid van de uitvoeringsbedrijven onder druk komt te staan.

De gemeenten Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Zoetermeer die samenwerken in de gemeenschappelijke regeling zijn daarom een strategische discussie begonnen over het toekomstperspectief voor DSW. Dit om te voorkomen dat de gemeenschappelijke regeling door de gewijzigde wettelijke kaders terechtkomt in een neerwaartse spiraal waarbij een krimpende doelgroep en hogere overheadkosten zorgen voor een constante toestand van onrust.

Tijdens de gevoerde discussies is duidelijk geworden dat toekomstbeelden van de drie gemeenten voor een nieuwe gezamenlijke organisatie te ver uiteen liggen om in de huidige gemeenschappelijke regeling te blijven samenwerken. Ondanks de gedeelde voorkeur voor voortzetting van de regeling betekent de strategische positionering van de partners om geen trajecten voor nieuw-beschut werk en re-integratie in te kopen bij een krimpende populatie Wsw-trajecten de facto tot een ongewenst krimpscenario.

Het college van Zoetermeer kiest er onder deze omstandigheden voor de terugvaloptie naar opheffing van de gemeenschappelijke regeling voort te zetten. De opheffing van de huidige regeling biedt mogelijkheden de organisatie voort te zetten onder de directe aansturing van de gemeente Zoetermeer. Hier liggen eveneens kansen voor een verdere integratie van de uitvoering van de Wsw met de uitvoering van nieuw beschut werk en re-integratie op de schaal van de gemeente Zoetermeer.

Het proces van het beëindigen van de gemeenschappelijke regeling verloopt in verschillende stappen. Het college houdt voor het hele proces rekening met een doorlooptijd van 2 jaar. Met de gemeenteraadsverkiezingen in zicht wil het college zorgen voor een zorgvuldige overdracht van dit dossier naar een nieuw college. Daartoe is een intentieverklaring opgesteld die door de colleges van de gemeenten Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk is ondertekend.

In de verklaring spreken de drie colleges de intentie uit om aan de slag te gaan met uitwerking van een sociaal werkbedrijf met de gemeente Zoetermeer als centrumgemeente, waar de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Rijswijk in de toekomst werkplekken voor de SW-doelgroep inkopen. De verdere uitwerking vindt plaats onder leiding van het nieuwe college. Het nieuwe college zal de raad rond de zomer informeren over de uitwerking van de nieuwe toekomstige organisatie en het proces om binnen twee jaar te komen tot opheffing van de gemeenschappelijke regeling.

GGD Haaglanden

Op basis van een evaluatie in 2016 van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Haaglanden heeft in 2017 een herijking plaatsgevonden, waarbij de governance, het takenpakket en het financiële kader

zijn herzien. Deze aanpassingen hebben tot een wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) geleid. Daarbij zijn tevens de taken Veilig Thuis in de nieuwe GR ondergebracht, waarvan de naam nu luidt: Gemeenschappelijke Regeling GGD en VT Haaglanden.

Op grond van de GR GGD en VT Haaglanden functioneert een openbaar lichaam waarin een regionale gezondheidsdienst, als bedoeld in de Wet publieke gezondheid, en een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, als bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet, zijn ondergebracht. De twee uitvoeringsorganisaties dragen de naam GGD Haaglanden respectievelijk Veilig Thuis. De raden hebben in december 2017 de colleges van deelnemende gemeenten toestemming gegeven tot wijziging van de GR. De gewijzigde GR is op 1 januari 2018 in werking getreden.

Over de diverse uitvoeringsdocumenten, die nodig zijn bij de gewijzigde regeling (raamovereenkomst, dienstverleningsovereenkomsten, documenten juridisch-bestuurlijk kader) vindt aansluitend besluitvorming plaats.

Gemeenschappelijke Regeling Bleizo (GR Bleizo)

Bleizo is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Lansingerland en Zoetermeer. Bleizo heeft als doel om te bevorderen dat de Vervoersknoop Bleizo wordt gerealiseerd en het gebied rondom de Vervoersknoop te ontwikkelen tot een hoogwaardig gebied met functies als kantoren, bedrijven en leisure.

Belangrijkste ontwikkelingen in 2017:

- Marktpartijen zien geen mogelijkheid om project TranSportium in oorspronkelijke opzet te realiseren (knelpunt financiering).
- Adventure World: de projectfinanciering is een reëel afbreukrisico. De timing/haalbaarheid is mede afhankelijk van het nieuwe bestemmingsplan (omgevingsplan Hoefweg-Zuid).
- Er is belangstelling voor kavels vanuit de logistieke sector.
- Het omgevingsplan Hoefweg-Zuid is ter inzage gelegd en er zijn zienswijzen tegen ingediend.
- Er is een marktinitiatief voor woningbouw op Bleizo (rondom OV knooppunt) door een consortium van grote marktpartijen. Woningbouw zit niet in het ontwikkelingsprogramma/opdracht voor gebiedsontwikkeling Bleizo. Er is een eerste verkenning vanuit Bleizo uitgevoerd door bureau Posad: woningbouw is haalbaar en wenselijk onder voorwaarden. Het vraagstuk woningbouw wordt nader uitgewerkt. Besluitvorming hierover is uitgesteld.
- In februari 2018 is een bestuursovereenkomst gesloten met de gemeenten Zoetermeer, Waddinxveen en Lansingerland en de Provincie Zuid-Holland en VNO-NCW om gezamenlijk de Corridor A12 te versterken. Een onderdeel hiervan is dat gekeken wordt naar de bedrijventerreinen in dit gebied. Voor Bleizo is de afspraak gemaakt dat tot de zomer 2018 nader onderzoek plaatsvindt naar de (on)mogelijkheden van een aangepast ontwikkelprogramma voor Bleizo. Hierbij is afgesproken dat partijen zich inspannen om de financiële gevolgen voor de GREX Bleizo hierbij te minimaliseren. Doel hiervan is de huidige dubbelbestemming voor grootschalige logistiek, zoals opgenomen in het in procedure zijnde omgevingsplan, overbodig te maken. Daarmee ontstaat elders in de A12-corridor ruimte voor nieuwe terreinen voor grootschalige logistiek. Mocht naar aanleiding van het onderzoek worden geconcludeerd dat de programmering van Bleizo en het bestemmingsplan Hoefweg-Zuid moeten worden aangepast én alle partijen afspraken hebben gemaakt over (de verdeling van) de financiële consequenties en risico's hiervan, dan zal dit aan het aan de gemeenteraden van Zoetermeer en Lansingerland ter besluitvorming worden voorgelegd en (indien nodig) de grondexploitatie hier op worden aangepast.
- De bouw van station Lansingerland-Zoetermeer (de vervoersknoop) verloopt binnen planning en begroting. De overkluizing A12 is succesvol uitgevoerd.

Bedrijvenschap Hoefweg

Het Bedrijvenschap Hoefweg is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Zoetermeer en Lansingerland. Het doel van het Bedrijvenschap Hoefweg is het ontwikkelen van een modern en goed ontsloten bedrijventerrein (ligging aan A12). Voor de ontwikkeling van het terrein werkt het

Bedrijvenschap Hoefweg samen met twee andere partners: MRP Development en Maasstede Vastgoed ontwikkeling V.O.F. De handelsnaam voor het circa 80 ha grote terrein is het Bedrijvenpark Prisma.

Belangrijkste ontwikkelingen in 2017:

- Hoefweg heeft medio 2017 ca. 20 hectare gronden uitgenomen van Prisma. Voordelen: voordeliger financiering en oplossing voor conflict tussen Prisma en de financierende banken (resultaat grondexploitatie van Hoefweg hierdoor € 1,4 mln. beter). Hoefweg neemt nog met ca. 3,5 hectare deel in Prisma.
- Uitgifte 2 kleine kavels.
- Uitgifte ca. 3 hectare aan Borghese Real Estate voor nationaal distributiecentrum HelloFresh. De eerste paal is geslagen in oktober.
- Ca. 3 hectare is in optie gegeven voor koop in 2018 (naast locatie HelloFresh).
- Verkoop gronden noordzijde Prisma (ca. 14 hectare, waarvan 3,5 hectare van Hoefweg). Gefaseerde levering in 2017, 2018 en 2019. Dit is een complexe deal, maar financieel gunstig voor Bedrijvenschap Hoefweg.

Stadsgewest Haaglanden

Het Stadsgewest Haaglanden is per 1 januari 2015 in liquidatie gegaan. Het Stadsgewest voert geen nieuwe beleidstaken meer uit maar beperkt zich tot de afwikkeling van de verplichtingen die tot en met 2014 zijn aangegaan. Secretaris-directeur in het dagelijks bestuur is een directeur van de gemeente Zoetermeer. De jaarrekening 2016 van het Stadsgewest Haaglanden is vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Stadsgewest. Met deze jaarrekening zijn de publiekrechtelijke taken (beleidstaken) afgerond. Er resten nog werkzaamheden ten aanzien van het sociaal plan voor de ex-medewerkers en de huur van het pand aan de Grote Marktstraat in Den Haag. Hierdoor kan het Stadsgewest Haaglanden in liquidatie nog niet beëindigd worden. Vooruitlopend op de definitieve liquidatie is een deel van het verwachte liquidatiesaldo uitgekeerd. Zoetermeer heeft in 2017 een bedrag van € 289.000 ontvangen.

Voor 2018 is er een begroting opgesteld en is goedgekeurd door het Algemeen bestuur.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

De MRDH werkt aan een welvarende en bereikbare Metropoolregio Rotterdam Den Haag. De 23 gemeenten hebben zich per 1 januari 2015 vrijwillig aan elkaar verbonden om samen te werken aan een verbetering van de internationale concurrentiepositie, het versterken van het economisch vestigingsklimaat en de bereikbaarheid van het hele metropoolgebied.

De MRDH is verschillende integrale projecten gestart om deze doelstellingen te behalen. Het gaat om de regionale Investeringsstrategie (in samenwerking met de Zuidvleugel en de provincie), de nadere uitwerking van het OESO-onderzoek over de bestuurlijke samenwerking, de Roadmap Next Economy en de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid (UAB). Deze trajecten zijn verwerkt in een Regionaal Investeringsprogramma. Dit programma wordt richting 2018 geüpdatet en waar mogelijk geborgd. Met de oplevering van het MIRT-onderzoek bereikbaarheid Rotterdam Den Haag (juli 2017) ligt er een gemeenschappelijke basis met het rijk om het gesprek aan te gaan of er extra budget nodig is voor mobiliteit, om de verstedelijkingsvraag in deze regio te kunnen faciliteren en onze regio economisch sterk te maken en te laten groeien. Begin 2018 moeten de vervolgspraken met het rijk in het vervolg op het MIRT-onderzoek zijn definitieve vorm hebben.

2.2.6.3 Overzicht verbonden partijen

Zoetermeer kent de volgende verbonden partijen:

Deelnemingen in vennootschappen:

- NV Bank voor Nederlandse Gemeenten
- Eneco Holding NV
- Dunea

- Stichting Administratiekantoor Dataland

Gemeenschappelijke regelingen:

- Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden
- Regeling Dienst Sociale Werkvoorziening Rijswijk en Omstreken
- Gemeenschappelijke regeling GGD Haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Stadsgewest Haaglanden: in liquidatie
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg / Prisma
- Gemeenschappelijke regeling Bleizo
- Gemeenschappelijke regeling regionaal inkoopbureau jeugd
- Gemeenschappelijke regeling Schadevergoedingsschap HSL

Stichtingen en verenigingen:

- Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Stichting Kenniseconomie en Innovatie Zoetermeer (KIZ)
- Gemeenten voor duurzame ontwikkelingen (GDO)
- Stichting Land van Wijk en Wouden

In de bijlage Verbonden partijen is conform het BBV meer gedetailleerde informatie (over doel, beleid, risico's, belangen en dergelijke) per verbonden partij opgenomen.

Relatie met paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Voor de Gemeenschappelijke regeling Bleizo geldt voor de gemeente Zoetermeer een risico. Dit risico is in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing gekwantificeerd vermeld. Voor de andere verbonden partijen zijn geen specifieke gekwantificeerde risico's voor de gemeente Zoetermeer benoemd.

2.2.7 Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid en doelstellingen

Het grondbeleid is ondersteunend aan de verwezenlijking van het ruimtelijk en sectoraal beleid en is gericht op het realiseren van gewenste veranderingen in de ruimtelijke invulling van de stad.

Grondbeleid wordt gevoerd om het ontwikkelen van woningen, kantoren, voorzieningen en bedrijfsterreinen mogelijk te maken.

Uitgangspunten hierbij zijn het rijks-, provinciale en regionale beleid en de gemeentelijke visie op het toekomstige ruimtelijk beleid. In de "Nota Grondbeleid" worden de kaders en uitgangspunten weergegeven voor het grondbeleid van de gemeente.

Bouwgronden in exploitatie

Voor Bouwgrond in exploitatie dient een grondexploitatieberekening (grex) te worden vastgesteld door de gemeenteraad. In 2017 is één nieuwe grex vastgesteld: Jongerenwoningen Saturnusgeel. Hiermee zijn er ultimo 2017 binnen Zoetermeer 13 projecten met een grondexploitatieberekening.

- Amerikaweg
- Boerhaavelaan
- Cadenza 2
- Gasfabriekterrein Delftsewallen
- Hospice Schoolstraat
- Jongerenwoningen Saturnusgeel
- Katwijkerlaantracé
- Lansinghage
- Oosterheem
- Palenstein
- Van Leeuwenhoeklaan
- Voorweg Noord
- Zegwaartseweg Noord

Vier grondexploitaties zijn afgesloten:

- Bouwen voor Buytenwegh
- Investeren in Seghwaert
- SnowWorld Buytenpark
- Winkelcentrum Noordhove

Jaarlijks wordt over de stand van zaken gerapporteerd aan de raad via de Voortgangsrapportage Projecten Stedelijke Ontwikkeling en het Meerjarenperspectief Grondbeleid. Deze rapportages bevatten naast informatie over de voortgang, tevens een actualisatie van de grondexploitaties, de resultaatprognoses en de risico's.

2.2.7.1 Financieel resultaat grondbedrijfsfunctie

De grondbedrijfsactiviteiten voegen over 2017 per saldo een bedrag ad € 8,53 mln. toe aan de reserve Investeringsfonds 2030 (RIF). Dit positieve resultaat is vooral het gevolg van tussentijdse winstnemingen bij nog lopende grexen en het eindresultaat van de afgesloten grondexploitaties: Bij elkaar een voordeel van € 11,24 mln. Voor de nadelige complexen is € 1,24 mln. extra in de betreffende voorziening gestort te worden. De overige lasten van de grondbedrijfsactiviteiten bedragen € 0,74 mln. Met betrekking tot vennootschapsbelasting is rekening gehouden met een te betalen bedrag van € 0,18 mln.

Tussentijdse winstnemingen en afgesloten complexen	11.240.000
Toevoeging Voorziening nadelige complexen	-1.240.000
Overige lasten	-740.000
Vennootschapsbelasting	-180.000
Resultaat Grondbedrijf	9.080.000

Het resultaat Grondbedrijf ad € 9,08 mln. wordt conform de spelregels (Nota Grondbeleid) toegevoegd aan de reserve RIF en de reserve Financiële Positie Grondbedrijf (FiPo) voor ieder de helft c.q. elk € 4,54 mln.

De reserve Financiële Positie Grondbedrijf dient voor het weerstandsvermogen van de grondbedrijffunctie. Ultimo 2017 valt een surplus ad € 4,13 mln aan weerstandscapaciteit vrij ten gunste van het RIF. Ten behoeve van de in 2017 geopende grondexploitatie Jongerenwoningen Saturnusgeel is een bedrag van € 0,14 mln. onttrokken aan het RIF. In totaal wordt per saldo € 8,53 mln. toegevoegd aan de reserve RIF:

50% van het Resultaat Grondbedrijf	4.542.000
Bijdrage grex Saturnusgeel	-137.000
Afroming FiPO	4.125.000
Toevoeging reserve Investeringsfonds 2030	8.530.000

De boekwaarde van alle projecten met een grondexploitatie bedraagt ultimo 2017, voor aftrek van de voorziening nadelige complexen, € 45,9 mln. (2016: € 48,6 mln.).

Voor grondexploitaties waarvan een nadelig resultaat wordt verwacht, worden middelen gereserveerd in de voorziening Nadelige Complexen ter grootte van het verwachte nadeel. Deze voorziening is gewaardeerd op de eindwaarde van het project.

Na aftrek van de voorziening resteert een netto-boekwaarde aan grondexploitaties van € 6,9 mln. (2016: € 0,2 mln.). Per saldo is sprake van een afname van de netto boekwaarde ad € 3,3 mln. De boekwaarde van de grondexploitaties neemt af als gevolg van de verkoopopbrengsten woningbouw zoals vooral bij Oosterheem en Zegwaartseweg Noord het geval is.

De stand van de reserve Financiële positie grondbedrijf bedraagt ultimo 2017 € 14,5 mln. (2016: € 14,1 mln.) en de stand van de reserve in het kader van risico's vanwege vervroegde winstnemingen bedraagt € 2,1 mln. (totaal € 16,6 mln. totaal ultimo 2016: € 16,1 mln.).

2.2.7.2 Belangrijke ontwikkelingen

Woningmarkt

Het sterk toegenomen economisch vertrouwen en de lage rente zorgen ervoor dat druk op de woningmarkt steeds verder toeneemt. Was twee jaar geleden nog sprake van een voorzichtig ingezet herstel, nu is een verhitte woningmarkt aan de orde. Eind 2017 is in Zoetermeer sprake van een historisch laag aanbod van bestaande woningen. Bovendien kampt de bouwsector met capaciteitsgebrek vanwege de grote vraag naar nieuwbouwwoningen. Een dalend aanbod aan woningen betekent oplopende woningprijzen en kortere verkooptijden. Vooral starters hebben het moeilijk op een dergelijke woningmarkt.

In 2017 heeft de raad besloten om de komende 10 tot 15 jaar 10.000 woningen extra te bouwen en te verkennen of een extra groei tot 16.000 woningen mogelijk is. Om de doorstroming op de Zoetermeerse woningmarkt zoveel mogelijk te stimuleren wordt de nieuwbouwproductie gericht op de volgende primaire doelgroepen: jongeren, "empty nesters" en doorstromende gezinshouders. Daarbij zal de nieuwbouwproductie tevens gericht zijn op de realisatie van duurzame woningen in overeenstemming met het programma Duurzaam en Groen Zoetermeer 2016-2020.

Voorzieningen

Bij de groei van het aantal woningen hoort ook het meegroeien van de stad als geheel. Het gaat daarbij onder meer om kwaliteit van de buitenruimte, toegankelijkheid, goede vrijetijdsvoorzieningen (sport, recreatie, cultuur), winkels, horeca, zorg en onderwijs. Op 27 november 2017 heeft de gemeenteraad het besluit '[Samen de toekomst van Zoetermeer vormgeven](#)' genomen. Het college is opgedragen om samen met de stad, de toekomst van Zoetermeer in een vergezicht uit te werken. Dit zal zich vertalen in concrete ruimtelijke opgaven.

Ondertussen is ook in 2017 flink geïnvesteerd in het programma Binnenstad. Een aantal projecten in de Binnenstad is afgerond (Cadenza I), een aantal in uitvoering gegaan (zoals de herinrichting van het Stadhuisplein) en een aantal gestart / ontwikkeld (bijvoorbeeld de Visie Centraal Park). Op de locatie Cadenza I in het Stadshart zijn jongerenwoningen, een supermarkt, winkels, horeca en een speelautomatenhal opgeleverd.

Kantorenmarkt

Conform het algemene landelijke beeld verkeert de kantorenmarkt nog steeds in zwaar weer. De focus ligt bij kantoren vooral op het terugdringen van de leegstand, al dan niet door transformatie van kantoren naar woningen. De transformatie van kantoren in het Centrum heeft betrekking op diverse faciliterende projecten. De insteek van deze faciliterende projecten is dat de project gerelateerde gemeentelijke kosten verhaald worden op de grondeigenaar of initiatiefnemer. De verwachting is dat in 2018 meerdere projecten afgerond worden. Het gaat hierbij om transformatieprojecten aan de Engelandlaan, de Duitslandlaan en de Dumeelaan.

Bedrijventerreinen

De interesse voor bedrijfskavels is in 2017 verder toegenomen. Het gunstige economisch tijdstip zorgt ervoor dat bedrijven inmiddels willen investeren in uitbreiding of verhuizing. Dit geldt voornamelijk voor de op de meer traditionele bedrijventerreinen gevestigde bedrijven en bedrijvenverzamelgebouwen. Zo is er voor alle nog beschikbare kavels op Lansinghage in 2017 concrete interesse vanuit de markt. Dit heeft in 2017 geresulteerd in de verkoop van één van de beschikbare kavels (5.500 m²). De verwachting is dat de resterende kavels in 2018 worden verkocht.

De markt voor bedrijventerreinen houdt desondanks de bijzondere aandacht omdat het aanbod c.q. het type bedrijventerrein niet overal aansluit bij de vraag. Om het overaanbod te verhelpen is verder gewerkt om kansrijke locaties, zoals Dwarstocht en de T-strook in Oosterheem te transformeren van bedrijventerrein naar woningbouwlocatie.

Risico's en weerstandscapaciteit

De reserve FiPo vormt samen met de risicoreserve het weerstandvermogen voor de grondbedrijf functie. De minimale en maximale omvang van de weerstandscapaciteit is bepaald op respectievelijk 1,0 - 1,2 keer de gekwantificeerde risico's. Hierin zijn ook de risico's uit de GR Bleizo opgenomen. Eind 2017 is op basis van de risicosimulatie een maximale weerstandvermogen benodigd van € 16,6 mln. (2015: € 16,1 mln.).

Winstafdrachten RIF

In de volgende tabel wordt de actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie c.q. de geprognosticeerde afdrachten aan de reserve Investeringsfonds 2030 weergegeven.

Winstafdrachten RIF	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.	Totaal
Prognose jaarrekening 2016	0,3	0,2	2,2	1,4	3,3	3,4	17,1	28,0
Mutatie voeding RIF nav actualisatie 2017	4,1	1,9	-0,8	-0,2	-2,7	-3,4	-16,7	-17,8
Prognose Afoming reserve FiPo	4,1	2,1	1,5	1,2	0,6	0,1	0,4	9,9
Jaarrekening 2017 en prognose 2018 e.v.	8,5	4,1	2,9	2,5	1,1	0,1	0,8	20,1

3 Jaarrekening

3.1 Het overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000 (V=voordeel; N=nadeel)

Samenvattend		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil begr. na wijz. en rekening
Omschrijving					
Baten programma's		149.891	118.159	119.480	1.321 V
Lasten programma's		333.318	308.864	309.912	-1.048 N
Saldo baten en lasten programma's		-183.427	-190.705	-190.432	273 V
Saldo baten en lasten OAD		219.698	221.224	226.985	5.761 V
Saldo baten en lasten Overhead		-36.149	-34.610	-36.428	1.818 N
Vennootschapsbelasting		0	-178	-179	1 N
Totaal saldo van baten en lasten		123	-4.269	-55	4.215 V
Saldo toevoegingen en onttrekkingen reserves		-1.179	6.001	2.905	3.096 N
Gerealiseerd resultaat		-1.056	1.732	2.850	1.118 V

Baten		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil begr. na wijz. en rekening
Pr. nr.	Omschrijving				
1	Onderwijs, economie, arbeidsparticipatie	53.269	53.035	53.779	745 V
2	Samen leven en ondersteunen	3.251	3.098	2.198	901 N
3	Leefbaarheid, duurzaam en groen	24.582	25.140	25.749	608 V
4	Vrije tijd	11.202	7.226	7.430	205 V
5	Veiligheid	125	125	103	22 N
6	Dienstverlening en samenspraak	4.642	4.547	5.244	697 V
7	Inrichting van de stad	52.819	24.988	24.976	12 N
Totaal baten programma's		149.891	118.159	119.480	1.321 V
Alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien		224.024	224.645	229.063	4.418 V
Overhead		905	833	557	276 N
Vennootschapsbelasting		0	0	0	0
Totaal baten		374.820	343.637	349.099	5.462 V
Onttrekkingen aan reserves		14.452	25.579	35.855	10.276 V
Totaal		389.272	369.216	384.954	15.738 V

Lasten		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil begr. na wijz. en rekening
Pr. nr.	Omschrijving				
1	Onderwijs, economie, arbeidsparticipatie	105.138	105.939	113.886	7.947 N
2	Samen leven en ondersteunen	74.705	74.474	81.829	7.356 N
3	Leefbaarheid, duurzaam en groen	44.084	44.765	41.494	3.271 V
4	Vrije tijd	27.325	24.294	24.465	171 N
5	Veiligheid	13.441	13.747	13.849	102 N
6	Dienstverlening en samenspraak	13.159	13.376	13.590	213 N
7	Inrichting van de stad	55.466	32.270	20.799	11.471 V
Totaal lasten programma's		333.318	308.864	309.912	1.048 N
Alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien		4.326	3.421	2.078	1.343 V
Overhead		37.054	35.443	36.985	1.542 N
Vennootschapsbelasting		0	178	179	1 N
Totaal lasten		374.697	347.906	349.154	-1.248 N
Toevoegingen aan reserves		15.631	19.578	32.950	13.372 N
Totaal		390.328	367.484	382.104	14.619 N

Onttrekkingen en toevoegingen aan reserves

Bedragen x € 1.000 (V=voordeel; N=nadeel)

Onttrekkingen aan reserves		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening	
Pr. nr.	Omschrijving					
1	Onderwijs, economie, arbeidsparticipatie	4.395	4.597	4.096	501	N
2	Samen leven en ondersteunen	500	500	6.625	-6.125	V
3	Leefbaarheid, duurzaam en groen	463	2.764	1.939	825	N
4	Vrije tijd	1.877	2.518	2.292	226	N
5	Veiligheid	0	0	0	0	
6	Dienstverlening en samenspraak	0	50	0	50	N
7	Inrichting van de stad	2.733	3.892	6.232	-2.340	V
	Alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	4.169	10.943	14.498	-3.554	V
	Overhead	314	314	172	142	N
	Totaal	14.452	25.579	35.855	-10.276	V

Toevoegingen aan reserves		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening	
Pr. nr.	Omschrijving					
1	Onderwijs, economie, arbeidsparticipatie	2.486	2.222	2.222	0	
2	Samen leven en ondersteunen	1.045	1.045	1.045	0	
3	Leefbaarheid, duurzaam en groen	357	357	357	0	
4	Vrije tijd	2.407	2.432	2.220	213	V
5	Veiligheid	-	-	27	-27	N
6	Dienstverlening en samenspraak	-	-	-	0	
7	Inrichting van de stad	3.737	2.026	15.297	-13.271	N
	Alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	5.206	11.181	11.493	-312	N
	Overhead	392	315	290	25	V
	Totaal	15.631	19.578	32.950	-13.372	N

3.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Exploitatieresultaat

De primitieve begroting 2017 sloot met een nadelig resultaat van € 1,2 mln. Als primitieve begroting geldt de door de raad op 7 november 2016 vastgestelde begroting 2017 met inachtneming van een vijftal amendementen (1611-C, 1611-I, 1611-J, 1611-M en 1611-N).

In 2017 is de raad tweemaal door middel van een Tussenbericht geïnformeerd over de uitvoering van de begroting.

Op basis van het in de Perspectiefnota opgenomen Eerste Tussenbericht (TB1) (over de eerste vier maanden), dat in de raad van 19 en 26 juni 2016 is behandeld, werd een nadelig rekeningresultaat van afgerond € 2,1 mln. becijferd.

Daarna zijn er begrotingswijzigingen geweest (amendement fietsenstalling, CKC).

In het Tweede Tussenbericht (TB2), dat in de raad van 6 november 2017 is behandeld, is een voordelig rekeningresultaat van € 1,7 mln. geprognosticeerd. Dit resultaat bestaat uit de begroting, begrotingswijzigingen en meldingen.

Het gerealiseerde resultaat bedraagt € 2,9 mln. batig en is afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

De begroting na alle wijzigingen laat een voordelig resultaat zien van € 1,7 mln. Hierin zijn alle door de raad vastgestelde begrotingswijzigingen voor het dienstjaar 2017 begrepen.

Begrotingsonrechtmatigheid

Eventuele overschrijdingen aan de lastenkant van de programma's zijn tijdig gemeld aan de raad in de Tussenberichten (zie onderstaande tabel). Voor programma's 1, 2, 5 en 7 is sprake van een overschrijding ten opzichte van hetgeen gemeld is. Deze overschrijdingen zijn verklaarbaar en toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. Er is dan ook geen sprake van onrechtmatige overschrijdingen op programmaniveau.

bedragen x € 1.000

Programma	begrote lasten	werkelijke lasten	verschil excl. meldingen	meldingen	verschil (na meldingen)
1. Onderwijs, economie, Arbeidsparticipatie	108.161	116.108	-7.947	5.929	-2.018
2. Samen leven en ondersteunen	75.519	82.874	-7.355	6.713	-642
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	45.122	41.851	3.271	-1.965	1.306
4. Vrije tijd	26.726	26.685	41	477	518
5. Veiligheid	13.747	13.875	-128	90	-38
6. Dienstverlening en samenspraak	13.376	13.590	-214	712	498
7. Inrichting van de stad	34.297	36.097	-1.800	-10.410	-12.210
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	14.602	13.571	1.031	-762	269
Overzicht overhead	35.757	37.274	-1.517	2.179	662
Vennootschapsbelasting	178	179	-1	0	-1
Eindtotaal	367.485	382.104	-14.619	2.963	-11.656

Toelichting verschillen tussen de begroting na wijziging en de rekening per programma

Programma 1. Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2017 (1)	Begroting 2017 na wijzigingen (2)	Rekening 2017 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2017
Baten	53.269	53.035	53.779	744 V*	837 V
Lasten	105.138	105.939	113.886	7.947 N*	5.929 N
Saldo van baten en lasten	-51.869	-52.904	-60.107	7.203 N	5.092 N

Onttrekkingen aan reserves	4.395	4.597	4.096	501 N	
Toevoegingen aan reserves	2.486	2.222	2.222	0	
Saldo mutaties reserves	1.909	2.375	1.874	501 N	0

Resultaat	-49.960	-50.529	-58.233	7.704 N	5.092 N
------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten 1,4 %, Lasten 7,5 %

Doelstelling 1.1 Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren

Onderwijshuisvesting en IKC Toverberg				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
482 V	99 N	501 N		118 N

Het voordeel op de baten wordt voor het grootste deel veroorzaakt door een bijdrage van € 422.000 van de schoolbesturen in toekomstige onderhoudskosten door vervroegde nieuwbouw van schoolgebouwen overeenkomstig het integraal huisvestingsplan (IHP) 2016-2020. Dit is gemeld bij TB1. Daarnaast zijn voordelen behaald door schade-uitkeringen en hogere bijdragen servicekosten van in totaal € 60.000.

Aan de lastenkant is in TB2 een nadeel van € 210.000 gemeld. Door voordelen ontstaan op kapitaallasten, aanhuur en kosten Bijvoetplan (€ 75.000 zie ook onttrekking reserve) is dit nadeel niet meer zichtbaar als hogere lasten.

De uitvoering van projecten in het kader van IHP is door diverse oorzaken vertraagd. Hierdoor is de geplande extra afschrijving van de boekwaarden in 2017 niet nodig. Dit levert een voordeel op de lasten op van € 425.000. Hier staat een even grote lagere onttrekking aan de Vrij inzetbare reserve tegenover (N).

Het college heeft met een [memo](#) de raad tevens geïnformeerd over het faillissement van de hoofdaannemer tijdens de bouwfase van het IKC Toverberg. Vanwege onder andere deze onvoorziene omstandigheid zijn er voor het IKC in totaal € 603.000 extra kosten gemaakt. Door latere oplevering vallen de kapitaallasten in 2017 vrij. Dit levert een voordeel op van € 79.000.

Taalklassen vergunninghouders				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	40 V			40 V

De kosten voor taalklassen zijn € 40.000 lager dan was begroot. Dit komt door de lagere instroom

van vergunninghouders. Bij TB1 is hier melding over gedaan.

Leerlingenvervoer

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
7 V	12 V			19 V

Zoals in TB1 is gemeld, is naar aanleiding van recente fiscale uitspraken naar voren gekomen, dat het leerlingenvervoer niet als ondernemersactiviteit mag worden aangemerkt. Daardoor is, anders dan tot nu toe verwacht, sprake van kostenverhogende BTW van 6. Dit betekent een kostenpost van € 41.000. Op verschillende kleine budgetten is er dit jaar echter minder een beroep gedaan, waardoor er per saldo een positief resultaat is van € 12.000.

Overig

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
13 N	52 V			39 V

Doelstelling 1.2 Beperken uitval in het onderwijs

Overige verschillen

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
26 N	70 V			44 V

Doelstelling 1.3 Bevorderen van een beter vestigings- en ondernemersklimaat

Dutch Innovation Factory (DIF)

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	100 V			100 V

Bij de Perspectiefnota is budget (€ 100.000 in 2017 en € 100.000 in 2018) voor DIF beschikbaar gesteld als overbrugging om te komen tot een financieel zelfstandige organisatie. Dat budget was nog niet nodig in 2017 en levert een eenmalig voordeel op van € 100.000.

Overige verschillen

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
83 N	237 V			154 V

Het budget voor het versterken van het ondernemingsklimaat is volledig onder doelstelling 1.3 opgenomen. Door de grote samenhang met doelstelling 1.4 is een belangrijk deel van de uitgaven administratief onder doelstelling 1.4 verantwoord. Tegenover het voordeel van € 237.000 op deze doelstelling staat een nadeel op doelstelling 1.4 van € 247.000. Per saldo is € 10.000 meer uitgegeven dan geraamd.

Doelstelling 1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid

Overige verschillen

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	247 N			

Zie toelichting overige verschillen bij 1.3.

Doelstelling 1.5 Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie

Re-integratie				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
350 N	595 V			245 V
<p>Mede door de veranderende samenstelling van het klantenbestand zijn er inmiddels onvoldoende kandidaten om het project Centurion in de volle omvang te continueren. Ten tijde van de Perspectiefnota 2016 is extra geld gevraagd voor het project Centurion. Dat geld is in die omvang niet nodig in 2017. Derhalve ontstaat aan de lastenkant een voordeel van € 450.000 en aan de batenkant een nadeel van € 350.000 (minder opbrengsten detachering) voor 2017 welke bij het Tussenbericht zijn gemeld.</p> <p>Naast het voordeel van Centurion dat gemeld is bij TB2, was er over het hele palet van re-integratie instrumenten een licht lagere aanwending te zien, wat een aanvullend voordeel geeft van € 145.000.</p>				

Participatie/ESF				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
674 V	573 N			101 V
<p><i>Scholen</i> Als centrumgemeente ontvangt Zoetermeer ESF gelden die betrekking hebben op 2014 tot 2016 voor praktijkschool Atrium en Pleysiercollege voor toeleiding naar arbeid vanuit speciaal onderwijs. Deze scholen krijgen hetzelfde bedrag uitgekeerd als de omvang van de ontvangen ESF subsidie, waarmee het saldo neutraal is. Het gaat om € 193.000 welke bij TB2 al was gemeld.</p> <p><i>Re-integratie</i> Op een deel van de re-integratiekosten wordt een subsidie ontvangen via het Europees Sociaal Fonds (ESF). De subsidieopbrengst over 2017 bedraagt naar verwachting € 241.000, bij TB2 is al een bedrag van € 175.000 gemeld. Voor het project ZHC Aan De Slag hebben we een tweede voorschotbeschikking ontvangen van € 240.000. Aangezien Zoetermeer centrumgemeente is wordt dit bedrag, inclusief het deel dat over 2016 ontvangen is, doorbetaald aan de deelnemende gemeenten (€ 380.000).</p>				

WSW				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
96 N	3.528 N			3.624 N
<p>De Wet Sociale werkvoorziening (WSW) wordt uitgevoerd (samen met Rijswijk en Leidschendam-Voorburg) door de DSW.</p> <p>De begroting van de WSW beslaat uit twee hoofdzaken, te weten de SE vergoeding en de bijdrage exploitatie DSW. In de begroting is rekening gehouden met een afname van het aantal bij de DSW geplaatste SW-geïndiceerden ten opzichte van vorig jaar. In werkelijkheid gaat deze afname echter minder snel dan verwacht in de door het Rijk gehanteerde methodiek en zijn de kosten per SW-geïndiceerde hoger. Hierdoor worden de lasten met € 400.000 overschreden.</p> <p>Voor de bijdrage aan de DSW is het nadeel € 612.000 geworden, in TB1 was al € 208.000 gemeld en bij TB2 was nog eens € 382.000 gemeld.</p> <p>Er is alsnog een afrekening ontvangen met betrekking tot een te hoge ontvangen rijksbijdrage 2014 ter waarde van € 96.000. Dit leidt tot een nadeel op de baten. Deze is ook gemeld bij TB2.</p>				

De afwijking ten opzichte van de begroting is conform eerdere berichtgeving aan de raad (tussenberichten en raadsmemo's).

Aanvullend is er een nadeel van € 2.516.000 in verband met het vormen van een voorziening voor het ontmantelen van de gemeenschappelijke regeling DSW. De andere gemeenten - Leidschendam-Voorburg en Rijswijk- hebben te kennen gegeven uit de gemeenschappelijke regeling te willen stappen middels het tekenen van een intentieverklaring daartoe.

De voorziening wordt gevormd voor de afvloeiing van personeel, afwaardering van activa en de afkoop van het lopende huurcontract dat DSW heeft. De hoogte van de voorziening is bepaald naar rato van het Zoetermeers aandeel van het aantal bij DSW aanwezige SE's (subsidie eenheden).

Arbeidsmarkt-regio Zuid-Holland Centraal

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	74 N			74 N

Binnen het Werkbedrijf Forum Zuid-Holland Centraal werken gemeenten, UWV en sociale partners samen aan de realisatie van de Banenafspraken om meer arbeidsbeperkten aan het werk te helpen. Er is vanuit het Rijk € 104.000 extra beschikbaar gekomen, alleen staan de inkomsten bij de OAD. Hiermee is een nadeel van € 104.000 gemeld in TB2, echter de werkelijke kosten bedragen € 74.000.

Personeel en automatisering

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
114 V	156 V			270 V

De personele lasten zijn € 88.000 lager dan was begroot, dit komt door de lagere instroom van vergunninghouders, bij TB1 is hier al melding over gedaan. Tevens valt de doorbelasting van de overheadkosten € 68.000 lager uit dan begroot, dit komt doordat de interne automatiseringskosten op verschillende posten wat lager uitvalt dan was begroot.

De baten zijn hoger dan begroot doordat we meer inkomsten hebben gekregen van de regiogemeenten waar we dienstverleningsovereenkomsten mee hebben. Dit levert een voordeel op van € 114.000.

Overig

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
45 V	33 V			78 V

Doelstelling 1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan

BUIG

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
714 N	4.089 N			4.803 N

De BUIG behelst het gemeentelijk budget voor de verstrekking van inkomensvoorzieningen (bijstand).

De werkelijke lasten zijn € 4,089 mln. hoger dan begroot. Het aantal uitkeringen is in de tweede helft van 2017 –na 9 jaar op rij in aantal te zijn toegenomen - gaan dalen. Ten tijde van het opstellen van de begroting voor 2017 werd er van uitgegaan dat de daling al eerder zou plaatsvinden.

In TB1 is een nadeel van 4,286 mln. gemeld. De daling van de oude doelgroep WWB, is met name in de tweede helft van het jaar op gang gekomen als reactie op de sterk verbeterde situatie op de arbeidsmarkt. Hoewel de uitstroom naar werk (zie indicatoren) iets lager is dan begroot, is daar ook sprake van herstel in de tweede helft van het jaar.

De werkelijke baten zijn € 0,714 mln. lager dan begroot. In TB1 is € 0,2 mln. gemeld. De werkelijke lasten voor het verstrekken van bijstand zijn € 1,8 mln. hoger dan de ontvangen rijksvergoeding.

Kwijtschelding

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	112 N			112 N

Per saldo is voor € 112.000 meer kwijtschelding verleend dan begroot. Ten opzichte van 2016 is het aantal ontvangen kwijtscheldingsverzoeken gestegen, maar na de toets van de aanvraag is relatief minder gehonoreerd (63%).

Echter doordat het gemiddelde aanslagbedrag waarover kwijtschelding is verleend iets hoger is dan vorig jaar ontstaat een tekort van ca. € 24.000.

De overige € 88.000 heeft betrekking op verleende kwijtscheldingen over voorgaande jaren (2013 t/m 2016).

Zoetermeerpas/Kindpakket

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	155 N			155 N

Het college is actief met de stad in gesprek gegaan om ideeën en inspiratie op te doen. Een aantal acties die uit deze stadsgesprekken naar voren zijn gekomen zijn in 2017 al uitgevoerd. Ook heeft het college naar aanleiding van de uitkomsten van deze stadsgesprekken het kindpakket verruimd. In de perspectiefnota is hiervoor extra budget van € 120.000 beschikbaar gesteld. De uitgaven voor de Zoetermeerpas komen door dit participatietraject met de stad € 155.000 hoger uit.

Individuele verstrekkingen bijzondere bijstand

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	151 V			151 V

De aanspraak op beschermingsbewind (ter bescherming van mensen die niet in staat zijn hun eigen financiën te regelen) is dit jaar wederom toegenomen. Door de lagere instroom van de groep nieuwe vergunninghouders verstrekken we voor deze groep minder inrichtingskosten. Het voordeel is € 151.000. Bij de TB1 is € 97.000 gemeld.

(Voorziening dubieuze) Bijstandsdebiteuren

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
852 V	665 N			187 V

Er is voor een bedrag van € 852.000 meer aan vorderingen opgelegd dan begroot. In TB2 is een voordeel van € 888.000 gemeld.

De opgelegde bijstandsvorderingen zijn naar verwachting niet volledig inbaar (er wordt geïnd naar draagkracht van de ontvanger). Om dit risico af te dekken bestaat een voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren. Om deze op peil te houden is een storting van € 665.000 noodzakelijk. In TB2 is een nadeel van € 905.000 gemeld.

Per saldo bedraagt het voordeel € 187.000. Bij TB2 was dit nog een nadeel van € 17.000.

Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ)				
Baten		Lasten		Saldo
193	N	166	V	27 N
<p>Zelfstandigen met (financiële) problemen kunnen in bepaalde gevallen een beroep doen op het besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ). Door een structureel lager aantal deelnemers dat gebruik maakt van de regeling, vallen de kosten lager uit. Daarmee zijn de ontvangsten vanuit het Rijk ook lager.</p> <p>Bij TB1 is een voordeel van € 227.000 op de lasten en een nadeel op de baten van € 221.000 gemeld. Er is dit jaar nog hard ingezet op ondernemen uit de bijstand waardoor de lasten en daarmee ook de baten hoger zijn dan bij het TB1 werd verwacht.</p>				

Overig				
Baten		Lasten		Saldo
44	V	17	N	29 V

Begrotingsrechtmatigheid

In programma 1 is een overschrijding aan de lasten kant van € 2,0 mln. ontstaan (€ 7,9 mln. N, waarvan € 5,9 mln. N gemeld). Het nadeel ten opzichte van gemeld wordt veroorzaakt door het treffen van de voorziening DSW (€ 2,5 mln.). Het treffen van de voorziening is noodzakelijk vanuit de regelgeving en daardoor is de overschrijding niet onrechtmatig.

Programma 2. Samen leven en ondersteunen

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2017 (1)	Begroting 2017 na wijzigingen (2)	Rekening 2017 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2017
Baten	3.251	3.098	2.198	900 N*	1.108 N
Lasten	74.705	74.474	81.829	7.355 N*	6.713 N
Saldo van baten en lasten	-71.454	-71.376	-79.631	8.255 N	7.821 N

Onttrekkingen aan reserves	500	500	6.625	6.125 V	6.126 V
Toevoegingen aan reserves	1.045	1.045	1.045	0	
Saldo mutaties reserves	-545	-545	5.580	6.125 V	6.126 V

Resultaat	-71.999	-71.921	-74.051	2.130 N	1.695 N
------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten -29,1 %, Lasten 9,9 %

Doelstelling 2.1 Bevorderen opgroeiklimaat

Preventief jeugd beleid 2016				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	180 V			180 V
<p>Een aantal verstrekte subsidies preventief jeugd beleid 2016 zijn om diverse redenen gedeeltelijk teruggevorderd: het inlooppunt van Meerpunt was minder open door ziekte, er zijn minder Reset trajecten uitgevoerd vanwege de late extra subsidieaanvraag in het najaar, minder woonbegeleiding voor jongeren omdat vanwege de taakstelling statushouders er minder woningen beschikbaar waren en doordat het Opvoedbureau de overstap heeft gemaakt van JSO naar Kwadraad wisten in het begin van 2016 niet alle organisaties en ouders het Opvoedbureau goed te vinden. Totaal is er € 180.000 teruggevorderd. In TB2 is een voordeel van € 140.000 gemeld. In de rapportage Sociaal Domein van januari 2018 is een voordeel van € 100.000 gemeld. Dit voordeel heeft gedeeltelijk betrekking op het onderdeel Overig, deze is hieronder toegelicht.</p>				

Preventief jeugd beleid 2017				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	100 V			100 V
<p>In verband met verscherpte afspraken betreffende Reset / gezinscoaching is er minder subsidie verstrekt. Het programma 'Piep zei de Muis' wordt dit jaar 1x in plaats van 2x uitgevoerd omdat de doelgroep (kinderen van ouders met psychische problemen) van deze training moeilijk te bereiken is. In TB2 is een voordeel van € 100.000 gemeld.</p>				

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	31 V			31 V
<p>Voor de businesscase "Inrichten van doorzorg na gespecialiseerde jeugdhulp" uit het actieplan Kostenbeheersing Jeugdhulp is € 94.000 vanuit het innovatiebudget Jeugdhulp beschikbaar gesteld. Het budget is niet volledig ingezet, omdat het aantal te volgen gezinnen, dat voor de pilot was begroot, niet gehaald is.</p>				

Doelstelling 2.2 Bevorderen zorg op maat voor jongeren

Sociaal medische indicaties				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	133 N			133 N

In de Perspectiefnota 2018 is voorgesteld om het budget voor kinderopvang op sociaal medische indicatie voor 2018-2021 op te hogen om aan de grotere vraag (toegenomen bekendheid) te voldoen. Er was toen geen rekening gehouden met een verdere groei. Nieuwe prognoses laten toch een verdere groei zien ondanks dat als maatregel ingevoerd is dat bij nieuwe en herindicaties het aantal dagen en de periode ingeperkt wordt.

Door het snel en laagdrempelig beschikbaar stellen van kinderopvangplaatsen wordt zwaardere ondersteuning en hulp voorkomen. Tegenover deze kosten staan de rijksmiddelen voor kinderen in armoede. Dit is opgenomen in het Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen (OAD).

In TB2 is een nadeel van € 100.000 gemeld.

Algemene voorzieningen Jeugd				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	194 V			194 V

Het voordeel van € 194.000 heeft diverse oorzaken. Zo is de vacature voor verenigingsondersteuner dit jaar niet ingevuld. Het beschikbare (project)budget voor wijkaanpak jongerengroepen is niet ingezet vanwege niet voorgedane overlast. Daarnaast is bij Buurtwerk een gedeelte van de subsidie 2016 teruggevorderd.

Inkoopbureau Jeugdhulp H10				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	133 N			133 N

De gemeente Zoetermeer is deelnemer aan de Gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H-10 die o.a. als taak heeft om namens tien gemeenten jeugdhulp in te kopen. Er is een gewijzigde begroting 2017 ingediend ([Raad 29 mei](#)) in verband met een noodzakelijke uitbreiding van de vaste formatie, hogere ICT-kosten en hogere kosten voor het aanbestedingstraject inkoop 2018 als gevolg van gewijzigde Europese regelgeving. Dit heeft als gevolg dat er een nadeel is van € 133.000.

In TB2 is een nadeel van € 128.000 gemeld.

Zorg in Natura Jeugdhulp				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	9.316 N	6.125 V		3.191 N

De uitgaven Jeugdhulp (inclusief Landelijk Transitie-Arrangement) komen uit op € 34,8 miljoen. Het budget wordt met € 9,3 mln. overschreden. Een nadere analyse van de cijfers laat zien dat een deel van deze stijging te verklaren is door een toename van het aantal unieke cliënten in zorg alsmede een toename in de gemiddelde kostprijs per cliënt. De stijging van de gemiddelde kostprijs wordt veroorzaakt door zowel een langere gemiddelde duur van een jeugdhulptraject als door inzet van duurdere vormen van jeugdhulp. Een stijging in aantallen cliënten en in de gemiddelde kostprijs is voornamelijk terug te zien in het ambulante perceel en dan met name in de specialistische GGZ.

Het jeugdzorggebruik vormt het zwaartepunt in de financiële afwijkingen van het sociaal domein. Vanuit het meerjarenbeeld is zichtbaar dat de gehele buffer bestemmingsreserve sociaal domein in 2017 nodig is om het tekort op het sociaal domein grotendeels te dekken. Deze onttrekking van € 6.125.000 is gemeld in TB1.

In de tussenberichten is een totaal nadeel van € 7.014.000 gemeld.
 In de rapportage Sociaal Domein van januari 2018 is een nadeel van totaal € 2.360.000 gemeld.

PGB Jeugdwet

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	602 V			602 V

Er is een voordeel op de PGB jeugdwet van € 600.000. Daar tegenover staat een nadeel op Zorg In natura. Een jeugdhulpaanbieder waarbij eerst veel PGB gefinancierde zorg werd verleend is in 2017 voor ZIN gecontracteerd waardoor budgetten grotendeels tegenover elkaar wegvallen. In de rapportage Sociaal Domein van januari 2018 is een voordeel van € 600.000 gemeld.

Businesscases actieplan Kostenbeheersing Jeugdhulp

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	244 V			244 V

Van het innovatiebudget Jeugdhulp (€ 500.000) is € 94.000 beschikbaar gesteld voor doelstelling 2.1 Bevorderen opgroei klimaat voor de businesscase "Inrichten van doorzorg na gespecialiseerde jeugdhulp" uit het actieplan Kostenbeheersing Jeugdhulp. In TB1 is dit voordeel gemeld. Voor de businesscases 'Versterken verbinding jeugdhulp huisartsen' en 'Versterken informatiepositie/dashboard' uit het Actieplan Kostenbeheersing Jeugdhulp is totaal € 356.000 vanuit het innovatiebudget Jeugdhulp ter beschikking gesteld. Omdat beide traject later van start zijn gegaan (aanstelling Praktijk Ondersteuner Huisarts in het laatste kwartaal 2017 en veel afstemming en overleg met verschillende partijen rondom het op te zetten 'datahuis") resteert er € 143.000 Er is € 7.000 teruggevorderd van verleende innovatiesubsidies in 2016.

Veilig Thuis

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	352 N			352 N

Het budget voor Veilig Thuis was nog gebaseerd op de inzet van diens voorgangers Stichting Tijdelijke Ondersteuning Jeugdhulp en AMHK Haaglanden en niet op de nieuwe organisatie. Er is invulling gegeven aan het neerzetten van een volwaardige, professionele Veilig Thuis organisatie conform het bedrijfsplan en plan van aanpak Veilig Thuis waarbij o.a. de personeelsformatie afgeleid is van het aantal te verwachten op te leveren prestaties in 2017. In TB1 is een nadeel van € 340.000 gemeld. Het betreft een onderdeel van het nadeel Sociaal Domein/meerkosten jeugd.

Overig jeugdhulp

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
47 V	293 N			246 N

Er is extra ingehuurd ter ondersteuning van het team Jeugd- en Gezinshulp ter voorkoming van wachtlijsten. Daarnaast zijn in de regio diverse onderzoeken verricht en projecten gestart waarvan de kosten naar de 10 deelnemende gemeentes zijn doorbelast. Hiervoor was geen budget begroot.

Doelstelling 2.3 (Langer) zelfstandig wonen

Huishoudelijke hulp en PGB huishoudelijke hulp				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	854 V			854 V
<p>Huishoudelijk hulp wordt ingezet voor inwoners die niet meer in staat zijn huishoudelijk werk te verrichten. Ten opzichte van de primitieve begroting is er een voordeel van € 854.000.</p> <p>Het voordeel voor de huishoudelijke hulp in natura van € 336.000 is te splitsen in een voordeel over 2017 van € 193.000 en een voordeel over de afwikkeling van 2016 van € 143.000. Hoewel er minder uren huishoudelijke hulp zijn besteed dan begroot stijgt het aantal uren huishoudelijke hulp ten opzichte van 2016 met 8.300 uur. Het aantal klanten huishoudelijke hulp in natura stijgt ten opzichte van 2016 met 148 klanten.</p> <p>Het voordeel op de PGB van € 518.000 bestaat een voordeel over 2017 van € 482.000 en een voordeel over de afwikkelingen van 2016 van € 36.000. De uitgaven voor de PGB huishoudelijke hulp liggen op hetzelfde niveau als in 2016.</p> <p>In de tussenberichten is een voordeel van € 584.000 gemeld (€ 198.000 voor huishoudelijke hulp in natura en € 386.000 voor de PGB). In de rapportage sociaal domein van januari 2018 is een voordeel van € 63.000 gemeld.</p>				

Hulpmiddelen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	408 N			408 N
<p>Een hulpmiddel is een roerende zaak die bedoeld is om beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie te verminderen of weg te nemen. Het contract met de leverancier van rolstoelen en scootmobielen is per 1 juli 2017 afgelopen. Voor de periode juli 2017 tot 1 maart 2018 zijn tijdelijke afspraken gemaakt met de leverancier (het nieuwe contract gaat 1 maart 2018 in). Het effect van de tijdelijke afspraken is dat de gemeente met hogere prijzen voor de hulpmiddelen geconfronteerd wordt. Daarnaast verschillen jaarlijks de aantallen hulpmiddelen. Het nadeel op de hulpmiddelen bedraagt € 408.000.</p> <p>In de tussenberichten is een nadeel op de hulpmiddelen van € 554.000 gemeld.</p>				

Woningaanpassingen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	431 N			431 N
<p>Woningaanpassingen worden ingezet als inwoners vanwege een handicap beperkingen ondervinden bij het normale gebruik van de woning. Woningaanpassingen zijn er in verschillende soorten die qua aantallen jaarlijks van elkaar verschillen. Er zijn dit jaar meer woningaanpassingen en deze aanpassingen hebben ten opzichte van vorig jaar in totaliteit een hogere gemiddelde prijs (totale uitgaven gedeeld door totaal aantal aanpassingen). Hierdoor ontstaat een nadeel van € 431.000.</p> <p>In de tussenberichten is een nadeel van € 410.000 gemeld.</p>				

Regiotaxi				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	965 V			965 V
<p>De regiotaxi is vervoer van deur-tot-deur en wordt ingezet voor inwoners die een beperking hebben</p>				

m.b.t. vervoer. Het voordeel ten opzichte van de primitieve begroting bestaat voor € 339.000 uit teruggaven BTW over de periode 2011-2016, € 56.000 afwikkeling 2016 en € 570.000 uit een voordeel over de vervoerskosten 2017. Het voordeel over 2017 bestaat uit een BTWvoordeel van € 98.000, een hogere Brede Doeluitkering voor het regiovervoer (door herverdeling niet bestede BDU binnen de regio) van € 289.000 en € 183.000 omdat er minder zones gereden zijn dan begroot. Ten opzichte van 2016 zijn er bijna 14.000 zones minder gereden en zijn er 5.200 ritten minder gereden zijn.
In de tussenberichten is een voordeel van € 860.000 gemeld.

Begeleiding

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	304 N			304 N

Begeleiding is er op gericht dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en participeren. Het aantal klanten en het aantal uren begeleiding stijgt. Het aantal uren begeleiding is in 2017 met 11.000 toegenomen (ten opzichte van 2016 met 13.700 uur). De kosten voor begeleiding stijgen met € 600.000.

De jaarlijks aflopende stelpost voor "zorgvuldige overgang" ad € 296.000 is ook dit jaar niet nodig. In de tussenberichten is een nadeel van € 156.000 gemeld.

Afwikkeling 2015 en 2016 Begeleiding

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	447 V			447 V

De jaren 2015 en 2016 zijn afgerekend met de zorgaanbieders. De niet bestede gedeelten van de balansposten vallen vrij. Van deze balansposten heeft één post van € 195.000 betrekking op 2015. Deze is vanuit het voorzichtigheidsprincipe opgenomen in de jaarrekening 2016, maar blijkt nu niet meer nodig. Over 2016 valt € 252.000 vrij. Uit nader onderzoek blijkt dat sommige klanten wel geïndiceerd waren, maar dat er nooit op gefactureerd is. Deze klanten zijn waarschijnlijk over gegaan naar de Wlz.

In de tussenberichten is een voordeel van € 195.000 gemeld. In de rapportage Sociaal Domein van januari 2018 is een voordeel van € 411.000 gemeld.

Arbeidsmatige dagbesteding

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	184 V			184 V

Arbeidsmatige dagbesteding is specifiek bedoeld voor klanten die, onder begeleiding, in staat zijn tot het verrichten van enige productieve of maatschappelijk nuttige activiteiten en biedt structuur en invulling aan de dag. De deelname aan de arbeidsmatige dagbesteding valt lager uit dan begroot. Het aantal dagdelen ligt wel ongeveer op de zelfde hoogte als in 2016. De kosten over 2017 vallen € 284.000 lager uit dan begroot. Daarnaast is er een voordeel van € 37.000 over de afrekening 2016. De vervoerskosten laten een nadeel zien van € 137.000.

In de tussenberichten is een voordeel van € 149.000 gemeld. In de rapportage sociaal domein van januari 2018 is een voordeel van € 48.000 gemeld.

PGB voor begeleiding, persoonlijke verzorging en verblijf

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	950 V			950 V

De verstrekking van de PGB's gaat via de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Het voordeel op de PGB van € 950.000 bestaat een voordeel 2017 van € 880.000 en een voordeel over de

afwikkelingen 2016 van € 70.000. De uitgaven voor de PGB liggen op hetzelfde niveau als in 2016. In de tussenberichten is een voordeel van € 872.000 gemeld.

Kortdurend verblijf

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	89 N			89 N

Kortdurend verblijf is logeeropvang, met als doel ontlasten van de mantelzorger. In 2017 is kortdurend verblijf voor 17 klanten ingezet. Het nadeel bedraagt € 89.000. In de tussenberichten is een nadeel van € 99.000 gemeld.

Specialistische ambulante persoonlijke verzorging

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	168 N			168 N

Bij persoonlijke verzorging gaat het over het ondersteunen of overnemen van de lichamelijke verzorging bij mensen met een aandoening of beperking. Een onderdeel hiervan is de maaltijdverzorging. Het aantal uren verdubbelt ten opzichte van de begroting (6.500 uur) en stijgt met bijna 8.100 uur ten opzichte van 2016. In de tussenberichten is een nadeel van € 212.000 gemeld. In de rapportage sociaal domein van januari 2018 is het voordeel met € 43.000 verlaagd.

Personeel, overhead en stelpost

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	186 N			186 N

De inzet van personeel is € 92.000 hoger uitgevallen. De doorbelasting van de kostenplaats afdelingsoverhead laat een voordeel zien van € 29.000. Op de stelposten is een nadeel van € 123.000. In de begroting is een negatieve stelpost opgenomen voor de prijscompensatie voor de Wmo. Dit is gedaan omdat op dat moment niet duidelijk was wat de prijscompensatie in de algemene uitkering gemeentefonds zou worden. De meicirculaire is in de loop van 2017 verwerkt in de begroting waardoor de negatieve stelpost ingevuld is. In de tussenberichten is een nadeel van € 198.000 gemeld. In de rapportage sociaal domein van januari 2018 is een nadeel van € 81.000 gemeld.

Eigen bijdrage CAK

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
719 N				719 N

Het CAK int namens de gemeenten de eigen bijdragen van de Wmo. Per 1 januari 2017 zijn de eigen bijdragen Wmo verlaagd als gevolg van de landelijke aanpassing van de maximale tarieven. Deze aanpassing heeft tot gevolg dat voor alle groepen de maximale eigen bijdrage omlaag is gegaan en voor de groep "meerpersoonshuishoudens niet pensioengerechtigd" met een toets inkomen tot € 36.000 nihil is. Het nadeel over 2017 bedraagt € 874.000. Over 2016 is een nabetaling van € 155.000 ontvangen. In de tussenberichten is een nadeel van € 951.000 gemeld.

Overig

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
3 V	31 V			34 V

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Doelstelling 2.4 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	31 V			31 V

Doelstelling 2.5 Meedoen naar vermogen, ongeacht aard van de beperking

Minder vergunninghouders				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
225 N	285 V			60 V

De kosten voor maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders en de inzet van personeel (projectkosten) zijn in 2017 lager uitgevallen door de lagere instroom van vergunninghouders. In TB1 is een voordeel van € 237.000 gemeld. Tegenover dit voordeel (€ 285.000) staat ook een lagere rijksvergoeding van € 225.000. Hiervan is € 157.000 gemeld in TB1. De werkelijke baten zijn nog lager dan gemeld, omdat de bestaande rijksregeling is gewijzigd. De bijdragen voor maatschappelijke begeleiding vanuit het rijk over de periode 1 oktober 2017 t/m 31 december 2017 worden uitgekeerd in het uitkeringsjaar van 2018 bij de junicirculaire.

Vrij inzetbare voorzieningen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
27 N	986 N			1.013 N

Het nadeel van € 1.013.000 doet zich met name voor op de specialistische recreatieve dagbesteding. Van deze dienst maken in het bijzonder cliënten gebruik met dementie of met een Niet Aangeboren Hersenletsel. Het is positief te constateren dat de dienstverleners hun aanbod hebben kunnen uitbreiden. Op deze manier voldoen zij aan de vraag naar recreatieve dagbesteding en zijn er geen wachtlijsten ontstaan.

Ook Kortdurende individuele begeleiding is in 2017 door dienstverleners vaker ingezet. Deze dienst biedt professionals ruimte om snel te kunnen handelen in crisissituaties teneinde zwaardere zorg te voorkomen. Het hoger gebruik is in lijn met de ontwikkelingen die wij zien qua vergrijzing en het langer thuis wonen.

In TB1 is reeds een nadeel van € 250.000 gemeld, in TB2 een extra nadeel van € 450.000 en in de rapportage sociaal domein van januari 2018 een extra nadeel van € 400.000 (totaal gemeld € 1.100.000).

WMO algemeen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
21 V	346 V			367 V

Er is een totaalvoordeel van € 362.000 gerealiseerd op verschillende onderdelen. Er is o.a. minder personeel ingezet door latere invulling van vacatures en een hogere inzet op programma 4 (voordeel € 175.000). Vooralsnog hoeft er geen landelijke bijdrage Wmo te worden afgedragen (voordeel € 64.000, wat al in TB1 gemeld is).

Op het vrij inzetbare budget eenmalige subsidies resteert nog € 57.000.

Begrotingsrechtmatigheid

De overschrijding op programma 2 aan de lastenkant is € 642.000 ten opzichte van de Tussenberichten. Dat komt o.a. door hogere kosten Zorg In Natura Jeugdhulp. Dat is niet onrechtmatig, omdat dit aan de raad is gemeld middels de rapportage Sociaal Domein van januari 2018.

Programma 3. Leefbaarheid, duurzaam en groen

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2017 (1)	Begroting 2017 na wijzigingen (2)	Rekening 2017 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2017
Baten	24.582	25.140	25.749	609 V*	174 N
Lasten	44.084	44.765	41.494	3.271 V*	1.965 V
Saldo van baten en lasten	-19.502	-19.625	-15.745	3.880 V	1.791 V

Onttrekkingen aan reserves	463	2.764	1.939	825 N	1.025 N
Toevoegingen aan reserves	357	357	357	0	
Saldo mutaties reserves	106	2.407	1.582	825 N	1.025 N

Resultaat	-19.396	-17.218	-14.163	3.055 V	766 V
------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	--------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten 2,4 %, Lasten -7,3 %

Doelstelling 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling

Bijdrage Nul op de Meter woningen Palenstein				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
325 N	325 V			0

Voor de Nul Op de Meter woningen in Palenstein zijn via de ISV middelen bijdragen toegekend van respectievelijk € 75.000 en € 250.000 (Raadsbesluit nr. DOC-2015-004762 Bestedingsvoorstel Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing). De bouw is vertraagd en start in de tweede helft van 2017. De oplevering zal in 2018 plaatsvinden. In TB2 was een voordeel van € 288.000 gemeld

Duurzaam en Groen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	260 V			260 V

Voor het programma Duurzaam en Groen (Raadsbesluit nr. DOC-2015-006613 -geamendeerd) is voor diverse maatregelen budget beschikbaar gesteld. Op de jaarschijf 2017 (aangevuld met het doorschoven budget van 2016) is een voordeel behaal van € 260.000. Dat heeft verschillende oorzaken:

Duurzaam € 105.000 V
 Voor een aan te kopen Nul Op de Meter woning is in 2016 een krediet van 2 ton beschikbaar gesteld. Door de aantrekkende markt en omdat de gemeente niet wil opbieden ten opzichte van particulieren is het niet gelukt om een geschikte woning aan te kopen. Dat houdt in dat voor het krediet van 2 ton en het binnen het budget bestemde deel voor het aanbrengen van energiemaatregelen nog niet is uitgegeven. In TB2 is een voordeel gemeld € 90.000.

Groen € 155.000 V
 De voorbereiding voor de monitoringsinitiatieven en het project 'Zoetermeer aan zee' duren langer dan voorzien, daardoor schuiven de werkzaamheden op. In TB2 was een voordeel gemeld van € 150.000.

Duurzaam Zoetermeer				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	51 V	51 N		0

Voor de dekking van de onrendabele top (en de daarmee gepaard gaande financiering) van Nul Op de Meter woningen voor particuliere woningen is een subsidieregeling van kracht die in 2017 is verlengd. De planning was dat nog 3 woningen zouden kunnen worden gerealiseerd. Dit is 1 woning geworden. Dat levert een eenmalig voordeel op en een even hoog nadeel op de dekking vanuit de Reserve Investeringsfonds.

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
31 N	96 V			65 V

Groot onderhoud inzamelmiddelen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	457 V	457 N		0

Het geplande groot onderhoud van de ondergrondse inzamelmiddelen is deels uitgesteld vanwege de goede staat van de inzamelmiddelen. Daarnaast is er een langere voorbereidingstijd voor de aanbesteding van onderhoud van de ondergrondse containers nodig. Het budget van € 457.000 wordt hiermee in 2017 niet uitgegeven. Bij TB2 is hiervoor al een bedrag van € 473.000 gemeld. Hier tegenover staat een lagere onttrekking uit de reserve groot onderhoud inzamelmiddelen. De reserve is per ultimo 2017 overgeboekt naar de voorziening afvalstoffenheffing.

Hogere verwerkingskosten PBD				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	184 N			184 N

Bij TB1 is melding gedaan van € 117.000 hogere verwerkingskosten voor PBD, vanwege het nieuw afgesloten contract met de verwerker. Het nadeel ten opzichte van de begroting is uitgekomen op € 184.000. De oorzaak hiervan is dat er meer PBD is ingezameld dan begroot. Aan de batenkant was de verwachting bij TB1 dat de vergoeding van Nedvang voor het ingezamelde PBD € 9.000 hoger zou zijn dan begroot. Dit voordeel heeft zich echter niet voorgedaan, omdat er minder PBD is vermarkt dan bij TB1 was verwacht.

Verbrandingsbelasting restafval				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	137 V			137 V

De verwerker van het restafval was in staat om bodemassen met nuttige toepassing weer in te zetten. Hierdoor heeft de gemeente een deel van de betaalde verbrandingsbelasting terug ontvangen. Dit voordeel is pas begin januari 2018 bekend geworden.

Afvalinzameling				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
199 V	302 V			501 V

De voordelen aan de baten- en de lastenkant worden veroorzaakt door meerdere onderdelen, deze voordelen waren bij TB2 nog niet bekend.

Het voordeel aan de batenkant wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere vergoeding voor het ingezamelde verpakkingsglas, oud papier en textiel. Daarnaast zijn bij de omwisselacties de oude minicontainers verkocht voor hergebruik en recycling.

Het voordeel aan de lastenkant wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere loonkosten en lagere kosten voor handhaving. Ook zijn er lagere verwerkingskosten dan begroot voor restafval en gft, omdat er minder restafval en gft is ingezameld.

In afwachting van nieuw beleid is in 2016 budget beschikbaar gesteld voor het ombouwen van ondergrondse restafvalcontainers naar ondergrondse containers voor plastic, blik, drankenkartons (PBD). Omdat het afvalbeleidsplan pas eind 2017 is vastgesteld in de raad, heeft de ombouw niet plaatsgevonden en is er een voordeel van € 114.000, dit is gemeld bij TB2. Dit voordeel is gestort in de voorziening Afvalstoffenheffing.

Doelstelling 3.2 Behouden aantrekkelijke & veilige openbare ruimte

Reinigen en inspecteren riool				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
120 V	671 V			791 V

Er zijn diverse oorzaken voor het voordeel aan de lastenkant. Afgelopen jaar is er minder geïnspecteerd, doordat vooral is ingezet op het relinen van de asbestcementleidingen. Hiervan was al bekend dat ze in slechte staat waren en gerelined moesten worden. Hierdoor is een deel van het budget van inspecteren overgebleven. Ook was er een gunstige aanbesteding van het werk. Dit zal worden meegenomen als leereffect bij de komende Perspectiefnota. Evenals een voordeel op de energielasten voor de pompen en gemalen. Daarnaast vielen de beheerslasten voor het riool het afgelopen jaar mee.

Aan de batenkant is er uit oudere jaren nog wat rioolheffing binnengekomen.

Uitvoering Beheer Openbare Ruimte				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
52 V	901 N	849 V		0

De inhaalslag die is gemaakt uit het programma 2016 en onvermijdelijke werkzaamheden zoals het opknappen van 4 havens: De Columbusrede, De Sloepkade, De Schoenerkade en Pinkwerf in De Leyens n.a.v. inspecties in de buitenruimte hebben geleid tot hogere lasten in het groot onderhoud van € 901.000. In TB2 is melding gemaakt van een nadeel van € 245.000.

In de reserve groot onderhoud bovengronds is rekening gehouden met de lasten uit 2016. Tegenover de hogere lasten staat een hogere onttrekking uit de reserve groot onderhoud van in totaal € 901.000.

Kwaliteitsimpuls openbare ruimte				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	335 V			335 V

Voor de kwaliteitsimpuls is een budget beschikbaar gesteld van in totaal € 1.4 mln. Door langere voorbereidingstijd, planvorming en samenspraak met de bewoners en aannemers is in 2017 € 335.000 minder uitgegeven. Het gaat hierbij met name om het afsluiten van een leasecontract voor de plantenbakken waarvoor een aanbestedingstraject moest worden opgestart. De aanbesteding is het 1e kwartaal 2018 afgerond waarna plantenbakken geplaatst kunnen worden. Daarnaast heeft de voorbereiding van de kwaliteitsimpuls aan de verlichting in tunnels meer voorbereidingstijd gevergfd. De uitvoering van deze innovatieve pilot is begin 2018 gepland.

Uitvoering projecten Visie Openbare Ruimte				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	126 V	126 N		0
<p>Het voordeel op de lasten van € 126.000 is ontstaan door vertraging van de uitvoering herinrichting Meerzicht. In 2017 is gestart met het samenspraaktraject en revitalisering van het Willem Alexander Plantsoen en het groene middengebied Meerzicht. In 2018 zal gestart worden met de uitvoering. De dekking komt vanuit de reserve investeringsfonds. In TB2 is melding gemaakt van een voordeel van € 125.000. Dit leidt tot een herfasering in 2018.</p>				

Wijkbudgetten: Bestedingsimpuls Buytenwegh en Meerzicht				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
100 N	326 V	226 N		0
<p>Door de voorbereidingswerkzaamheden en intensieve samenspraak met bewoners is de uitvoeringsimpuls in Meerzicht (dekkenwoningen) en Buytenwegh verhoogd. Daarnaast speelt ook de vertraging van de revitalisering van het binnengebied Meerzicht (VOR) een grote rol. In totaal levert deze vertraging een voordeel op van € 326.000. Daartegenover staat een lagere onttrekking vanuit de reserve investeringsfonds van € 226.000 en een lagere bijdrage vanuit het Investeringsbudget Stedelijke vernieuwing (ISV) van € 100.000. De werkzaamheden zullen in 2018 worden uitgevoerd. In TB2 is melding gemaakt van een voordeel van € 100.000. Dit leidt tot een herfasering in 2018.</p>				

Uitvoering nazorg afgesloten grondexploitaties				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	777 V	777 N		0
<p>De programmering van het programma nazorg is herijkt. Een uitkomst is dat projecten die in de eerdere situatie op nazorg verantwoord zouden worden nu ten laste van het groot onderhoud moeten worden gebracht. Dit heeft geresulteerd in een voordeel van € 777.000. Daartegenover staat een lagere onttrekking uit de Brede Bestemmingsreserve.</p>				

Subsidie MRDH Verkeersregelininstallaties				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
171 V	171 N			0
<p>Het nadeel van € 171.000 in 2017 wordt veroorzaakt door de uitvoering van werkzaamheden om de verkeersregelininstallaties (VRI's) in Zoetermeer op het netwerkstelsel van de provincie Zuid-Holland en de gemeente Den Haag aan te sluiten. Hiertoe dient een 'upgrade' plaats te vinden van de bestaande installaties en aanpassingen in het communicatienetwerk. Dit project wordt volledig gedekt uit de subsidie MRDH Verkeersregelininstallaties. Door de complexiteit van het project en capaciteitsproblemen bij de verschillende marktpartijen loopt dit project vertraging op. De werkzaamheden zullen in 2018 worden voortgezet.</p>				

Integrale bestekken				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	214 V			214 V
<p>Het voordeel van € 214.000 wordt veroorzaakt door een aanbestedingsvoordeel in het onderhoudscontract voor de wijken Oosterheem en Rokkeveen. In TB2 is naast een verwacht voordeel van € 250.000 ook gemeld dat de uitvoering van het contract nog enige aandacht verdient</p>				

om de structurele effecten te kunnen bepalen.

Dagelijks beheer en onderhoud openbare verlichting

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	283 V			283 V

Het voordeel van € 283.000 is ontstaan door de intensivering van het gebruik van Ledverlichting. Hierdoor vallen de kosten lager uit dan geraamd. In TB2 is melding gemaakt van een voordeel van € 200.000. Dit voordeel heeft een eenmalig karakter aangezien in de begroting vanaf 2019 al rekening is gehouden met een structureel voordeel van € 100.000.

Dagelijks beh./onderh. openbaar groen

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	151 V			151 V

Het voordeel op dagelijks beheer en onderhoud groen is € 151.000. Vanwege de overgang en inrichting van een nieuw beheersysteem heeft de planning van de uitvoering vertraging opgelopen. De uitgestelde werkzaamheden zullen in 2018 worden uitgevoerd.

Betaald parkeren

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
424 V				424 V

In de Tussenberichten is al een structureel leereffect gemeld van € 105.000 op basis van de gemiddelde opbrengsten van de laatste 3 jaar. De laatste maanden van het jaar zijn echter enorm bepalend voor de totale parkeeropbrengsten. In totaal waren de inkomsten € 424.000 hoger dan begroot. De opbrengsten zijn iets lager dan 2016, maar lijken hiermee wel structureel hoger dan de jaren hiervoor. Dit zal wederom als leereffect worden meegenomen. Bij TB2 was dit nog niet bekend. De opbrengsten waren halverwege het jaar nog volledig in lijn met het bij TB1 gemelde voordeel.

Begraafplaatsen

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
39 V	162 V			201 V

Het voordeel van € 162.000 op de begraafplaats wordt veroorzaakt door een eenmalige meevaller op de jaarlijkse kapitaallasten doordat werkzaamheden voor de uitbreiding van de begraafplaats in 2017 nog niet geheel zijn afgerond. In 2017 is de uitbreiding van de begraafplaats, de entree en het parkeerterrein grotendeels voltooid en is de vernieuwing van het columbarium (urnenmuur) en de bouw van een nieuw onderkomen afgerond. De laatste fase van de werkzaamheden aan de urnentuin, asverzamelput en de levering van meubilair en hekwerk zullen in de eerste helft van 2018 worden afgerond. In TB2 melding gemaakt van een voordeel van € 100.000.

Overige verschillen

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
58 V	209 V			267 V

Op verschillende uitvoeringswerkzaamheden is een voordeel behaald van € 209.000. Dit is o.a. veroorzaakt doordat er minder kosten zijn gemaakt voor gladheidbestrijding door het zachte winterseizoen van 2017. Het verschil aan inkomsten wordt veroorzaakt door inkomsten uit schadevorderingen in de openbare ruimte en door een bijdrage van de Hoogheemraadschap van Rijnland voor de kosten die zijn gemaakt voor de bestrijding blauwalg in de Zoetermeerse plas.

Algemene Baten en Lasten				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	398 N			398 N
<p>De trend dat de projectmatige uitvoering van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte een intensievere voorbereiding vraagt dan voorheen zet zich ook in 2017 voort. Dit uit zich voornamelijk in samenspraak met de bewoners en andere belanghebbenden.</p> <p>Ook vanwege de efficiencytaakstelling is het de opdracht om zoveel mogelijk projecten samen te voegen om kostenvoordelen te behalen. Dit vereist een langere voorbereidingstijd en meer inzet van meer personeel.</p> <p>Daarnaast zijn door de aanwezigheid van boventalligen, vergrijzing en post actieve de werkelijke loonkosten hoger dan het beschikbare personeelsbudget. Het tijdig aantrekken van nieuwe medewerkers om kennis van vertrekkende medewerkers te kunnen behouden op basis van het strategisch personeelsplan zorgt ook voor extra kosten. Een deel van de kosten kan worden gedekt door projectinkomsten, detachering en openstaande vacatures. Het overige deel zijn kosten voor de transformatie, opleiding en ontwikkeling van een toekomstbestendige organisatie voor de openbare ruimte.</p>				

Overige verschillen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
2 V	43 V	37 N		8 V

Begrotingsrechtmatigheid

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid in dit programma.

Programma 4. Vrije tijd

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2017 (1)	Begroting 2017 na wijzigingen (2)	Rekening 2017 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2017
Baten	11.202	7.226	7.430	204 V*	100 V
Lasten	27.325	24.294	24.465	171 N*	690 N
Saldo van baten en lasten	-16.123	-17.068	-17.035	33 V	590 N

Onttrekkingen aan reserves	1.877	2.518	2.292	226 N	392 V
Toevoegingen aan reserves	2.407	2.432	2.220	212 V	213 V
Saldo mutaties reserves	-530	86	72	14 N	605 V

Resultaat	-16.653	-16.982	-16.963	19 V	15 V
------------------	----------------	----------------	----------------	-------------	-------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten 2,8 %, Lasten 0,7 %

Doelstelling 4.1 Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorzieningen

Cultuurfonds				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	93 V			93 V
Op grond van de subsidieverantwoording 2016 is de subsidie 2016 aan de Stichting Cultuurfonds Zoetermeer lager vastgesteld. Het Cultuurfonds is het vierde kwartaal van 2016 gestart. Dit heeft geleid tot terugvordering van subsidie in 2017. Hierdoor is er sprake van een voordeel van € 93.000. In TB2 is een voordeel gemeld van € 100.000				

Reorganisatie beeldende kunst				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	85 N			85 N
Het nadeel van € 85.000 hangt in belangrijke mate samen met de kosten voorbereiding reorganisatie Beeldende kunst: kwartier maken en samspraak proces. Bij TB1 is in verband met deze activiteiten melding gedaan voor een bedrag van € 50.000.				

Beeldende kunst in openbare ruimte				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	100 V	100 N		0
Realisatie van beeldende kunst heeft een meerjarig karakter en wordt ook zodanig gepland. Vanuit de procentageregeling Beeldende Kunst zijn vijf nieuwe kunsttoepassingen opgeleverd: bij de accommodatie van Mixed Hockey Club Zoetermeer, IKC Toverberg, IKC De Piramide, een deel van het vierdelig wijkkunstwerk in Oosterheem en het kunstwerk 'De ontmoeting' op negen raampartijen in het Stadhuis-Forum. Er is een start gemaakt met een kunsttoepassing bij IKC Nesciohove. Daarnaast zijn een aantal projecten in 2017 vertraagd. Dit heeft geleid tot lagere uitgaven aan beeldende kunst voor € 100.000. Tegenover het voordeel staat een nadeel van € 100.000 door een lagere onttrekking aan de reserve Beeldende Kunst in openbare ruimte.				

Stadsboerderijen en wijktuinen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	169 N			169 N
<p>Van het nadeel van € 169.000 wordt € 110.000 veroorzaakt door prijsverschil lonen, dit verschil wordt toegelicht in het Overzicht Overhead.</p> <p>Voor noodzakelijke technische kosten aan de stadsboerderijen, zoals de aanleg van extra elektriciteitsvoorzieningen, enkele veiligheidsaanpassingen en de afwikkeling van Groen doet goed, is sprake van extra lasten van in totaal € 59.000. In TB2 was € 75.000 als verwacht nadeel gemeld.</p> <p>Voor verwachte extra personele inzet was daarnaast in TB2 € 45.000 gemeld. Deze inzet heeft ook plaatsgevonden (€ 59.000) maar hiervoor is dekking gevonden binnen bestaande (tijdelijke) budgetten.</p>				

Exploitatie sportaccommodaties				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
928 V	127 V	346 N	618 N	91 V
<p>De verkoopopbrengst van de Olympus begin 2017 levert een eenmalig voordeel op van € 950.000 aan de batenkant. De netto opbrengst (na extra afschrijving en kosten aanleg parkeerplaatsen) van € 618.000 is deels gestort in de reserve algemeen dekkingsmiddel voor € 375.000 en in de vrij inzetbare reserve voor € 243.000. Zie afwijking onder toevoeging aan reserve. De afwijkingen aan zowel de baten als lastenkant zijn gemeld in TB1. Daarnaast is een bedrag van € 22.000 (< 1%) aan lagere huur verantwoord.</p> <p>Door het niet geheel kunnen uitvoeren van de geplande werkzaamheden groot onderhoud blijven de werkelijke kosten € 346.000 achter bij de begroting. De extra afschrijving van de boekwaarde door de verkoop van de Olympus betekent een nadeel van € 185.000 voor dit jaar. Dit is gemeld in TB1. Daarnaast zijn er geringe voor- en nadelen ontstaan op overige exploitatiekosten van per saldo € 34.000 nadelig.</p> <p>Door het niet geheel kunnen uitvoeren van de geplande werkzaamheden groot onderhoud aan sportaccommodaties is de onttrekking ook lager dan begroot. Zie voordeel aan de lastenkant.</p>				

Sociaal-culturele (welzijn) accommodaties				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
758 N	254 N	274 V	830 V	93 V
<p>Het nadeel van € 758.000 wordt veroorzaakt doordat de verkoop van het Stadsmuseum van 2017 naar 2018 is verschoven. Bij TB2 is € 850.000 gemeld. Hier staat een lagere storting aan de reserve vrij inzetbaar tegenover. Verder zijn ontvangen huren en servicekosten hoger dan begroot.</p> <p>De onttrekking aan de reserve groot onderhoud is hoger doordat in verband met de verbouwing van het CKC het groot onderhoud naar voren is gehaald. Hiervan is bij TB1 een bedrag van € 342.000 gemeld. De hogere uitgaven groot onderhoud verklaren ook het nadeel van € 254.000 aan de lastenkant.</p>				

Overige verschillen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
41 V	90 N			49 N

Doelstelling 4.2 Bevorderen bruis

Investeringsimpuls amateurverenigingen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	172 V	173 N		1 N
De investeringsaanvragen voor investeringen in de eigen accommodaties van de amateurverenigingen blijven achter bij de verwachtingen. In TB2 is een lagere besteding (V) en onttrekking (N) van € 100.000 uit de Reserve investeringsimpuls amateurverenigingen gemeld. De werkelijke besteding (€ 172.000) en onttrekking (€ 173.000) zijn echter nog lager uitgevallen. Een aantal verwachte investeringsaanvragen zijn in 2017 niet ingediend, omdat de betreffende verenigingen de investeringen hebben uitgesteld.				

Kosten Kwadranttheater				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	56 N			56 N
In TB1 is een nadeel van € 50.000 gemeld voor de huisvesting- en gebruikerskosten van het Kwadrant theater. De werkelijke kosten zijn hoger uitgevallen, maar zijn deels ten laste gebracht van het resultaat grondbedrijf.				

Onderhoud beeldende kunst				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	120 N	119 V		1 N
In TB1 is een nadeel van € 150.000 genoemd in verband met het herplaatsen en restaureren van de kunstwerken in het gerenoveerde stadhuis. Aangegeven is dat tegenover de hogere lasten een onttrekking aan de reserve Onderhoud beeldende kunst van overeenkomstig omvang staat. De kosten zijn in werkelijkheid lager uitgevallen (€ 120.000)				

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
7 N	111 V			104 V

Begrotingsrechtmatigheid

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid in dit programma.

Programma 5. Veiligheid

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2017 (1)	Begroting 2017 na wijzigingen (2)	Rekening 2017 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2017
Baten	125	125	103	22 N*	
Lasten	13.441	13.747	13.849	102 N*	90 N
Saldo van baten en lasten	-13.316	-13.622	-13.746	124 N	90 N

Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	
Toevoegingen aan reserves	0	0	27	27 N	
Saldo mutaties reserves	0	0	-27	27 N	0

Resultaat	-13.316	-13.622	-13.773	151 N	90 N
------------------	----------------	----------------	----------------	--------------	-------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten -17,6 %, Lasten 0,7 %

Doelstelling 5.1 Bevorderen van de veiligheid in de woning

Overige				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	29 V			29 V

Doelstelling 5.2 Bevorderen /behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk

Team Handhaving				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	126 N			126 N

Door een technisch mankement werkte de door de gemeente aangeschafte portofoons een groot deel van het jaar niet. Om de veiligheid van Team Handhaving tijdens de werkzaamheden te waarborgen is gekozen voor het tijdelijk huren van portofoons. Tevens zijn er extra kosten gemaakt voor huisvesting, aanschaf van materialen zoals handhels en kleding en onregelmatigheidstoelage. Bij TB1 is een nadeel van € 32.000 gemeld voor onregelmatigheidstoelage.

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
14 N	58 V		27 N	17 N

Doelstelling 5.3 Behouden veiligheid in de stad

Aanpak jeugd en ondermijning				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	98 N			98 N

In 2017 is gestart met een intensieve aanpak van jeugdproblematiek in Oosterheem en ondermijning. Dit heeft onder andere geleid tot hogere detachingskosten dan verwacht.

Brandweerregionalisering (VRH)				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	318 V			318 V
<p>In het budget Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) is een positief resultaat gerealiseerd van € 318.000, voornamelijk veroorzaakt door de incidentele lagere kosten van het functioneel leeftijdsontslag (FLO) en het jaarrekeningresultaat 2016 van de VRH. Bij TB2 is een voordeel van € 275.000 gemeld.</p>				

Radicalisering				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	31 N			31 N
<p>De gemelde overschrijving van € 31.000 is lager dan verwacht, omdat er tijdelijk personele onderbezetting is geweest. Het invullen van vacatures voor functies op het gebied van radicalisering is lastig vanwege de specifieke eisen. Bij TB1 is een nadeel van € 93.000 gemeld.</p>				

Versterkingsgelden voor lokale aanpak radicalisering en jihadisme				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	130 V			130 V
<p>Het rijk kent in de periode 2016 tot en met 2020 jaarlijks versterkingsgelden toe voor de lokale aanpak van radicalisering en jihadisme. In 2017 is een deel van het budget om diverse redenen niet besteed. Het kunnen starten van een aantal projecten duurt langer dan verwacht. Ook worden enkele activiteiten uitgevoerd met andere gemeenten. Het maken van goede afspraken over samenwerking heeft meer tijd nodig. De uitvoering van deze specifieke projecten en activiteiten schuiven door naar 2018. De werkelijke kosten blijven binnen de beoogde budgetten.</p>				

APV vergunningverlening en APV en Wabo handhaving				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	333 N			333 N
<p>De toename van het aantal evenementen heeft op de beschikbare capaciteit gedrukt bij vergunningverlening. Hierbij speelt tevens, dat evenementen meer risico's kennen die vragen om een kwaliteitsimpuls en professionalisering bij vergunningverlening en een extra check aan de voorkant vanuit het oogpunt van juridische handhaving. Dit heeft geleid tot extra benodigde capaciteit voor vergunningverlening APV en juridische handhaving. Verder is er ingezet op meer capaciteit bij juridische handhaving vanwege procedures die in de tweede helft van 2017 actueel zijn geworden. Bij TB1 en TB2 is een nadeel gemeld van in totaal € 240.000.</p>				

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
8 N	49 N			57 N

Begrotingsrechtmatigheid

“Programma 5 heeft een geringe overschrijding van € 39.000,-. Het gaat om meerkosten handhaving.”

Programma 6. Dienstverlening en samenspraak

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2017 (1)	Begroting 2017 na wijzigingen (2)	Rekening 2017 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2017
Baten	4.642	4.547	5.244	697 V*	666 V
Lasten	13.159	13.376	13.590	214 N*	712 N
Saldo van baten en lasten	-8.517	-8.829	-8.346	483 V	46 N

Onttrekkingen aan reserves	0	50	0	50 N	
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	
Saldo mutaties reserves	0	50	0	50 N	0

Resultaat	-8.517	-8.779	-8.346	433 V	46 N
------------------	---------------	---------------	---------------	--------------	-------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten 15,3 %, Lasten 1,6 %

Doelstelling 6.1 Continuëren klanttevredenheid

Rijksleges				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
150 N	150 V			0

Zowel aan baten- als aan lastenkant bleek de raming van de rijksleges te hoog. Er zijn meer ID-kaarten en minder paspoorten afgenomen, met name voor onder de 18 jaar. Hier gelden andere rijksleges voor. Per saldo is dit geen voor- of nadeel voor de gemeente.

Vorbereidingskosten Omgevingswet				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	407 V			407 V

Voor de voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet is in 2017 € 700.000 beschikbaar gesteld. Het rijk heeft de invoeringsdatum (inwerkingtreding) van de nieuwe Omgevingswet vertraagd en uitgesteld van 1 juli 2019 naar 1 januari 2021. Dit uitstel heeft als gevolg dat diverse werkzaamheden later in de tijd zullen plaatsvinden dan vooraf was ingeschat. Dit geldt met name voor activiteiten van de ontwikkellijnen Informatisering, Inhoud en Sturing en Bestuurlijke Samenwerking. Daarnaast is er sprake geweest van een herprioritering van werkzaamheden en hebben lopende projecten meer tijd in beslag genomen, vanwege het aantrekken van de economie. Hierdoor resteert een groter voordeel op het budget voorbereidingskosten Omgevingswet. Dit levert voor 2017 (in totaal) een eenmalig voordeel op van € 407.000. In de Tussenberichten is al een eenmalig voordeel gemeld van € 200.000.

WABO vergunningverlening en leges				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
710 V	554 N			156 V

Het aantal aanvragen in 2017 is toegenomen, waarbij de complexiteit ook is toegenomen. Aanvragers zoeken weer de grenzen op nu het economisch beter gaat. Om de aanvragen tijdig weg te kunnen werken is extra capaciteit ingehuurd. Ook het toezicht op de grote projecten en het

onderzoek n.a.v. de breedplaatvloeren als gevolg van het incident in Eindhoven heeft extra beslag gelegd op de capaciteit. Bij de Tussenberichten was het totaal verwachte nadeel € 485.000. Daarentegen zijn door de toename van het aantal aanvragen ook de legesinkomsten toegenomen. Bovendien is er in de wijk Palenstein een vergunning verleend met legesinkomsten ter waarde van € 600.000. Bij de Tussenberichten was al een hogere opbrengst gemeld van in totaal € 700.000.

Zaakgericht Werken

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	250 N			250 N

Zoals bij de Tussenberichten is gemeld, is er een overschrijding van € 250.000 op het zaakgericht werken. In 2017 is het zaaksysteem ingericht voor meer dan 300 gemeentelijke processen en zijn vakapplicaties aan het zaaksysteem gekoppeld. Hierdoor staat een goede basis voor verdere verbetering van de (E-)dienstverlening. Om het zaakgericht werken te realiseren is extra personele inzet nodig geweest.

Overig

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
11 N	18 V			6 V

Dit betreft overige kleine verschillen.

Doelstelling 6.2 Overige

Pensioenen ex bestuurders Haaglanden

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
177 V	177 N			0

Zoals in de Tussenberichten is gemeld, is voor de uitbetaling van de pensioenen van de ex-bestuurders van het Stadsgewest Haaglanden in liquidatie is een bedrag van € 177.000 ontvangen. Dit bedrag is doorgestort in de voorziening wethouderspensioenen.

Liquidatie Haaglanden

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
211 N				211 N

Vooruitlopend op de definitieve liquidatie van het Stadsgewest Haaglanden is een bedrag toegekend van € 289.000. Dit is € 211.000 lager dan het geraamde bedrag en is reeds gemeld in de Tussenberichten.

Wachtgelden

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	158 V			158 V

In 2017 is minimaal sprake geweest van looncompensatie en/of wachtgelden voor voormalige collegeleden. Van het budget van € 161.000 resteert derhalve nog € 158.000.

Afwikkeling belastingposten

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
126 V	51 V			177 V

Dit betreft de afwikkeling van belastingposten met de rijksoverheid (BTW en Werkkostenregeling).

Overige verschillen							
Baten		Lasten		Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo	
56	V	17	N	50	N	11	N

Begrotingsrechtmatigheid

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid in dit programma.

Programma 7. Inrichting van de stad

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2017 (1)	Begroting 2017 na wijzigingen (2)	Rekening 2017 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2017
Baten	52.819	24.988	24.976	12 N*	10.291 N
Lasten	55.466	32.448	20.978	11.470 V*	10.410 V
Saldo van baten en lasten	-2.647	-7.460	3.998	11.458 V	119 V

Onttrekkingen aan reserves	2.733	3.892	6.232	2.340 V	90 N
Toevoegingen aan reserves	3.737	2.026	15.297	13.271 N	
Saldo mutaties reserves	-1.004	1.866	-9.065	10.931 N	90 N

Resultaat	-3.651	-5.594	-5.067	527 V	29 V
------------------	---------------	---------------	---------------	--------------	-------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten 0 %, Lasten -35,3 %

Doelstelling 7.1 Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder

Startersleningen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
288 N	139 V	147 V		2 N

Doordat starters anders aflossen (en rente betalen) dan in hun aflossingsschema staat (en waarop de begroting is gebaseerd) of een verlenging hebben gekregen van de aflossingsvrije en renteloze periode van 3 jaar ontstaan er faseringsverschillen. In TB2 is hiervan melding gemaakt (€ 140.000).

Transformatie kantoren				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
229 V				229 V

Voor de transformatie van de kantoren aan de Italiëlaan naar jongerenwoningen is in 2015 een bijdrage aan de ontwikkelaar toegezegd van ca. € 1,7 mln. (Raadsbesluit nr. doc -2014-001359 Transformatie Italiëlaan 33 en reparatie transformatie Engelandlaan 136-180). Medio 2017 is de eindverantwoording ingediend en vastgesteld. Hieruit blijkt dat niet het gehele bedrag nodig was en is € 229.000 teruggevorderd. Het hierdoor ontstane voordeel is gemeld TB2.

Verplaatsing bewoners Oude Gemaal				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	279 V	279 N		0

In de Perspectiefnota 2016 is een bedrag van € 300.000 beschikbaar gesteld voor 'ontmanteling en verplaatsing van de bewoners oude gemaal' (gedekt vanuit de reserve investeringsfonds). In TB1 is aangegeven dat de daadwerkelijke ontmanteling en de verplaatsing na 2017 wordt uitgevoerd. Dit betekent dat in 2017 alleen de voorbereidingskosten zijn uitgegeven. TB1 ging uit van een herfasering van € 230.000, dit is uiteindelijk € 279.000 geworden.

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
9 N	28 N			37 N

Doelstelling 7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio

Grondexploitaties				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
3.670 V	7.204 V	2.398 V	13.271 N	0

Er is een relatie tussen de lasten, baten, mutaties in reserves en boekwaarde van de verschillende grondexploitaties op de balans. Het resultaat van de grondbedrijf functie wordt per saldo neutraal verwerkt zodat de ontstane afwijkingen in de regel geen invloed hebben op het rekeningresultaat van de gemeente.

In de paragraaf Grondbeleid is een inhoudelijke toelichting opgenomen op de uitvoering grondbeleid en de prognose van de resultaten van grondexploitaties, winst- en verliesneming, verloop van reserves en het resultaat grondexploitaties.

Baten

Het voordeel op de baten bestaat uit voorraadmutatie en vrijval voorzieningen van ca. € 6,2 mln. en een nadeel op de grondverkoop van ca. € 2,5 mln. (faseringsverschil). De planning is dat deze verkopen in 2018 worden gerealiseerd waardoor het uiteindelijke resultaat nihil is. De lagere verkopen hebben voornamelijk in Oosterheem (4,3 mln. nadelig) en Palenstein plaatsgevonden (€ 0,8 mln. nadelig). Hier staan hogere verkopen in overige grondexploitaties van € 2,6 mln. tegenover.

Lasten

Het voordeel op de lasten ontstaat doordat begrote werkzaamheden voor bouw- en woonrijpmaken op een later tijdstip plaatsvinden dan in de programmabegroting is begroot. Het uiteindelijk meerjarige financiële effect is resultaatneutraal. Het faseringsverschil is onder meer ontstaan in de grondexploitaties Oosterheem (€ 2,1 mln.), Palenstein (3,8 mln.) en overige grondexploitaties (ca. € 1,9 mln.). De werkzaamheden zullen in 2018 plaatsvinden. Daarnaast hebben er ook mutaties in de voorraad grond plaatsgevonden. Dit geeft een nadeel van € 560.000.

Onttrekkingen reserves

Voor onttrekkingen aan de Reserve versterking financiële positie grondbedrijf bruto is € 150.000 (nadelig) geraamd. Deze onttrekking betreft de strategische aankopen en was niet nodig in 2017. Daarnaast is er een onttrekking aan de reserve Financiële positie Grondbedrijf als gevolg van de afroming van het weerstandsvermogen afgerond € 2,9 mln. (voordelig) en een lagere vrijval van de risicoreserve van ca. € 300.000 (nadelig).

Toevoegingen reserves

Op basis van het grondbeleid komt het resultaat van de grondexploitaties voor 50% ten gunste van de reserve Versterking financiële positie Grondbedrijf (FiPo) en voor 50% ten gunste van de reserve investeringsfonds 2030 (Rif). In totaal is ca. € 12,1 mln. meer toegevoegd dan begroot. Daarnaast is de vrijval van ca. 1,2 mln. vanuit de voorziening Bleizo gestort in de brede bestemmingsreserve.

Gemeentelijke Eigendommen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
368 V	224 N			144 V
<p>Het verschil van de baten tussen begroting en rekening is € 368.000 voordelig. Daarvan wordt o.a. € 232.000 veroorzaakt door een (her)waardering van enkele erfpachtgronden. Daarnaast zijn ten opzichte van de begroting meer baten (€ 84.000) van incidentele verkopen snippergroen gerealiseerd.</p> <p>Het nadeel van € 224.000 op de lasten is onder meer ontstaan door de wijzigingen omtrent het Besluit begroting en verantwoording gemeenten (BBV), de invoering van de VPB-heffing voor grondexploitaties en de intensivering van de externe controle hebben. Deze wijzigingen hebben een groot beslag op de bestaande formatie gelegd. Om de reguliere werkzaamheden te kunnen continueren heeft extra inhuur plaatsgevonden.</p>				

Upgrade Stadshart				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	134 N			134 N
<p>In 2015 is met Raadsbesluit nr. DOC-2015-006421 (geamendeerd Uitvoeringsprogramma Upgrade Stadshart) een meerjarig budget beschikbaar gesteld van in totaal € 5,6 mln. voor het opknappen van een deel van de Binnenstad. In dit budget is ook rekening gehouden met algemene projectkosten. De praktijk is dat de werkzaamheden voor de Upgrade dermate divers en intensief van aard zijn dat deze kosten niet binnen de daarvoor begrote middelen plaats kunnen vinden. Dit levert voor 2017 een nadeel op van € 134.000. In TB2 is een nadeel gemeld van € 100.000.</p>				

Samenwerkingsovereenkomst Holland Outlet Mall				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
700 N	233 V	467 V		0
<p>Met Raadsbesluit nr. DOC-2016-006580 (geamendeerd Resultatenhaalbaarheidsonderzoeken Holland Outlet Mall (HOM)) is budget beschikbaar gesteld voor het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst (SOK) en wanneer de raad hierover positief besluit, budget voor het opstellen van een realisatieovereenkomst. Met motie 1709-4 heeft de raad besloten om direct te stoppen met het ondersteunen van de komst van de HOM en de werkzaamheden van de projectorganisatie zo snel mogelijk af te ronden. De motie is ingediend omdat de initiatiefnemers van de HOM per brief lieten weten dat de eigenaren van het winkelvastgoed hadden besloten tot een herbezinning van het project en dat de projectontwikkelaar Provast had besloten zich terug te trekken als ontwikkelaar van het project. Het stopzetten van het project houdt in dat het budget voor het opstellen van de samenwerkingsovereenkomst van 7 ton niet volledig is benodigd. De werkelijke uitgaven bedragen ca. € 467.000. Dit geeft ten opzichte van het budget een voordeel van € 233.000. De kosten zijn als gevolg van de eerdere besluitvorming vooralsnog gedekt vanuit de reserve investeringsfonds. Zo mogelijk worden deze kosten alsnog verhaald op de initiatiefnemers.</p>				

Realisatieovereenkomst Holland Outlet Mall				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
1.560 N	1.560 V			0
<p>Met het raadsbesluit om de ondersteuning voor de komst van de HOM stop te zetten is het budget voor het opstellen van de realisatieovereenkomst van 1,56 mln. niet meer nodig. In TB2 is hier melding van gemaakt.</p>				

Binnenstad Toekomstvisie Dorpsstraat 2030

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	156 V	156 N		0

Voor de kwaliteitsverbetering van de Dorpsstraat is in 2016 met [Raadsbesluit](#), onder 9a, nr. DOC-2016-000117 Toekomstvisie Dorpsstraat 2030 € 250.000 beschikbaar gesteld. Omtrent werkzaamheden is inmiddels een uitvoeringsagenda gemaakt waarover overeenstemming is met de betrokkenen. Niet alle beoogde acties zijn in 2017 uitgevoerd en schuiven door naar 2018. Hierdoor ontstaat voor 2017 een voordeel van € 156.000. In TB2 was een voordeel gemeld van € 100.000.

Bewegwijzering Binnenstad

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
72 N	72 V			0

Voor de bewegwijzering Binnenstad is vanuit de Visie Binnenstad budget beschikbaar gesteld ten laste van de ISV-budgetten. Er is een verband tussen dit budget en de gang gezette ontwikkelingen in het stadshart en de Dorpsstraat. In 2017 is een start gemaakt met de planvorming. Het ISV-budget zal in de komende jaren gecombineerd met de diverse projecten in de Binnenstad worden ingezet.

Gebiedsontwikkeling rondom de Warande/stadspark

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
188 N	213 V	25 N		0

Voor de overkluizing boven het Onderlangs (de Warande) en planvorming voor verbetermaatregelen in het stadspark is met [Raadsbesluit](#), onder 8c, nr. DOC-2017-003377 Plan Warande Stadspark in totaal €300.000 budget beschikbaar gesteld. Dekking van dit bedrag komt voor € 25.000 uit het RIF en de rest uit bijdragen van derden. Er is feitelijk € 87.000 uitgegeven. De voorbereiding is in gang gezet en zal naar verwachting het komend jaar tot uitvoering worden gebracht.

Centraal Park Dobbe

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	100 V	100 N		0

Voor het transformeren van het Dobbegebied naar een Centraal Park is met [Raadsbesluit](#), agendapunt 7c, nr. DOC-2017-003493 (geamendeerd Centraal Park Dobbe) een budget van € 100.000 beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van verschillende deelgebieden. In 2017 is het samspraaktraject afgerond en de visie Centraal Park Dobbe opgesteld. In 2018 wordt het schetsontwerp herinrichting deelgebieden gemaakt en wordt doorgegaan met de gebiedsactivering/placemaking.

Schaalsprong

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	40 V			40 V

In de perspectiefnota 2018 is een budget van € 770.000 beschikbaar gesteld voor het in gang zetten van de schaalsprong. Het budget is onder andere besteed aan gebiedsontwikkelingen in het Entreegebied Zoetermeer, de Binnenstad en het Dutch Innovation Park (DIP).

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
9 N	67 V	20 N		37 V

Doelstelling 7.3 Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte

Woonvisie				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	311 V			311 V
<p>Met raadsbesluit 2016-000713 is in 2017 € 460.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de woonvisie. Het budget is voornamelijk aangewend voor de aanstelling van de woningbouwaanjager. Ten opzichte van TB2 (melding 2 ton) is de inzet van de projectmedewerker huisvesting vluchtelingen medio 2017 gestopt en niet opnieuw ingevuld. Daarnaast zijn enkele projecten (Actieplan lokale doorstroming in Zoetermeer en de Prijsvraag gestapeld bouwen met grondgebonden kwaliteiten) doorgeschoven naar 2018.</p>				

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
28 N	74 V			46 V

Doelstelling 7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid

Geluidswerende maatregelen Oosterheemlijn				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
149 V	17 N			132 V
<p>Om de bereikbaarheid van de stad te vergroten en de geluidsoverlast te verminderen zijn er verschillende activiteiten verricht. In 2017 is het project rond de geluidsmaatregelen aan Oosterheemlijn afgerond. De door de subsidiegever gehanteerde systematiek met forfaitair beschikbaar gestelde subsidiepercentages voor overhead kosten pakt voordelig uit. Dit geeft per saldo een voordeel van € 132.000. In TB2 is een voordeel gemeld van € 140.000.</p>				

Uitvoeringsprogramma Buytenpark				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
125 N	65 V			60 N
<p>In 2015 is het uitvoeringsprogramma Buytenpark vastgesteld met Raadsbesluit onder 9i, nr. DOC-2015-002329. In 2017 is het plan afgerond. De uitgaven van het uitvoeringsprogramma (en bijbehorende inkomsten) van het onderdeel compensatie steenuilen zijn in voorgaande jaren verantwoord in programma 3 (ca. € 60.000). Daarnaast zijn er extra uitgaven verricht voor € 60.000. Dit geeft een nadeel in 2017.</p> <p>In TB2 is gemeld dat gestart zou worden met het project rondje Meerpolder. Omdat het nog niet is gelukt om overeenstemming te krijgen met alle partners is dit project nog niet gestart en zijn nog geen uitgaven verricht en inkomsten ontvangen.</p>				

Mobiliteitsprojecten				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
118 V	148 N	25 N		55 N

In 2017 zijn verschillende mobiliteitsprojecten over de periode vanaf 2011 afgerond. Dit heeft per saldo geleid tot een nadeel van € 55.000.

Overige				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	107 N			107 N

Op overige projecten en uitgaven verkeer is een nadeel ontstaan van € 107.000.

Doelstelling 7.5 Overige

Loonkosten en kostenplaatsen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
56 V	369 N			313 N

Door de aanwezigheid van boventalligen, ziekte en vergrijzing zijn de werkelijke loonkosten hoger dan het beschikbare personeelsbudget. In TB1 was een nadeel gemeld van 3 ton.

Vastgoedbeheer				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
1.622 N	1.984 V	67 N		295 V

Bij de verwerking van BBV aanpassingen is per abuis een bedrag in de exploitatie blijven staan aan zowel de baten als de lastenkant. Per saldo is dit neutraal. Bij de begrotingswijziging herijking stadhuis ([Raadsbesluit](#), agendapunt 8b, nr. DOC-2017-001382 Herijking en financiële mutaties renovatie Stadhuis en Centrum LIB) zijn in de begroting lagere huurinkomsten van € 296.000 op programma 7 verwerkt in plaats van op het programma overhead. Dit geeft in de jaarrekening een voordeel op programma 7 en een even hoog nadeel in het Overzicht overhead. Verder zijn er kleine voordelen op de lasten voor groot onderhoud accommodaties en ambtelijke huisvesting waar een lagere onttrekking aan de reserves groot onderhoud tegenover staat.

Begrotingsrechtmatigheid

De overschrijding van de lasten in dit programma is ontstaan door hoger dan geraamde toevoegingen aan de reserves vanuit de grondexploitatie. Verrekeningen met de reserves vanuit de grondexploitatie worden overeenkomstig gerealiseerde bedragen gedaan, onafhankelijk van de begrote bedragen (raadsbesluit 080591, Tweede Tussenbericht 2008). Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid in dit programma.

Overhead

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2017 (1)	Begroting 2017 na wijzigingen (2)	Rekening 2017 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2017
Baten	905	833	557	276 N*	
Lasten	37.054	35.443	36.985	1.542 N*	2.179 N
Saldo van baten en lasten	-36.149	-34.610	-36.428	1.818 N	2.179 N

Onttrekkingen aan reserves	314	314	172	142 N	
Toevoegingen aan reserves	392	315	290	25 V	
Saldo mutaties reserves	-78	-1	-118	117 N	0

Resultaat	-36.227	-34.611	-36.546	1.935 N	2.179 N
------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten -33,1 %, Lasten 4,4 %

Hieronder worden per taakgebied Overhead de verschillen tussen begroting en rekening op hoofdlijnen toegelicht.

Personeelszaken				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
92 V	392 N	118 N	0	418 N
<p>Het voordeel bij de baten is ontstaan door niet begrote detachering vanuit het talentenbureau (€ 64.000) en een verkregen subsidie voor praktijkleren (€ 26.000).</p> <p>Het nadeel bij de lasten (totaal € 560.000) komt door de verantwoording van de loonkosten van medewerkers bij het talentenbureau van € 290.000; hiervoor is een stelpost opgenomen van € 250.000 bij Management & afdelingsondersteuning, dat daar tot een voordeel leidt. Tevens zijn hier de uitgaven verantwoord voor de projectleider Het Nieuwe Werken (HNW) en projectleider Continu Verbeteren (€ 145.000) en er zijn hogere uitgaven voor vervoermanagement (€ 125.000).</p> <p>Daartegenover staan voordelen op het personeelsinformatiesysteem i.v.m. de voorbereide uitbesteding van de salarisadministratie (€ 112.000) en een lager gebruik van het conernopleidingbudget (€ 44.000).</p> <p>Het nadeel bij de onttrekking aan de reserve Flankerend beleid komt door het in 2017 bekostigen van activiteiten uit reguliere budgetten en het doorschuiven van activiteiten naar 2018.</p>				

Informatievoorziening & Automatisering				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
0	110 N	0	0	110 N
<p>Het nadeel bij de jaarrekening is € 110.000 (2eTB € 380.000 gemeld) en is het gevolg van een reeks van incidentele mee- en tegenvallers.</p> <p>De tegenvallers van (totaal € 795.000) komen onder andere door de inzet voor project HNW: er is veel overgewerkt en extra ingehuurd (respectievelijk € 153.000 en € 140.000) en bij functioneel beheer was sprake van een hoog langdurig ziekteverzuim; om het werk voort te zetten is vervanging ingehuurd (€ 227.000). Mede hierdoor kon een bedrijfsvoeringstaakstelling nog niet worden ingevuld (€ 275.000).</p> <p>Bij het HNW zijn infrastructuur en systemen vervangen waardoor er ook meevallers zijn van totaal € 688.000 bij de uitgaven aan onderhoud, licenties en kosten van internet- en telefoonverbindingen</p>				

(€ 371.000). Mede vanwege de inzet voor HNW zijn er minder projecten bij de afdelingen opgepakt en is een project vertraagd (€ 152.000). Bij informatiebeheer is minder werk uitbesteed dan geraamd en vallen kapitaallasten vrij vanwege verkleining van de archiefruimte in het stadhuis (€ 121.000). In verband met de vervanging van het bestuurlijk informatiesysteem zijn er lagere licentiekosten (€ 44.000).

Financiën, toezicht en controle

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
157 N	105 N	0	0	262 N

Het nadeel bij de baten komt door een niet begrootte inkomst van de liquidatie van Haaglanden en minder doorbelasting aan andere afdelingen.

Het nadeel bij de lasten wordt, naast kosten voor de liquidatie van Haaglanden verklaard door een nadeel op personeelskosten wegens ziektevervangings- en plaatsingsrisico en voordelen door lagere benutting van het opleidingsbudget en lagere kosten voor vervanging en beheer van het financieel systeem. Bij het 2eTB is een nadeel op personeel gemeld van € 65.500 wegens prijsverschil; het hogere tekort in de jaarrekening komt voornamelijk door noodzakelijke ziektevervangings..

Juridische- & bestuurszaken en Inkoop

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
80 N	424 N	0	0	504 N

Het nadeel bij de baten wordt verklaard doordat er voor het samenwerkingsverband Inkoopkracht Zuid-Holland minder inkoopopdrachten zijn uitgevoerd. Daar staat tegenover dat er ook een lagere bezetting is geweest met lagere loonkosten als gevolg (€ 58.000).

Het nadeel bij de lasten houdt verder voor € 322.000 verband met de inhuur voor vacatures bij het bestuurssecretariaat, de komst van een privacyfunctionaris en extra inzet op het verbetertraject inkoop. Van dit nadeel is bij TB 1 en 2 € 294.000 gemeld.

Daarnaast zijn er voor € 158.000 meer uren ingezet bij het verbetertraject inkoop (€60.000), de ondernemingsraad (€ 32.000) en juridische advisering (€ 36.000) en is er meer juridisch advies ingewonnen (€ 30.000).

Facilitaire zaken & Huisvesting

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
318 N	364 N	10 N	0	692 N

Het nadeel bij de baten wordt vooral verklaard doordat de lagere verhuuropbrengsten voormalig publieksplein (€ 296.000) abusievelijk zijn verwerkt op programma 7 Inrichting van de stad i.p.v. op het overzicht overhead; het nadeel hier wordt geneutraliseerd door een even groot voordeel op programma 7.

Het nadeel bij de lasten wordt voor € 500.000 verklaard door kosten die samenhangen met de verbouwing van het stadhuis: er zijn herhuisvestingskosten (€ 77.000) en er is er meer beveiliging ingeschakeld (€ 110.000) en door overwerk zijn er hogere loonkosten (€ 313.000, waarvan een deel prijsverschil op lonen, hiervoor was bij het 2eTB € 200.000 gemeld).

Daarnaast is voor € 189.000 aan tegenvallers bij verschillende diensten, zoals drankenautomaten (€ 50.000) en verzendkosten (€ 58.000, waarvoor in 2eTB € 100.000 was gemeld) en meer inhuur voor juridisch advies (€ 53.000) en ondersteuning bij automatisering (€ 28.000).

Daartegenover staan voordelen voor totaal € 341.000 bij energie/waterverbruik (€ 70.000), schoonmaak (€ 93.000), onderhoud (€ 55.000), kantoorartikelen (€ 45.000) en lagere loonkosten bij de bodes (€78.000).

Communicatie									
Baten		Lasten		Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo			
12	N	138	V	13	N	25	V	138	V
<p>Het voordeel bij de lasten van € 138.000 wordt verklaard uit een nadeel op personele kosten vanwege een kwaliteitsimpuls (professionalisering) van de communicatie met de stad (€ 59.000) en een prijsverschil op lonen (€ 89.000). Daartegenover staat een voordeel van € 286.000 doordat de budgetten voor Samenspraak en Citymarketing behoudend zijn uitgegeven in afwachting van de lopende onderzoeken op deze beleidsthema's in 2017.</p>									

Management & afdelingsondersteuning									
Baten		Lasten		Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo			
199	V	285	N	0	0	86	N		
<p>Bij de baten is het voordeel geheel ontstaan door inkomsten uit detachering. Bij de lasten is het nadeel van € 285.000 het resultaat van voor- en nadelen op diverse afdelingen. De hogere lasten worden voornamelijk veroorzaakt door inhuurkosten wegens ziektevervangning en het opvangen van piekwerkzaamheden. Deze meerkosten zijn in het 2eTB gemeld.</p>									

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2017 (1)	Begroting 2017 na wijzigingen (2)	Rekening 2017 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2017
Baten	224.024	224.645	229.063	4.418 V*	5.397 V
Lasten	4.326	3.421	2.078	1.343 V*	2.262 V
Saldo van baten en lasten	219.698	221.224	226.985	5.761 V	7.659 V

Onttrekkingen aan reserves	4.169	10.943	14.498	3.555 V	3.460 V
Toevoegingen aan reserves	5.206	11.181	11.493	312 N	1.500 N
Saldo mutaties reserves	-1.037	-238	3.005	3.243 V	1.960 V

Resultaat	218.661	220.986	229.990	9.004 V	9.619 V
------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten 2 %, Lasten -39,3 %

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
0	33 V			33 V
<p><i>Baten</i> De getransformeerde kantoorpanden en gesloopte woningen leiden tot een lagere opbrengst OZB. Over de jaren tot en met 2016 is een hogere OZB opbrengst gerealiseerd, dan bij de vorige jaarrekening was ingeschat. Per saldo is de OZB opbrengst € 134.000 lager uitvallen dan aanvankelijk geraamd. In TB2 is hiervan melding gemaakt. Bij de overige belastingen is per saldo een hogere opbrengst gerealiseerd. De opbrengsten toeristen- en precariobelasting zijn resp. € 72.000 en € 62.000 (inclusief nabetalings over oude jaren) hoger dan begroot. Deze hogere opbrengst komt door meer hotelovernachtingen en meer m2 terrassen die zijn geplaatst. De belastingopbrengst op honden laat een klein tekort zien van € 15.000. Tenslotte is ongeveer € 14.000 meer ingevorderd via het incassotraject.</p> <p><i>Lasten</i> <i>Heffing en invordering</i> De aanschafkosten van het nieuwe Belastinginformatiesysteem, dat inmiddels is geïmplementeerd, zijn lager dan aanvankelijk hiervoor beschikbaar was. Dit leidt in de exploitatie tot een vrijval van een deel van de kapitaallasten.</p> <p><i>Voorziening dubieuze belastingdebiteuren</i> Uit de openstaande en oninbare vorderingen is de oninbaarheid berekend. Hieruit blijkt een hogere dotatie noodzakelijk om de voorziening op peil te houden.</p>				

Algemene uitkering en integratie-uitkering Sociaal Domein uit het Gemeentefonds				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
4.497 V	1.276 V			5.773 V
<p><i>Algemene uitkering</i> Het verschil aan de batenkant (€ 4,5 mln.) bestaat uit twee onderdelen: De uitkering voor 2017 is € 3,9 mln. hoger dan in de begroting geraamd, met name door aanpassing van de verdeelmaatstaven en groei van het Gemeentefonds.</p>				

Wegens afrekeningen over oude jaren (2015 en 2016) is in 2017 per saldo nog € 0,6 mln. (in TB2 € 0,9 mln. gemeld)

Op grond van de decembercirculaire is nog een bedrag van € 150.000 ontvangen voor verander- en versnellingstrajecten Sociaal Domein. De kosten voor het uitvoeren van de regiefunctie in dit kader vinden plaats in 2018.

Reservering loonstijging en taakmutaties

Aan de lastenkant is een voordeel ontstaan van € 1,3 mln. dat ook uit twee onderdelen bestaat:

De gereserveerde dekking voor de gestegen kosten van de cao en de pensioenpremies en een kleine correctie van de prijscompensatie (€ 0,4 mln.) valt hier ten gunste van het saldo. De kostenstijgingen zijn in 2017 feitelijk op alle andere programma's verantwoord.

De gereserveerde mutaties voor taakmutaties (€ 0,9 mln.) betreffen met name lasten in het Sociaal domein (zie programma 2). Deze mutaties zijn gemeld bij TB1 en TB2.

Dividenduitkering

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
318 V				318 V

Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)

De gemeente bezit 3.510 aandelen van de BNG Bank (0,0063% van het aandelenkapitaal). De BNG Bank heeft in 2017 van de nettowinst over 2016 25% (evenals 2015) als dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. De dividenduitkering voor Zoetermeer bedroeg € 5.756 (2016 € 3.580).

Aandelen Eneco Holding N.V.

De gemeente bezit 116.280 aandelen van Eneco Holding N.V. (2,34% van het aandelenkapitaal). Eneco heeft in 2017 van het nettoresultaat over 2016 50% (evenals 2015) als dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders; voor de gemeente Zoetermeer kreeg als dividend € 2,3 mln., € 0,3 mln. meer dan begroot. In TB1 is melding gemaakt van dit hogere dividend.

Bespaarde rente en reservemutaties (saldo van de financieringsfunctie en de overige algemene dekkingsmiddelen)

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
397 N	35 V	3.554 V	312 N	2.880 V

Het voordelig saldo van € 2,88 mln. wordt voornamelijk verklaard door de aanhoudend lage rentetarieven in de markt.

In de programmabegroting is een verwacht renteresultaat opgenomen van € 2,1 mln. Door het aanhouden van de lage rentetarieven is dat resultaat in de verwachting in TB1 en TB2 positief bijgesteld naar € 4,4 mln. Op basis van die verwachting is dat bedrag ook feitelijk aan de rente egaliseringsreserve onttrokken en als inkomst verantwoord op de exploitatie.

Het werkelijk verantwoorde resultaat in de jaarrekening op dit onderdeel is € 2,88 mln. en blijft € 1,6 mln. achter bij de verwachting.

Dit verschil ten opzichte van de verwachting wordt in hoofdzaak verklaard door twee elementen.

In de eerste plaats door een hogere toevoeging van € 0,9 mln. aan de reserves en voorzieningen om deze waarde vast te houden. De werkelijke inflatie bedraagt 2,1% terwijl in de begroting rekening was gehouden met 0,9%.

In de tweede plaats is bij de analyse van de rekeningcijfers naar voren gekomen dat een deel van het in de begroting geraamde positieve renteresultaat bij nader inzien niet betrekking heeft op rente maar op afschrijvingen. Het geraamde rentevoordeel is € 0,6 mln. te hoog.

In de begroting 2017 is geen post voor onvoorzien opgenomen.

Ten aanzien van de invoering van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 zijn verdere gesprekken met de Belastingdienst gevoerd over het opstellen van de openingswaarde voor het cluster het grondbedrijf, de Vpb-aangifte en de landelijke onzekerheden rondom reclameopbrengsten, verkoop van reststromen afval en normaal vermogensbeheer. Deze thema's zijn nog niet uitgekristalliseerd en de opvattingen lopen sterk uiteen.

Voor 2017 is een voorlopige aanslag Vpb aangevraagd van groot € 177.591 sec voor het cluster grondbedrijf. Voor nu wordt aangenomen dat het grondbedrijf het enige cluster is dat Vpb-plichtig zal zijn dat leidt tot een Vpb-heffing. Dit bedrag kan nog veranderen als de landelijke onzekerheden in het nadeel van de gemeente Zoetermeer uitvallen en feiten omstandigheden veranderen.

In de programmarekening zijn incidentele baten en lasten begrepen. Dit zijn baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Bij het bepalen hiervan is, met uitzondering van de in de begroting vermelde incidentele baten en lasten, een ondergrens van € 100.000 aangehouden. Het overzicht van de incidentele baten en lasten is bedoeld om de vraag te beantwoorden of de rekening materieel sluitend is (structurele baten dekken de structurele lasten). Om de inzichtelijkheid te verbeteren zijn trendmatig afwijkende baten en lasten waar bij volgende meerjarenbegrotingen rekening mee zal worden gehouden buiten dit overzicht gelaten.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Geraamde incidentele		Werkelijke incidentele	
	baten	lasten	baten	lasten
Progr. 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie				
Vervolgtraject Zoetermeer maakt 't		85		85
Gevolgen toename vluchtelingen		198		198
Bijdrage schoolbesturen onderhoudskosten	400		422	
Subsidie ESF, arbeidstoeleiding	193	193	193	193
Subsidie ESF, re-integratie	175		241	
Subsidie ESF, actieve inclusie			241	380
Versterkte inzet ontwikkelingslijn onderwijs-arbeidsmarkt		139		130
Investeren aan de voorkant		266		266
Aandacht voor onbenutte kwaliteiten		242		242
Centurion: perspectief op werk		230		230
Ondersteuning initiatieven, marketing e.d. (DIP)		150		157
Voortzetting projecten (DIF)		100		0
Faillissement school				603
Voorziening DSW				2.516
Progr. 2 Samen leven en ondersteunen				
Gevolgen toename vluchtelingen		207		162
Lagere vergoeding begeleiding vluchtelingen	-157		-225	
Mantelzorgwaardering		100		95
Evaluatie formatie beleidsplannen sociaal domein		136		136
Progr. 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen				
Verhoging beeldkwaliteit openbare ruimte		957		521
Actieplan duurzaamheid en groen		307		287
Herijking groot onderhoud groenvakken		150		150
Fietsenstallingen		100		100
Progr. 4 Vrije tijd				
Bovenwijkse activiteiten sport/bruis (nieuwe evenementen)		150		157
Living museum 2017		300		300
Herplaatsen en restaureren kunst stadhuis		150		120

Verkoop Olympus	618		950	332
Progr. 5 Veiligheid				
Vervolg radicalisering		136		136
Meerjarige aanpak criminelen en overlastgevende jeugd		130		130
Progr. 6 Dienstverlening en samenspraak				
Potje van de raad		100		100
Samenspraak		351		228
Invoering omgevingswet		498		291
Progr. 7 Inrichting van de stad				
Grondexploitaties	15.288	15.866	19.036	8.654
Mobiliteitsfonds Haaglanden (fasering)		1.600	194	1.440
Woonvisie		247		136
Schaalsprong projectbudget personeel		770		740
Investerings fysieke leefomgeving woonwagenvestiging		40		44
Overzicht Overhead				
Evaluatie Formatie beleidsplannen sociaal domein		385		385
Omgevingskennis en online communicatie		50		45
Digitalisering archief, overheveling van 2016 naar 2017		75		0
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien				
Liquidatie Haaglanden	289		289	
Lagere inkomsten vergunninghouders	-322		-322	
Afkoop onderhoudskosten softwareleverancier				132
Verrekeningen met reserves:				
Progr. 2 Samen leven en ondersteunen				
Lagere storting brede bestemmingsreserve sociaal domein	6.126	-1.176	6.125	-1.045
Progr. 4 Vrije tijd				
Toevoeging reserve algemeen dekkingsmiddel, verkoop Olympus		375		375
Toevoeging reserve vrij inzetbaar, verkoop Olympus		243		243
Ottrekking reserve onderhoud beeldende kunst	150		120	
Progr. 7 Inrichting van de stad				
Ottrekking reserve vanuit grondexploitatie	1.793		4.327	
Storting in reserve vanuit grondexploitatie		1.215		14.709
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
Bijstelling verwacht renteresultaat 2014-2018	2.307		2.215	
Tijdelijke dekking via reserve algemeen dekkingsmiddel tbv kosten		1.000		1.000
Ottrekking RIF tbv hoofdlijnenakkoord	1.000		1.000	
Opheffen reserve inflatiecorrectie	1.960		1.967	
Totaal	29.820	26.065	36.773	35.103

In 2015 is de regelgeving van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) aangepast. Een van de aanpassingen richt zich op het vergroten van het inzicht op incidentele baten en lasten. In de toelichting op de gewijzigde BBV staat dat ervan uit wordt gegaan dat toevoegingen en onttrekkingen

aan reserves in principe incidenteel van aard zijn. Echter, er zijn ook verrekeningen met reserves die structureel van aard zijn. Om een goed beeld te kunnen vormen of structurele lasten worden gedekt door structurele baten is in BBV opgenomen dat zowel in de begroting als in de rekening een overzicht opgenomen moet worden waarin de geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn weergegeven.

Voor de leesbaarheid van de incidentele mutaties in reserves is er voor gekozen om het gevraagde overzicht in te vullen door de incidentele mutaties in reserves (in plaats van de structurele) op te nemen en te integreren in het overzicht 'Incidentele baten en lasten'. Door alleen die incidentele toevoegingen en onttrekkingen in het overzicht op te nemen, die ook feitelijk het rekeningssaldo beïnvloeden, ontstaat een transparant en leesbaar overzicht dat inzicht geeft in de omvang van incidentele baten en lasten.

De Wet normering topinkomens (WNT) schrijft topfunctionarissen een bezoldigingsmaximum voor; over 2017 is dat € 181.000. Daarnaast geldt een maximum norm per individu voor topfunctionarissen van € 75.000 (één jaarsalaris). Topfunctionarissen zijn personen die leiding geven aan de gehele organisatie. Bij gemeenten zijn dat de griffier en de gemeentesecretaris. Politieke ambtsdragers vallen niet onder de wet.

De WNT verplicht tot een jaarlijkse publicatie in de jaarrekening van de bezoldiging (en eventuele ontslagvergoedingen) van iedere (gewezen) topfunctionaris, ongeacht de hoogte ervan en van iedere andere (reguliere) functionaris in dienstbetrekking, indien de bezoldiging of de ontslaguitkering het bezoldigingsmaximum voor topfunctionarissen overschrijft.

Onderstaand overzicht is opgemaakt met inachtneming van de door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vastgestelde Uitvoeringsregeling WNT.

Naam	Funcionaam	Duur en omvang dienstverband	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	Beloning betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging	Dienstbetrekking
H.M.M. Koek	Gemeentesecretaris / Algemeen Directeur	Hele jaar '17 36 uur per week	155.678	17.897	173.575	Ja
		Hele jaar '16 36 uur per week	147.761	15.628	163.389	Ja
R. Blokland	Raadsgriffier	Hele jaar '17 36 uur per week	94.346	13.705	108.051	Ja
		Juli/dec. '16 6 mnd 36 uur pw	37.351	6.061	43.412	Ja
J. Kleinhesselink	plv. Raadsgriffier (gewezen topfunctionaris)	Hele jaar '17 36 uur per week	74.161	11.440	85.601	Ja
		Febr/juni '16 5 mnd 36 uur pw	30.413	3.690	34.103	Ja

Voor alle vermelde personen geldt dat deze in 2017 een voltijd dienstbetrekking (1,0 fte per persoon) hadden. Voor deze personen geldt dan ook de maximale bezoldigingsnorm van €181.000. Geen van de genoemde personen heeft een uitkering wegens beëindiging van het dienstverband ontvangen. In 2017 waren er geen (gewezen) reguliere functionarissen in dienstbetrekking van wie de totale bezoldiging hoger was dan de maximumnorm.

3.3 Balans

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-'17	31-12-'16
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	303	146
a Kosten van onderzoek en ontwikkeling (grondexploitaties)	303	146
Materiële vaste activa	333.149	297.882
a Investerings met een economisch nut		
1 gronden uitgegeven in erfpacht	4.771	4.539
2 overige investeringen met economisch nut	308.291	279.184
b Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	14.337	14.159
c Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.750	0
Financiële vaste activa	10.264	12.903
a Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	9	9
b Overige langlopende geldleningen	10.255	12.894
Totaal vaste activa	343.716	310.931
Vlottende activa		
Voorraden	29.590	24.980
a Grond- en hulpstoffen:	122	110
b Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	29.468	24.870
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	21.315	16.088
a Vorderingen op openbare lichamen	1.312	3.634
b Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	645	1.487
c Overige vorderingen	19.358	10.967
Liquide middelen	3.476	2.966
a Kas- en banksaldi	3.476	2.966
Overlopende activa	29.863	37.220
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen		
a voorschotbedragen ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel		
1 van het Rijk	482	0
2 van overige Nederlandse overheidslichamen	5.044	4.042
b Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	24.337	33.178
Totaal vlottende activa	84.244	81.254
Totaal-generaal activa	427.960	392.185
Bedrag waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969	0	0

PASSIVA	31-12-'17	31-12-'16
Vaste passiva		
Eigen vermogen	245.152	247.147
a Reserves:		
1 Algemene reserves	33.002	31.935
2 Bestemmingsreserves	209.300	207.074
b Gerealiseerde resultaat	2.850	8.138
Voorzieningen	56.682	51.527
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	40.606	10.668
a Onderhandse leningen van:		
1 binnenlandse banken en overige financiële instellingen	40.559	10.626
b Waarborgsommen	47	42
Totaal vaste passiva	342.440	309.342
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd korter dan één jaar	52.870	49.031
a Overige kasgeldleningen	32.000	30.000
b Overige schulden	20.870	19.031
Overlopende passiva	32.650	33.812
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend		
a begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende		
arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	28.208	31.254
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen		
b voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen		
ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren		
1 van Europese overheidslichamen	0	0
2 van het Rijk	1.451	992
3 van overige Nederlandse overheidslichamen	2.526	1.113
c Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende		
begrotingsjaren	465	453
Totaal vlottende passiva	85.520	82.843
Totaal-generaal passiva	427.960	392.185
Gewaarborgde geldleningen	661.700	672.843
Garantstellingen (bankgaranties)	4.385	5.002

3.4 Toelichting op de balans

3.4.1 ACTIVA

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn investeringen die niet tastbaar zijn. Door wijziging in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de voorbereidingskosten voor grondexploitaties vanaf 2016 geactiveerd als kosten van onderzoek en ontwikkeling. Na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actuele grondexploitatie dan wel worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat. Het verloop hiervan in 2017 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekw. 1-1-2017	Investe- ringen	Desin- vestering	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Duurzame waardever- mindering	Boekw. 31-12- 2017
kosten voor onderzoek en ontwikkeling	146	157	-	-	-	-	303

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn investeringen die een meerjarig nut hebben en in termijnen worden afgeschreven. Onderscheid wordt gemaakt tussen investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

In de toelichting bij de reserves is vermeld uit welke bestemmingsreserves middelen zijn onttrokken voor de (gedeeltelijke) dekking van de afschrijvingen van geactiveerde investeringen.

Investerings met economisch nut

Gronden uitgegeven in erfpacht

Dit betreffen de gronden die in erfpacht uitgegeven zijn, waarvoor jaarlijks een canon in rekening wordt gebracht. Het verloop hiervan in 2017 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekw. 1-1-2017	Investe- ringen	Desin- vestering	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Duurzame waardever- mindering	Boekw. 31-12- 2017
Gronden en terreinen	4.539	232	-	-	-	-	4.771

Overige investeringen met een economisch nut

Investerings met een economisch nut zijn investeringen die kunnen bijdragen aan het genereren van middelen en/of verhandelbaar zijn. Het verloop hiervan in 2017 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekw. 1-1-2017	Investe- ringen	Desin- vestering	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Duurzame waardever- mindering	Boekw. 31-12-2017
Gronden en terreinen	55.698	230	417	-	-	664	54.847
Woonruimten	461	-	-	-	-	-	461
Bedrijfsgebouwen	207.932	31.737	210	4.305	-	-	235.154
Grond-/weg-/water- bouwkundige werken	7.210	-	-	351	-	-	6.859
Vervoermiddelen	553	210	-	174	-	-	589
Machines, apparaten en installaties	2.285	2.945	-	497	165	-	4.568
Overige materiële vaste activa	5.045	1.075	-	307	-	-	5.813
Totaal	279.184	36.197	627	5.634	165	664	308.291

De belangrijkste **investeringen** (exclusief de grondexploitatie en groter dan € 500.000) in 2017:

bedragen x € 1.000

Omschrijving Investering	
Renovatie stadhuis	13.826
Uitbreiding, levensduurverlengende maatregelen en vorming IKC (integrale kindcentra) schoolgebouw Kadelaan 208.	848
Realisatie Integraal Kindcentrum (IKC), Toverberg 3-4	2.884
Realisatie Integraal Kindcentrum (IKC), Nesciohove 109	2.537
Renovatie schoolgebouwen (diverse activanummers)	5.121
Uitbreiding en huisvesting amateurtheater, Leidsewallen 80 (incl. toneelhijsinstallatie)	3.488

In 2017 hebben op de boekwaarde van (de overige investeringen met economisch nut) de volgende desinvesteringen (afwaardering) wegens afstoten of (gedeeltelijk) buitengebruikstelling plaatsgevonden:

bedragen x € 1.000

Omschrijving Investering	
Verkoop Olympus Voorweg 107	185

In 2017 heeft de volgende **afwaardering** voor duurzame waardeverminderingen plaatsgevonden.

bedragen x € 1.000

Omschrijving Investering	
Ontsluitingsweg Nutricia, was in 2016 opgenomen onder de voorziening Rokkeveenseweg.	664

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Het verloop hiervan in 2017 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekw. 1-1-2017	Investeringen	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Duurzame waardevermindering	Boekw. 31-12-2017
Gronden en terreinen	1.284	197	-	-	-	-	1.481
Bedrijfsgebouwen	1.792	-	-	33	-	-	1.759
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken	1.805	491	-	11	117	-	2.168
Vervoermiddelen	1.437	37	-	413	-	-	1.061
Machines, apparaten en installaties	1.273	-	-	116	-	-	1.157
Overige materiële vaste activa	6.568	321	-	178	-	-	6.711
Totaal	14.159	1.046	-	751	117	-	14.337

Dit betreffen de boekwaarden van de begraafplaats (gronden, gebouwen en infrastructurele werken, de afvalinzameling (huisvuilauto's, overige tractiemiddelen, mini- en ondergrondse containers) en de apparatuur voor het betaald parkeren.

In 2017 hebben zich geen investeringen groter dan € 500.000 voorgedaan.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Door wijziging in het BBV dienen investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, evenals investeringen met een economisch nut, te worden geactiveerd en over de verwachte levensduur te worden afgeschreven. Investerings tot en met 2016 zijn rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht. Het verloop hiervan in 2017 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekw. 1-1-2017	Investe- ringen	Desin- vestering	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Duurzame waardever- mindering	Boekw. 31-12- 2017
Grond-/weg-/water- bouwkundige werken	-	27.542	1	-	21.791	-	5.750

De belangrijkste **investeringen** (groter dan € 500.000) in 2017 waren:

bedragen x € 1.000

Omschrijving Investering	
Aanleg Vervoersknoop Bleizo	19.308
Herinrichting Stadshuisplein boven en ondergrond	2.453
Elementenverharding	1.531

Deaanleg van het vervoersknoop Bleizo wordt voor een groot deel gefinancierd door bijdragen vanuit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag.

Financiële vaste activa

De **kapitaalverstrekking aan deelnemingen** betreft de aandelen van de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank). De gemeente bezit hiervan 3.510 aandelen à € 2,50 = € 8.775.

Hiernaast bezit de gemeente nog de volgende aandelen die in de balans tegen □€ 0,00 zijn opgenomen:

- Aandelen Eneco: 2,34% van het aandelenkapitaal (116.280 aandelen)
- Dunea: 388.569 aandelen (9,71%) á € 5 nominaal
- Dataland B.V.: 57.504 aandelen á € 0,10.

De **overige langlopende geldleningen** bestaan uit:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Startersleningen	10.255	12.894

Startersleningen

In 2017 zijn via het Stimuleringsfonds Vereniging Nederlandse Gemeenten (SVn) geen startersleningen (gedeelte van de hypotheek van een particulier voor het kopen van een huis) verstrekt. Per eind 2017 staat er voor € 10,3 mln. aan leningen uit.

De starterslening is bij aanvang renteloos en aflossingsvrij. Bij voldoende financiële draagkracht wordt vanaf het vierde jaar door de SVn een marktconform rentepercentage gehanteerd gebaseerd op 15 jaar vast en aflossing op basis van annuïteiten. Naast de reguliere aflossingen van € 0,13 mln. werden er in 2017 leningen vervroegd gedeeltelijk of geheel afgelost tot een bedrag van € 2,51 mln. De totale aflossing in 2017 bedroeg afgerond € 2,64 mln.

Flottende activa

Voorraden

De **overige grond- en hulpstoffen** bestaan uit:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Onderdelenmagazijn autowerkplaats afd. Afvalinzameling	94	81
Voorraad dieselolie afd. Afvalinzameling	28	28
Afronding	0	1
Afronding	122	110

Onderhanden werk / bouwgrond in exploitatie

Deze categorie betreft de *projecten in uitvoering*, ofwel de "lopende grondexploitaties". Het zijn de projecten waarvoor de raad de begroting voor de volledige looptijd heeft vastgesteld.

De grondexploitaties zijn herzien naar de situatie per ultimo 2017. Bij negatieve grondexploitaties is de Voorziening Nadelige complexen op de juiste hoogte gebracht. Dit deel van de voorziening is in de balans in mindering gebracht op de boekwaarde. In de gevallen dat de voorziening hoger is dan de boekwaarde per complex is dat gebeurd tot de (netto) boekwaarde per complex nihil is. Het restant wordt in dat geval vermeld bij de Voorziening nadelige complexen grondbedrijf aan de passivazijde. In het licht van de huidige marktomstandigheden zijn de materiële vastgoedwaarderingen belangrijke schattingsposten. Er bestaat een wezenlijk risico dat zich materiële aanpassingen kunnen voordoen in de waardering in het volgende boekjaar (schattingsonzekerheid) als gevolg van gewijzigde marktomstandigheden of onvoorziene omstandigheden.

Het verloop van de bouwgrond in exploitatie in 2017 als volgt:

Pr. nr.	Complex	bedragen x € 1.000									
		Boek-waarde 31-12-16	Voor-ziening 31-12-16	Balans-waarde 31-12-16	Boek-waarde 1-1-17	Inves-tering	Inkom-sten	Winstneming / Afsluiting complex	Boek-waarde 31-12-17	Voor-ziening 31-12-17	Balans-waarde 31-12-17
11	Lansinghage	-43	-	-43	-43	21	-1.252	2.062	788	-	788
18	Oosterheem	19.203	-	19.203	19.203	1.696	-4.098	7.199	24.000	-	24.000
20	Zegwaartseweg Noord	1.008	-	1.008	1.008	165	-2.618	1.039	-406	-	-406
21	Snowworld / Buytenpark*	269	254	15	269			-269	-	-	-
22	Gasfabriekterr. Delftsewallen	2.859	2.859	-	2.859	25	-200		2.684	2.684	0
26	Cadenza 2	1.411	13	1.398	1.411	75	-		1.486	120	1.366
32	Van Leeuwenhoeklaan	2.137	1.555	582	2.137	243	-2		2.377	1.572	805
37	Boerhaavelaan	879	-	879	879	3	-13		868	-	868
42	Palenstein	18.831	18.831	-	18.831	1.442	-1.383		18.890	18.890	-0
45	Bouwen voor Buytenwegh*	-473	-	-473	-473			473	-	-	-
94	Invest. in Seghw. Akeleituin*	-233	-	-233	-233			233	-	-	-
97	Katwijklerlaan-tracé	534	-	534	534	146	-535	88	232	-	232
102	Amerikaweg	-	-	-	-	41	-		41	41	-
108	Voorweg Noord	2.169	291	1.878	2.169	76	-		2.245	281	1.964
113	Hospice Schoolstraat	97	-	97	97	113	-388	28	-149	-	-149
116	Winkelcentrum Noordhove *	26	-	26	26	-	-	-26	-0	-	-
125	Jongerenwon. Saturnusgeel	-	-	-	-	49	-		49	49	-
	Afrondingsverschillen			-	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal	48.673	23.803	24.870	48.673	4.094	-10.489	10.827	53.105	23.637	29.468

* Projecten met een asterisk zijn in 2017 afgesloten.

Kosten en opbrengstenindices

Bij de jaarovergang wordt eenmalig een kostenstijging gehanteerd van 3,5%. Voor de langere termijn is gerekend met een jaarlijkse kostenstijging van 2,5%.

Voor de opbrengstenstijgingen in de grondexploitatie wordt gerekend met het volgende:

- Grondprijzen woningmarkt: 2,0% stijging

Deze stijging is gelijkgesteld aan de inflatie die de Europese centrale bank nastreeft voor de eurozone. Op basis van werkelijke transacties wordt jaarlijks geëvalueerd of een afwijkend percentage gehanteerd moet worden voor de jaarovergang.

De sterke stijging van de woningprijzen wordt momenteel, voor wat betreft de grondwaarde, gedeeltelijke gedempt door de krapte in de bouwsector.

- Grondprijzen overige markten: 0,0% stijging

Er wordt voor de overige vastgoedmarkten op dit moment nog geen rekening gehouden met een prijsstijging van de grond. De vastgoedwaarde op deze markten is stabiel of stijgt licht. Doordat de bouwkosten sterker stijgen, wordt het positieve effect van de stijging van de vastgoedwaarde voor de grondprijs teniet gedaan.

Rentekosten

Over 2017 wordt de werkelijke rente ad 0,3% in rekening gebracht. Voor de langere termijn blijft het percentage van 0,5% voor de rentelasten gehandhaafd.

In onderstaand overzicht zijn de geraamde lasten en baten opgenomen van de bouwgronden in exploitatie en het geschatte eindresultaat. De inschattingen zijn gebaseerd op externe makelaarsrapporten en kostencalculaties van derden.

	Boekwaarde	Nog te realiseren		
	ultimo 2017	Lasten	Baten	Resultaat
Totaal Grondexploitaties	53.105.401	66.689.254	102.745.292	-17.049.363

Over bovenstaande projecten wordt aan de raad gerapporteerd in de Voortgangsrapportage projecten Stedelijke Ontwikkeling (inclusief herziening grondexploitaties per 1-1-2018).

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Deze bestaan uit:

Omschrijving	bedragen x € 1.000	
	31-12-2017	31-12-2016
a. Vorderingen op openbare lichamen	1.312	3.634
b. Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	645	1.487
c. Overige vorderingen:		
Belastingvorderingen	3.723	3.259
AF: Voorziening dubieuze belastingdebiteuren	-598	-334
Vorderingen uitkeringsadministratie WZI	13.104	13.225
AF: Voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren	-10.451	-10.590
Overige vorderingen	13.614	5.492
AF: Voorziening dubieuze debiteuren	-34	-85
Totaal overige vorderingen	19.358	10.967
Totaal	21.315	16.088

Vorderingen op openbare lichamen

Het grootste deel van deze vorderingen heeft betrekking op vorderingen op gemeenten voor € 0,7 mln.

Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen

Dit betreft een rekening-courant overeenkomst met de stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Gemeenten (SVn), waar de startersleningen worden geadmistreerd. Via deze rekening-courant worden de kosten (rentelast over de uitgezette middelen en beheervergoeding) en opbrengsten van de startersleningen verrekend.

Belastingvorderingen

Het per eind 2017 openstaande bedrag van € 3,8 mln. betreft de belastingjaren 2010 tot en met 2017. Hiervan is afgerond € 0,6 mln. als dubieus aangemerkt, waarvoor een voorziening dubieuze belastingdebiteuren is getroffen. Het doel van deze voorziening is het opvangen van kosten (verliezen) i.v.m. oninbaarheid van belastingvorderingen..

Vorderingen uitkeringsadministratie WZI

De per eind 2017 openstaande vorderingen van € 12,6 mln. hebben vooral betrekking op vorderingen op (voormalige) bijstandsccliënten. Blijkens een analyse wordt ingeschat dat € 10,5 miljoen hiervan niet invorderbaar is. Voor dit bedrag is een voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren getroffen, die in de balans is verrekend met de betreffende vorderingen. De voorziening is ingesteld voor het deel van terugvorderingen dat waarschijnlijk oninbaar is door het ontbreken van afloscapaciteit bij de bijstandsccliënten of doordat cliënten vertrokken zijn met een onbekende bestemming.

Op basis van een jaarlijkse berekening is het percentage voor oninbare debiteuren in 2017 gelijk gebleven ten opzichte van het jaar ervoor. Dit percentage is 83%.

Op grond van de debiteurenpositie per ultimo 2017 is in 2017 € 0,7 mln. aan de voorziening toegevoegd. Voorts heeft in 2017 een vrijval en een aanwending i.v.m. oninbaar gestelde debiteuren van € 0,8 mln. plaatsgevonden, dit is in TB2 al gemeld.

Overige vorderingen

Dit betreft voor een bedrag van € 8,5 mln. vorderingen op zorgaanbieders in verband met verstrekte voorschotten ten behoeve van de Jeugdhulp. Alle openstaande voorschotten zullen in 2018 worden teruggevorderd.

De rest van het saldo bestaat uit diverse overige vorderingen op debiteuren. De grootste hierin begrepen kosten zijn:

- Stichting Unicoz Onderwijs (€ 0,9 mln.) – voornamelijk bijdragen in de exploitatielasten en nieuwbouw.
- Stichting Openbaar Primair Onderwijs Zoetermeer (€ 0,8 mln.) - voornamelijk bijdragen in de exploitatielasten en renovatie.
- Alfrink College (€ 0,5 mln.) – aandeel renovatie Alfrink College.

Van het totaal aantal overige vorderingen is afgerond € 34.000 als dubieus aangemerkt. Voor de dubieuze vorderingen is een voorziening dubieuze debiteuren getroffen, die in de balans is verrekend met de overige vorderingen.

In 2017 zijn diverse dubieuze vorderingen afgewikkeld vanwege oninbaarheid.

Liquide middelen

De wet Schatkistbankieren verplicht decentrale overheden om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist van het Rijk. Het betreft middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Tot een bepaald bedrag (drempelbedrag, gebaseerd op de begrotingsomvang) mogen de decentrale overheden overtollige middelen buiten de schatkist van het Rijk aanhouden. Voor 2017 was dit drempelbedrag afgerond € 2.924.000.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

bedragen x € 1.000

(1)	Drempelbedrag	2.924			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	607	64	543	617
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	2.317	2.859	2.381	2.307
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van drempelbedrag	0	0	0	0

In geen van de kwartalen is een overschrijding van het drempelbedrag.

Overlopende activa

Het verloop van de van **Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen de ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel** in 2017 is als volgt:

bedragen x € 1.000

	Saldo 1-1-'17	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-'17
Uitkering van het Rijk				
1 Min.Veiligheid en Justitie / bijdrage hotspotgericht maatwerk bij inbraakpreventie	-	482	-	482
Totaal	0	482	0	482
Uitkeringen van overige Nederlandse overheidslichamen				
1 MRDH / subsidie lokale aanpak veilig fietsen	83	-	83	-
2 MRDH / subsidie nachtnet fiets 2016	14	-	-	14
3 MRDH / subsidie nachtnet fiets	171	45	-	216
4 MRDH / subsidie praktische fietslessen 2015/2016	32	-	32	-
5 MRDH / subsidie reconstructie Kadelaan/Zijdewerf	285	-	-	285
6 MRDH / subsidie schoolthuis routes veiliger maken	20	-	20	-
7 MRDH / subsidie uitvoeringmaatregelen actieplan verkeersveiligheid	22	-	22	-
8 MRDH / subsidie Van Diestlaan/Aalstlaan	177	-	-	177
9 MRDH / subsidie verhogen voetgangersoversteekplaatsen	69	-	69	-
10 MRDH / subsidie verwijderen obstakels fietspad fase 2 en 3	65	-	65	-
11 MRDH / subsidie Willem Dreeslaan	102	-	102	-
12 MRDH / subsidie Performance Maatregelen Randstad Rail	58	-	-	58
13 MRDH / subsidie vervoersknoop Bleizo	1.511	-	1.511	-
14 MRDH / subsidie Geluidmaatregelen Oosterheemlijn	1.368	249	-	1.617
15 MRDH / subsidie Verlengde Oosterheemlijn	66	-	66	-
16 MRDH / subsidie Big data innovatiehub	-	44	-	44
17 MRDH / subsidie Zoro busbaan	-	93	-	93
18 MRDH / subsidie Beter benutten	-	171	-	171
19 MRDH / subsidie Praktische fietslessen groep 4 en 6 basisscholen 2016/2017	-	17	-	17
20 MRDH / subsidie Randstadrail Stadhuis Zoetermeer	-	1.139	-	1.139
21 Provincie ZH / subsidie kwaliteitsimpuls Buytenpark	-	30	-	30
22 MRDH / subsidie Snelfietsroute Zoetermeer	-	382	-	382
23 MRDH / subsidie FietsAlert VO-scholen	-	8	-	8
24 MRDH / subsidie Verbeteren afslag A12 Zoetermeer	-	33	-	33
25 Provincie ZH / subsidie Rondje rond de Plas	-	90	-	90

26	MRDH / subsidie DVM Zuidvleugel (aansluiten VRI's op netwerkmanagementsysteem)	-	65	-	65
27	MRDH / subsidie project van Aalstlaan/Du Meelaan/Gaardedreef	-	338	-	338
28	MRDH / subsidie Aanpassen fietspaden rotonde van Stolberglaan - Paltelaan	-	100	-	100
29	MRDH / subsidie Inrichten schoolzones te gem Ztm	-	100	-	100
30	MRDH / subsidie Verhoogde fiets- en voetgangersoversteken vier rotondes (attentieverhoging)	-	67	-	67
	Afrondingsverschil	-1	1		-
	Totaal	4.042	2.972	1.970	5.044
	Totaal	4.042	3.454	1.970	5.526

De overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen bestaan uit diverse posten van verschillende aard en omvang. De grootste posten zijn als volgt:

- Vordering inzake het BTW Compensatiefonds: circa € 16 mln.
- Vooruitbetaling van de gemeentelijke bijdrage in een gemeenschappelijke regeling: circa € 4,5 mln.

3.4.2 PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen / Reserves

In de jaarrekening (realisatie) zijn toevoegingen of onttrekkingen aan reserves slechts verantwoord als daarvoor bij de begroting of begrotingswijziging autorisatie door de raad is verleend en voor zover ook nodig en tot maximaal het daarvoor gebudgetteerde bedrag. Uitzondering hierop zijn de volgende resultaatbestemmingen, die in de jaarrekening zijn verantwoord ongeacht de hiervoor begrote bedragen:

- De aan reserves toegevoegde dan wel onttrokken rente, die gebaseerd is op de nacalculatorische rentepercentages voor marktrente en inflatie en het renteresultaat op de totale jaarrekening dat verrekend is met de rente-egaliseringsreserve. Dit is met ingang van 2008 geautoriseerd op grond van raadsbesluit van 10 juli 2008 betreffende TB1.
- De (voorlopige) bestemming van het resultaat van het Grondbedrijf, dat in de jaarrekening voor 50% is verrekend met het Investeringsfonds 2030 en voor 50% met de reserve versterking financiële positie Grondbedrijf. Dit is vanaf 2008 geautoriseerd op grond van raadsbesluit van 17 november 2008 betreffende TB2.
- De over- of onderschrijding op de budgetten voor groot onderhoud bovengronds worden op basis van de Begrotingsraad op 11 november 2013 verrekend met de egaliseringsreserve groot onderhoud bovengronds. Voorts wordt de reserve afgeroomd ten gunste van de vrij inzetbare reserve als deze uitstijgt boven het maximum van € 5 mln.
- De afroaming van de rente-egaliseringsreserve boven de vastgestelde bovengrens ten gunste van de vrij inzetbare reserve. Deze generieke gedragslijn is door de raad vastgesteld op 29 juni 2015 (Perspectiefnota 2016).
- Bij verkoop van vastgoed worden incidentele verkoopresultaten (positief en negatief) in de vorm van een hogere / lagere verkoopopbrengst ten opzichte van de restantboekwaarde ten gunste of ten laste van de vrij inzetbare reserve gebracht. Dit is door de raad besloten op 27 juni 2016 (Perspectiefnota 2017 en gevolgen Gemeentefonds 2016).
- Het verschil tussen de maximale garantstelling afgegeven aan de GR Bleizo en het tekort Bleizo ten laste dan wel ten gunste te brengen van de brede bestemmingsreserve.
- Meldingen van resultaatbestemmingen in de Tussenberichten.
-

Opgeheven reserves in 2017:

- per ultimo 2017: Reserve inflatiecorrectie

Raadsbesluit d.d.:

Perspectiefnota d.d. 26 juni 2017

Eigen vermogen / Gerealiseerde resultaat

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2017 is afzonderlijk in de balans vermeld als onderdeel van het eigen vermogen.

Verloopoverzicht van de reserves in 2017

bedragen x € 1.000

Reserve	Saldo 1-1-2017	Toevoe- ging of onttrek- king agv resultaat- bestem- ming '16	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Vermi- ningen ivm dekking afschrij- ving activa	Naar voorzie- ningen	Saldo 31-12-'17
A Algemene reserves:							
1 Vrij inzetbare reserve	13.824	8.138	1.231	6.745	-	-	16.448
2 Reserve inflatiecorrectie	1.967	-	-	1.967	-	-	-
3 Reserve versterking financiële positie grondbedrijf	14.080	-	4.524	4.107	-	-	14.497
4 Reserve in verband met risico's grondbedrijf	2.064	-	95	102	-	-	2.057
Totaal A. Algemene reserves	31.935	8.138	5.850	12.921	-	-	33.002
B Bestemmingsreserves:							
1 Reserve algemeen dekkingsmiddel	157.252	-	1.375	231	189	-	158.207
2 Brede bestemmingsreserve	7.157	-	6.591	7.403	-	-	6.345
3 Rente-egaliseringsreserve	4.800	-	3.400	4.377	-	-	3.823
4 Reserve flankerend beleid	795	-	-	-	-	-	795
5 Investeringsfonds 2030	15.951	-	10.506	2.761	-	-	23.696
6 Reserve EU-initiatieven	117	-	-	12	-	-	105
7 Reserve groot onderhoud ambtelijke huisvesting	3.694	-	776	609	-	-	3.861
8 Reserve Integraal Veiligheidsbeleid	134	-	27	-	-	-	161
9 Reserve egaliseringsreserve investering schoolgebouwen	7.134	-	2.372	3.907	-	-	5.599
10 Reserve investeringsimpuls amateurverenigingen	476	-	10	29	-	-	457
11 Reserve groot onderhoud welzijnsaccommodaties	4.990	-	1.558	1.907	-	-	4.641
12 Reserve beeldende kunst in de openbare ruimte	368	-	8	100	-	-	276
13 Reserve onderhoud beeldende kunst in de openbare ruimte	218	-	90	184	-	-	124
14 Reserve startersleningen	212	-	-	212	-	-	-
15 Egaliseringsreserve groot onderhoud bovengronds	2.480	-	52	849	-	-	1.683
16 Reserve groot onderhoud ondergrondse afvalcontainers	1.295	-	337	163	-	1.469	-
Afrondingsverschil	1	-	-2	1	-	-	-2
Totaal B. Bestemmingsreserves	207.074	-	27.100	22.745	189	1.469	209.771
Totaal alle reserves	239.009	8.138	32.950	35.666	189	1.469	242.773

Het batig exploitatieresultaat van 2016 van afgerond € 8,1 mln. is op grond van het raadsbesluit van 29 mei 2017 (Resultatendeбат) voorlopig toegevoegd aan de vrij inzetbare reserve.

De definitieve resultaatbestemming heeft plaatsgevonden in de raad van 26 juni 2017 bij de behandeling van de Perspectiefnota 2018; deze is verwerkt in de toevoegingen en onttrekkingen bij de betreffende reserves.

Hierna volgt een toelichting van de aard en de reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan.

A1. Vrij inzetbare reserve

Deze reserve is bedoeld om reservemiddelen waarop geen verplichting rust in beeld te brengen. Hierdoor vervult deze reserve tevens de functie van financiële buffer voor het opvangen van negatieve rekeningresultaten en risico's. Als zodanig maakt deze reserve deel uit van het weerstandsvermogen zoals aangegeven in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement van 13 december 2010. In de vergadering van 23 juni 2011 (voorjaarsdebat 2011) heeft de raad besloten dat de reserve in 2014 boven het totaal aan af te dekken risico's dient te staan.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. niet benodigd budget realisatie kwaliteitsverbetering openbare ruimte overhevelen naar 2018 (PPN 2018 besluitpunt 3e)	290
Van progr. 6 i.v.m. terugbetaling afwaardering stadhuis minus lagere kapitaallasten i.v.m. huisvesting Stadsmuseum en Centrum LIB	290
Van progr. 4 i.v.m. deel boekwinst verkoop Olympus, Voorweg 107	243
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen van reserve algemene dekkingsmiddel i.v.m. niet meer benodigde middelen bouw / sloop noodschool Fivelingo en afwaarderen boekwaarden i.v.m. realisatie IKC's	230
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen van brede bestemmingsreserve i.v.m. resterend bedrag flankerend beleid	178
Onttrekkingen in 2017	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar brede bestemmingsreserve i.v.m. opheffen voorziening nazorg afgesloten grondexploitaties	2.761
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar brede bestemmingsreserve i.v.m. afdekken risico grondexploitatie Bleizo	1.343
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar Investeringsfonds 2030 i.v.m. 50% netto batig rekeningresultaat 2016	1.172
Naar overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. definitieve resultaatbestemming 2016 / budgetoverheveling naar 2017	1.090
Naar overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. definitieve resultaatbestemming 2015 t.b.v. regionaal werkbedrijf Forum	300
Naar overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. definitieve resultaatbestemming 2013 / budgetoverheveling herstructurering DSW naar 2017	78
Naar overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. definitieve resultaatbestemming 2012	1

A2. Reserve inflatiecorrectie

Bij de Perspectiefnota 2017 is besloten deze reserve ultimo 2017 op te heffen. Het saldo is ten gunste van het overzicht algemene dekkingsmiddelen gebracht.

bedragen x € 1.000

Onttrekkingen in 2017	Bedrag
Naar overzicht alg. dekkingsmiddelen wegens opheffen reserve	1.967

A3. Reserve versterking financiële positie Grondbedrijf

Deze reserve is bedoeld om samen met de reserve in verband met risico's Grondbedrijf te waarborgen dat het totaal van de risico's binnen het Grondbedrijf afdoende kan worden gedekt.

De reserve versterking financiële positie Grondbedrijf vormt het belangrijkste onderdeel van de weerstandscapaciteit van het Grondbedrijf.

Vooruitlopend op de definitieve resultaatbestemming wordt jaarlijks 50% van het resultaat van het Grondbedrijf aan deze reserve toegevoegd dan wel onttrokken.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017	Bedrag
Van programma 7 i.v.m. 50% voordelig exploitatieresultaat Grondbedrijf inclusief winstneming projecten	4.524
Onttrekkingen in 2017	Bedrag
Naar progr 7 i.v.m. afoming t.g.v. Investeringsfonds 2030 omdat reserve versterking financiële positie Grondbedrijf uitstijgt boven 1,2 ratie weerstandsvermogen	4.107

A4. Reserve in verband met risico's Grondbedrijf

Deze reserve dient ter beperking van het risico dat vanuit de winstgevendende grondexploitaties te vroeg winst wordt genomen.

Het risico heeft *uitsluitend* betrekking op die grondexploitaties waarvoor tussentijds winst is genomen. Deze reserve bedraagt op peildatum 2,5% van de *nog te maken kosten en de nog te realiseren verkoopopbrengsten* tot maximaal het bedrag van de gecumuleerde tussentijdse winstnemingen.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017	Bedrag
Van progr. 7 ten behoeve van dekking uit risicoreserve	95
Onttrekkingen in 2017	Bedrag
Naar progr. 7 i.v.m. vrijval risicoreserve	102

B1. Reserve algemeen dekkingsmiddel

Deze reserve dient om door middel van de rente-toerekening aan de rekening van baten en lasten een bijdrage te leveren aan de exploitatie. De reserve vervult daarmee de functie van dekking van de "lopende begroting".

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen storting eerdere uitname voor het tijdelijk tekort over de jaren 2012-2014 (kasschuif)	1.000
Van programma 4 i.v.m. deel boekwinst verkoop Olympys, Voorweg 107	375
Onttrekkingen in 2017	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar vrij inzetbare reserve i.v.m. niet meer benodigde middelen bouw / sloop noodschool Fivelingo en afwaarderen boekwaarden i.v.m. realisatie IKC's	230
Naar progr. 1 i.v.m. afwaardering boekwaarde activa Willem Alexander plantsoen	189

B2. Brede bestemmingsreserve

Deze reserve is bedoeld om expliciet door de raad aangegeven kosten te dekken. Deze reserve heeft een financieel-technisch karakter.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen van vrij inzetbare reserve i.v.m. opheffen voorziening nazorg grondexploitaties	2.761
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen van vrij inzetbare reserve i.v.m. afdekken risico grondexploitatie Bleizo	1.343
Van progr. 2 t.b.v. financiële risico's Sociaal Domein	1.045
Van progr. 7 t.b.v. dekking kosten nazorg gesloten grondexploitaties	224
Van progr. 7 i.v.m. afdekken risico grondexploitatie Bleizo (n.a.v. actualisatie)	1.218
Onttrekkingen in 2017	Bedrag
Naar progr. 2 t.b.v. dekking meerkosten jeugd, Wmo en bijsturingmaatregelen	6.125
Naar progr. 2 t.b.v. dekking kosten innovatie sociaal domein	500
Naar progr. 7 t.b.v. dekking kosten wijkplan Palenstein	90
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar reserve vrij inzetbaar i.v.m. afromen resterend bedrag flankerend beleid	178

Naar progr. 6 t.b.v. dekking kapitaallasten i.v.m. aanpassing bedrijfsrestaurant	92
Naar progr. 3 t.b.v. dekking kosten nazorg gesloten grondexploitatie	418

B3. Rente-egaliseringsreserve

Het doel van de rente-egaliseringsreserve is om de effecten van een wijziging in rentedruk voor de exploitatie van de begroting op te vangen. Door de aanwezigheid van deze reserve zijn schommelingen in de markrente niet elk jaar van invloed op het financiële beeld bij de politieke besluitvorming.

De calculatierente is bij raadsbesluit van 21 maart 2011 herijkt. Daarbij is de bovengrens van de reserve bepaald op € 4,8 mln. Bij raadsbesluit van 29 juni 2015 (Perspectiefnota 2016) is besloten tot de generieke gedragslijn om de reserve boven de bovengrens bij de jaarrekening af te romen ten gunste van de vrij inzetbare reserve.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017		Bedrag
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. batig renteresultaat 2017		3.400
Onttrekkingen in 2017		Bedrag
Naar overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. afromen renteresultaat		4.377

B4. Reserve flankerend beleid

Deze reserve is ingesteld om kosten op te vangen die het gevolg zijn van bezuinigingstaakstellingen uit het voorjaarsdebat 2003.

In 2007 zijn in deze reserve ook middelen ondergebracht om extra kosten van uit de Bouwstenennotitie voortvloeiende organisatieveranderingen te dekken.

In 2017 hebben zich geen mutaties voorgedaan binnen deze reserve.

B5. Investeringsfonds 2030

Deze reserve dient voor dekking van investeringskosten die voortvloeien uit de stadsvisie 2030 (raadsbesluit 14 december 2009).

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017		Bedrag
Van progr. 7 i.v.m. storting uit reserve versterking financiële positie Grondbedrijf i.v.m. afroming boven weerstandsratio van 1,2		4.107
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen van vrij inzetbare reserve i.v.m. 50% netto batig rekeningresultaat		1.172
Van progr. 7 i.v.m. 50% voordelig exploitatieresultaat Grondbedrijf inclusief winstnemingsprojecten		4.491
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. wegvallende ISV subsidie		350
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rente-bijdraging		335
Vrijval risicoreserve Oosterheem en Zegwaartseweg		51
Onttrekkingen in 2017		Bedrag
Naar overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. dekking investeringsimpuls uitvoering beleidsakkoord 2016		1.000
Naar progr. 3 t.b.v. uitvoering beheermaatregelen platanen Seghwaert		300
Naar progr. 7 t.b.v. kosten toekomstvisie Dorpsstraat 2020		51
Naar progr. 7 t.b.v. dekking kosten nieuwe initiatieven ruimtelijke ontwikkeling		150
Naar progr. 7 t.b.v. upgrade Stadshart		115
Naar progr. 7 t.b.v. dekking kosten entree Zoetermeer		240
Naar progr. 7 t.b.v. dekking kosten gebiedsontwikkeling Dobbeplass en omgeving		109

Naar progr. 7 t.b.v. dekking kosten normalisatie woonwagenlocaties/oude gemaal	21
Naar progr. 3 t.b.v. dekking kosten programma Duurzaam Zoetermeer	15
Naar progr. 7 t.b.v. dekking kosten SOK HOM	467
Naar progr. 3 t.b.v. visie openbare ruimte	125
Naar progr. 3 t.b.v. bestedingsimpuls Buytenwegh en Seghwaert	50
Naar progr. 7 t.b.v. dekking kosten Saturnusgeel	118

B6. Reserve EU-initiatieven

In 2004 is een zogeheten 'Revolving Fund subsidieverwerving' ingesteld. In 2006 is dit gewijzigd in de huidige reserve. De reserve wordt gevoed uit de netto-subsidieopbrengsten van EU-projecten (het surplus aan vrije subsidiemiddelen). Uit dit budget kan de incidentele inzet van vakinhoudelijke medewerkers aan subsidieverwervingsprojecten worden gedekt. De restrictie hierbij is, dat de netto inkomsten uit de betreffende subsidieprojecten jaarlijks worden toegevoegd aan het 'revolving fund'. Het plafond van de reserve is gesteld op een maximum van € 150.000.

bedragen x € 1.000

Onttrekkingen in 2017	Bedrag
Naar progr. Overhead i.v.m. dekking kosten subsidieverwerving	12

B7. Reserve groot onderhoud ambtelijke huisvesting

Het doel van deze reserve is het egaliseren van instandhoudingskosten van accommodaties van de ambtelijke huisvesting.

In 2010 is de reserve gevormd voor de centrale huisvesting aan het Stadhuisplein 1, Zuidwaarts en het pand aan de Argonstraat. Met de vorming van het Vastgoedbedrijf per 1 januari 2011 zijn hier in 2011 de overige decentrale accommodaties, het pand aan de Brusselstraat en de strategische panden die het Vastgoedbedrijf beheert aan toegevoegd. Voor deze panden zijn meerjarige onderhoudsplannen aanwezig.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017	Bedrag
Van progr. 3, 4, en 7 i.v.m. toevoeging volgens groot onderhoudsplan ambtelijke huisvesting	699
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rente-bijbeschrijving	78
Onttrekkingen in 2017	Bedrag
Naar progr. 3, 4 en 7 t.b.v. dekking kosten groot onderhoud ambtelijke huisvesting	609

B8. Reserve Integraal Veiligheidsbeleid

Deze reserve is op 9 juli 2007 door de raad ingesteld. De reserve is bedoeld om de kosten te dekken van maatregelen tegen onveilige situaties in de openbare ruimte, waaronder cameratoezicht.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017	Bedrag
Van progr. 5 i.v.m. restant budget cameratoezicht	27

B9. Reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen

Deze reserve is ingesteld om pieken en dalen in de lasten van investeringen te egaliseren. Op deze wijze ontwikkelen de lasten zich in de jaren geleidelijk en minder schoksgewijs. Dit is noodzakelijk aangezien de schoolgebouwen (vooral in het voortgezet onderwijs) in een relatief korte periode zijn neergezet en daarom ook de kosten van renovatie of herbouw in een korte periode op de gemeente af zullen komen.

De reserve wordt om de vijf jaar herijkt. In de raad van 23 mei 2016 is het integraal huisvestingsplan primair onderwijs 2016-2020 vastgesteld dat de basis vormt voor de herijking van de reserve. In 2020 zal de volgende tussentijdse herijking plaatsvinden.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017		Bedrag
Van progr. 1 i.v.m. reguliere toevoeging volgens de tussentijdse herijking		2.222
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rente-bijbeschrijving		150
Onttrekkingen in 2017		Bedrag
Naar progr. 1 t.b.v. dekking kapitaallasten van geactiveerde investeringen schoolgebouwen		3.907

B10. Reserve investeringsimpuls amateurverenigingen

Deze reserve is in 2005 ingesteld voor de dekking van subsidies op grond van de verordening investeringssubsidie en gemeentegarantie amateurverenigingen, die op 23 februari 2006 door de raad is vastgesteld.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017		Bedrag
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rente-bijbeschrijving		10
Onttrekkingen in 2017		Bedrag
Naar progr. 4 t.b.v. dekking kosten investeringssubsidies aan amateurverenigingen		29

B11. Reserve groot onderhoud welzijnsaccommodaties

Deze reserve is ingesteld bij raadsbesluit van 17 november 2008 en is bedoeld om de instandhoudingskosten van de welzijnsaccommodaties te egaliseren. De instelling heeft plaatsgevonden op basis van het gelijktijdig vastgestelde Beheerskader Welzijnsaccommodaties 2008-2047. In de onderliggende prognose voor groot onderhoud wordt ervan uitgegaan dat alle welzijnsaccommodaties eeuwigdurend in stand worden gehouden.

De reserve bestaat uit de volgende twee sub-reserves:

- Reserve groot onderhoud sociaal-culturele accommodaties
- Reserve groot onderhoud sportaccommodaties

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017		Bedrag
Van progr. 4 i.v.m. reguliere toevoeging volgens begroting voor sportaccommodaties		1.191
Van progr. 4 i.v.m. reguliere toevoeging volgens begroting voor sociaal-culturele accommodaties		262
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rente-bijbeschrijving		105
Onttrekkingen in 2017		Bedrag
Naar progr. 4 t.b.v. dekking groot onderhoud kosten sportaccommodaties		1.243
Naar progr. 4 t.b.v. dekking groot onderhoud kosten sociaal-culturele accommodaties		664

B12. Reserve beeldende kunst in de openbare ruimte

Deze reserve is ingesteld bij raadsbesluit van 11 mei 2009, gelijktijdig met het opheffen van de reserve kunstopdrachten en de vaststelling van een geactualiseerde verordening "Percentageregeling beeldende kunst in de openbare ruimte". Het doel van deze reserve is om de kosten van het realiseren van beeldende kunst in de openbare ruimte te dekken.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017		Bedrag
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rente-bijbeschrijving		8
Onttrekkingen in 2017		Bedrag
Naar progr. 4 t.b.v. dekking kosten beeldende kunst		100

B13. Reserve onderhoud beeldende kunst in de openbare ruimte

Deze reserve is ingesteld bij raadsbesluit van 11 mei 2009, gelijktijdig met de vaststelling van een geactualiseerde verordening "Percentageregeling beeldende kunst in de openbare ruimte". Het doel

van deze reserve is om de (fluctuerende) onderhoudskosten voor beeldende kunst in de openbare ruimte te dekken.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017		Bedrag
Van progr. 4 i.v.m. toevoeging volgens begroting		85
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rente-bijbeschrijving		5
Onttrekkingen in 2017		Bedrag
Naar progr. 4 t.b.v. dekking onderhoudskosten beeldende kunst in de openbare ruimte		184

B14. Reserve startersleningen

Deze reserve is bij raadsbesluit van 25 april 2005 ingesteld als uitwerking van de in 2003 vastgestelde kadernota gemeentelijke lening voor starters op de koopmarkt. Met startersleningen wordt beoogd de bereikbaarheid van koopwoningen en de doorstroming op de woningmarkt te vergroten. Het doel van de reserve is, voorzover dit niet lukt via de rente-inkomsten, in de dekking van de exploitatielasten van startersleningen te voorzien.

bedragen x € 1.000

Onttrekkingen in 2017		Bedrag
Naar progr. 7 t.b.v. dekking saldo exploitatiekosten startersleningen		212

B15. Egalisatiereserve groot onderhoud bovengronds

Deze reserve is in 2014 gevormd bij de vaststelling van de begroting 2014 (op 11 november 2013) met als doel om wisselingen/pieken in feitelijke uitgaven door de jaren op te vangen. Tegelijk hiermee is de reserve groot onderhoud bovengronds per 31 december 2013 opgeheven. Dit is gedaan omdat besloten is tot een andere wijze van dekken van kosten van groot onderhoud in de openbare ruimte, namelijk middels de exploitatie. De hoogte van deze reserve is gemaximeerd op € 5 mln. Als de reserve boven dit bedrag uitkomt, wordt deze bij de jaarrekening afgeroomd ten gunste van de vrij inzetbare reserve. Over- of onderschrijding op de budgetten voor groot onderhoud worden verrekend met de reserve.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017		Bedrag
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rente-bijbeschrijving		52
Onttrekkingen in 2017		Bedrag
Naar progr. 3 i.v.m. overschrijding budgetten voor groot onderhoud openbaar gebied		849

B16. Reserve groot onderhoud ondergrondse afvalcontainers

Deze reserve is bij raadsbesluit van 11 april 2011 ingesteld met als doel schommelingen in de kosten van het groot onderhoud op te kunnen vangen.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2017		Bedrag
Van progr. 3 i.v.m. toevoeging volgens begroting/onderhoudsplan		310
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rente-bijbeschrijving		27
Onttrekkingen in 2017		Bedrag
Naar progr. 3 t.b.v. dekking kosten groot onderhoud ondergrondse containers		163

Het saldo van de reserve is ultimo 2017 overgeboekt naar de voorziening afvalstoffenheffing in verband met vereisten vanuit het BBV.

Voorzieningen

In 2017 is de voorziening nazorg afgesloten grondexploitaties opgeheven.

Verloopoverzicht van de voorzieningen in 2017

bedragen x € 1.000

Voorziening	Saldo 1-1-2017	Toevoe- gingen	Vrijval tgv de exploitatie	Aanwen- dingen	Balans- mutatie	Saldo 31-12- '17
A Middelen van derden die specifiek besteed moeten worden, m.u.v. de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren						
1 Voorz. afkoopsommen onderhoud graven	596	34	22	67	-	541
2 Voorziening zwerfafval	120	-	-	-	-	120
3 Voorziening afvalstoffenheffing	69	132	-	-	1.469	1.670
4 Voorziening groot onderhoud ondergronds	-	-	-	-	19.867	19.867
Totaal A. Middelen van derden enz.	785	166	22	67	21.336	22.198
B Egalisatievoorzieningen:						
1 Voorz. onderhoud schoolgebouwen gemeente	865	168	-	60	-	973
2 Voorziening groot onderhoud ondergronds	18.259	3.236	-	1.628	-19.867	-
Totaal B. Egalisatievoorzieningen	19.124	3.404	-	1.688	-19.867	973
C Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:						
1 Voorziening spaarverlof	62	1	-	-	-	63
2 Voorziening wethouderspensionen	5.856	411	-	218	-	6.049
3 Voorziening juridische geschillen	-	-	-	-	-	-
4 Voorziening Bleizo	8.157	-	1.218	-	-	6.939
5 Voorziening nadelige complexen Grondbedrijf	15.810	1.148	1.460	-	-	15.498
6 Voorziening pensioencomp. zwembadmedew.	703	-	-	114	-	589
7 Voorz. verplicht. afgesloten grondexploitaties	1.030	440	-	84	-	1.386
8 Voorz. opheffing gemeenschappelijke regeling	-	2.516	-	-	-	2.516
Totaal C. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	31.618	4.516	2.678	416	-	33.040
Totaal voorzieningen	51.527	8.086	2.700	2.171	1.469	56.211

Bij de Perspectiefnota 2018 is besloten de voorziening nazorg afgesloten grondexploitaties op te heffen.

Hierna volgt een toelichting van de aard en de reden van elke voorziening en de mutaties daarin.

A1. Voorziening afkoopsommen onderhoud graven

Deze voorziening dient ter dekking van de kosten die de gemeente de komende jaren moet maken voor de aangegane verplichting om het onderhoud aan graven en bijbehorende omgeving te plegen en de graven te ruimen.

De waarde-aanpassing en de van derden ontvangen afkoopsommen voor onderhoud zijn aan de voorziening toegevoegd. Jaarlijks vindt er een vrijval plaats ter dekking van het onderhoud.

A2. Voorziening zwerfafval

Deze voorziening is in 2014 getroffen voor nog niet bestede zwerfafvalvergoedingen van Nedvang, die specifiek besteed moeten worden aan de preventie van zwerfafval door middel van gedragsbeïnvloeding en bewustwording.

Naast het initiëren van nieuwe projecten zijn in 2017 diverse werkzaamheden uitgevoerd die reeds in 2016 zijn opgestart.

A3 Voorziening afvalstoffenheffing

Deze voorziening is in 2016 gevormd om uitgestelde investeringen met betrekking tot de afvalstoffeninzameling in latere jaren te compenseren. In 2017 is een toevoeging gedaan vanwege lagere kapitaallasten als gevolg van uitgestelde investeringen.

Per ultimo 2017 is het eindsaldo van de reserve groot onderhoud ondergrondse afvalcontainers overgeboekt naar de voorziening in verband met vereisten vanuit het BBV.

A4. Voorziening riolering

Zie de toelichting bij voorziening B2. Gezien de aard van de voorziening past deze voorziening beter in de categorie middelen van derden die specifiek besteed moeten worden. De van burgers ontvangen bedragen uit de rioolheffing moeten ook besteed worden aan kosten van de riolering. Een resultaat op het rioolbudget (waarvan dat budget gedekt is uit de inkomsten uit rioolheffing) als gevolg van bijvoorbeeld niet uitgevoerd werk moet gestort worden in de voorziening, zodat deze middelen in de toekomst beschikbaar zijn voor het uitvoeren van deze werken. Een positief resultaat komt dus niet ten gunste van het rekeningresultaat..

Gelet op de strikte bepalingen in het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) is daarom de voorziening voor kosten riolering per ultimo 2017 door een balansmutatie in de balans opgenomen binnen de categorie "Middelen van derden die specifiek besteed moeten worden, m.u.v. de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren". Om meer recht te doen aan de aard van de voorziening, is de naamgeving gewijzigd in "voorziening riolering".

B1. Voorziening onderhoud schoolgebouwen gemeente

Per 1 januari 2015 is de verantwoordelijkheid voor het onderhoud buitenzijde van schoolgebouwen voor primair en (voortgezet) speciaal onderwijs verlegd van gemeenten naar schoolbesturen. De kosten voor brandbeveiliging, die op initiatief van de gemeente zijn aangebracht, blijven voor rekening van de gemeente. Dat geldt ook voor de kosten van extra onderhoud aan schoolpleinen door openbaar gebruik.

Het doel van deze voorziening is om de kosten voor onderhoud aan schoolgebouwen, waarvoor de gemeente geheel of gedeeltelijk verantwoordelijk blijft (multifunctionele gebouwen met ondermeer een onderwijsbestemming) te egaliseren. Daarmee worden sterke fluctuaties van uitgaven voor gebouwenonderhoud voorkomen. Omdat deze voorziening is gebaseerd op contante waarde wordt deze aangepast met inflatierente.

Op basis van het raadsbesluit van 2 februari 2015 is in de voorziening € 857.000 gereserveerd voor een eenmalige verrekening met schoolbesturen voor uitgesteld onderhoud van voor 1 januari 2015. Aan de basis van deze voorziening ligt het beheerplan onderhoud schoolgebouwen. Het beheerplan wordt eens in de vijf jaar herijkt. De herijking vindt gelijktijdig plaats met de herijking van de reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen. Deze wordt mede gebaseerd op een gezamenlijk met de schoolbesturen opgesteld huisvestingsplan voor dezelfde periode als die van de herijking. Over de herijking heeft besluitvorming plaatsgevonden in de raadsvergadering van 23 mei 2016. Na actualisatie van de beheerplannen groot onderhoud eind 2016 blijkt dat een jaarlijkse storting van € 150.000 in de voorziening voldoende is om de kosten groot onderhoud over een periode van 50 jaar te kunnen opvangen.

De toevoeging in 2017 betreft de waardeaanpassing en de jaarlijkse storting. De aanwending bestaat uit verricht groot onderhoud aan een drietal scholen die ten laste komt van deze voorziening.

B2. Voorziening groot onderhoud ondergronds

Het doel van deze voorziening is de gelijkmatige verdeling van de kosten van grootonderhoud van de rioleringen. Op 12 september 2016 heeft de raad het Gemeentelijk Rioleringsplan 2016 - 2020 vastgesteld. Op grond hiervan blijken de voorgenomen stortingen in de Voorziening Groot Onderhoud Ondergronds (VGO) toereikend te zijn. De maatregelen voor het vervangen van het riool uit dit plan zijn uitgewerkt in het beheerplan openbare ruimte (BOR) dat jaarlijks wordt geactualiseerd. De toevoeging in 2017 bestaat uit de reguliere storting van afgerond € 2,5 mln. en € 0,7 mln. voor waardeaanpassing. De aanwending van de voorziening in 2017 van € 1,6 mln. betreft de kosten van de volgende projecten:

bedragen x € 1.000

Project	Bedrag
▪ Relinen werkzaamheden GRP	1.100
▪ Rioolgemalen (o.a. bijdrage aan gemaal meerzicht.oostergo)	300
▪ Overige	228

Gezien de aard van de voorziening past deze voorziening beter in de categorie middelen van derden die specifiek besteed moeten worden. De van burgers ontvangen bedragen uit de rioolheffing moeten ook besteed worden aan kosten van de riolering. Een resultaat op het rioolbudget (waarvan dat budget gedekt is uit de inkomsten uit rioolheffing) als gevolg van bijvoorbeeld niet uitgevoerd werk moet gestort worden in de voorziening, zodat deze middelen in de toekomst beschikbaar zijn voor het uitvoeren van deze werken. Een positief resultaat komt dus niet ten gunste van het rekeningresultaat.. Gelet op de strikte bepalingen in het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) is daarom de voorziening voor kosten riolering per ultimo 2017 door een balansmutatie in de balans opgenomen binnen de categorie "Middelen van derden die specifiek besteed moeten worden, m.u.v. de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren". Om meer recht te doen aan de aard van de voorziening, is de naamgeving gewijzigd in "voorziening riolering".

C1. Voorziening spaarverlof

De voorziening is getroffen voor de bekostiging bij het opnemen van het spaarverlof.

Op grond van de CAO (CARZUWO) hadden ambtenaren tot 1 april 2006 de mogelijkheid om uren te sparen, om deze later gedurende een aaneengesloten periode op te nemen (bijvoorbeeld om eerder met pensioen te gaan).

In 2017 zijn er, behoudens een waarde-aanpassing, geen mutaties geweest. Per 31 december 2017 resteren er nog twee deelnemers. De hoogte van de voorziening voldoet om de toekomstige verplichtingen te kunnen dekken.

C2. Voorziening wethouderspensiolen

Op grond van de Wet Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) is een voorziening getroffen voor de pensioenverplichtingen aan wethouders. Jaarlijks worden de verplichtingen op basis van nieuwe actuariële berekeningen herijkt. Voor het bepalen van de hoogte van deze voorziening wordt sinds 2015 - op advies van BZK, de wettelijke overdrachtrente gehanteerd. Dit is het door het rijk vastgestelde rentepercentage voor pensioenfondsen. Eind 2017 is deze rente verhoogd naar 1,648% (2016 was 0,86%) In 2017 is een extra storting gedaan in verband met de pensioenvoorziening van 5 ex-gedeputeerden van het Stadsgewest Haaglanden.

Ultimo 2017 zijn er 17 ex-bestuurders en nabestaanden van ex-bestuurders die uit deze voorziening pensioen ontvangen en zijn er 16 (ex-)bestuurders die pensioenrechten hebben opgebouwd maar nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt.

C3. Voorziening juridische geschillen

Deze voorziening is in 2010 gevormd voor de kosten en/of schadevergoeding in juridische procedures waartoe de gemeente naar verwachting zal worden veroordeeld. Deze voorziening is leeg, omdat er per eind 2017 geen lopende zaken zijn waarvan het risico dermate groot is dat de voorziening moet worden gevuld.

C4. Voorziening Bleizo

De gemeente Zoetermeer heeft in 2015 een garantstelling afgegeven aan de gemeente Lansingerland voor de ontwikkeling van de Vervoersknoop Bleizo voor € 9,5 mln. Het geactualiseerde verlies voor de GR Bleizo is per ultimo 2017 berekend op € 6.939.000. De hoogte van de voorziening bedroeg € 8.157.000 per ultimo 2016. Daarom is de hoogte van de voorziening verlaagd met € 1.218.000.

C5. Voorziening nadelige complexen Grondbedrijf

Voor de complexen waarvoor een nadelig resultaat wordt verwacht dat als onvermijdelijk is te beschouwen is de voorziening nadelige complexen getroffen ter grootte van het volledige nadeel.

De voorziening nadelige complexen is sinds 2016 gewaardeerd op eindwaarde. De voorziening is in de balans in mindering gebracht op de boekwaarde van deze complexen (activazijde van de balans). In de gevallen dat de voorziening hoger is dan de boekwaarde per complex is dat gebeurd tot de (netto) boekwaarde per complex nihil is. Het restant blijft in de voorziening aan de passiefzijde van de balans. Dit bestaat per eind 2017 uit:

bedragen x € 1.000

Complex :	Bedrag
Bouwgrond in exploitatie	
22 Gasfabriekterrein Delftsewallen	362
42 Palenstein	14.542
94 Seghwaert - Akeleituin	-
102 Amerikaweg	350
125 Saturnusgeel - jongerenwoningen	87
MVA	
38 Rokkeveenseweg (Numicoterrein)	-
Faciliterend	
26 Cadenza	157
Totaal	15.498

C6. Voorziening pensioencompensatie zwembadmedewerkers

Op grond van de uitplaatsing van een zestal zwembadmedewerkers is in 2015 een voorziening getroffen voor toekomstige verplichtingen die voortvloeien uit rechten op pensioen- en loonsuppletie.

C7. Voorziening verplichtingen afgesloten grondexploitaties

Deze voorziening is ingesteld bij raadsbesluit van 28 november 2016 (Technische aanpassingen grondexploitaties BBV) voor verplichtingen i.v.m. afrondende werkzaamheden die voortvloeien uit grondexploitaties die worden afgesloten.

In 2017 is onder meer het bedrag aan verplichtingen van de afgesloten grondexploitatie Seghwaert toegevoegd aan de voorziening.

C8. Voorziening opheffing gemeenschappelijke regeling

In 2017 is door de deelnemende gemeenten van de gemeenschappelijke regeling DSW een intentieverklaring getekend voor het opheffen van de gemeenschappelijke regeling en het op een andere wijze invulling geven aan de uitvoering van de activiteiten. Er is een berekening opgesteld van de kosten van de ontmanteling en opheffing van de huidige gemeenschappelijke regeling. Ter hoogte van het aandeel van de gemeente Zoetermeer in deze kosten is een voorziening gevormd.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De totale rentelast voor het jaar 2017 voor de vaste schulden bedraagt afgerond € 0,4 mln.

De boekwaarde van de (opgenomen) **onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen** bestaat uit:

Bank	Looptijd	31-12-2017	31-12-2016
Bank voor Nederlandse Gemeenten	30 jaar (3 jan. 1994 / 2024)	295	330
Idem	30 jaar (3 jan. 1994 / 2024)	264	296
Idem	10 jaar (19 dec. 2017 / 20 de. 2027)	10.000	0
Idem	1 jaar (13 nov. 2017 / 16 nov. 2018)	10.000	0
Idem	1 jaar (27 nov. 2017 / 29 nov. 2018)	10.000	0
Nederlandse Waterschapsbank	10 jaar (8 dec. 2011 / 2021)	10.000	10.000
Totaal		40.559	10.626

Er zijn geen (opgenomen) **onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren**.

De **waarborgsommen** hebben vooral betrekking op verhuurde objecten en aangekochte gronden. Indien de afspraken zijn nagekomen door de andere partij wordt de waarborgsom teruggestort.

Flottende passiva

Netto-flottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De **overige kasgeldleningen** bestaan uit vijf kasgeldleningen die allen in januari volledig worden afgelost.

Overige schulden

De overige schulden bestaan uit een veelvoud aan kortlopende schulden aan diverse crediteuren. De volgende posten zijn groter dan € 0,5 mln:

- Belastingdienst (€ 4,3 mln.) - Loonheffing december 2017
- Aannemingsmaatschappij Vobi B.V. (€ 1,8 mln.) - Kunstwerkenbestek Bleizo
- Dura Vermeer Bouw Rotterdam BV (€ 1,7 mln.) - Facturen in verband met vernieuwing stadhuis
- A. Bunnik B.V. (€ 1,0 mln.) - voornamelijk ten behoeve van onderhoud centrum
- ABP (€ 0,9 mln.) - pensioenpremies december 2017
- Metropoolregio Rotterdam Den Haag (€ 0,6 mln.) - afrekening regiotaxi
- Vierstroom Hulp Thuis B.V. (€ 0,6 mln.) - diensten inzake hulp bij het huishouden

Overlopende passiva

De **verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume** bestaan uit diverse posten van verschillende aard en omvang. De grootste posten zijn als volgt:

- Nog te betalen Bijdragen aan instellingen voor jeugdhulp: circa € 16,4 mln.
- Schulden in zake af te dragen belasting (omzet- en vennootschapsbelasting): circa € 1,1 mln.

De overige posten betreffen veel diverse posten met een individuele omvang van minder dan € 1 mln.

Het verloop van de **van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren** in 2017 is als volgt:

bedragen x € 1.000

	Saldo 1-1-2017	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terug- betalingen	Saldo 31-12- 2017
Uitkeringen van het Rijk				
1 Rijksbijdrage Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (Wet Oké)	312	1.146	1.049	409
2 Aanvullende Rijksbijdrage Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (Wet Oké)	262	566	633	195
3 Rijksbijdrage Volwasseneneducatie	267	1.092	1.086	273
4 Rijkssubsidie sanering verkeerslawaaï	24	7	-	31
5 Rijkssubsidie Greendeal laadpalen	117	-	117	-
6 Rijksbijdrage kwalificatieplicht (leerplicht-handhaving) via gemeente Den Haag	10	106	116	-
7 Rijksbijdrage RMC (leerplichthandhaving) via gemeente Den Haag	-	66	66	-
8 Rijksbijdrage Aanval op de Uitval	-	198	165	33
9 Arbeidstoeileiding PrO-vso Zuid Holland Centraal II	-	313	-	313
10 Rijksbijdrage Lokale kansen voor wereld talent Afrondingsverschil		197		197
Totaal	992	3.691	3.232	1.451
Uitkeringen van overige Nederlandse overheidslichamen				
1 Provincie Zuid-Holland / ISV-subsidie	702	-	90	612
2 Provincie Zuid-Holland / subsidie project Rondje rond de plas	60	-	60	-
3 Provincie Zuid-Holland / subsidie kwaliteitsimpuls Buytenpark	56	-	56	-
4 MRDH /Big data Innovatieghub	121	-	121	-
5 Gemeente Den haag/VNG/ Innovatieve aanpakken	16	-	16	-
6 Provincie Zuid-Holland/Laadpalen	53	-	53	-
7 MRDH / subsidie DVM Zuidvleugel	105	-	105	-
8 MRDH / Bijdrage Vervoersknoop Bleizo Afrondingsverschil	-	21.146	19.232	1.914
Totaal	1.113	21.146	19.733	2.526
Totaal	2.105	24.837	22.965	3.977

3.4.3 Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen buiten de balanstelling Gewaarborgde geldleningen

In het volgende overzicht is een specificatie opgenomen naar de aard van de geldleningen, waarvoor de gemeente garant staat. Hierbij worden twee categorieën van gewaarborgde geldleningen onderscheiden:

- Primair risico (gemeente verstrekt garantie op een door de instelling bij een derde aangetrokken lening).
- Secundair risico (gemeente werkt mee aan garantie via extern garantiefonds; garantstelling met achtervang dan wel vrijwaring via waarborgfonds wsw).

bedragen x € 1.000

Geldnemer	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag geldlening	% waarvoor borg is verleend	Restant geldlening 31-12-'16	Restant geldlening 31-12-'17
<i>Primair risico:</i>					
Woningbouwverenigingen	Gemeentegarantie	207.354	100%	159.964	153.158
Zorgcentra/gezondheidsinstellingen	Gemeentegarantie	37.017	100%	10.474	7.804
Sportverenigingen c.a.	Gemeentegarantie	1.151	100%	815	776
Sportverenigingen	Vrijwaring SWS	323	50%	204	202
Overige instellingen	Gemeentegarantie	649	100%	443	383
Overige instellingen	Gemeentegarantie	850	15%	850	750
<i>Secundair risico:</i>					
Woningbouwverenigingen	Achtervang	482.669	50%	424.314	423.894
Woningbouwverenigingen	Vrijwaring WSW	109.078	50%	75.779	74.733
TOTAAL		839.091		672.843	661.700

Woningbouw

Voor de woningbouw verstrekt de gemeente sinds 1995 geen garanties meer. Deze worden sindsdien verstrekt door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De gemeente is achtervang voor het WSW. Het risico van de gemeentegaranties die in het verleden door de gemeente voor de woningbouw zijn verstrekt, is aan het WSW overgedragen. Dit primaire risico is de in het overzicht opgenomen categorie "Woningbouwverenigingen / achtervang en vrijwaring wsw". Bij de categorie "Woningbouwver. / gem. garantie" draagt de gemeente wel het primaire risico.

In 2017 zijn er drie gemeentegarantieleningen volledig afgelost. Hiervan is één gemeentegarantieleningen volledig geherfinancierd.

Niet in het overzicht opgenomen zijn de gemeentegaranties voor eigen woningen. In het verleden zijn hiervoor ongeveer 10.000 gemeentegaranties verstrekt, die gevrijwaard zijn door de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Nieuwe garanties voor eigen woningen worden niet meer door de gemeente verstrekt maar door het WEW. De gemeente fungeert als achtervang voor het WEW. Het risico dat de gemeente hierop wordt aangesproken, wordt miniem geacht.

Rijk en VNG zijn overeengekomen dat het Rijk vanaf 1 januari 2011 de achtervang van nieuwe leningen volledig op zich neemt. Hiervoor is de gemeente op 29 juni 2010 een wijzigingsovereenkomst met het WEW aangegaan. Het fondsvermogen van het WEW blijft voor alle gevallen beschikbaar.

Zorgcentra, gezondheidsinstellingen, sportverenigingen en overige instellingen

Naast de gegarandeerde geldleningen voor de woningbouwverenigingen zijn er leningen afgesloten door gezondheidsinstellingen, sportverenigingen en andere instellingen met een maatschappelijk nut, waarvoor de raad een garantie heeft verstrekt. De meeste garanties zijn van vóór 1996; in dat jaar heeft de raad besloten in beginsel geen garanties meer te verstrekken. Als onderdeel van de investeringsimpuls voor amateurverenigingen heeft de raad in november 2005 besloten om dit instrument in relatie tot deze verenigingen weer toe te passen.

In 2017 is één nieuwe garantstelling verstrekt. Het betreft de garantstelling aan Tennisvereniging Buytenwegh voor de financiering van de verbouwkosten voor het aanleggen van padelbanen. De gemeente staat garant voor een bedrag van € 14.375. Daarnaast is in 2017 de garantstelling aan de Korfbalvereniging Phoenix voor het renoveren van het clubhuis volledig afgelost.

Lange Land Ziekenhuis (LLZ)

De gemeente staat per 31 december 2017 nog garant voor een bedrag van € 7,2 mln. Tegenover dit bedrag staat een zekerheid uit een recht op eerste hypotheek van € 20 mln. Het LLZ heeft in 2017 twee leningen volledig afgelost. De gemeentelijke borgstelling betreft nog zes leningen met een aflopend karakter. Volgens de voorwaarden en de looptijd is de gemeentelijke borgstelling in 2031

geheel afgerond. Het college zal, vanwege de borgstelling op de leningen, de ontwikkelingen bij het ziekenhuis volgen en periodiek monitoren en de raad bij afwijkingen informeren.

Overige instellingen

De gemeente heeft zich in 2016 voor € 125.000 borg gesteld voor een verstrekte financiering van € 850.000 met een looptijd van 10 jaar in het kader van de financiering van de aanleg- en projectkosten van een glasvezelnetwerk

Toezicht op risico's

Algemeen

De omvang en de risico's van de garanties worden bewaakt en regulier via de geëigende instrumenten van de P&C-cyclus gerapporteerd aan de raad.

Specifiek voor garantstellingen zijn de financiële risico's gemeentegaranties in beeld (zie de paragraaf weerstandsvermogen):

- geldleningen aan woningbouwcorporaties;
- eigen woningen.

Bijlage 4

In bijlage 4 van deze jaarrekening is een overzicht opgenomen van alle gewaarborgde geldleningen.

Garantieaanspraken

In 2017 zijn door de gemeente geen betalingen verricht wegens verleende borg- of garantstellingen.

Garantstellingen (bankgaranties)

Per 31-12-2017 waren er bij de gemeente 31 bankgaranties met een totaalwaarde van afgerond € 4,4 mln. aanwezig. Het betreffen vooral garanties van aannemersbedrijven die de gemeente als financiële zekerheid vraagt bij de uitvoering van werken.

3.4.4 Toelichting niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen

Per 31-12-2017 bestonden de volgende, niet in de balans opgenomen, belangrijke financiële verplichtingen voor de toekomst (met een ondergrens van € 0,5 mln.):

Projecten RandstadRail en vervoersknoop Bleizo € 18,6 mln.

Per eind 2017 zijn er diverse contracten/opdrachten voor RandstadRail gerelateerde projecten en de vervoersknoop Bleizo, die doorlopen naar 2018 en verder. De kosten voor 2018 bedragen afgerond € 18,6 mln.

Jeugdhulp en -zorg ca. € 59,5 mln.

Voor de jeugdhulp en –zorg zijn contracten afgesloten voor de regio in H10 verband. Daarnaast verlenen wij ook pgb's die ingezet worden bij niet-gecontracteerde jeugdhulpinstellingen. In de contracten zijn geen specifieke bedragen voor Zoetermeer opgenomen, maar wordt een omzetindicatie genoemd voor het totaal te declareren bedrag door de zorgaanbieder voor de regio in H10 verband.

Voor Zoetermeer wordt een bedrag van ca € 30,5 mln. aan kosten ingeschat.

Onderhoudsbestekken openbare ruimte € 18,8 mln.

Het beheer van de openbare ruimte is uitbesteed aan externe partners via de integrale bestekken. De bestekken hebben verschillende contract duren (variërend t/m 2023). Voor 2018: € 5,2 mln.

Verwerking, overslag en transport (grof) huishoudelijk afval € 4,8 mln.

Voor de verwerking van het (grof) huishoudelijk afval is een vijfjarig contract voor de jaren 2015 t/m 2019 gesloten waarbij de jaarlijkse kosten afgerond € 2,4 mln. bedragen.

Onderhoudscontract ondergrondse containers € 1,8 mln.

Per 1 januari 2012 is een tienjarig contract afgesloten voor het full-service all-in onderhoudscontract voor het onderhoud van de ondergrondse containers. De jaarlijkse kosten bedragen afgerond € 0,5 mln. Het contract biedt de mogelijkheid om dit te verlengen met telkens twee jaar.

Vrij inzetbare voorzieningen ingevolge Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2,3 mln.

Voor de vrij toegankelijke zorg zijn verschillende open contracten (met prijsafspraken) met zorgaanbieders gesloten. Voor 2018 is de Deelovereenkomst Vrij inzetbare voorzieningen verlengd. Verwacht wordt dat de aangeboden diensten in 2018 dezelfde omvang zullen hebben als in 2017 zijnde afgerond 2,3 mln.

Onderhoudsbestek reiniging en inspectie riolering € 1,6 mln.

Dit betreft het onderhoudsbestek voor de reiniging en inspectie van de riolering. Begin 2016 heeft de definitieve gunning plaatsgevonden van het bestek "schoonmaken riolering en camera inspectie in diverse wijken" voor 2 jaar met de optie om twee maal één jaar te verlengen. Het betreft een "Raamovereenkomst" met indicatieve hoeveelheden, hierdoor kunnen de werkelijke bedragen afwijken. Vaak blijkt uit de inspectie namelijk of en hoeveel er gereinigd moet worden of dat er met bacteriën gewerkt kan worden. De opdrachtnemer is Suez Recycling & Recovery Netherlands. Voor 2020 moet er weer een nieuw contract worden aangegaan. Jaarlijkse kosten bedragen circa € 0,5 mln.

Parkeerbeheer P1 € 0,6 mln.

Met ingang van 1 maart 2014 is er een overeenkomst aangegaan met P1 voor het verzorgen van het parkeerbeheer. Hiervoor zijn vaste prijzen opgenomen per onderdeel. Afhankelijk van hoe het parkeren zich ontwikkelt, kunnen de bedragen afwijken. Vooralsnog is vastgehouden aan de aantallen uit het kwantiteitenoverzicht. Jaarlijkse kosten bedragen circa € 0,5 mln. Begin 2019 moet de opdracht opnieuw worden vergund.

Schoolmaatschappelijk werk € 0,7 mln.

Met Stichting Jeugdformaat is per 2018 een contract voor 3 jaar afgesloten voor het uitvoeren van schoolmaatschappelijk werk op de (speciale) basisscholen in Zoetermeer. Dit betreft het uitvoeren van preventieve activiteiten op school, hulpvragen signaleren en ondersteuning bieden (individueel of groepsgewijs) aan leerkrachten, leerlingen en hun ouders. Indien nodig wordt er doorverwezen naar andere hulpverlening.

Schoonmaakcontracten ambtelijke huisvesting € 0,7 mln.

Dit betreft een driejarig contract voor het schoonmaken van de ambtelijke huisvesting (stadhuis, wijkposten en gebouw afvalinzameling) in de periode 15 mei 2014 tot en met 14 mei 2017, verlengd met 2 optie jaren.

Schoonmaakcontracten sport en scholen € 0,7 mln.

Dit betreft een contract voor het schoonmaken van de sportaccommodaties en de scholen voor de periode 1 december 2017 tot en met 1 december 2018.

Beveiligingscontract € 1,0 mln.

Dit betreft een contract voor het beveiligen van de gemeentelijke gebouwen voor de periode 1 maart 2017 tot en met 31 augustus 2019, met de mogelijkheid te verlengen met 2 optie jaren.

3.5 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële Verordening gemeente Zoetermeer daarvoor geeft.

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De waardering van de materiële vaste activa geschiedt op basis van verkrijging- of vervaardigingsprijs. Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde of eindwaarde zijn gewaardeerd.

Vaste activa algemeen

In de Financiële verordening gemeente Zoetermeer zijn regels voor het financieel beheer opgenomen, waaronder regels voor waardering en afschrijving van vaste activa. Hierbij is de ondergrens voor het activeren van investeringen met een economisch nut bepaald op € 50.000, waarbij bedragen onder de € 10.000 niet worden geactiveerd (uitgezonderd gronden en terreinen die altijd geactiveerd moeten worden). Bij bedragen tussen de € 10.000 en € 50.000 is er een keuzemogelijkheid die in het raadsvoorstel voor de kredietaanvraag moet worden gemotiveerd.

Bij het activeren en afschrijven van vaste activa is tevens de op de Financiële verordening aansluitende nota activa- en afschrijvingsbeleid gevolgd.

Op vóór 2004, de inwerkingtreding van het BBV, geactiveerde investeringen, is op basis van de toen geldende voorschriften, in het desbetreffende verslagjaar, soms extra afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

Immateriële vaste activa

Onder immateriële vaste activa zijn opgenomen kosten voor onderzoek en ontwikkeling, zijnde voorbereidingskosten voor grondexploitaties. Hierop wordt niet jaarlijks afgeschreven.

De kosten mogen maximaal 5 jaar geactiveerd blijven staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie danwel worden afgeboekt t.l.v. het jaarresultaat.

Op geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven als was het actief, waarvoor de bijdrage wordt verstrekt, in bezit van de gemeente.

Materiële vaste activa

Activa die ultimo 2016 nog op de balans waren opgenomen als niet in exploitatie genomen bouwgronden, zijn per 1 januari 2016 grotendeels tegen dezelfde boekwaarde op de balans opgenomen onder de materiële vaste activa.

Investeringen met economisch nut

Geactiveerde investeringen met een economisch nut worden afgeschreven op basis van de annuïteitenmethode, tenzij hierop bij specifiek kredietbesluit van de raad is afgeweken.

Op gronden wordt niet afgeschreven. Materiële vaste activa, waarop specifieke investeringsbijdragen van derden in mindering zijn gebracht, worden op het saldo afgeschreven.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut:

Zoals voorgeschreven in de verslaggevingsregels (BBV) zijn vanaf 2017 ook de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geactiveerd. Dit zijn investeringen waar geen markt voor is, die niet verhandelbaar zijn en waarvan het gebruiksnut langer is dan één jaar, zoals de aanleg van wegen, straten, pleinen, groen en water en het levensduur verlengende onderhoud. Investeringen

in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden onder een bedrag van € 100.000 niet geactiveerd, maar ten laste van de exploitatie gebracht.

Op 17 november 2017 is de nieuwe nota activa- en afschrijvingsbeleid vastgesteld. Voor materiële vaste activa gelden op grond van de nota activa- en afschrijvingsbeleid:

Gronden en terreinen	Niet afschrijven
Woonruimten	40 jaar
Bedrijfsgebouwen:	
- Schoolgebouwen (investeringen vanaf 17 december 2012)	50 jaar
- Schoolgebouwen die volgens het in 2012 herijkte beheerplan geheel worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw	50 jaar
- Per 17 december 2012 bestaande schoolgebouwen die bij of na het bereiken van de 25 jarige leeftijd, technisch en/of functioneel worden aangepast	25 jaar*
- Overige gebouwen grotendeels van steen	40 jaar
- Overige gebouwen grotendeels van hout	20 jaar
- Tijdelijke gebouwen / noodlokalen / loodsen / opslagplaatsen	15 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
- Wegen	
Asfaltverharding	50 jaar
Elementenverharding	50 jaar
- Kunstwerken	
Bruggen hout	35 jaar
Bruggen staal	60 jaar
Geluidsschermen	40 jaar
- Water	
Kademuren	80 jaar
- Overige	
Parkeerverwijssystemen	10 jaar
Liften	20 jaar
Roltrappen	20 jaar
Vervoermiddelen:	
- Personenauto's	6 jaar
- Bedrijfsauto's	8 jaar
Machines, apparaten en installaties	5 jaar
Overige materiële vaste activa:	
- Inventaris	10 jaar
- ICT hardware	4 jaar
- ICT software	Per investering in raadsvoorstel
- Rioolstelsel	50 jaar
- Ondergrondse inzamelmiddelen t.b.v. afvalinzameling (excl. betonbakken)	30 jaar
- Ondergrondse betonbakken	Niet afschrijven
- Sportvoorzieningen	20 jaar

* Of zoveel korter totdat de totale leeftijd van het gebouw 50 jaar wordt bereikt.

De eerste (volle jaar)afschrijving vindt plaats in het jaar volgend op het jaar waarin de geactiveerde investering tot stand is gekomen c.q. in exploitatie is genomen.

De in (voortdurend en eeuwigdurend) erfpacht uitgegeven percelen met canonbetaling zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij de eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is

afgekocht, worden tegen een geringe registratiewaarde opgenomen. Erfpachtgronden worden onder de materiële vaste activa opgenomen.

Bij raadsbesluit kan worden afgeweken van de standaard afschrijvingstermijnen.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

Leningen u/g zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Op financiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

Vorraden

Grond- en hulpstoffen

De overige voorraden zijn als volgt gewaardeerd tegen kostprijs of netto-opbrengstwaarde, als deze lager is.

- onderdelenmagazijn autowerkplaats: laatst bekende inkoopprijs exclusief omzetbelasting;
- voorraad dieselolie: inkoopprijs exclusief omzetbelasting;

Onderhanden werk / bouwgrond in exploitatie

Dit zijn gronden waarvoor de raad een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

Deze gronden zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs verminderd met de gerealiseerde opbrengsten, of de lagere marktwaarde. Aan de boekwaarde aan het begin van het jaar wordt rente toegerekend. Voor zover, op basis van de voorcalculaties (grondexploitatieberekeningen) sprake is van winstgevendende grondexploitaties, wordt die winst genomen naar rato van de voortgang van het complex (POC-methode). Voor de complexen waarvoor een nadelig resultaat wordt verwacht dat als onvermijdelijk is te beschouwen, wordt een voorziening nadelige complexen getroffen. Dit deel van de voorziening wordt in de balans in mindering gebracht op de boekwaarde. In de gevallen dat de voorziening hoger is dan de boekwaarde per complex gebeurt dat tot de (netto) boekwaarde per complex nihil is. Het restant wordt in dat geval vermeld bij de Voorziening nadelige complexen grondbedrijf aan de passivazijde.

De waardering van de voorziening is gebaseerd op de Voortgangsrapportage projecten Stedelijke Ontwikkeling (inclusief herziening grondexploitaties per 1-1-2018).

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (vorderingen), liquide middelen en overlopende activa

Deze activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid kan een daarvoor gevormde voorziening in mindering worden gebracht.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De volgende voorzieningen zijn gewaardeerd op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige (onderhouds- of uitkerings-)verplichtingen: afkoopsommen onderhoud graven, onderhoud schoolgebouwen, groot onderhoud ondergronds, spaarverlof en wethouderspensioenen.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die hiervoor geformuleerd zijn. In de in het jaarverslag opgenomen paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Schattingsmethodiek

De hoogte van de voorziening nadelige complexen wordt berekend aan de hand van een inschatting van het eindresultaat van de complexen (eindwaarden), veelal op basis van kostencalculaties van derden en externe makelaarsrapporten. De hoogte van de voorzieningen voor dubieuze bijstandsdebiteuren wordt ingeschat op een percentage oninbaarheid van de vorderingen op basis van ervaringscijfers. Ook de hoogte van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren wordt bepaald aan de hand van een percentage afgeleid uit ervaringscijfers ten aanzien van oninbaarheid van vorderingen. Jaarlijks wordt bij deze voorziening op grond van werkelijke en ingeschatte oninbare vorderingen een beoordeling gemaakt op toereikendheid van de voorziening.

Voor de overige vorderingen wordt een voorziening wegens oninbaarheid gevormd op basis van een beoordeling op oninbaarheid, bijvoorbeeld ingeval van een dreigend faillissement.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hiervan een specificatie opgenomen.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Conform het BBV is voor de jaarstukken een voor gemeenten gemodificeerd stelsel van baten en lasten gehanteerd. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Dat wil zeggen dat het jaar waarin de prestatie is verricht (levering van goederen of diensten), bepalend is voor de toerekening. Of de baat of last al feitelijk ontvangen of betaald is, doet niet ter zake.

Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke.

Per balansdatum nog lopende verplichtingen (met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume) of rechten betreffende het boekjaar zijn als nog verschuldigde (nog te betalen) c.q. nog te vorderen (nog te ontvangen) bedragen opgenomen.

Het bovenstaande toerekeningsbeginsel (prestatiemoment) is eveneens bij interne leveringen (tussen organisatieonderdelen) toegepast.

In het totaal van de baten en lasten wordt ook opgenomen de over het eigen vermogen en de voorzieningen berekende bespaarde rente.

Winst en verlies van de grondexploitatie

Winst en verlies van de grondexploitatie worden genomen op basis van het door de raad op 3 oktober 2011 vastgestelde Grondbeleid 2011 "Veranderde stad, nieuwe koers, nieuw beleid", met

inachtneming van de in de raad van 4 november 2013 aangepaste spelregel nummer 3 en de in de raad van 1 december 2014 aangevulde spelregel nummer 1.

3.6 Bijzondere gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum geweest die toelichting of aanpassing op de cijfers in de jaarrekening vereisen.

3.7 SiSa (Single information Single audit)

OCW		D9		Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)		Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid 2011-2017 Gemeenten						
		Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Aard controle R Indicator: D9/01	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Aard controle R Indicator: D9/02	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuter-speelzalen (conform art. 167 WPO)	Aard controle R Indicator: D9/03	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle R Indicator: D9/04			
		€ 870.091		€ 770.672		€ 41.125		€ 573.634				
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aard controle n.v.t. Indicator: D9/05	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Aard controle R Indicator: D9/06	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aard controle n.v.t. Indicator: D9/07	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Aard controle R Indicator: D9/08			
		1										
		OCW	D10	(Volwassenen) Onderwijs 2015-2018	Participatiewet	Contact-gemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) van educatie bij andere aanbieders dan roc's	Besteding (jaar T) van educatie totaal	Ten minste 25% besteed aan roc's ja/nee (automatisch)	
							Aard controle R Indicator: D10/01	Aard controle R Indicator: D10/02	Aard controle R Indicator: D10/03	Aard controle nvt Indicator: D10/04	Aard controle nvt Indicator: D10/05	
							€ 1.091.601	€ 568.677	€ 318.256	€ 886.933	ja	
							Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (T+1)	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (T+1)				
							Aard controle R Indicator: D10/06	Aard controle R Indicator: D10/07				
							€ 272.900					
		IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa	Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnr en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinfo	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder t.l.v. het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling t.l.v. rijksmiddelen
							Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06
							IenM/BSK-2017/191978	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
							Kopie beschikingsnr	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling t.l.v. rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Eindverantwoording Ja/Nee
							Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming v/d juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinfo	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming v/d juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinfo	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming v/d juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinfo	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
							IenM/BSK-2017/191978	€ 5.050	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2017	Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.		Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente
							I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
							Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
							€ 42.244.717	€ 112.846	€ 2.633.193	€ 5.511	€ 132.433	€ 820
							Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnend zelfstandigen Gemeente	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnend zelfstandigen Gemeente	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
							I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfst.) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfst.) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
							Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/12
							€ 68.254	€ 2.474	€ 0	€ 393.222	€ 0	Ja
		SZW	G3	Besluit bijstand-verlening zelfstandigen 2004 (excl. levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2017	Besluit bijstand-verlening zelfstandigen (Bbz) 2004		Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (excl. Bob) (excl. Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
							Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06
							€ 62.678	€ 97.334	€ 8.837	€ 3.905	€ 52.126	€ 0
							Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in art. 56 Bbz '04	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
							Aard controle R Indicator: G3/07	Aard controle R Indicator: G3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/09			
							€ 0	€ 0	Ja			

3.8 Overzicht taakvelden

Bedragen x € 1.000

		Begroting 2017	Rekening 2017
0.1 - Bestuur			
	U	-4.114	-4.150
	I	500	522
Saldo		-3.614	-3.628
0.2 - Burgerzaken			
	U	-6.755	-6.837
	I	2.730	2.567
Saldo		-4.025	-4.270
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden			
	U	-488	-863
	I	1.488	2.284
Saldo		1.000	1.421
0.4 - Overhead			
	U	-38.087	-36.999
	I	4.081	556
Saldo		-34.006	-36.443
0.5 - Treasury			
	U	-1.115	-912
	I	15.920	15.556
Saldo		14.805	14.644
0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds			
	U	-423	0
	I	175.901	180.398
Saldo		175.478	180.398
0.8 - Overige baten en lasten			
	U	-823	-533
	I	0	183
Saldo		-823	-350
0.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)			
	U	-178	-179
	I	0	0
Saldo		-178	-179
0.10 - Mutaties reserves			
	U	-19.578	-32.950
	I	25.579	35.855
Saldo		6.001	2.905
0.61 - OZB woningen			
	U	-1.099	-1.015
	I	19.710	19.581
Saldo		18.611	18.566
0.62 - OZB niet-woningen			
	U	-394	-457
	I	12.728	12.738
Saldo		12.334	12.281
0.63 - Parkeerbelasting			
	U	0	0
	I	1.986	2.400
Saldo		1.986	2.400
0.64 - Belastingen overig			
	U	-83	-57

	I	824	871
Saldo		741	814
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer			
	U	-8.804	-8.503
	I	0	0
Saldo		-8.804	-8.503
1.2 - Openbare orde en veiligheid			
	U	-3.712	-4.046
	I	98	92
Saldo		-3.614	-3.954
2.1 - Verkeer en vervoer			
	U	-16.415	-16.505
	I	1.081	1.452
Saldo		-15.334	-15.053
2.2 - Parkeren			
	U	-1.436	-1.436
	I	0	0
Saldo		-1.436	-1.436
3.1 - Economische ontwikkeling			
	U	-840	-748
	I	178	165
Saldo		-662	-583
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur			
	U	-1.088	-2.074
	I	2.125	5.256
Saldo		1.037	3.182
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen			
	U	-568	-742
	I	825	726
Saldo		257	-16
3.4 - Economische promotie			
	U	-1.948	-1.659
	I	302	360
Saldo		-1.646	-1.299
4.1 - Openbaar basisonderwijs			
	U	-146	-131
	I	48	60
Saldo		-98	-71
4.2 - Onderwijshuisvesting			
	U	-15.779	-15.653
	I	1.338	1.818
Saldo		-14.441	-13.835
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken			
	U	-8.090	-8.275
	I	3.159	3.150
Saldo		-4.931	-5.125
5.1 - Sportbeleid en activering			
	U	-809	-524
	I	16	14
Saldo		-793	-510
5.2 - Sportaccommodaties			
	U	-6.697	-6.571
	I	2.598	3.526

Saldo		-4.099	-3.045
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie			
	U	-6.526	-6.901
	I	1.177	1.172
Saldo		-5.349	-5.729
5.4 - Musea			
	U	-761	-781
	I	874	24
Saldo		113	-757
5.5 - Cultureel erfgoed			
	U	0	0
	I	0	0
Saldo		0	0
5.6 - Media			
	U	-4.367	-4.363
	I	919	801
Saldo		-3.448	-3.562
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie			
	U	-11.465	-10.522
	I	411	396
Saldo		-11.054	-10.126
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie			
	U	-20.397	-20.178
	I	2.713	2.696
Saldo		-17.684	-17.482
6.2 - Wijkteams			
	U	-5.358	-5.815
	I	46	462
Saldo		-5.312	-5.353
6.3 - Inkomensregelingen			
	U	-56.494	-61.119
	I	46.243	46.241
Saldo		-10.251	-14.878
6.4 - Begeleide participatie			
	U	-8.214	-11.689
	I	0	-67
Saldo		-8.214	-11.756
6.5 - Arbeidsparticipatie			
	U	-13.242	-13.159
	I	350	798
Saldo		-12.892	-12.361
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)			
	U	-2.915	-4.077
	I	61	-8
Saldo		-2.854	-4.085
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+			
	U	-18.823	-16.165
	I	2.473	1.445
Saldo		-16.350	-14.720
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-			
	U	-24.400	-32.264
	I	0	1
Saldo		-24.400	-32.263

6.81 - Geëscaleerde zorg 18+			
	U	-689	-659
	I	22	31
Saldo		-667	-628
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-			
	U	-4.428	-5.226
	I	0	0
Saldo		-4.428	-5.226
7.1 - Volksgezondheid			
	U	-1.477	-1.437
	I	0	0
Saldo		-1.477	-1.437
7.2 - Riolering			
	U	-6.053	-5.231
	I	6.326	6.445
Saldo		273	1.214
7.3 - Afval			
	U	-11.077	-10.393
	I	15.095	15.294
Saldo		4.018	4.901
7.4 - Milieubeheer			
	U	-2.365	-1.691
	I	493	135
Saldo		-1.872	-1.556
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria			
	U	-849	-688
	I	620	658
Saldo		-229	-30
8.1 - Ruimtelijke ordening			
	U	-7.648	-5.661
	I	2.832	693
Saldo		-4.816	-4.968
8.2 - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)			
	U	-15.597	-7.642
	I	13.735	15.073
Saldo		-1.862	7.431
8.3 - Wonen en bouwen			
	U	-4.871	-4.622
	I	1.610	2.529
Saldo		-3.261	-2.093
TOTAAL			
	U	-367.485	-382.102
	I	369.215	384.949
Afrondingsverschillen		2	3
SALDO		1.732	2.850

Bijlage 1 Afkortingen en begrippen

Lijst afkortingen

213a	Artikel 213a van de Gemeentewet
AB	Algemeen Bestuur
AIZ	Afvalinzameling Zoetermeer
AMHK	Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling
AMIF	Asiel Migratie en Integratiefonds
AMV	Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen
AMVO	Ambtelijk Vooroverleg
ANBI	Algemeen Nut Beogende Instelling
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ATB	All Terrain Bike
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
B&W	Burgemeester en Wethouders
BBL	Beroepsbegeleidende werkplek
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BDU	Brede Doeluitkering
BIG	Baseline Informatiebeveiliging
BIZ	Bedrijven Investeringszone
Bleizo	Bleiswijk Zoetermeer
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOAZ	Breed Overleg Armoedepartners Zoetermeer
BOR	Beheervisie Openbare Ruimte
BSO	Buitenschoolse Opvang
BTW	Belasting (over de) Toegevoegde Waarde
BUIG	Wet Bundeling Uitkering Inkomensvoorziening aan Gemeenten
BV	Besloten Vennootschap
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal Administratiekantoor
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CAR/ZUWO	Collectieve Arbeidsvoorwaarden Regeling uitwerkingsovereenkomst / Zoetermeerse Uitwerkingsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEO	Cliëntervaringsonderzoek
CKC	Centrum voor Kunst en Cultuur
CMS	Contentmanagementsysteem
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
COELO	Centrum voor onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CV	Commanditaire Vennootschap
CZM	Collectieve Zorgverzekering Minima
DB	Dagelijks Bestuur
DEZO	Duurzame Energiecoöperatie Zoetermeer
DIF	Dutch Innovation Factory
DIP	Dutch Innovation Park
DSW	Dienst Sociale Werkvoorziening
DVM	Dynamisch Verkeersmanagement
DZH	Duinwaterbedrijf Zuid-Holland (thans DUNEA)
E -	Electronische – (e-facturering / e-dienstverlening)
ECB	Europese Centrale Bank
EMMA	Eerder Melden Minder Achterstanden
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit

ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EURIBOR	Euro Interbank Offered Rate
FG	Functionaris Gegevensbescherming
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
FIPO	Financiële Positie Ontwikkelingsbedrijf
FLO	Functioneel Leeftijdsontslag
GDO	Gemeenten voor Duurzame Ontwikkelingen
GFT	Groente-, Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeentelijke Geneeskundige Dienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie
GIP	Gemeentelijk Informatiepunt
GPRS	General Packet Radio Service
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GREX	Grondexploitatie(berekening)
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GW	Gemeentewet
HA	Hectare
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
HGOS	Historisch Genootschap Oud Soetermeer
HH	Huishoudelijke Hulp / Hulp bij het Huishouden
HNW	Het Nieuwe Werken
HOM	Holland Outlet Mall (voorheen FOC)
HRM	Human Resource Management
HSL	Hoge Snelheidslijn
IBD	Informatiebeveiligingsdienst
IBT	Interbestuurlijk Toezicht
IBZ	Ingenieursbureau Zoetermeer
I(C)T	Informatie- (en Communicatie) Technologie
ID	Identiteit (-skaart)
IHP	Integraal Huisvestingsplan onderwijs
IKC	Integrale Kindcentra
ILO	International Labour Organization
IMVA	Immateriële Vaste Activa
IQ	Innovation Quarter
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
JGH	Jeugd- en Gezinshulp
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JSO	Jeugd Samenleving en Opvoeding
(key-2) KCC	Klantcontactcenter
KIZ	Kenniseconomie en Innovatie Zoetermeer
KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologische Instituut
LIB	Lezen en leren, Informeren, Beleven
LLZ	't Lange Land Ziekenhuis
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MHCZ	Mixed Hockey Club Zoetermeer
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MW	Megawatt
MRDH	Metropoolregio Rotterdam Den Haag

MVA	Materiële Vaste Activa
NAR(IS)	Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement
NV	Naamloze Vennootschap
NVRD	Koninklijke Vereniging voor afval- en Reinigingsmanagement
O&S	Onderzoek en Statistiek
OAD	Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen
OCW	Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODH	Omgevingsdienst Haaglanden
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OKE	Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende-Zaakbelastingen
P&C	Planning en Control
P&O	Personeel en Organisatie
PBD	Plastic, Blik en Drankenkartons
PGB	Persoonsgebonden Budget
POH	Praktijkondersteuner Huisartsenzorg
PPL	Publieksplein
PPN	Perspectiefnota
REFI	Refinancing Rate
RGT	Wet Revitalisering Generiek Toezicht
RIF (2030)	Reserve Investeringsfonds (2030)
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdige schoolverlaters
RNE	Roadmap Next Economy
RR	Randstadrail
RVOZ	Raad Voor Ondernemend Zoetermeer
RVT	Raad van Toezicht
SB	Stadsbeheer
SE	Subsidie Eenheid
SEA	Sociaal Economische Agenda
SEBO	Sociaal-Economisch Betrokken Ondernemen
SISA	Single Information Single Audit
SMITZH	Smart Manufacturing: Industriële Toepassing in Zuid-Holland
SMW	Schoolmaatschappelijk Werk
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SROI	Social Return on Investment
SSD	Shared Service Desk (vacatures)
SUWI	Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SVN	Stimuleringsfonds Vereniging Nederlandse gemeenten
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SW	Sociale Werkvoorziening
SWS	Stichting Waarborgfonds Sport
TB(2)	Eerste Tussenbericht / Tweede Tussenbericht
TVZ	Toetsingscommissie Voorrangsverklaringen Zoetermeer
UAB	Uitvoeringsorganisatie Bereikbaarheid
UAF	Stichting Vluchtelingen Studenten
U/G	Uitgezette Gelden
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
VCA	Veiligheid, gezondheid en milieu, Checklist Aannemers
VER	Vereniging van Elektrische Rijders

VGO	Voorziening Groot Onderhoud ondergronds
VIP	Vluchtelingen Investeren in Participeren
VNG	Vereniging van Nederlands Gemeenten
VNO-NCW	Werkgeversorganisatie
VO	Voortgezet Onderwijs
VOF	Vennootschap Onder Firma
VOR	Visie Openbare Ruimte
VPB	Vennootschapsbelasting
VRH	Veiligheidsregio Haaglanden
VRI	Verkeersregelinstallatie
VSV	Voortijdig Schoolverlaten
VT	Veilig Thuis (Haaglanden)
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVE	Vereniging van Eigenaren
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WAS	Wijk en Agent Samen
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen
WGH	Werkgelegenheidsregister Haaglanden
WLZ	Wet Langdurige Zorg
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
WZI	Welzijn, Zorg en Inkomensondersteuning (afdeling)
ZFM	Zoetermeer FM
ZIN	Zorg In Natura
ZTM	Zoetermeer
ZZP'er	Zelfstandige Zonder Personeel

Begrippenlijst

Accres	Jaarlijkse groei van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds, gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde Rijksuitgaven. Stijgen de Rijksuitgaven dan stijgt ook het Gemeentefonds en andersom.
Afschrijving	Jaarlijkse afboeking van een deel van de boekwaarde van een geactiveerd goed. De afschrijving wordt geacht waardevermindering van het actief tot uitdrukking te brengen. De afschrijving wordt ten laste gebracht van de raming van baten en lasten.
Algemene reserves	Deel van het eigen vermogen dat dienst doet als weerstandsvermogen en als buffer voor calamiteiten.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds, aan alle gemeenten op basis van algemene verdeelmaatstaven, vastgelegd in de Financiële verhoudingswet, met het karakter van algemene middelen.
Baten	De aanduiding volgens het BBV voor de opbrengsten/inkomsten van de gemeente.
Begroting	Jaarlijkse verwachtingen op het gebied van beleid (programmaplan en paragrafen) en financiën (overzicht van baten en lasten met toelichting en uiteenzetting van de financiële positie met toelichting).
Bestemmingsreserves	Reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven.
Budgettair neutraal	Een maatregel die de uitkomst van de begroting van baten en lasten per saldo niet beïnvloedt.
Collegeprogramma	Dit zijn de hoofdlijnen van het beleid voor een betreffende collegeperiode.
Contractloonstijging	Stijging van het inkomen per werknemer als gevolg van een afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst (CAO).
Dekkingspercentage	Bepaalde gemeentelijke lasten kunnen aan de burger worden doorberekend (b.v. de kosten van de riolering en reiniging); de mate waarin dit gebeurt wordt tot uitdrukking gebracht door het dekkingspercentage. Bij een volledige doorberekening is er sprake van een dekkingspercentage van 100%.
Doelmatigheid	Verhouding tussen ingezette middelen (kosten) en gerealiseerde doelen (opbrengsten).
Financiering	De wijze waarop de gemeente in de behoefte aan geld en kapitaal voorziet : het geldbeheer. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geld geleend. Daardoor kunnen overschotten of tekorten ontstaan. Op de geld- (kort geld) en kapitaalmarkt (lang geld) wordt dit glad gestreken.
Gemeentefonds	Landelijke begrotingsfonds onder ministerieel beheer waarin een deel van de opbrengst van de meeste rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn doorgaans vrij besteedbaar.
Incidenteel	Eenmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerende lasten en baten.

Inflatiecorrectie rente	Beperking van de rentetoevoeging aan eigen reserves tot het inflatiepercentage. Het verschil tussen het gehanteerde rentepercentage en het inflatiepercentage vloeit terug naar de algemene middelen en krijgt deels een structurele dekkingsfunctie en deels een incidentele bestedingsfunctie.
Integratie-uitkeringen	Uitkering uit het Gemeentefonds van tijdelijk aard ter overbrugging voor gefaseerde overheveling aan specifieke rijksuitkeringen naar de algemene uitkering.
Investering met economisch nut	Betreft een aanschaf van een bedrijfsmiddel waarvoor op de markt een prijs te krijgen is.
Investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	Betreft een aanschaf van een bedrijfsmiddel waarvoor op de markt geen prijs te krijgen is.
Jaarstukken	Jaarlijkse realisatie op het gebied van beleid (in het jaarverslag met een programmaverantwoording en de paragrafen) en financiën (in de jaarrekening met een programmarekening met toelichting en de balans met toelichting).
Kapitaallasten	Kapitaallasten bestaan uit de componenten afschrijving en rentekosten. Het zijn exploitatiekosten van activa. De rentekosten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Door de dalende boekwaarde vanwege jaarlijkse afschrijving nemen de rentekosten in de loop van de jaren af.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het financieringstekort hoger dan de kasgeldlimiet dan moet dat via lang geld worden gefinancierd.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een beleidsterrein in beeld brengt.
Kerngegevens	Opsomming van relevante gegevens met het doel in één oogopslag een indruk te geven waar het in het desbetreffende werkterrein om gaat.
Kort geld	Gelden die worden geleend / uitgezet op de geldmarkt.
Lang geld	Gelden die worden geleend / uitgezet op de kapitaalmarkt.
Leges	Betaling voor een gemeentelijk goed of een dienst op een publiekrechtelijke grondslag (b.v. leges paspoorten, leges rijbewijzen). Leges mogen kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Door een tijdig inzicht in het toekomstig liquiditeitsverloop wordt voorkomen dat dure ad-hoc maatregelen moeten worden genomen.
Missie	Bestaansrecht (boodschap) van de organisatie, gezien vanuit de maatschappelijke functie die zij vervult.
Nominale compensatie	De aanpassingen van de algemene uitkering ter compensatie van loon- en prijsontwikkelingen.
Onderuitputting	Onderbesteding van budgetten in enig jaar.

Open-einde-regelingen	Regeling op grond waarvan derden buiten de overheid recht hebben op geldelijke bijdrage van de overheid of de sociale fondsen ongeacht of deze overheid / fondsen voldoende budget daarvoor hebben. Deze derden moeten voldoen aan in de regeling vastgelegde voorwaarden. Anders dan door het aanpassen van deze voorwaarden kan de overheid het beroep op een open-einde-regeling niet beheersen.
Perspectiefnota	Nota van het college aan de raad, die in het voorjaar verschijnt en tijdens het zgn. voorjaarsdebat wordt besproken. Hierin worden de uitgangspunten voor het beleid voor de komende jaren voorgelegd. Daarvan afgeleid worden centrale thema's voor het volgende jaar aangegeven.
Precariobelasting	Belasting voor het gebruiken van openbare grond of water. De belasting kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben of van degene voor wie dit gebeurt.
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Treasury	De treasury is het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Treasurystatuut	Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens worden regels opgenomen over de inhoud, vorm en periodiciteit van de verantwoordingsinformatie van de ambtelijke organisatie aan het college van B&W. In het treasurystatuut zullen ook regels worden opgenomen over de treasuryparagraaf.
Tussenbericht	Tussentijdse informatie van het college aan de gemeenteraad over de realisatie van de begroting van het lopende boekjaar.
Voorziening	Bedrag gereserveerd voor toekomstige uitgaven waarvan de aard en in mindere mate de omvang bekend zijn of om fluctuaties in (exploitatie) kosten op te vangen. Voorzieningen vormen geen deel van het eigen vermogen.

Bijlage 2 Staat van de gemeente

Financiën		TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht	Groen	Het voor incidentele baten en lasten gecorrigeerde saldo van de Programmabegroting 2018-2021 is in 2018 € 131.000 positief en in 2021 € 4.490.000.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	
Ruimtelijke ordening		TOELICHTING
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Verordening Ruimte 2014 (artikel 3.4 Verordening Ruimte)	Groen	Alle Zoetermeerse plannen voldoen aan de Verordening Ruimte 2014.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	
Omgevingsrecht		
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen		
Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving is tijdig een beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een evaluatie vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.	Groen	Op 23 januari 2018 heeft het college het Uitvoeringsprogramma VTH 2018 vastgesteld. De raad is hierover direct na vaststelling geïnformeerd. De evaluatie van het Uitvoeringsprogramma VTH 2017 heeft niet geleid tot aanpassingen van het VTH beleid 2014 – 2018, <i>Pionieren in de bebouwde omgeving</i> .
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	
Monumentenzorg		TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie m.b.t. de (rijks)monumenten	Groen	Er is geen adviescommissie op grond van de Monumentenwet, want de commissie heet geen monumentencommissie, maar stadsbouwmeester bijgestaan door erfgoeddeskundigen. De gemeente schakelt wel de wettelijk vereiste deskundigen in.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	
Archief- en informatiebeheer		TOELICHTING
Het archief- en informatiebeheer zijn op orde	Oranje	Naast het (terug)verhuizen van archieven naar het Gouwedepot te Moordrecht en de nieuwe archiefruimte in het gerenoveerde stadhuis is in 2017 voornamelijk aandacht besteed aan het digitaliseren van de poststromen en de overgang naar zaakgericht werken. De kwaliteit van het archief- en informatiebeheer was in 2017 op een aantal punten onvoldoende waardoor de stap naar vervanging van papieren archiefbescheiden door digitale reproducties nog niet gezet kan worden. In het eerste kwartaal van 2018 zal een plan van aanpak

		voor een kwaliteitssystem worden opgeleverd dat de basis vormt voor de implementatie van maatregelen om de kwaliteit van het archief- en informatiebeheer op het juiste niveau te krijgen.			
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee				
Huisvesting Vergunninghouders		TOELICHTING			
De gemeente heeft volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	Groen	Gevraagde informatie	Stand van zaken		
		Voorsprong per 1 januari van het verantwoordingsjaar	38		
		Fase interventieladder op 1 januari	n.v.t. omdat gemeente aan haar taakstelling voldoet.		
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	94		
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	126		
		Voorsprong per 1 juli van het verantwoordingsjaar	70		
		Fase interventieladder op 1 juli	n.v.t.		
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	72		
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	74		
		Voorsprong per 31 december van het verantwoordingsjaar	72		
		Fase interventieladder op 31 december	n.v.t.		
		Het lukt niet altijd om aan de gemeente gekoppelde vergunninghouders binnen de vereiste 12 weken te huisvesten. Daarmee overschrijdt de gemeente de termijn voor de tijdige huisvesting van de vergunninghouders. De reden is gelegen in het tekort aan passende woningen voor de vergunninghouders. Met name de huisvesting van AMV-ers vergt de nodige inspanning. Het college dringt er bij de drie corporaties op aan om tijdig de vereiste huisvesting ter beschikking te stellen zodat de vergunninghouders binnen de gestelde termijn gehuisvest kunnen worden.			
		<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee		

Bijlage 3 Verbonden partijen

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Doel	Het doel/beleid van de gemeente is het gemeentelijke belang, samen met de andere aandeelhouders vanuit het publiek domein als bezitter van de BNG, handhaven.
Beleid	De gemeente ziet het aandelenbezit in de BNG als een duurzame belegging.
Financiële effecten (gemeente)	Het dividend 2016, in 2017 vastgesteld en ten gunste van het boekjaar 2017 gebracht, bedroeg € 5.756, per aandeel € 1,64 (2015 € 1,02).
Risico	De politieke, economische en monetaire ontwikkelingen. BNG heeft als rating tweemaal AAA en eenmaal een AA+.
Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente heeft 3.510 aandelen (nominaal à € 2,50, totaal € 8.775). Dit is een belang van 0,0063%.
Bijdrage aan doelstelling programma	Het dividend is een algemeen dekkingsmiddel.
Relatie met programma	Programma OAD.
Beleidsvoornemens / beleidskader	De gemeente heeft geen specifieke beleidsvoornemens.
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel / openbaar belang	Substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en het semipublieke domein. Een redelijk rendement voor de aandeelhouders. Excellente kredietwaardigheid en adequate risicobeheersing. Een scherpe inkooppositie. Effectieve en efficiënte bedrijfsvoering.
Beleid /voortgang	Streven naar zo laag mogelijke tarieven voor de publieke sector en derhalve niet naar winstmaximalisatie. Nadrukkelijk blijven onderscheiden op de financiële markten ten aanzien van de omvang en kwaliteit van haar kapitaal. Dit komt tot uiting in het gewenste ratingprofiel: een rating gelijk aan die van de Nederlandse Staat. Vanuit haar functie voor de publieke sector een voortdurende en stabiele aanwezigheid in de markt realiseren en ook in moeilijke tijden aan de kredietvraag blijven voldoen. Een prudente liquiditeitspositie nastreven, met inachtneming van scherpe interne criteria en het uitgangspunt altijd aan haar verplichtingen op korte termijn kunnen voldoen. Het behoud door de stakeholders van de perceptie als quasi-overheid met een excellente kredietwaardigheid en een hoogstaande reputatie en integriteitsprofiel. Prominent blijven profileren als specialistische sectorbank met een hoge niche-deskundigheid. Dienstverlening bieden op maat tegen concurrerende tarieven.
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2016: € 3.739 miljoen Per eind 2016: € 3.753 miljoen
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2016: € 145.772 miljoen Per eind 2016: € 151.247 miljoen
Resultaat verbonden partij	De netto winst 2016 bedraagt € 365 miljoen (2015: € 226 miljoen). Hiervan wordt 25% uitgekeerd als dividend (€ 1,64 per aandeel, 2015 25%: € 1,02).

STEDIN en ENECOGROEP (voorheen) ENECO Holding N.V. (ENECO)	
Doel	Het aandelenbezit Eneco betreft een duurzame belegging.
Beleid	De gemeente ziet het aandelenbezit in Stedin en EnecoGroep (voorheen Eneco) als een duurzame belegging. De gemeente is voornemens de aandelen van het energiebedrijf EnecoGroep te verkopen zodra zich een goede mogelijkheid voordoet. De aandelen Stedin kunnen niet vervreemd worden omdat deze aandelen in overheidshanden moeten blijven. De gemeente heeft geen prestatiedoelstellingen.
Financiële effecten (gemeente)	Het nettoresultaat Eneco 2016 bedraagt € 199 miljoen (2015: € 208 miljoen). Hiervan komt € 187 miljoen (2015: € 196 miljoen) op conto van de aandeelhouders. Vanwege de splitsing van Eneco per 30 januari 2017 is de (interim)uitkering op basis van een verwachte winst van € 100 miljoen gebaseerd. Van dit bedrag wordt 50% als dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. Dit betekent een dividenduitkering van € 20,12 per aandeel (over 2014 € 19,72). De dividenduitkering voor de gemeente Zoetermeer bedraagt € 2.339.178 (2014 € 2.293.042).
Risico	<ul style="list-style-type: none"> - De gevolgen van de splitsing per 31 januari 2017. - Het Methodebesluit regionale netbeheerders elektriciteit en gas 2014 – 2016 (lagere door te berekenen tarieven naar de consument). - De ontwikkeling van de energiemarkt met betrekking tot de beschikbaarheid en kosten van kolen en gas en daarmee gepaard gaande de mogelijke verdere afwaardering van met name gas-gerelateerde investeringen. - De naweeën van en het herstel na de economische crisis; - Het succes van de strategische visie. Stedin heeft een rating van A-, EnecoGroep heeft een rating van BBB+.
Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente bezit 116.280 aandelen (een belang van 2,34%).
Bijdrage aan doelstelling programma	Het aandelenbezit ENECO betreft een duurzame belegging.
Relatie met programma	Programma OAD. Programma 3: Leefbaarheid, duurzaam en groen.
Beleidsvoornemens / beleidskader	<p>Op 31 januari 2017 is Eneco gesplitst in twee afzonderlijke bedrijven. Het netwerkdeel gaat onder de naam Stedin zelfstandig verder; het productie- en leveringsbedrijf gaat verder onder de naam Eneco Groep. Het nieuwe bedrijf Stedin is een onderdeel dat verplicht in overheidshanden moet blijven.</p> <p>Voor het Het nieuwe bedrijf Eneco Groep gelden geen wettelijke belemmeringen om eventueel tot vervreemding over te gaan. De 53 aandeelhoudende gemeenten hebben kort na de splitsing een gezamenlijk traject gestart om verkoop van aandelen mogelijk te maken. Dit traject bestaat uit een consultatiefase en een zogenaamde transactiefase. In de consultatiefase hebben alle aandeelhouders zich uitgesproken of zij hun belang in Eneco Groep in principe willen behouden of afbouwen. Op 2 oktober 2017 heeft de gemeenteraad van Zoetermeer het principebesluit genomen "tot het afbouwen van het aandeelhouderschap in Eneco Groep N.V." In totaal hebben 41 aandeelhouders, met een totaal aandeel van 74,55% van het geplaatst aandelenkapitaal, het principebesluit tot afbouw genomen.</p> <p>Gegeven de uitkomst van het consultatieproces is eind 2017 gestart met de</p>

	<p>voorbereiding van het transactieproces. Met Eneco Groep is afgesproken dat de verkoop in onderling overleg plaatsvindt en dat aan de verkoop een aantal voorwaarden wordt gekoppeld, dat recht doet aan de eigenheid van Eneco (bijvoorbeeld haar duurzame profiel). Doelstelling is de verkoop uiterlijk 31 december 2018 af te ronden.</p> <p>In aanvulling op de voorbereiding van het transactieproces is er door de aandeelhouders ook aandacht gevraagd voor de inrichting en verantwoordelijkheden van het aandeelhouderschap. De huidige inrichting zoals opgenomen in de statuten wordt als ontoereikend ervaren om het aandeelhouderschap op een goede manier te kunnen invullen. De mogelijke veranderingen in de bevoegdheden van de aandeelhouders staat prominent op de agenda in het overleg tussen de aandeelhouder(scommissie) en Eneco zelf.</p>
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doel / openbaar belang	<p>Stelt u zich nu eens voor dat iedereen beschikt over duurzame energie. Zuinig met onze wereld omgaan, dat is het fundament waarop wij bouwen. Er is maar één aarde en die moeten we niet meer belasten dan nodig is. Daarom hebben wij duurzaam expliciet in onze totaalstrategie. Iedereen is straks energieproducent en deelt energie met burens, bedrijven of met de wijk. Wij zien onszelf niet meer als de traditionele energieleverancier, maar als een partner die samen met u het mogelijk maakt om energie te besparen, te gebruiken, uit te wisselen of te verkopen. Dat is geen onrealistische visie. We weten dat het kan, en we werken dagelijks aan projecten die onze ambities en die van onze klanten waarmaken</p>
Beleid /voortgang	<p><u>Elke klant is een individu</u></p> <p>Wij gaan voor een missie die iedereen voorziet van energie uit 100% duurzame bronnen. Maar wij beseffen ons ook: elke klant is een individu. Voor de een is duurzaamheid belangrijk, voor de ander een lage energierekening. Daarom zoeken we verbinding met onze klanten, en helpen mensen en bedrijven energie - en dus kosten - te besparen. Niet-opgewekte energie is per slot van rekening de duurzaamste energie. Sommigen willen zelf energie opwekken. Dat kan alleen als je samenwerkt met elkaar. We praten in de toekomst niet meer alleen over een consument van energie, we worden zowel producent als consument. Of het nu gaat om een particuliere klant, een groep klanten of een bedrijf. We werken continu aan het vergroten van het vertrouwen in de samenleving, zodat we allemaal geloven dat het kán.</p> <p><u>Besparen</u></p> <p>Het begint allemaal met besparen. Gezinnen en bedrijven die zelf lokaal hun eigen energie opwekken, blijken in de praktijk bewuster om te springen met hun verbruik. Ook grote bedrijven zijn gebaat met inzicht in hun energieverbruik. Er blijkt altijd nog meer te besparen dan aanvankelijk gedacht. Bijvoorbeeld woningbouwcorporaties en beheerders van kantoorgebouwen helpen we besparen, zodat hun klanten daar maximaal van profiteren. En kwekers worstelen vaak met het opwekken en in- en verkopen van energie. Vroeger zaten tuinders nog lekker met hun vingers in de aarde. Nu moeten ze naast het telen van tomaten en paprika's ook nog eens volleerd energiemanagers zijn. Voor iedere wens denken we als partner en adviseur met u mee over (lokale) energieoplossingen waarmee u energie kunt besparen, zelf duurzame energie kunt opwekken of duurzaam kunt afnemen.</p> <p><u>Hoe wij de toekomst zien</u></p>

	Duurzaam kan. Gezamenlijk kunnen we de overgang maken naar een volledig duurzame energievoorziening waarin alle energie uit eindeloze, natuurlijke en schone bronnen komt zoals wind en zon.
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2016: € 5.350 miljoen Per eind 2016: € 5.310 miljoen
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2016: € 4.551 miljoen Per eind 2016: € 4.502 miljoen
Resultaat verbonden partij	De nettowinst 2016 bedraagt € 199 miljoen (2015: € 208 miljoen). Over € 100 miljoen is 50% uitgekeerd als dividend 2016, € 20,12 per aandeel (2015: € 19,72).

Dunea (voorheen NV Duinwaterbedrijf Zuid-Holland (DZH))	
Doel	Het gemeentelijk belang, samen met de andere aandeelhouders vanuit het publiek domein als bezitter van Dunea, handhaven.
Beleid	Het aandelenbezit Dunea betreft een duurzame belegging.
Financiële effecten (gemeente)	Conform de statuten keert Dunea geen winst of dividend uit aan de aandeelhouders.
Risico	Geen.
Financieel en bestuurlijk belang	Vastgelegd is dat de verdeling van de aandelen Dunea naar rato van het inwonertal van de aandeelhoudende gemeenten is: periodiek (ongeveer één maal per vijf jaar, laatste maal in 2012) vindt herverdeling van het geplaatste aandelenkapitaal plaats om niet. De gemeente bezit 388.569 (9,71%) aandelen à € 5 nominaal. Er wordt aan precariorechten op waterleidingen € 300.000 geheven.
Bijdrage aan doelstelling programma	Er zijn geen specifieke beleidsvoornemens.
Relatie met programma	Programma 3: Leefbaarheid, duurzaam en groen. Programma OAD
Beleidsvoornemens / beleidskader	Geen.
Vestigingsplaats	Voorburg
Doel / openbaar belang	Onze klanten kunnen elke dag rekenen op natuurlijk, goed drinkwater en op rust en ruimte in de Randstad. Dunea zorgt voor duin & water. Water en duinen dragen bij aan een goed leven. In een veranderende wereld werkt Dunea aan een duurzame toekomst, waarin duin & water nog net zo vanzelfsprekend zijn als vandaag. Dat doen we in verbinding met onze omgeving. Luisterend naar onze klanten willen wij onze dienstverlening continu verbeteren en de drinkwaterprijs zo laag mogelijk houden. Door strikt te zijn waar het moet en flexibel waar het kan, werken we resultaatgericht. Zo zijn we een betrokken en betrouwbare partner.
Beleid /voortgang	Belangrijke beleidsuitgangspunten zijn verwoord in het beleidsdocument Koers 2020: Betrokken en Betrouwbaar: Onderdelen van dit beleid zijn: - Voor onze klant: Betrokken bij onze klanten weten we wat zij willen en handelen we ernaar. - Samen oplossen: Samen met onze gemeenten en andere stakeholders werken we aan toekomstbestendige drinkwaterlevering en natuurbeheer - In de maatschappij: We dragen bij aan de gezondheid van onze klanten door

	<p>het leveren van duurzame producten. In het buitenland delen wij onze kennis via projecten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Continue kwaliteit: Nu en in de toekomst zijn wij een betrouwbare leverancier van de kwaliteitsproducten drinkwater en natuur - Optimale prijs: Om de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk te houden, optimaliseren wij alles wat wij doen - Gerichte aanpak: Onze aanpak is gericht op eenvoud en wendbaarheid. Wij zijn transparant en resultaatgericht
Eigen vermogen verbonden partij	<p>Per begin 2016: € 184,5 miljoen Per eind 2016 € 193,3 miljoen</p>
Vreemd vermogen verbonden partij	<p>Per begin 2016: € 391,7 miljoen Per eind 2016: € 382,3 miljoen</p>
Resultaat verbonden partij	<p>De nettowinst 2016 bedraagt € 8,820 miljoen (2015: € 9,239 miljoen)</p>

GGD Haaglanden	
Doel	<p>Doel van de GGD is het bevorderen, beschermen en bewaken van de gezondheid van de regio Haaglanden. De Wet publieke gezondheid verplicht gemeenten gezamenlijk een GGD in te stellen en in stand te houden. De GR GGD Haaglanden is per 1-1-2014 aangegaan door de gemeenten Den Haag, Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.</p>
Beleid	<p>De GGD voert voor alle gemeenten op uniforme wijze een aantal wettelijke taken uit waaronder die op grond van de Wet publieke gezondheid. Het Algemeen Bestuur van de GGD Haaglanden stelt voor de negen gemeenten in Haaglanden het regionale takenpakket vast, dat zowel wettelijke als bovenwettelijke taken bevat. Het regionale pakket wordt grotendeels bekostigd op basis van een bijdrage per inwoner en daarnaast op basis van een bijdrage per prestatie (p x q). Daarnaast kan elke gemeente de uitvoeringsorganisatie van de GGD vragen aanvullende diensten uit te voeren. Zoetermeer neemt een aantal aanvullende diensten af, onder meer op basis van haar lokaal gezondheidsbeleid en meerjarenbeleid Wmo. Dit zogenaamde lokale pakket wordt bekostigd op basis van een bijdrage per prestatie. De deelnemende gemeenten garanderen de gemeente Den Haag in de periode 2014 – 2017 onder voorwaarden de opbrengst van de taken, die worden bekostigd op basis van prestaties.</p>
Financiële effecten gemeente	<p>De bijdrage van de gemeente Zoetermeer aan de GGD Haaglanden voor het jaar 2017 bedroeg € 1.247.000. De bijdrage is beschikbaar gesteld op grond van de Begroting 2017 GGD Haaglanden en heeft betrekking op het gezamenlijke regionale pakket van de GGD Haaglanden zoals dat volgt uit de Gemeenschappelijke Regeling Haaglanden. Over de zogenaamde lokale taken zijn bilateraal afspraken gemaakt met de sector GGD Haaglanden van de gemeente Den Haag. De bijdrage aan het lokale pakket is voor 2017 begroot op € 209.000. De bijdrage van de gemeente Zoetermeer aan het regionaal en het lokaal pakket tezamen bedraagt voor 2017 € 1.456.000.</p>
Risico's	<p>De normale bedrijfsrisico's zijn voor rekening van de gemeente Den Haag, die krachtens de Gemeenschappelijke Regeling Haaglanden het regionale takenpakket uitvoert. Eventuele tekorten op de bedrijfsvoering van de uitvoeringsorganisatie, komen niet ten laste van de regiogemeenten (GR artikel 23, lid 6).</p>

Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente wordt door wethouder Zorg vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur (AB).
Bijdrage aan doelstelling programma	Kwalitatief noodzakelijke zorg voor iedereen.
Relatie met programma	Programma 2 Samen leven en ondersteunen
Vestigingsplaats	Den Haag
Beleid/voortgang	<u>Toekomstige ontwikkelingen</u> Op basis van een evaluatie in 2016 van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Haaglanden heeft in 2017 een herijking plaats gehad, waarbij de governance, het takenpakket en het financiële kader zijn herzien. Deze aanpassingen hebben tot een wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) geleid. Daarbij zijn tevens de taken Veilig Thuis in de nieuwe GR ondergebracht, waarvan de naam nu luidt: Gemeenschappelijke Regeling GGD en VT Haaglanden. De gewijzigde GR is op 1 januari 2018 in werking getreden.
Eigen vermogen verbonden partij	N.v.t. De negen regiogemeenten werken samen op basis van een dienstverleningsmodel. De GR is opdrachtgever voor de uitvoering van de GGD-taken door de gemeente Den Haag. De GR heeft als zodanig geen zelfstandig eigen vermogen.
Vreemd vermogen verbonden partij	N.v.t.
Resultaat verbonden partij	Het jaar 2016 heeft, wegens het in werking treden van de garantieregeling en de daadwerkelijke verrekening ervan, een resultaat van nul. De garantieregeling trad in werking omdat de baten voor diverse p x q-producten lager uitvielen dan begroot, terwijl de lasten wel zijn gemaakt. Het resultaat voor in werkingtreding van de garantieregeling bedroeg voor het regionale pakket € 113.725 nadelig en voor het lokale pakket € 228.424 nadelig.

Dienst Sociale Werkvoorziening Rijswijk e.o. (DSW)	
Doel	<p>DSW heeft primair tot doel het zo effectief en efficiënt mogelijk uitvoeren van de Wsw (Wet sociale werkvoorziening). De mensen met een sw-indicatie die werken bij DSW zijn hoofdzakelijk woonachtig in de gemeenten (Zoetermeer, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg), welke ook wel aangeduid worden als betaalgemeente. DSW speelt daarnaast een rol bij het uitvoeren van de nieuwe voorzieningen voor mensen met een beperking (Beschut Werk en in mindere mate Werken met loonkostensubsidie) onder de Participatiewet. Deze voorziening vervangt de Wsw voor de doelgroep met een beperking.</p> <p>De DSW heeft tenslotte tot doel het aanbieden van arbeidsontwikkeling in brede zin, onder andere in re-integratie-trajecten voor mensen met een uitkering in het kader van de Participatiewet en een grote afstand tot de arbeidsmarkt.</p>
Beleid	<p>Met de komst van de participatiewet in 2015 is de instroom in de Wsw afgesloten. Wel blijft DSW verantwoordelijk voor de huidige sw-werknemers, en speelt ze een rol in het aanbieden van de voorziening Beschut Werk onder de Participatiewet.</p> <p>Het door de instroomstop dalende aantal sw-werknemers heeft vanaf 2012 geresulteerd in een herstructureringsproces. Door de beweging van binnen naar buiten te intensiveren en de bijbehorende infrastructuur naar rato af te bouwen, worden kosten bespaard en opbrengsten verhoogd.</p> <p>In 2017 hebben de gemeenten een intentieverklaring getekend om de gemeenschappelijke regeling op te heffen. In 2018 volgt definitieve besluitvorming.</p>
Financiële effecten gemeente	<p>De deelnemende gemeenten in de gemeenschappelijke regeling van de DSW betalen één op één de ontvangen rijksbijdrage door aan DSW. Voor de andere gemeenten (Pijnacker- Nootdorp & Lansingerland) zijn separate afspraken gemaakt. De rijksbijdrage per arbeidsjaar is de afgelopen jaren fors gedaald en zal de komende 3 jaar naar verwachting met nog zo'n 3% per jaar teruglopen.</p> <p>De gemeenten zijn verantwoordelijk voor een eventueel exploitatietekort van DSW. Dit exploitatietekort wordt verdeeld onder de drie deelnemende gemeenten op basis van het aantal sw-werknemers per gemeente. Zoetermeer betaalt als grootste gemeente gemiddeld 62% van het exploitatietekort.</p>
Risico	<p>De dalende rijksbijdrage leidt bij ongewijzigd beleid tot een stijgende gemeentelijke bijdrage. De herstructurering is erop gericht deze uitgavenpost te consolideren op het huidige niveau.</p> <p>De toekomstverkenning gedurende het jaar 2016 moet voldoende beeld opleveren voor gerichte investeringen en afbouwen van infrastructurele kosten.</p>
Financieel en bestuurlijk belang	<p>DSW is een publiekrechtelijk lichaam en kent geen aandeelhouders. DSW is zelf enig aandeelhouder in een personeels BV (Krijnen BV) waarin de dienstverbanden van het ondersteunend personeel zijn ondergebracht.</p> <p>In het recente verleden was de uitvoering van de re-integratieopdrachten ondergebracht in de Stichting Power. De raden van de deelnemende gemeenten hebben verzocht om de transparantie te vergroten door het onderbrengen van deze trajecten bij DSW. Dit is eind juni 2015 geëffectueerd.</p> <p>De wethouder Werk en Inkomen en de wethouder Zorg maken namens de gemeente Zoetermeer deel uit van het Algemeen Bestuur. De gemeente Zoetermeer heeft daarin twee van de zes zetels.. Rijswijk en Leidschendam-Voorburg hebben er ieder ook twee.</p> <p>De wethouder Sociale Zaken van Zoetermeer is qualitate qua voorzitter van zowel AB als DB. In het dagelijks bestuur hebben de deelnemende gemeenten</p>

	<p>elk een zetel. De Voorzitter heeft een doorslaggevende stem</p> <p>Het exploitatietekort van DSW wordt naar rato van het aantal Sw-werknemers verdeeld over de deelnemende gemeenten. Het aandeel van Zoetermeer bedroeg in 2017 62%.</p>
Bijdrage aan doelstelling programma	Bieden van passende arbeid en begeleiding aan mensen met een arbeidshandicap.
Relatie met programma	Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie
Beleidsvoornemens/ beleidskader	<p>Het Algemeen Bestuur van DSW heft in 2016 opdracht gegeven tot een onderzoek naar het toekomstperspectief van de regeling. Uit dat onderzoek kwamen twee voorkeursscenario's: voortzetten van de gemeenschappelijke regeling met een breed productenpakket, en het opheffen van de regeling, waarna de beide kleinere gemeenten dienstverlening voor de sociale werkvoorziening kunnen inkopen bij een aan de gemeente Zoetermeer gelieerd werkbedrijf.</p> <p>De gemeenten Leidschendam-Voorburg en Rijswijk kiezen er om strategische redenen voor de uitvoering van Beschut Werk en re-integratie zelf uit te voeren. Het voortzetten van de huidige gemeenschappelijke regeling voor alleen de slinkende SW-populatie is geen haalbaar alternatief. De gemeenten hebben daarom de intentie uitgesproken de regeling op te heffen. In 2018 moet hierover het definitieve besluit worden genomen.</p>
Vestigingsplaats	Statutaire vestigingsplaats in Rijswijk; Hoofdvestiging in Zoetermeer, nevenlocatie in Rijswijk.
Doel/openbaar belang	Werkvoorziening voor personen met een arbeidshandicap. Dat is een publiek belang.
Beleid/voortgang	Deelnemende gemeenten voeren de regie op de DSW en beheren de geldstromen (rijksbijdrage + gemeentelijke bijdrage). De gemeenten nemen de re-integratie van de doelgroep met een hogere loonwaarde zelf ter hand.
Financiële effecten	De gemeente Zoetermeer stort naast de rijksbijdrage naar rato van het aantal werknemers waarvoor de gemeente verantwoordelijk is een bijdrage in het exploitatietekort. Het exploitatietekort van DSW bedroeg in 2017 volgens de begroting € 920.000. het werkelijke tekort over 2017 viel € 1.690.000 hoger uit. Het Zoetermeerse aandeel komt daarmee niet neer op € 511.000, maar op € 1.127.000.
Eigen vermogen verbonden partij	Per 31 december 2017: € 2,1 mln. waarvan € 885.000 gereserveerd voor de herstructurering
Vreemd vermogen verbonden partij	Vreemd vermogen (gedefinieerd als passiva – eigen vermogen) bedraagt op 31 december 2017 € 5,6 mln. – € 2,1 mln. = € 3,5 mln.
Resultaat verbonden partij	Het totale verwachte resultaat voor 2017 is 0.

Omgevingsdienst Haaglanden	
Doel	<p>De gemeenschappelijke regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), alsmede de in artikel 5.1 Wabo genoemde wetten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wet Natuurbescherming; - Kernenergiewet; - Monumentenwet 1988;

	<ul style="list-style-type: none"> - Ontgrondingenwet; - Wet bescherming Antarctica; - Wet bodembescherming; - Wet geluidhinder; - Wet inzake de luchtverontreiniging; - Wet milieubeheer; - Wet ruimtelijke ordening; - Waterwet; - Woningwet
Beleid	Als principe geldt dat de deelnemers verantwoordelijk zijn voor het beleid. Beleidsvorming gebeurt aan de hand van landelijke kaders/regelgeving, gemeentelijk beleid, provinciaal beleid en bestuurlijke ambities. De uitvoering van deze beleidskaders wordt gelegd bij de ODH, voor zover het de uitvoering van over te dragen taken betreft. Bij het ontbreken van beleidsdocumenten volgt de ODH de voor die betreffende overheid geldende landelijke wet- en regelgeving en/of adviseert de opdrachtgevers om beleid op te stellen.
Financiële effecten (gemeente)	De deelnemersbijdrage 2017 voor Zoetermeer bedroeg € 990.348. De begroting is op basis van output, waarbij het werkpakket wordt opgebouwd uit de te verrichten diensten en producten met bijbehorende productprijzen.
Risico	In 2017 is begonnen met het herijken van de samenwerking en de visie voor de komende periode vast te leggen. Deze strategische koers richt zich op de periode t/m 2020. De uitgangspunten hiervoor zijn ontwikkeld tijdens de buitengewone AB vergadering van 22 maart 2017.
Financieel en/of bestuurlijk belang	De gemeente heeft zowel een financieel als bestuurlijk belang in de regeling. De deelnemers zijn samen eigenaar van de ODH en sturen deze samen aan.
Bijdrage aan doelstelling programma	De ODH zorgt er voor dat de taakuitvoering voldoet aan de wettelijke kwaliteitseisen zoals die gelden voor robuustheid, onder voorwaarde dat zij daarvoor de opdracht en de financiële middelen krijgt. De ODH zorgt voor een zo eenduidig mogelijke taakuitvoering in het gehele gebied van Haaglanden, met maatwerkafspraken als het gaat om ambities en bestuurlijke keuzes van de individuele organisaties. De ODH zorgt er voor dat de taakuitvoering beduidend efficiënter gaat plaatsvinden dan de som van de huidige taakuitvoering in de situatie voorafgaand aan de start van de ODH.
Relatie met programma	Programma 5 Veiligheid (onderdeel toezicht en handhaving) Programma 6 Dienstverlening en Samenspraak (onderdeel vergunningverlening).
Beleidsvoornemens/ beleidskader	De ODH is een samenwerkingsverband van de deelnemende gemeenten en de provincie Zuid-Holland o.b.v. de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (ingangsdatum 1 april 2013).
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel/openbaar belang	Op grond van het beoogde profiel en de daarbij behorende kenmerken is aan de ODH een aantal concrete doelstellingen verbonden. Deze zijn als volgt: <ul style="list-style-type: none"> - zorgt er voor dat de taakuitvoering gaat voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen zoals die gelden voor robuustheid, onder voorwaarde dat zij daarvoor de opdracht en de financiële middelen krijgt. - zorgt voor een goede afstemming/samenwerking met partijen. - zorgt voor een zo eenduidig mogelijke taakuitvoering in het gehele gebied van Haaglanden, met maatwerkafspraken als het gaat om ambities en bestuurlijke keuzes van de individuele organisaties. - zorgt er voor dat de taakuitvoering beduidend efficiënter gaat plaatsvinden dan de som van de huidige taakuitvoering in de situatie voorafgaand aan de

	<p>start van de ODH.</p> <ul style="list-style-type: none"> - zorgt voor een breder pallet aan ontwikkelingsmogelijkheden in termen van specialisme vorming en doorgroeimogelijkheden dan de huidige die er zijn binnen de deelnemende organisaties. - zorgt er voor dat specifieke expertise wordt geborgd en waar mogelijk verder wordt uitgebouwd. - zorgt als klantgerichte organisatie voor borging van de relaties en contacten met de deelnemers c.q. opdrachtgevers (bestuurlijk en ambtelijk) en de bedrijven.
Beleid/voortgang	De ODH staat voor professionele dienstverlening op gebied van milieuvergunningverlening en -handhaving in de regio Haaglanden. Uitgangspunten daarbij zijn slagvaardigheid en kwaliteit. De ODH geeft hieraan vorm door de capaciteit en gespecialiseerde kennis van de aan deze gemeenschappelijke regeling deelnemende overheden te bundelen.
Eigen vermogen verbonden partij	Eigen vermogen verbonden partij: 31-12-2015: € 3.610.192 31-12-2016: € 2.785.547
Vreemd vermogen verbonden partij	Vreemd vermogen verbonden partij: 31-12-2015: € 13.889.290 31-12-2016: € 13.495.161
Resultaat verbonden partij	Het rekeningresultaat 2016 is € 336.700 positief.

Veiligheidsregio Haaglanden	
Doel	De grondslag voor de VRH is de gemeenschappelijke regeling van 2011. De Veiligheidsregio Haaglanden omvat de Regionale Brandweer, GHOR (Geneeskundige Hulpverlening Organisatie in de Regio) en de Meldkamer Ambulancezorg. Het doel is het versterken van de (geneeskundige) rampenbestrijding, brandweezorg en het aansturen van de gemeenschappelijke meldkamer.
Beleid	Per 1-1-2010 zijn de lokale brandweerkorpsen in de Veiligheidsregio Haaglanden opgegaan. De VRH zorgt dat de doelstellingen ingevuld worden. Afsproken is dat de Brandweer Haaglanden zich via risicobenadering gaat richten op de midden- en hoog risico objecten.
Financiële effecten (gemeente)	De deelnemersbijdrage 2017 is € 8,9 mln.
Risico	Het weerstandsvermogen van de VRH is op orde (algemene reserve 1% van de begrotingsomzet).
Financieel en/of bestuurlijk belang	De gemeente Zoetermeer heeft zowel een financieel als bestuurlijk belang in de VRH. De vertegenwoordiger is burgemeester Aptroot (lid van het algemeen en dagelijks bestuur).
Bijdrage aan doelstelling programma	Verbeteren van de brandveiligheid en het beheersen van de gevolgen van een ramp.
Relatie met programma	Programma 5 Veiligheid. Programma 6 Dienstverlening en Samenspraak
Beleidsvoornemens/ beleidskader	De VRH is een regionaal samenwerkingsverband van de negen gemeenten in de regio Haaglanden o.b.v. de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet veiligheidsregio's en de Tijdelijke wet ambulancezorg.

Vestigingsplaats	Den Haag
Doel/openbaar belang	De VRH voelt zich verantwoordelijk voor een goede regie, zowel bij het reduceren van de risico's, als bij het bestrijden en beperken van de effecten. VRH anticipeert op de ontwikkelingen van de samenleving.
Beleid/voortgang	De kerntaken van de VRH zijn: - risicobeheersing (brandveiligheid); - incidentenbestrijding (redden mens en dier); - rampenbestrijding en crisisbeheersing. Daarbij zijn voorkomen, beperken, bestrijden en nazorg aandachtsgebieden.
Eigen vermogen verbonden partij	Per eind 2016: € 6,286 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per eind 2016: € 115 mln.
Resultaat verbonden partij	Het gerealiseerde resultaat over het jaar 2016 bedraagt voordelig € 1,1 mln.

Gemeenschappelijke Regeling Bleizo	
Doel	De Gemeenschappelijke Regeling Bleizo is een samenwerkingsverband tussen de gemeente Zoetermeer en de gemeente Lansingerland dat tot doel heeft binnen het aangewezen rechtsgebied gezamenlijk ontwikkelde plannen te realiseren. Het betreft de plannen zoals neergelegd in de visie Landschap als podium. Voorts heeft de GR Bleizo als doel het in samenhang met die plannen bevorderen van de realisering van de Vervoersknoop Bleizo.
Beleid	Het ontwikkelen van het gebied rond het OV-knooppunt Bleizo, gericht op het realiseren van een nieuw economisch knooppunt met een eigen identiteit in de regio Zoetermeer - Lansingerland. Bij het ontwikkelen van het gebied zal optimaal gebruik worden gemaakt van de vestigingskwaliteiten van de vervoersknoop.
Financiële effecten (gemeente)	Er zijn geen directe geldstromen tussen de gemeente Zoetermeer en de GR Bleizo, afgezien van betaling door de GR Bleizo aan Zoetermeer voor de geleverde ambtelijke inspanning op basis van (detacherings) afspraken. Op basis van de gemeenschappelijke regeling wordt er geen tussentijdse winst uitgekeerd. De deelnemende gemeenten delen ieder voor 50% in de winst of in het verlies dat de gemeenschappelijke regeling uiteindelijk behaalt met de ontwikkeling van het Bleizogebied. Deze winstverdeling geldt voor de resterende winst nadat eerst het verbruikte deel van de garantstelling is terugbetaald uit het positieve resultaat van de GR'en. Tussentijdse bewaking van dat resultaat geschiedt door het periodiek herzien van de grondexploitatie. In 2016 en 2017 is gewerkt aan nadere uitwerking over het beschikbaar stellen en terugontvangen van de garantstelling. Zoetermeer heeft een voorziening getroffen voor het verwachte negatief eindresultaat van GR Bleizo. De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft geen verder structureel financieel effect op de begroting.
Risico	Het risico is aanwezig dat het resultaat van de grondexploitatie nadelig(er) wordt en dat het uiteindelijk leidt tot een (hogere) bijdrage vanuit de gemeente Zoetermeer in het tekort. Met de binnen de GR gesignaleerde risico's is rekening gehouden in het gemeentelijk weerstandvermogen.

Financieel en bestuurlijk belang	De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft geen structureel financieel effect op de begroting. De vertegenwoordiging in de gemeenschappelijke regeling is als volgt: Algemeen bestuur: wethouders Rosier en Van Leeuwen. Per mei 2017 is wethouder Van Leeuwen opgevolgd door wethouder Van Driel. Raadsleden De Jong en Krullaars-Hinfelaar. Dagelijks bestuur: wethouders Rosier en Van Leeuwen, per mei 2017 is wethouder Van Leeuwen opgevolgd door wethouder Van Driel.
Bijdrage aan doelstelling programma	Het sleutelproject Bleizo ligt buiten de gemeentegrenzen van Zoetermeer maar is van directe invloed op de ontwikkeling van Zoetermeer. Bleizo wordt nadrukkelijk genoemd in de Stadsvisie 2030.
Relatie met programma	Programma 7 Inrichting van de stad
Beleidsvoornemens/ beleidskader	Versterken van de OV-bereikbaarheid van Zoetermeer imago, economie en werkgelegenheid.
Vestigingsplaats	Gemeente Lansingerland
Doel/openbaar belang	De GR Bleizo opereert binnen een publiekrechtelijke setting met name in privaatrechtelijke zin.
Beleid/voortgang	Belangrijkste ontwikkelingen in 2017: <ul style="list-style-type: none"> - Marktpartijen zien geen mogelijkheid om project TranSportium in oorspronkelijke opzet te realiseren (knelpunt financiering) - Adventure World: de projectfinanciering is een reëel afbreukrisico. De timing/haalbaarheid is mede afhankelijk van het nieuwe bestemmingsplan (omgevingsplan Hoefweg-Zuid) - Er is belangstelling voor kavels vanuit de logistieke sector - Het omgevingsplan Hoefweg-Zuid is ter inzage gelegd en er zijn zienswijzen tegen ingediend - Er is een marktinitiatief voor woningbouw op Bleizo (rondom OV knooppunt) door een consortium van grote marktpartijen. Woningbouw zit niet in het ontwikkelingsprogramma/ opdracht voor gebiedsontwikkeling Bleizo. Er is een eerste verkenning vanuit Bleizo uitgevoerd door bureau Posad: woningbouw is haalbaar en wenselijk onder voorwaarden. Het vraagstuk woningbouw wordt nader uitgewerkt. Besluitvorming hierover is uitgesteld. - Op initiatief van de provincie is een overleg gestart over samenwerking logistieke toplocatie A12-corridor. Deelnemers zijn provincie, VNO-NCW, Lansingerland, Zoetermeer, Waddinxveen en Zuidplas. Partijen werken toe naar het sluiten van een bestuursovereenkomst met maatregelen ter versterking van de logistieke hotspot. - De bouw van station Lansingerland-Zoetermeer (de vervoersknoop) verloopt binnen planning en begroting. De overkluizing A12 (een klus met groot risico) is succesvol uitgevoerd. Hierdoor is het risicoprofiel afgenomen.
Eigen vermogen	Eigen vermogen per 1-1-2016 0 Eigen vermogen per 31-12-2016 min € 8,2 mln. Bij de jaarrekening 2016 is er een voorziening getroffen in verband met de verlieslatende grondexploitatie.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2016: € 54,4 mln Per eind 2016: € 58,5 mln
Resultaat verbonden partij	De kosten die worden gemaakt worden geactiveerd op de balans. Indien er bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling daadwerkelijk sprake is van een positief resultaat zal de gemeente Zoetermeer, alvorens er wordt overgegaan tot winstuitkering, de afspraken rond de ingeroepen garantstelling van Bleizo effectueren (raadsbesluit 2014-004912 en uitwerking

	2017). Mocht het resultaat wijzigen en nadelig worden, dan komt het nadelig saldo uiteraard voor 50% ten laste van Zoetermeer.
--	--

Bedrijvenschap Hoefweg/Prisma	
Doel	Het Bedrijvenschap Hoefweg heeft als doel het ontwikkelen van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven uit Lansingerland en Zoetermeer, alsmede uit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag, alsmede voor bedrijven van elders die een belangrijke bijdrage leveren aan de werkgelegenheid. Om dit doel te realiseren is eind 1996 samen met de gemeente Bleiswijk (thans gemeente Lansingerland) de gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg aangegaan. Op 20 november 1996 is tussen beide gemeenten en de provincie Zuid-Holland een convenant Bedrijfsterrein Hoefweg gesloten, die met het oog op de ruimtelijke en economische ontwikkeling gewenst is als aanvulling op het bepaalde in de gemeenschappelijke regeling.
Beleid	De van de algemene doelstelling "realiseren van een bedrijventerrein" afgeleide subdoelstellingen zijn vastgelegd en financieel vertaald in de grondexploitatie van het bedrijvenschap. De ontwikkelingen in het exploitatiegebied zullen van invloed zijn op het te realiseren programma binnen de gemeentegrenzen van Zoetermeer. Partijen zijn met de marktpartijen die ook grondposities bezitten een vorm van samenwerking (CV/BV-structuur) overeengekomen, genaamd Prisma, die gericht is op een optimale en integrale realisering van het gehele plangebied.
Financiële effecten (gemeente)	De gemeente Zoetermeer neemt op basis van 50%-50% verdeling deel in de gemeenschappelijke regeling. Dat betekent dat de gemeente voor 50% participeert in het tekort of het overschot dat de gemeenschappelijke regeling uiteindelijk behaalt met de ontwikkeling van het bedrijventerrein Prisma. Tussentijdse bewaking van dat resultaat gebeurt door het periodiek herzien van de grondexploitatie. De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft geen structureel financieel effect op de begroting. De huidige verwachting is dat de grondexploitatie positief wordt afgesloten.
Risico	Het risico bestaat dat het resultaat van de grondexploitatie nadelig(er) wordt en dat het uiteindelijk leidt tot een bijdrage vanuit de gemeente Zoetermeer in het tekort.
Financieel en bestuurlijk belang	De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft geen structureel financieel effect op de begroting. De vertegenwoordiging in de gemeenschappelijke regeling is als volgt: Algemeen bestuur: wethouders Rosier en Van Leeuwen, per mei 2017 is wethouder Van Leeuwen opgevolgd door wethouder Van Driel. Raadsleden Van Dalen en Fatingan. Dagelijks bestuur: wethouders Rosier en Van Leeuwen. Per mei 2017 is wethouder Van Leeuwen opgevolgd door wethouder Van Driel
Bijdrage aan doelstelling programma	De ontwikkeling van het bedrijventerrein heeft een directe positieve invloed op de werkgelegenheid en het vestigingsklimaat voor bedrijven in Zoetermeer en haar omgeving.
Relatie met programma	Programma 7 Inrichting van de stad
Beleidsvoornemens/ beleidskader	Bieden van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven. Dit leidt tot een toename van de werkgelegenheid voor onder andere de Zoetermeerse bevolking.
Vestigingsplaats	Gemeente Lansingerland

Doel/openbaar belang	De GR Hoefweg opereert binnen een publiekrechtelijke setting met name in privaatrechtelijke zin.
Beleid/voortgang	Belangrijkste ontwikkelingen in 2017: - Hoefweg heeft medio 2017 ca. 20 hectare gronden uitgenomen van Prisma. Voordelen: voordeliger financiering en oplossing voor conflict tussen Prisma en de financierende banken (resultaat grondexploitatie van Hoefweg hierdoor € 1,4 mln. beter). Hoefweg neemt nog met ca. 3,5 hectare deel in Prisma - Uitgifte 2 kleine kavels - Uitgifte ca. 3 hectare aan Borghese Real Estate voor nationaal distributiecentrum HelloFresh. De eerste paal is geslagen in oktober - Ca. 3 hectare is in optie gegeven voor koop in 2018 (naast locatie HelloFresh) - Verkoop gronden noordzijde Prisma (ca. 14 hectare, waarvan 3,5 hectare van Hoefweg). Gefaseerde levering in 2017, 2018 en 2019. Dit is een complexe deal, maar financieel gunstig voor Bedrijvenschap Hoefweg.
Eigen vermogen verbonden partij	Bedrijvenschap Hoefweg heeft geen eigen vermogen. De kosten die worden gemaakt worden geactiveerd op de balans. Op basis van de verwachting van een positief eindresultaat van de grondexploitatie wordt aan het einde van de looptijd een voordelig saldo verwacht dat voor 50% ten gunste van Zoetermeer komt.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2016: € 11,1 mln. Per eind 2016 : € 11,0 mln.
Resultaat verbonden partij	Er wordt geen tussentijdse winst genomen. De kosten die worden gemaakt, worden geactiveerd op de balans. Op basis van de per eind 2016 herziene verwachting van een positief eindresultaat van de grondexploitatie wordt aan het einde van de looptijd een voordelig saldo verwacht dat voor 50% ten gunste van Zoetermeer komt. Indien er bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling daadwerkelijk sprake is van een positief resultaat zal de gemeente Zoetermeer, alvorens er wordt overgegaan tot winstuitkering, de afspraken rond de ingeroepen garantstelling van Bleizo effectueren (raadsbesluit 2014-004912 en uitwerking 2017). Mocht het resultaat wijzigen en nadelig worden, dan komt het nadelig saldo uiteraard voor 50% ten laste van Zoetermeer.

Regionaal Inkoopbureau Jeugd	
Doel	Het Inkoopbureau H-10 is een bedrijfsvoeringsorganisatie die tot doel heeft het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken jeugdhulp. De bedrijfsvoeringsorganisatie is een samenwerkingsverband van de gemeenten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Voorschoten, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Beleid	De samenwerking richt zich met name op het uitvoeren van de gezamenlijke inkoop en contractering, het op verzoek namens gemeenten optreden richting leveranciers om de voorwaarden en eisen, waaronder de overeenkomsten worden afgesloten te harmoniseren en het op verzoek van een individuele (of cluster van) gemeente(n) contracteren met leveranciers. In 2017 is de inkoop van de jeugdhulp 2018 voor het eerst verlopen via een aanbestedingstraject.
Financiële effecten gemeente	De door het Inkoopbureau begrote uitgaven worden door de gemeenten gedragen overeenkomstig vastgelegde verdeelafspraken. De bijdrage voor Zoetermeer is € 323.000 geweest. Daarnaast is nog over 2016 € 5.000 betaald voor inhuur.

Risico's	De GR is verlengd tot en met 31 december 2018. Het niet doorzetten van de GR is een risico voor de continuïteit van het Inkoopbureau-H10.
Financieel en bestuurlijk belang	Het bestuur van het Inkoopbureau H-10 wordt gevormd door een voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en een penningmeester. De wethouder Financiën neemt als penningmeester deel aan het algemeen bestuur. Financiële tekorten worden verdeeld naar evenredigheid van het aantal inwoners van iedere gemeente per 1 januari van het jaar voorafgaande aan het jaar waarop de begroting betrekking heeft.
Bijdrage aan doelstelling programma	Het Inkoopbureau H-10 draagt met name bij aan de doelstelling bevorderen van zorg op maat voor jongeren.
Relatie met programma	Programma 2 Samen leven en ondersteunen
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp
Beleid/voortgang	Het Inkoopbureau H10 is vooralsnog opgericht met de optie dat in 2018 door de tien deelnemende gemeenten wordt bepaald of de gemeenschappelijke regeling blijft gehandhaafd. Gerapporteerde bevindingen van de evaluatie hebben ertoe geleid dat in 2017 nog geen definitief besluit is genomen over de gemeenschappelijke regeling. De gemeenschappelijke regeling is verlengd tot en met 31 december 2018 om de gezamenlijke inkoop en contractering van de jeugdhulp namens de deelnemende gemeenten te continueren..
Eigen vermogen verbonden partij	Per eind 2016: € 35.000 negatief.
Vreemd vermogen verbonden partij	De inkomsten bestaan louter uit bijdragen van de tien deelnemende gemeenten.
Resultaat verbonden partij	Nog niet bekend.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag	
Doel	Het realiseren van een welvarende en bereikbare Metropoolregio Rotterdam Den Haag door het vrijwillig samenwerken met 23 gemeenten
Beleid	Om deze doelstelling te behalen wordt er binnen de MRDH gewerkt aan de bereikbaarheid. Deze taak heeft de Vervoersautoriteit op zich genomen. Belangrijke aandachtspunten voor de aankomende periode zijn de internationale connectiviteit en de viersporigheid tussen Amsterdam en Rotterdam. De Vervoersautoriteit is ook verantwoordelijk voor de RandstadRail. Daarnaast wordt er gewerkt aan economische versterking door het team van het Economisch Vestigingsklimaat in samenwerking met de Zuidvleugel, de Provincie Zuid- Holland en Innovation Quarter.
Financiële effecten (gemeente)	De inwonerbijdrage bedraagt € 2,49 per inwoner. In 2017 komt dit op een totaalbedrag van € 309.136. De inwonersbijdrage voor het Mobiliteitsfonds bedraagt € 1.135.733 (per inwoner € 9,148). Vanaf 2018 wordt in overeenstemming met de besluitvorming geen inwonerbijdrage gevraagd voor het Mobiliteitsfonds Haaglanden.
Risico	Voor de activiteiten binnen verkeer en vervoer is binnen de projecten een risicobuffer aanwezig. Wanneer deze niet toereikend is worden projecten

	<p>uitgesteld of wordt de bijdrage vanuit BDU middelen lager.</p> <p>Voor risico's die samenhangen met de strategische agenda economisch vestigingsklimaat is (nog) geen weerstandsvermogen beschikbaar. De MDRH zal extra prudent zijn bij het aangaan van verplichtingen.</p> <p>Voor de infrastructurele projecten voor de komende 10 jaar en wordt overgegaan tot een 'overplanning'. Dat kan inhouden dat in enig jaar het BDU-fonds (tijdelijk) negatief is. Aan het einde van deze periode dient het saldo nihil te zijn. De MRDH heeft in december 2016 de verantwoordelijkheid voor de financiering van de investeringen in railvoertuigen en railinfrastructuur van de regionale OV-bedrijven overgenomen van de gemeenten Den Haag en Rotterdam. Dat brengt risico's met zich mee, die in een in 2016 uitgevoerd extern onderzoek nader zijn geduïd. Om de risico's te dekken is een reserve gevormd die gevoed wordt vanuit een opslag die de vervoersbedrijven betalen.</p> <p>Voor het eventueel wegvallen van een deel van de inwonersbijdrage voor het Economisch vestigingsklimaat is in 2015 een reserve gevormd.</p>
Financieel en bestuurlijk belang	De deelnemers zijn de 23 gemeenten en hebben daardoor een financieel en bestuurlijk belang. Burgemeester Aptroot heeft zitting in het Algemeen Bestuur. Wethouder Van Driel neemt deel aan de bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat en wethouder Rosier is zowel lid van de bestuurscommissie Vervoersautoriteit als portefeuillehouder middelen, waardoor hij ook deel uitmaakt van het presidium van de Vervoersautoriteit.
Bijdrage aan doelstelling programma	<p>1.3 bevorderen vestigings-en ondernemersklimaat</p> <p>1.4 bevorderen groei werkgelegenheid</p> <p>3.1 bevorderen duurzame ontwikkeling</p> <p>7.2 bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio</p> <p>7.4 behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid</p>
Relatie met programma	<p>Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie</p> <p>Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen</p> <p>Programma 7 Inrichting van de stad</p>
Beleidsvoornemens/ beleidskader	Uitvoering geven aan de gemaakte afspraken investeringsprogramma's verkeer en vervoer, de strategische bereikbaarheidsagenda en de agenda economische vestigingsklimaat.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doel/openbaar belang	<p>Realisatie van een duurzame internationale metropoolregio waarin bewoners en bedrijven zich optimaal kunnen ontplooiën, (internationale) bezoekers zich welkom voelen en belangrijke bestemmingen eenvoudig en goed bereikbaar zijn.</p> <p>Versterken internationale concurrentiepositie en economisch vestigingsklimaat</p>
Beleid/voortgang	<p>Bijdrage aan voorbereiding van de snelfietsroutes</p> <p>Verbetering van de verkeersafwikkeling aansluiting A12</p> <p>Aanpakken knelpunten geluidsoverlast/luchtkwaliteit</p> <p>Uitvoering programma Duurzame mobiliteit</p> <p>SMITZH programma: Big Data Innovatiehub</p> <p>Stimuleren fietsgebruik met o.a. actie Op de fiets werkt beter</p> <p>Voortzetten innovatieve maatregelen gericht op ander reisgedrag</p> <p>Ontwikkeling van vervoers- en OV knoop Bleizo, station en busbaan</p> <p>Ontwikkeling dan wel transformatie van de 'werklocaties': van kantoren en bedrijventerreinen</p> <p>Werkplaats Metropolaan OV</p> <p>Bijdrage detailhandelsbeleid: Dorpsstraat</p>

Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2016: € 2,5 mln. Per eind 2016: € 2,6 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2016: € 634,1 mln. Per eind 2016: € 566,0 mln.
Resultaat verbonden partij	2016 € 0,1 mln. (2015: € 2,4 mln.)

Stichting Kenniseconomie en Innovatie Zoetermeer (KIZ)	
Doel	<p>De bevordering van de verantwoorde informatie- en communicatietechnologie in Zoetermeer en het (doen laten) uitvoeren van projecten met dat doel, ten einde de gemeente Zoetermeer en haar burgers in de gelegenheid te stellen optimaal te functioneren in de moderne informatiemaatschappij.</p> <p>In 2013 is de Dutch Innovation Factory BV (DIF) opgericht met als doel het ten dienste van KIZ exploiteren van het concept 'De Innovatiefabriek' door middel van het exploiteren van een innovatieve leeromgeving op het gebied van informatie- en communicatietechnologie (ICT) en innovatief ondernemerschap in de gemeente Zoetermeer.</p>
Beleid	<p>Om deze doelstelling te bereiken wordt er (financiële) steun verleend bij het bedenken en uitvoeren van relevante ideeën die innovatie en kennisontwikkeling bevorderen. Daarnaast voert KIZ ook het project "Innovatiefabriek" voor de gemeente uit. Ook dit project past binnen de doelstellingen van de stichting. Om het bedrijfsleven en het hoger onderwijs bij de ontwikkeling van kenniseconomie te betrekken is de programmaraad Kenniseconomie en Innovatie Zoetermeer opgericht. Deze programmaraad die bestaat uit invloedrijke personen uit het bedrijfsleven en het hoger onderwijs, adviseert de gemeente over het te voeren beleid. Ook worden vanuit de programmaraad rechtstreeks ideeën aan de stichting aangedragen.</p> <p>Een ander initiatief is om een breedbandige ICT-infrastructuur (Glasnet) te realiseren ten behoeve van het bedrijfsleven. De stichting heeft hierbij een ondersteunende rol gehad en heeft een lening met een hoofdsom van € 25.000 beschikbaar gesteld als één van founding partners van de stichting.</p>
Financiële effecten (gemeente)	<p>De gemeente heeft in de periode 2012-2016 een bijdrage van in totaal € 1,5 mln. Om de stichting in staat te stellen de exploitatie van de Dutch Innovation Factory vanaf 2019 sluitend te krijgen is de gemeente gevraagd om te ondersteunen bij het overbruggen van de tussenliggende periode. Dit om de bestaande activiteiten zonder onderbreking door te kunnen zetten en samen met de overige partijen te werken aan een verdere doorontwikkeling van de Dutch Innovation Factory. Hiertoe is een bedrag van € 200.000 gereserveerd in de programmabegroting (2017 € 100.000 en 2018 € 100.000). In het vierde kwartaal is duidelijk geworden dat het nog niet noodzakelijk om in 2017 dit overbruggingsbudget beschikbaar te stellen, maar in het eerste kwartaal 2018.</p>
Risico	<p>De gemeente heeft respectievelijk het beginkapitaal en een eenmalige subsidie voor de realisatie van het concept 'De innovatiefabriek' beschikbaar gesteld. Hiernaast zijn geen middelen beschikbaar gesteld.</p> <p>Het risico is dat de DIF niet in staat is om in de toekomst, nadat de eenmalige subsidie is besteed, duurzaam financieel zelfstandig te opereren waardoor het gewenste maatschappelijk effect niet gerealiseerd kan worden.</p>
Financieel en bestuurlijk belang	<p>Het startkapitaal dat de oprichting van het ICT-Platform (nadien stichting KIZ) mogelijk maakte, is afkomstig van de Casema-gelden (gelden die in 2000 bij de</p>

	<p>overname van het Zoetermeerse kabelnet door Casema aan de gemeente Zoetermeer werden geschonken). In 2001 heeft de Stichting ICT Platform Zoetermeer een deel van die gelden als startkapitaal kunnen aanwenden en het beheer van de gelden van de gemeente overgenomen.</p> <p>Nadien heeft de gemeente in 2012 (1 oktober 2012-003346) besloten € 1,5 mln. beschikbaar te stellen voor de realisatie van de innovatiefabriek. In 2017 is besloten om een aanvullende bijdrage van 2 ton beschikbaar te stellen.</p> <p>In 2015 zijn er in het bestuur van de stichting geen gemeentelijke bestuurders opgenomen. Het college heeft in de vergadering van 26/5 2015 besloten twee ambtenaren toe te laten treden tot de Rvt. In 2016 heeft het college besloten om het bestuur van de stichting KIZ verder te laten verzelfstandigen. De participatie in het bestuur heeft in 2017 nog voortgeduurd om het huidige bestuur te helpen met de planvorming en de organisatie hieromheen verder te structureren. De twee ambtenaren zijn inmiddels teruggetreden als leden van de Rvt maar zijn nog wel als adviseurs beschikbaar. In 2018 zal bezien worden of deze wijze van invulling nog noodzakelijk blijft.</p>
Bijdrage aan doelstelling programma	<p>1.3 bevorderen vestigings-en ondernemersklimaat</p> <p>1.4 bevorderen groei werkgelegenheid</p>
Relatie met programma	Programma 1 Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie
Beleidsvoornemens / beleidskader	Verder invulling geven aan met name het concept duurzame exploitatie van het concept Innovatiefabriek.
Vestigingsplaats	Zoetermeer
Doel/openbaar belang	betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt en bij bedrijven, de groei van werkgelegenheid en innovatieve bedrijvigheid.
Beleid/voortgang	<p>Het college heeft de Raad van Toezicht van de Stichting Kenniseconomie en Innovatie Zoetermeer gevraagd om te onderzoeken of de huidige rechtsvorm, opzet en samenstelling van de stichting KIZ passend is bij de inhoudelijke opgave van de gemeente om het DIF verder te ontwikkelen tot een financieel zelfstandig functionerende voorziening. De planning was om het college hierover voor 1 maart 2016 te rapporteren en aanbevelingen te doen. In een memo over de stand van zaken is uitstel verleend tot 31/12 2016.</p> <p>De exploitatieresultaten tot en met 2015 bleven achter bij de verwachting, hiertoe heeft in 2015 een bijsturing plaatsgevonden. Als gevolg hiervan heeft de stichting KIZ de businesscase van de innovatiefabriek geactualiseerd en maatregelen genomen om bij te sturen om de gewenste kostendekkende exploitatieresultaten te behalen. Deze maatregelen betreffen onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - evenementen aantrekken, - de zichtbaarheid en bekendheid van het DIF vergroten, - een nieuwe horecapartner inschakelen, - het intensiveren van de uitvoering van het communitymanagement. <p>Deze maatregelen en acties hebben uiteindelijk het doel om de bezettingsgraad van het Meeting Centre te verhogen. In 2016 is het eerste resultaat hier te zien maar is ook duidelijk geworden dat voor 2017 en 2018 zonder bijdrage van de gemeente nog geen duurzaam sluitend resultaat kan worden gerealiseerd. De raad van toezicht van de stichting KIZ blijft komende</p>

	periode monitoren of deze maatregelen tot de beoogde verbetering van het exploitatieresultaat leiden.
Eigen vermogen verbonden partij (geconsolideerd)	Per begin 2016 € 283.000 Per eind 2016 € 245.000
Vreemd vermogen verbonden partij (geconsolideerd)	Per begin 2016 € 710.000 Per eind 2016 € 453.000
Resultaat verbonden partij (geconsolideerd)	2015 € 19.000 nadelig* 2016 € 39.000 nadelig* * dit betreft een nadelig resultaat met subsidie

Stichting Land van Wijk en Wouden	
Doel	<p>1 Het doen realiseren van de doelen die zijn vastgesteld in de integrale gebiedsvisie Land van Wijk en Wouden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het behouden en versterken van de landschappelijke , economische en ecologische kwaliteiten die bepalend zijn voor de identiteit van het gebied; - Het vergroten van de betekenis van het gebied voor de omliggende steden, onder meer door de toegankelijkheid en de aantrekkingskracht te vergroten; - Het verbeteren van de relaties tussen stad en land, onder meer door bestuurlijke samenwerking te bevorderen; <p>2 Het doen uitvoeren van het uitvoeringsprogramma Land van Wijk en Wouden</p> <p>3 Het onderhouden van contacten met andere binnen het taakveld van de stichting relevante partijen ten einde het benodigde draagvlak te verkrijgen voor de realisatie van het uitvoeringsprogramma</p> <p>Het verrichten van verdere handelingen die met het vorenstaande in de ruimste zin verbandhouden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.</p>
Beleid	<p>De doelen zijn opgenomen in de Integrale visie Land van Wijk en Wouden. Voor de uitvoering van de verschillende projecten is een uitvoeringsprogramma beschikbaar. Om deze doelstelling te bereiken wordt nauw samengewerkt met verschillende participanten en organiseert de stichting activiteiten (o.a. Polderdag, streekmarkten) en communicatie richting het publiek (zoals het KOE Alert) en heeft de stichting een adviserende rol over de circulaire economie. De stichting voert het programmamanagement uit van het pilotproject Groene Cirkel Bijenlandschap. De Groene Klaver beheert en coördineert de boerenlandpaden in het land van Wijk en Wouden. Door het Land van Wijk en Wouden voert een ATB-route waarvoor de stichting een coördinerende rol vervuld.</p>
Financiële effecten (gemeente)	<p>De gemeente draagt jaarlijks ca. € 17.000 bij in de exploitatie. De gemeente doet dit samen met de gemeenten Leiden, Leiderdorp en Zoeterwoude. Deze vaste bijdragen maken de jaarlijkse activiteiten mogelijk (met aanvullende financiering door bijdragen van de deelnemers en de deelnemende gemeenten) en zorgen ervoor dat de Stichting een loket kan bieden, deel kan nemen aan gebiedsbijeenkomsten en projecten kan acquireren, projecten die aanvullende financiering opleveren.</p> <p>Daarnaast ontvangt de stichting gericht bijdrage van met name de provincie Zuid Holland.</p>
Risico	Voor de gemeente zijn er geen financiële risico's aanwezig. Bij een eventueel

	<p>financieel risico van de stichting is de gemeente maximaal de eigen bijdrage voor 1 jaar kwijt. Voor bestuurdersaansprakelijkheid is een verzekering afgesloten.</p>
Financieel en bestuurlijk belang	<p>De gemeente participeert met andere 3 gemeenten in de stichting. Vanwege het belang dat de (stedelijke) gemeenten hebben bij de hierboven onder 2. genoemde kwaliteiten van hun buitengebied en de belangrijke rol die de agrarische sector speelt bij het tot stand brengen en in stand houden van deze kwaliteiten, bestaat het bestuur statutair uit vertegenwoordigers van de (gemeentelijke) overheden en de agrarische sector. De gemeente Zoetermeer neemt geen deel aan het bestuur van de stichting.</p> <p>het bestuur legt verantwoording af en legt nieuwe plannen voor via een gebiedsplatform. Het voorzitterschap is een tijdlang vervuld door de gemeente maar wordt nu vervuld door de gemeente Leiderdorp.</p> <p>De jaarlijkse bijeenkomsten van het Gebiedsplatform worden voorbereid door een Ambtelijk Vooroverleg (AMVO), bestaande uit ambtelijke vertegenwoordigers van de aan het Gebiedsplatform deelnemende organisaties en overheden. Wethouder Paalvast participeert namens de gemeente in dit platform.</p> <p>De huidige deelnemers zijn de provincie Zuid-Holland, het Hoogheemraadschap van Rijnland, de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Zoeterwoude, Zoetermeer, Alphen aan den Rijn, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Kaag en Braassem, de samenwerkingsverbanden Holland-Rijnland, Leidse Ommelanden en Duin Horst en Weide, de maatschappelijke organisaties De Groene Klaver, LTO Rijn- en Vlietlanden, VANL Wijk en Wouden, stichting Grote Polder Groene Hart, ANWB, Kaag en Braassem Promotie en de Rabobank Rijnstreek.</p>
Bijdrage aan doelstelling programma	<p>3.1 - Bevorderen duurzame ontwikkeling 4.1 - Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorzieningen 7.3 - Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte</p>
Relatie met programma	<p>3. Leefbaarheid, duurzaam en groen 4. Vrije tijd 7. Inrichting van de stad</p>
Beleidsvoornemens / beleidskader	<p>Invulling geven aan het vastgestelde beleidsplan 2017-2021 en de uitvoeringsagenda.</p>
Vestigingsplaats	<p>Leiden</p>
Doel/openbaar belang	<p>De visie van de stichting is: “De regio is een voedingsbodem voor fantastische initiatieven en producten maar deze worden nog onvoldoende gevonden. Door stad en land op een goede, duurzame manier met elkaar te verbinden bevorderen we de leefbaarheid in de regio en brengen we stad en land dicht bij elkaar.”</p> <p>De missie van de Stichting is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het buitengebied meer onderdeel te maken van de leefwereld van de stedelingen - door hen het gebied (natuur, cultuurhistorie en streekproducten) zelf te laten beleven - om hen op die manier te enthousiasmeren en hun kennis over de regio te vergroten.
Beleid/voortgang	<p>Belangrijke ambities uit het beleidsplan 2017-2021 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - om de vaste (subsidie)relatie met de omliggende gemeenten in stand te

	<p>houden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - om de Stichting een zekere onafhankelijke positie te laten behouden; daartoe zal aanvullend een beleid t.a.v. donateurs ontwikkeld worden, waarmee bewoners van het werkgebied uitgenodigd worden direct aan de stichting bij te dragen, met als uitgangspunt de ANBI-status van de stichting; - om de Stichting meer te laten zijn dan een (uitvoerende) projectenorganisatie. - Naast reguliere jaarlijkse activiteiten zijn in 2018 2 netwerkbijeenkomsten voor de Rijn- en Veenstreek (tegen betaling) afgesproken en is er subsidie aangevraagd voor het voortzetten van het succesvolle bijenproject in het kader van de Groene Cirkel Bijenlandschap, met grote kans op toezegging. - Projecten die voor de planperiode verder in voorbereiding zijn betreffen: <ul style="list-style-type: none"> - het vernieuwen van de kaartenset van de regio en van de kaart 'Vers uit de regio' en 'Rondje streekshoppen'; - het idee om restaurants –om te beginnen- in Leiden te interesseren om met producten uit de streek, 'streekeigen' gerechten te maken en hen daarvoor te koppelen aan leveranciers uit de streek. - vernieuwen van de website - het organiseren van een streekmarkt is samenwerking met de boerenmarkt in de Dorpsstraat. - in 2017 is een traject gestart voor actualisatie van de missie/visie van de stichting.
Eigen vermogen verbonden partij (geconsolideerd)	<p>Per begin 2016 € 161.000 Per eind 2016 € 129.000</p>
Vreemd vermogen verbonden partij (geconsolideerd)	<p>Per begin 2016 € 362.000 Per eind 2016 € 179.000</p>
Resultaat verbonden partij (geconsolideerd)	<p>2015 € 13.000 nadelig 2016 € 32.000 nadelig</p>

Bijlage 4 Gewaarborgde geldleningen

Bedragen x € 1

Geldnemer	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag geldlening	% waarvoor borg is verleend	Restant geldlening 31-12-2016	Restant geldlening 31-12-2017
Primair risico: Woningbouw- verenigingen	Gemeentegarantie	10.890.725	100%	10.890.725	10.890.725
	Gemeentegarantie	12.790.000	100%	0	0
	Gemeentegarantie	2.268.000	100%	2.268.000	0
	Gemeentegarantie	4.300.000	100%	4.300.000	4.300.000
	Gemeentegarantie	4.764.692	100%	4.764.692	4.764.692
	Gemeentegarantie	4.537.802	100%	4.537.802	0
	Gemeentegarantie	4.500.000	100%	4.500.000	4.500.000
	Gemeentegarantie	7.800.000	100%	7.800.000	7.800.000
	Gemeentegarantie	4.500.000	100%	4.500.000	4.500.000
	Gemeentegarantie	11.798.285	100%	11.798.285	11.798.285
	Gemeentegarantie	12.480.000	100%	12.480.000	12.480.000
	Gemeentegarantie	7.124.350	100%	7.124.350	7.124.350
	Gemeentegarantie	8.500.000	100%	8.500.000	8.500.000
	Gemeentegarantie	15.000.000	100%	0	0
	Gemeentegarantie	5.000.000	100%	5.000.000	5.000.000
	Gemeentegarantie	6.400.000	100%	1.300.000	1.300.000
	Gemeentegarantie	12.000.000	100%	0	0
	Gemeentegarantie	12.000.000	100%	12.000.000	0
	Gemeentegarantie	6.400.000	100%	6.400.000	6.400.000
	Gemeentegarantie	6.000.000	100%	6.000.000	6.000.000
	Gemeentegarantie	3.500.000	100%	1.000.000	1.000.000
	Gemeentegarantie	11.500.000	100%	11.500.000	11.500.000
	Gemeentegarantie	8.000.000	100%	8.000.000	8.000.000
	Gemeentegarantie	7.000.000	100%	7.000.000	7.000.000
	Gemeentegarantie	6.300.000	100%	6.300.000	6.300.000
Gemeentegarantie	12.000.000	100%	12.000.000	12.000.000	
Gemeentegarantie	12.000.000	100%	0	12.000.000	
TOTAAL:		219.353.855		159.963.854	153.158.052
Zorgcentra/ gezondheids- instellingen	Gemeentegarantie	3.403.000	100%	1.276.257	1.191.173
	Gemeentegarantie	4.538.000	100%	1.313.603	1.194.185
	Gemeentegarantie	4.538.000	100%	1.279.893	1.163.539
	Gemeentegarantie	4.538.000	100%	1.279.928	1.163.571
	Gemeentegarantie	4.538.000	100%	1.361.341	1.247.896
	Gemeentegarantie	4.538.000	100%	1.361.341	1.247.896
	Gemeentegarantie	1.690.000	100%	84.517	0
	Gemeentegarantie	3.335.000	100%	1.751.024	0
	Gemeentegarantie	1.044.000	100%	0	0
	Gemeentegarantie	1.452.000	100%	0	0
	Gemeentegarantie	3.403.000	100%	765.754	595.586
TOTAAL:		37.017.000		10.473.658	7.803.846
Sportverenigingen c.a.	Gemeentegarantie	199.000	100%	95.404	83.687
	Gemeentegarantie	91.000	100%	3.527	1.829
	Gemeentegarantie	75.000	100%	0	0
	Gemeentegarantie	34.000	100%	28.657	27.265
	Gemeentegarantie	682.000	100%	634.760	612.032
	Gemeentegarantie	70.000	100%	53.148	50.826
TOTAAL:	TOTAAL:	1.151.000		815.496	775.639
Sportverenigingen	Vrijwaring SWS	23.000	50%	10.625	6.875
	Vrijwaring SWS	110.000	50%	36.850	34.650

	Vrijwaring SWS	20.000	50%	4.135	0
	Vrijwaring SWS	170.000	50%	152.820	146.028
	Vrijwaring SWS	14.375	50%	0	14.375
TOTAAL:		337.375		204.430	201.928
Overige instellingen	Gemeentegarantie	549.000	100%	344.937	290.801
	Gemeentegarantie	100.000	100%	97.915	92.494
	Gemeentegarantie	850.000	15%	850.000	749.788
TOTAAL:		1.499.000		1.292.852	1.133.083
Secundair risico: Woningbouw- verenigingen	Achtervang	5.445.363	50%	1.674.723	1.351.039
	Achtervang	2.268.901	50%	0	0
	Achtervang	11.300.000	50%	0	0
	Achtervang	6.800.000	50%	6.800.000	6.800.000
	Achtervang	3.200.000	50%	3.200.000	3.200.000
	Achtervang	15.000.000	50%	15.000.000	15.000.000
	Achtervang	5.000.000	50%	5.000.000	5.000.000
	Achtervang	4.319.988	50%	3.639.011	3.542.563
	Achtervang	5.335.000	50%	0	0
	Achtervang	10.000.000	50%	0	0
	Achtervang	25.000.000	50%	0	0
	Achtervang	25.000.000	50%	25.000.000	25.000.000
	Achtervang	15.000.000	50%	15.000.000	15.000.000
	Achtervang	15.000.000	50%	15.000.000	15.000.000
	Achtervang	15.000.000	50%	15.000.000	15.000.000
	Achtervang	20.000.000	50%	20.000.000	20.000.000
	Achtervang	20.000.000	50%	20.000.000	20.000.000
	Achtervang	9.000.000	50%	9.000.000	9.000.000
	Achtervang	9.000.000	50%	9.000.000	9.000.000
	Achtervang	50.000.000	50%	50.000.000	50.000.000
	Achtervang	25.000.000	50%	25.000.000	25.000.000
	Achtervang	25.000.000	50%	25.000.000	25.000.000
	Achtervang	25.000.000	50%	25.000.000	25.000.000
Achtervang	100.000.000	50%	100.000.000	100.000.000	
Achtervang	15.000.000	50%	15.000.000	15.000.000	
Achtervang	6.000.000	50%	6.000.000	6.000.000	
Achtervang	20.000.000	50%	20.000.000	20.000.000	
Achtervang	10.000.000	50%	10.000.000	10.000.000	
TOTAAL:		482.669.251		424.313.734	423.893.602
Woningbouw- verenigingen	Vrijwaring WSW	2.936.746	50%	1.083.131	939.187
	Vrijwaring WSW	20.619.773	50%	20.619.773	20.619.773
	Vrijwaring WSW	15.882.308	50%	13.613.406	13.613.406
	Vrijwaring WSW	3.153.773	50%	1.148.983	996.149
	Vrijwaring WSW	2.858.815	50%	1.836.955	1.751.033
	Vrijwaring WSW	7.941.154	50%	7.941.154	7.941.154
	Vrijwaring WSW	10.527.701	50%	10.527.701	10.527.701
	Vrijwaring WSW	1.019.070	50%	373.625	323.489
	Vrijwaring WSW	1.160.070	50%	382.069	321.349
	Vrijwaring WSW	18.877.257	50%	0	0
	Vrijwaring WSW	22.235.231	50%	17.563.969	17.103.300
	Vrijwaring WSW	1.866.000	50%	688.340	596.862
TOTAAL:		109.077.897		75.779.107	74.733.404
TOTAAL ALLE LENINGEN		851.105.378		672.843.131	661.699.554

Bijlage 5 Verplichte indicatoren

www.waarstaatjegemeente.nl

20-02-2018

